

T.C.
İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

EDİRNE SELİMİYE KÜTÜPHANESİ SELİMİYE YAZMALAR 2109
NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASININ TRANSKRİPSİYONLU METNİ VE
MECMUALARIN SİSTEMATİK TASNİFİ PROJESİ'NE (MESTAP) GÖRE TASNİFİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Meltem UĞUR

2200001826

Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Program: Türk Dili ve Edebiyatı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL

MAYIS 2025

T.C.
İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

EDİRNE SELİMİYE KÜTÜPHANESİ SELİMİYE YAZMALAR 2109
NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASININ TRANSKRİPSİYONLU METNİ VE
MECMUALARIN SİSTEMATİK TASNİFİ PROJESİ'NE (MESTAP) GÖRE TASNİFİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Meltem UĞUR

2200001826

Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Program: Türk Dili ve Edebiyatı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL

Jüri Üyeleri: Prof. Dr. Ömür CEYLAN

Prof. Dr. Mücahit KAÇAR

MAYIS 2025

TEŞEKKÜR

Öncelikle bu çalışmanın teşekkül etmesi için engin bilgilerinden istifade ettiğim, daima bana yol gösteren, sabır ve inayeti ile bu tezin tekâmülünde ziyadesiyle emeği geçen danışman hocam Prof. Dr. Mehmet Fatih KÖKSAL'a, değerli görüşleri ve katkıları dolayısıyla sayın jüri üyelerim Prof. Dr. Ömür CEYLAN ve Prof. Dr. Mücahit KAÇAR'a teşekkürü borç bilirim.

Bugünlere gelebilmem için maddî ve manevî her türlü desteği sağlayıp daima arkamda duran, beni destekleyen ve bana güç veren aileme ve birçok konuda istişare ederek fikir ve görüşlerinden faydalandığım arkadaşlarım Şevval ve Zeynep'e sonsuz teşekkür ederim.

ÖN SÖZ

Şiir mecmuaları, tanınan şairlerin yanı sıra tanınmayan şairleri ve bunların şiirlerini gün yüzüne çıkarması bakımından edebiyatımızda önemli bir yere sahiptir. Derlendiği dönemin sosyal, siyasal ve kültürel özelliklerini de yansıtmaları bakımından bir nevi tarihî belge niteliği taşıyan mecmualarla ilgili yapılan çalışmalar son dönemde oldukça artmıştır. Bilhassa lisansüstü tezler, bu çalışmaların büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Söz konusu çalışmalar, Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP) ile birlikte daha da sistematik bir hâle gelmiştir.

Bu çalışmada da MESTAP projesi kapsamında Edirne Selimiye Kütüphanesi Selimiye Yazmalar 2109 numarada kayıtlı olan şiir mecmuası incelenmiş olup şiirlerin transkripsiyonlu metni verilmiştir. 60 varaklık mecmuada toplam 54 şair tespit edilmekle beraber tespit edilemeyen 29 şair de mevcuttur. Mecmua derleyicisi Ahmed isimli bir şair olup kendisinin 9 şiiri vardır.

Dört bölümden oluşan çalışmamızda giriş bölümünde mecmuanın tanımı ve tasnifi verildikten sonra MESTAP projesi hakkında bilgi verilmiştir. Birinci bölümde nüsha tavsifi yapılmış, mecmuanın tertip şekli ve muhteva ve imla özelliklerine değinildikten sonra mecmuayı önemli kılan hususlar açıklanmıştır. Daha sonra mürettip hakkında bilgi verilmiştir.

İkinci bölümde mecmuada geçen şairlerin hayatları, yaşadıkları yüzyıllar ve şehirler, şiirlerde kullanılan aruz vezinleri ve şiirlerin nazım şekilleri tablo ve grafikler hâlinde sunulmuştur.

Üçüncü bölümde ise metni kurarken izlenen yöntem açıklandıktan sonra mecmuadaki manzum ve mensur kısımlar transkribe edilmiştir. Transkribe edilen metinlerde divanı yayımlanmış şairlerin şiirleri yapılan çalışmalarla karşılaştırılmış, ilgili şairin divanı kısaltılarak aparatta nüsha farkları gösterilmiş, divan kısaltmaları kısaltmalar dizininde açıklamalarıyla verilmiştir.

Son olarak dördüncü bölümde ise mecmuadaki parçalar MESTAP tablosuyla tasnif edilip çalışmanın sonuna sonuç kısmı ve mecmuanın tıpkıbasımı eklenmiştir.

Meltem UĞUR

İstanbul, Mayıs 2025

ÖZ

Edirne Selimiye Kütüphanesi Selimiye Yazmalar 2109 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuasının Transkripsiyonlu Metni ve Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi'ne (MESTAP) Göre Tasnifi

MELTEM UĞUR

Çalışmanın konusunu Edirne Selimiye Kütüphanesi Selimiye Yazmalar 2109 numarada kayıtlı şiir mecmuasının transkripsiyonlu metni ve MESTAP'a göre tasnifi oluşturmaktadır.

Bu çalışmaya konu olan mecmua, XV-XVII. yüzyıllarda yaşayan ve yaşadığı düşünülen şairlerin şiirlerini barındırmaktadır. Bilhassa XVI. yüzyıl şairleri yer almaktadır. 60 varaktan müteşekkil olan mecmuada toplam 218 şiir ile bir mısra ve bir de mensur parça yer almaktadır. 189 şiir ve bir mısranın şairi tespit edilmekle beraber 30 şiirin şairi tespit edilememiştir. Şiirlerin hepsi aruz vezni ile yazılmış ancak 3 şiir Halk Edebiyatı ürünü olup hece ölçüsü ile kaleme alınmıştır. Hemen hemen hepsi Türkçe olan şiirlerden yalnız bir şiir Farsça yazılmış olup bir adet tahmis de hem Arapça hem Farsça hem de Türkçe olmak üzere karışık dilde yazılmıştır. Mecmuada genellikle Edirneli şairlerin şiirlerine yer verilmiştir.

MESTAP projesi kapsamında hazırlanan bu çalışmanın amacı, bilim dünyasına bir katkıda bulunmak ve bu konu ile alakalı ilgili araştırmacılara bir kapı açmaktır.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk edebiyatı, mecmua, MESTAP, şiir mecmuaları.

ABSTRACT

Transcribed Text of the Poetry Collection Registered at Edirne Selimiye Library Selimiye Manuscripts Number 2109 and Its Classification According to the Systematic Classification of Collections Project (MESTAP)

MELTEM UĞUR

The subject of the study is the transcribed text of the poetry collection registered at Selimiye Manuscripts No. 2109 in Edirne Selimiye Library and its classification according to MESTAP.

The collection that is the subject of this study contains poems of poets who lived or are thought to have lived in the 15th-17th centuries. Especially 16th century poets are included. The collection, which consists of 60 pages, contains a total of 218 poems, one verse, and one prose piece. Although the poet of 189 poems and one verse was identified, the poet of 30 poems could not be identified. All of the poems were written in aruz meter, but 3 of the poems are products of Folk Literature and were written in syllabic meter. Almost all of the poems are in Turkish, but only one poem was written in Persian, and one tahmis was written in a mixed language, Arabic, Persian and Turkish. The collection generally included poems by poets from Edirne.

The aim of this study prepared within the scope of the MESTAP project is to contribute to the scientific world and open a door for researchers related to this subject.

Key Words: Classical Turkish literature, collection, MESTAP, poetry collections

KISALTMALAR DİZİNİ

A. Kaynak Kısaltmaları (Çalışmaların tam künyeleri için bk. Kaynakça)

AÇT	:	Âşık Çelebi Tezkiresi, Kılıç, 2018
ADD	:	Adnî Divanı, Yücel, 2002
ANT	:	Şiir Mecmualarında XVI ve XVII. Asır Divan Şiiri Rahmî ve Fevrî, Tarlan, 1948
APD	:	Ahmed Paşa Divanı, Tarlan, 1966
BAD	:	Bâkî Divanı, Küçük, 1994
BED	:	Behiştî Divanı, Aydemir, 2000
BRD	:	Bursalı Rahmî Divanı, Erdoğan, 2017
CİD	:	Cinânî Divanı, Okuyucu, 1994
DUD	:	Derzi-zâde Ulvî Divanı, Çetin, 1993
EDŞ	:	Edirne Şairleri, Canım, 1995
EMD	:	Emrî Divanı, Saraç, 2002
FGD	:	Figânî Divanı, Çaylı Cankurt, 2015
FUD	:	Fuzûlî Divanı, Kılınç, 2021
GAD	:	Gelibolulu Âlî Divanı, Aksoyak, 2018
İÇD	:	İshâk Çelebi Divanı, Çavuşoğlu – Tanyeri, 1990
KAD	:	Kabûlî Divanı, Erdoğan, 2008
KND	:	Karamanlı Nizâmî Divanı, İpekten, 2020
KPD	:	Kemal Paşazâde Divanı, Saraç, 2021
LAT	:	Latîfî Tezkiresi, Canım, 2018
MCD	:	Edirneli Mecdî Divanı, Kılıç, 2022
NED	:	Necâtî Beg Divanı, Tarlan, 1963

NFD	:	Nefî Dîvânı, Akkuş, 2018
NİD	:	Nizâmî Divanı, İpekten, 1974
NVD	:	Nevî Divanı, Tulum – Tanyeri, 1977
RBE	:	Riyâz-ı Belde-i Edirne, Adıgüzel – Gündoğdu, 2014
RİT	:	Riyâzî Tezkiresi, Açıkgöz, 2017
SBT	:	Sehî Beg Tezkiresi, İpekten – Kut vd., 2017
TYD	:	Taşlıcalı Yahyâ Divanı, Çavuşoğlu, 1973
UBD	:	Ubeydî Divanı, Ünlü, 1991
VHD	:	Vahdetî Divanı, Öztürk, 2006
VSD	:	Vusûlî Divanı, Taş, 2010

B. Diğer Kısaltmalar

a.g.e.	:	Adı Geçen Eser
bk.	:	Bakınız
C.	:	Cilt
D	:	Divan
d.	:	Doğum Tarihi
e.t.	:	Erişim Tarihi
ed.	:	Editör
fas.	:	Fasikül
haz.	:	Hazırlayan
MEB	:	Millî Eğitim Bakanlığı
MESTAP	:	Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi
mm	:	milimetre
N	:	Nüsha

s.	:	Sayfa
S.	:	Sayı
TDV	:	Türkiye Diyanet Vakfı
TEİS	:	Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü
vd.	:	ve diğerleri
yy.	:	Yüzyıl
ö.	:	Ölüm Tarihi

TABLO DİZİNİ

Tablo 1: Kaynaklarda Tespit Edilemeyen Şairler	19
Tablo 2: Divanda Bulunan Şiirlerde Olmayan Beyitler.....	42
Tablo 3: Mecmuadaki Şairler ve Şiirleri.....	48
Tablo 4: Mecmudaki Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıllar.....	79
Tablo 5: Mecmuadaki Şiirlerin Vezinleri	83

GRAFİK DİZİNİ

Grafik 1: Yüzyıllara Göre Şairlerin Sayısı.....	80
Grafik 2: Şairlerin Yaşadıkları Şehirler	81
Grafik 3: Mecmuadaki Nazım Şekilleri.....	82

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
ÖN SÖZ	ii
ÖZ	iii
ABSTRACT.....	iv
KISALTMALAR DİZİNİ	v
TABLO DİZİNİ	viii
GRAFİK DİZİNİ	viii
İÇİNDEKİLER	ix
GİRİŞ	1
1. Mecmua Tanımı.....	1
2. MESTAP Projesi	3
BÖLÜM 1:	5
1. İNCELEME	5
1.1. Nüsha Tavsifi	6
1.2. Mecmuanın Tertip Şekli ve Muhteva Özellikleri	7
1.3. Mecmuanın İmlâ Özellikleri	9
1.4. Mürettip Hakkında	13
1.5. Mecmuanın Özgünlüğü.....	18
BÖLÜM 2	45
1. MECMUADAKİ ŞAİRLER VE ŞİİRLERİ.....	45
1.1. Mecmuadaki Şairler ve Şiirleri	46
1.2. Mecmuada Bulunan Şairlerin Biyografileri.....	48
1.3. Mecmudaki Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıllar ve Şehirler.....	78

1.3.1. Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıllar.....	78
1.3.2. Şairlerin Yaşadıkları Şehirler	81
1.4. Mecmuadaki Şiirlerin Nazım Şekilleri ve Vezinleri.....	82
1.4.1. Nazım Şekilleri.....	82
1.4.2. Vezinler	82
BÖLÜM 3	84
1. METİN.....	84
1.1. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yöntem.....	85
1.2. Transkripsiyonlu Metin.....	88
BÖLÜM 4:	297
1. MESTAP TABLOSU	298
SONUÇ	340
KAYNAKÇA.....	341
TIPKIBASIM.....	348

GİRİŞ

1. Mecmua Tanımı

“Sözlükte ‘dağınık şeyleri bir araya getirmek, toplamak’ anlamındaki cem‘ masdarından türeyen mecmû‘dan (bir araya getirilmiş, toplanmış) gelmektedir. Mecnûanın yanı sıra mecâmî‘, mecma‘, câmi‘ gibi aynı kökten türemiş kelimelerle -yalnız Osmanlı Türkçesinde- cüzdan, defter ve cerîde isimleri de aynı mânada kullanılmıştır. Ancak bu isimlerden herhangi birini taşımadığı halde mecmua özelliğine sahip pek çok eser bulunmaktadır (Uzun, 2003: 265).”

Edebiyatımızda ise mecmuayı şöyle tanımlayabiliriz: bir derleyici veya müstensih tarafından sevilen şairlerin, beğenilen şiirlerinin hiçbir tertip gözetmeksizin bir deftere kaydedilmesiyle oluşan edebî ürünlerdir. Özünde birer şiir defteri olan mecmualarda, bu şiirler tamamen derleyici/mürettibin zevkine göre seçilir, derleyici sevdiği ya da yakın olduğu şairlerin beğendiği şiirlerini mecmuasına kaydeder. Kimi zaman da kendisi de şair ise kendi şiirlerini de ekler. Bununla beraber mecmualara başka biri tarafından sonradan eklenmiş şiirlere de rastlanmaktadır. Bu durum derleyici/müstensihin şiir zevkinden, üslubundan veya yazı şeklinden anlaşılmaktadır.

“Şiir mecmularında sadece şiirler bulunmaz. Mecnûanın boş sayfalarına, derkenarlara çeşitli dualar, tılsımlar, ilaç terkip ve tarifleri, bazı din büyüklerinin duaları, padişahların cülus veya ölüm tarihleri, türlü mektup suretleri, şecere kayıtları, mecmua sahibi/sahipleri tarafından eklenen -aile efradı veya diğer yakınlarının doğum ve ölüm tarihleri vb. gibi- bazı bilgi notları ve kayıtlar da yer alır (Köksal, 2012: 135)”.

Mecmuaların önemi, edebiyat tarihimize katkılarını ve edebiyat araştırmacısına sağladığı imkânları Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal ise şu şekilde sıralamıştır (2012: 409):

1. Kaynaklarda adı geçmeyen, unutulmuş şairlerin şiirlerine mecmualarda rastlamak mümkündür.
2. Bilinen şairlerin bilinmeyen/divanlarında bulunmayan şiirlerine rastlamak mümkündür.
3. Şairlerin divanlarındaki şiirlerinin farklı şekillerine (fazla veya eksik beyitler, nüsha farkları vs.) tesadüf edebiliriz.

4. Mecmualar arasında bilinmeyen, varlığı bilindiği hâlde nüshası tespit edilemeyen eserlerle de karşılaşılr. Özellikle kırk hadis, miraciye, yüz hadis, mevlid, şehrengiz vb. fazla uzun olmayan türler.
5. Bilinmeyen veya kullanılmayan nazım şekilleri, bilinen nazım şekillerinin örneği görülmeyen kafiye tipleri, farklı bend yapıları; yeni türler, edebiyatımızda kullanımına rastlamadığımız aruz kalıpları vb. örneklerle de mecmualarda karşılaşılabılıriz.
6. Mecmualarda, zaman zaman şairlerin hayatıyla ilgili önemli bilgileri de yakalama imkânı vardır.
7. Bazı şiir mecmualarında, başka şairlerin de şiirleri bulunmakla beraber, özellikle bir şairin şiirlerinin yoğun olduğu görülür. Derleyeninin şair olduğu bir şiir mecmuası edebiyat tarihi araştırmalarına katkısı bakımından kuşkusuz daha kıymetli sayılır.
8. Mecmualar -bir kısmı kendisi de şair olan- şiir sever kişiler tarafından tertip edilen eserlerdir. Bu itibarla derleyeni belli kişiler tarafından toplanan mecmualarda o şahsın/şairin zevklerini fark ederken, dönemin genel beğenisiyle ilgili önemli ipuçları da yakalamak mümkündür.
9. Şiir mecmualarında genel olarak dönemin zevklerini, edebî tercihlerini vs. anlamak kabil olduğu gibi ferdi temayüllerin de izini sürmek mümkündür. Nazire mecmuası olmasa da kimi mecmualarda nazire şiirler bulunduğundan şairler arasındaki etkileşimi, teselsül bağlarını takip etmek de mümkün olur.
10. Mecmualarda çok sık rastladığımız edebiyat dışı kimi konular da ayrıca ele alınması gereken önemli noktalardır. Sosyoloji, tarih (özellikle kültür tarihi), kültürel antropoloji, dinler tarih, halkbilim gibi farklı bilim dallarından kişilerin de ilgi alanına giren çeşitli dualar, otlarla ilaç yapımı, tılsım vb. kayıtlar Türk milletinin kültürel değerleridir.

Bir mecmuadan o dönemin sosyal ve siyasi yapısı ya da dönemin yaşam özellikleri, şiir anlayışı ve zevki, dönemin tanınan şairleri gibi pek çok bilgi edinilebilir. Dolayısıyla mecmualar sayesinde edebiyatımızda eksik olan bilgileri tamamlamak veya yenilerini eklemek mümkündür.

İstinsah tarihi belli olmasa bile mecmuanın dil özellikleri; yaprak, süsleme gibi şekil özellikleri ve mecmuada yer alan şairler dolayısıyla ne zaman tertip edildiği az çok tahmin edilebilir.

2. MESTAP Projesi

Şiir mecmualarının edebiyatımız açısından önemi oldukça büyüktür. Bu mecmualarda sadece şiirlere rastlanmadığı ve mecmuaların araştırmacılara birçok konuda malzeme sunduğu aşikârdır. Bu durum da mecmualara olan ilgiyi artırmış, bu ilgiden mecmualar üzerine yapılan çalışmalar da nasibini almıştır. Yoğun ilgi ile beraber artan çalışmalar Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP) ile bir sistem üzerinde oturtulmuştur.

Şiir mecmuaları ve MESTAP’a dair bugüne kadar muhtelif bibliyografya çalışmaları yapılmıştır. Bunlardan ilki, Kâmil Ali Gıynaş¹ tarafından hazırlanan “Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası” başlıklı çalışmadır. Gıynaş tarafından hazırlanan çalışma, bütün şiir mecmualarını kapsamaktadır ancak o yılda MESTAP henüz başlatılmadığından hâliyle MESTAP çalışmaları yer almamaktadır. İkincisi, Zeynep Süngü’nün² MESTAP odaklı “Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Yeni Çalışmalar Bibliyografyası ve MESTAP” adlı çalışmasıdır. Süngü’nün 2019 yılı sonuna kadar yapılan çalışmaların künyelerine kendi geliştirdiği bir tabloyu eklediği makale ise MESTAP odaklıdır. Üçüncüsü ise tarafımızca hazırlanan “MESTAP (Şiir Mecmualarının Sistematiik Tasnifi Projesi) Bibliyografyası” (Uğur 2023) başlıklı çalışmadır. Bu çalışmada Süngü’de bulunmayan bazı künyelerle birlikte o yıldan Ekim 2023’e kadar yapılan çalışmaların künyelerine yer verilmiştir.

MESTAP projesi, ilk olarak 2011 yılında düzenlenen *Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı* başlıklı sempozyumda gündeme gelmiştir. Prof. Dr. Mehmet Fatih Köksal’ın bu sempozyuma sunduğu “Şiir Mecmualarını Nasıl Çalışmalıyız?” başlıklı bildiriyle konuyu bilim kamuoyuna açmış ve bildirisi 2012 yılında “Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP)” adıyla yayımlanmıştır (bk. Köksal 2012).

¹ Gıynaş, Kamil Ali (2011). “Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası”. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*. S. 25. s. 245-260.

² Süngü, Zeynep (2020). “Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Yeni Çalışmalar Bibliyografyası ve MESTAP”. *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. S. 25. s. 917-1056.

Bildirinin sunumundan bir yıl sonra 2012 yılında “Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığının himayesinde konuyla ilgili ilk çalıştay toplanmıştır. Osmanlı Şiirinin Hazinele: Mecmualar ve Cönkler başlıklı çalıştayın konusu, Köksal tarafından gündeme getirilen ‘Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)’nin etraflı bir şekilde ele alınarak tartışılmasıydı. Bu projenin hedefi, geniş katılımlı ve uzun soluklu, sistematik bir çalışmayla resmî ve özel kütüphanelerde bulunan bütün mecmuaların içeriğinin dökümü yapılarak elde edilen birikimin bir veri tabanı üzerinden araştırmacıların kullanımına sunulması idi (Gürbüz, 2013: 2947)”. Açılış konuşmasının ardından Prof. Dr. M. Fatih Köksal, *Şiir Mecmualarının ve Cönklerin Muhtevalarının Tespiti İçin Yapılacak Akademik Çalışmalarda Ortak Yaklaşımlar* başlıklı bildirisini sunmuştur.

İkinci çalıştay ise 2017 yılında gerçekleştirilen bu çalıştayın ana konusu, MESTAP sitesinin tanıtılması ve veri tabanının nasıl işlediğinin alan çalışanlarına sunulmasıydı. Çalıştayın ilk oturumunda Yrd. Doç. Dr. Mehmet Gürbüz, mecmua çalışmalarının geldiği noktayı, Oğuzhan Kırlı, MESTAP sitesinin yazılım sürecini, anlatmıştır. Çalıştayın ikinci gününde örnek mahiyetinde siteye veri yükleme ve metinde arama işlemleri anlatılmıştır.

Son olarak 2023 yılında İstanbul Kültür Üniversitesinin ev sahipliğinde gerçekleştirilen üçüncü çalıştay, sabahkiler tebliğli, öğleden sonrakiler müzakereli olmak üzere üç oturumda gerçekleşmiştir. “Prof. Dr. Hanife Koncu başkanlığındaki ilk oturumda, Prof. Dr. Ömür Ceylan, Doç. Dr. Mehmet Gürbüz, Doç. Dr. Mehmet Akif Gözitok ve Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Kolunsağ; Prof. Dr. Semra Tunç başkanlığındaki ikinci oturumda ise Prof. Dr. Nihat Öztoprak, Prof. Dr. Sebahat Deniz ve Doç. Dr. Muhittin Turan bildirilerini sunmuşlardır. Öğleden sonraki müzakere oturumlarında ise Prof. Dr. M. Fatih Köksal ve Dr. Öğr. Üyesi Şerife Ağarı’nın sunumlarından sonra projeye dair görüşme-tartışma ve değerlendirmeler üç oturum hâlinde gerçekleştirilmiş ve yapılan genel bir değerlendirmeyle çalıştay sona ermiştir (Uğur 2023: 106)”.

Bu proje, mecmua çalışmalarını düzenli ve sisetemli bir hâle getirmiştir. Mecmuadaki şiirler, şairler, vezinler ve nazım şekilleri gibi pek çok malumat kolayca erişebilir duruma gelmiş ve nizamlı bir tablo üzerine dökülmüştür.³

³ Ayrıntılı bilgi için bk.: <https://mestap.com/>

BÖLÜM 1:

1. İNCELEME

**EDİRNE SELİMİYE KÜTÜPHANESİ SELİMİYE YAZMALAR 2109
NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASI**

1.1. Nüsha Tavsifi⁴

Edirne Selimiye Kütüphanesi Selimiye Yazmalar bölümünde 2109 numarada ve “Mecmûa-i Eş’âr” adıyla kayıtlı olan mecmua, 60 varaktan müteşekkildir. Kütüphane kayıtlarına göre mecmua, 190x120 mm ebatlarında ve meşin ciltlidir. Kapağın iç kısmında ebru deseni vardır. Mecmua elde olmadığı için kâğıt çeşidi bilgisi elde edilemediği gibi kütüphane kayıtlarında da bu bilgiye ulaşılamamıştır. Varaklardaki satır, sütun ve beyit sayıları değişiklik göstermektedir. Genel olarak tasvir edilirse bir sayfaya iki şiir kaydedilmiş, beyitler alt alta sıralanmış, sığmayan beyitler yan yazılmıştır. Elbette bir sayfaya tek şiir yazıldığı, yalnız bir örneği olsa da yan yana sıralanan beyitlerin kaydedildiği de görülür. Bununla birlikte kaside, mesnevi gibi uzun beyitlerden müteşekkil nazım şekillerinde tasarrufa gidilerek sıkışık yazılmıştır.

Mecmuanın ne zaman tertip edildiği kesin olarak bilinmemektedir. Ancak mürettip Ahmed’in, Bâkî’nin ölümüne düşürdüğü tarihlerden (3b, 4a), bu mecmuanın Bâkî’nin ölüm yılı olan 1008/1600 yılından sonra tertip edildiği anlaşılmaktadır. Mecmuada geçen şairler de göz önüne alındığında nüshanın en geç 17. yüzyılın ilk yarısında tertip edildiği söylenebilir. Mecmua derleyicisi “li-muḥarririhi’l-ḥaḳîr” ibaresinden anlaşılmak kaydıyla Ahmed isimli bir şair olarak tespit edilmiştir

Derkenarlarda da şiir bulunmakla birlikte, bu şiirler yalnızca 1a-10b yaprakları arasındadır. Diğer sayfalarda derkenara şiir kaydedilmemiştir.

Mecmuada genellikle talik hat kullanılmıştır. Ancak derkenarlarda ve bazı sayfalarda divani hat kullanılmıştır. Yapraklar açık mavi ve kahverengi olmak üzere iki renktir.

Mecmuada boş yaprak yoktur. Yaprak numaralarında bazı karışıklıklar mevcuttur. Örneğin; 8b’de verilen İshak Çelebi kasidesinin devamı 51a-51b’de verilmiştir. Keza 37b’de verilen Azmî’nin bir şiirin devamı 41a’da, 31a’da verilen Kabûlî’nin kasidesinin devamı ise 17a ve 33b sayfalarında verilmiştir.

Birkaç şiir dışında şairlerin adı genel olarak şiirlerin başlarına yazılmıştır. Ard arda şiiri verilen aynı şairin şiirlerine başlık yazmak yerine “velehu” ibaresi kullanılmıştır. Ancak bu durum istisna olarak birkaç yerde düzeni bozmuş, başka bir şairden sonra velehu yazılarak Azmî mahlaslı şairin şiiri verilmiştir. Bu durumun da sayfa numaralarındaki karışıklıktan veya sayfa kopukluğundan zuhur ettiği muhtemeldir.

⁴ Mecmua ile ilgili kütüphaneden elde edilen bilgiler italik olarak yazılmıştır.

Mecmuadaki şiirler ve başlıklar siyah mürekkeple yazılmış, şairlerin mahlasları kırmızı mürekkeple çizilmiştir. Mecmuada mürekkep lekesi, yırtılma, rütubet gibi okunmaya engel teşkil edecek herhangi bir fizikî hasar yoktur. Yalnızca 5a'da derkenarda bulunan bir şiirin bir beytindeki son kelimeler cilt kesikliğinden dolayı eksik olup, divandan tamamlanmıştır.

Baş: “‘Ârız mı bu yâ lâle-i aḥmer mi nedür bu

Ḳāmet mi bu ‘ar‘ar mı şanevber mi nedür bu”

Son: “Nokṭa denlū nuṭfeyi nuṭṭa getürmiş ol ḥekīm

Ḥikmeti gör kim Ḳabūlī-i sūḥan-gū koymış ad”

1.2. Mecmuanın Tertip Şekli ve Muhteva Özellikleri

Genel itibariyle mürettep bir mecmua değildir. Mecmuadaki kasideler, musammatlar, gazel ve müfredler belirli bir düzen içinde verilmemiş, sayfalara serpiştirilmiştir. Mecmuada 3 adet de halk şiiri mevcuttur. İkisi 8’li biri de 11’li hece ölçüsü ile yazılan bu şiirlerin yazı çeşidinin de farklı olması sebebiyle mecmuaya sonradan dâhil edildiği düşünülmektedir. Mecmuada yer alan metinlerin hepsi manzum olmakla birlikte “Devlet ü Ömr” başlıklı mensur bir metin de vardır. Bu metin emirname metni olup divani hat ile yazılmıştır.

Mecmuada 40b’de yer alan Zârî mahlaslı bir şairin 5 beyitlik gazeli, 56b’de yer alan Lâmiî Çelebi’ye ait 26 beyitlik bir kaside ve 42b’de yer alan mahlassız bir matlada müstehcen kelimeler tespit edilmiştir. Lâmiî Çelebi’nin bu şiiri yayımlanan Lâmiî Çelebi Dîvânı’nda⁵ mevcut değildir.

Mecmuada genellikle Edirneli şairlerin şiirlerine yer verilmiştir. Bu şiirler belirli bir düzen gözetilmeksizin mecmuaya kaydedilmiştir.

Mecmuada genellikle âşıkane şiirler yer almakla birlikte birkaç da tasavvufî şiir mevcuttur.

⁵ Burmaoğlu, Hamit Bilen (2023). *Lâmiî Çelebi Dîvânı (Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı’nın Tenkidli Metni)*. Bursa: Yıldırım Belediyesi.

Mürettip yanlış yazdığı ya da değiştirmek istediği kelimenin üzerini belli belirsiz çizerek altına veya üstüne esas alınması gereken kelimeyi yazmıştır. Sehven birbiri yerine yazılan mısra (28b) veya beyitlerde (2a) ise (ا) ve (ح) harfleri konularak takdim tehirlî olduğuna işaret edilmiştir.

Ayrıca nüshada üç şiirde mahlasın yanlış yazıldığı veya yanlış tespit edildiği görülmektedir. Bu şiirlerden birincisi 18b’de yer alan gazeldir. Başlığında her ne kadar ‘İzārî yazıyorsa da son beyitte ‘İzār yazmaktadır. Aynı zamanda beytin anlamından da mahlas değil cins isim olduğu anlaşılmaktadır:

‘İzār [ü] zülfüñüñ bilmez şafāsın
Şular kim қарayı fark itmez aқdan

İkinci olarak 48b’de yer alan ve Kemâl Paşazâde’ye ait olan kıtanın son beytindeki “‘ālî” kelimesinin Gelibolulu Âlî zannedilip mahlas olarak çizilmesidir. Ancak şiir, Kemâl Paşazâde divanında mevcut olduğundan bu karışıklık çözülmüştür:

1. ‘Aқlı yokdur cihānda anuñ-kim
Harc ider таша топраға mālî

2. İş-bu dār-ı gurūra neñ şıgmaz
Neñ yetmez bu қubbe-i ‘ālî

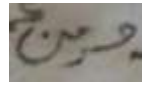
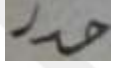
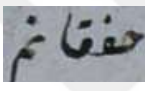
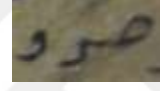
Sonuncusu ise 58a’da yer alan Bağdatlı Zihnî’nin gazelidir. Başlıkta sehven “Rūhî-i Bağdādî” yazılmış olsa da şiirin Bağdatlı Zihnî’ye ait olduğu mahlasta Zihnî yazılmasından anlaşılmaktadır:

Zihniyā efsürdedür hengāme-i erbāb-ı nazm
Tāze maẓmūnlarla bu hengāme tarzın tazele

1.3. Mecmuanın İmlâ Özellikleri

1. Mecmuada göze çarpan en belirgin imla özelliği mürettibin noktalı harfleri noktasız yazılması, bilakis noktasız harflerin noktalı yazılmasıdır. Bu durum daha çok derkenarda yer alan şiirlerde görülmekle birlikte diğer şiirlerde de göze çarpmaktadır. Bu ve diğer özellikler şöyle sıralanabilir:

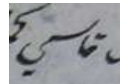
- (خ) harfinin (ح) şeklinde yazılması:

Bedahşān>Bedahşān (1a), hırmen>hırmen (1b), hātem>hātem
 (5a), hayāl>hayāl (9a), hizmet> hizmet (28b), hān>hān
(35a), Hūdā>Hūdā (36a), hār>hār (36a), hāne>hāne (36b),
hafakān>hafakān (39b), Hüsrev>Hüsrev (43b), taht>taht
(53a), Hızr>Hızr (54b), halka>halka (60b)

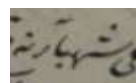
- (غ) harfinin (ع) şeklinde yazılması:

mağrūr>ma'rūr (7a)

- (ش) harfinin (س) şeklinde yazılması:

kaşı>kası (15b)

- (ز) harfinin (ر) şeklinde yazılması:

şeh-bāz>şeh-bār (4a)

- (ب) harfinin (ب) şeklinde yazılması:

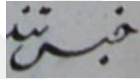
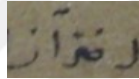
bezl>bedl (25b),

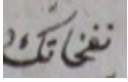
- Kelimenin tamamının noktasız yazılması:

zīver> (25b)

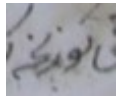
2. Bir önceki durum kadar sıkça rastlanmasa da noktasız harflerin noktalı yazılması da göze çarpan diğer bir özelliktir:

- (ح) harfinin (ح) şeklinde yazılması:

ḥabs>ḥabs (38a), iḥtirāz>iḥtirāz (43b), nefaḥāt>nefaḥāt

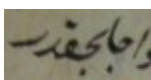
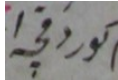
 (53b)

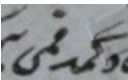
- (ر) harfinin (ر) şeklinde yazılması:

görince>gözince (6a)

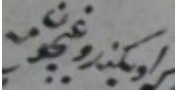
3. İnce ünsüzlerin bilhassa eklerde kalın yazılması:

- (ك) harfinin (ك) şeklinde yazılması:

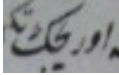
ecelcikdūr>ecelciḳdūr (7b), gördükçe>gördükçe (47a),

degmedük mi>degmedük mi (51a)

- (غ) harfinin (غ) şeklinde yazılması:

öykündügi> öykündügi (11a)

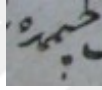
4. Bir önceki durumun aksine kalın ünsüzlerin bilhassa eklerde ince yazılması:

urıcak>urıcak (20b)

5. Ötümlü harflerin ötümsüz olarak yazılması da görülen diğer bir özelliktir.

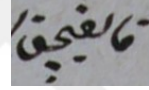
➤ (ج) harfinin (چ) şeklinde yazılması:

cismümde>çismümde

(24a),

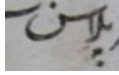
kalıkıcak>kalıkıcak

(50b)

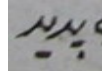
➤ (ب) harfinin (پ) şeklinde yazılması:

belāsın>pelāsın

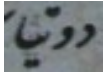
(24b),

bedīd>pedīd

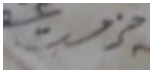

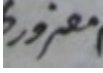
(37b)

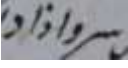
6. Bir önceki durumun tam tersi olarak ötümsüz bir harfin ötümlü olarak yazılması da bir örnekte tespit edilmiştir:

tūtiyā>dūtiyā (25a)

7. Benzer harflerin karıştırılması da diğer bir özelliktir. Bu durum (ذ) harfi yerine (د) harfinin yazılması veya tam tersi bir şekilde görülür:

hıdmet>hızmet (6a),

ma‘zūr>ma‘zūr (22a),

serv-i āzād> serv-i āzād (32b)

8. Bazen de mürettip yan yana olan benzer harflerin noktalarını karıştırmıştır. Bu duruma da (ﺯ) harfinin noktasının yanındaki (ﺯ) harfine koyulduğu örnek verilebilir.

zer>rez (25b)

9. Diğer bir durum da sehven yazılan fazla harflerdir. Bu kelimelerdeki harflerin fazla olduğu beyitlerin anlam bütünlüğü ve vezni göz önüne alınarak tespit edilmiştir:

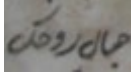
- (ﺯ) harfinin fazla yazılması:

Şehd>şehīd (1a)

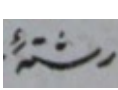
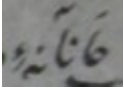
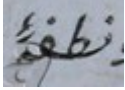
- (ﻩ) harfinin fazla yazılması:

çetr>çetre (1b)

- (ﺯ) harfinin fazla yazılması:

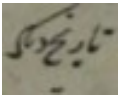
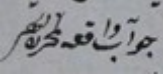
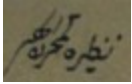
ḥayāl-i ruḥ>ḥayāl-i rūḥ (9a)

10. Mecmuada çoğunlukla sonu güzel he (◌) olmak üzere ye (ی) ile biten kelimelerde belirtme eki hemze ile gösterilmiştir. Bu kelimeler ve yaprak numaraları aşağıdaki gibidir:

Zerre (8b) - (37b), āvāre (9b) - (58b), bāde
(10a), ‘Azmi (12b), Ka‘be (36a), dešte (46a), zamāne (48b),
mürde (53a), cānāne (54b), nutfe (60b).

1.4. Mürettip Hakkında

Mecmuanın mürettibi, mecmuada geçen “li-muḥarririhi’l-ḥaḳīr” ibaresinden anlaşıldığı üzere Ahmed’dir. Kendisinin mecmuada 9 şiiri bulunduğu şair olduğu anlaşılmaktadır. Bu şiirler 4 gazel, 4 kıta ve 1 tahmistir.

3b’de yer alan “Tārīḥ li-muḥarririhi” başlıklı şiirde mahlas geçmemektedir. Ancak 4a sayfasındaki “Tārīḥ-i diger” ve “Tārīḥ” başlıklı tarihlerde ve 41a’da verilen şiirde “Cevāb-ı vāḳı’a li-muḥarririhi’l ḥaḳīr” başlığı ile mahlas “Derviş Ahmed” olarak geçmektedir. Aynı sayfadaki bir şiirde de mahlas yoksa da “velehu” ibaresinden bu şiirin de Ahmed’e ait olduğu anlaşılmaktadır. Yine 18a ve 18b sayfalarında yer alan nazirelerde “Nāzīre li-muḥarririhi’l-ḥaḳīr”, 20a’da yer alan tahmiste de “Li-muḥarririhi” başlığı ile birlikte mahlasta Ahmed adı geçmektedir. Keza 49b’de yer alan gazelde de “Li-muḥarririhi” başlığı ile birlikte Ahmed mahlası geçmektedir.

Bu şairle ilgili kaynaklarda kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır. Bazı şiirlerinde “Ahmed” bazı şiirlerinde de “Derviş Ahmed” mahlasını kullanmıştır. Mecmuada 3 tarih, 3 gazel, 2 kıta

ve 1 tahmis olmak üzere toplam 9 şiiri vardır. 3 gazelden 2 tanesi naziredir. Nazireler, Muhterem ile mahlası tespit edilemeyen bir şairin gazellerine, tarihler de Bâkî'nin ölümüne yazılmıştır. Kıt'anın biri 'Azmî adlı bir şairin vâkıanamesine cevaben yazılan 20 beyitten müteşekkil, diğeri ise hemen onun altında yer alan 3 beyitlik bir şiirdir. Tahmis ise Sâfî'nin gazeline yazılmıştır. Muhterem'in mecmuadan hareketle Ahmed ile aynı dönemde yaşamış olduğu ve birbirleriyle yakın olduğu anlaşılmaktadır. Muhterem'e nazire yazması ve Sâfî adlı şairin aynı gazelini hem Muhterem'in hem de kendisinin tahmis etmesi bu düşüncemizi destekler niteliktedir. Ancak kaynaklarda söz konusu şaire dair kesin bir bilgi tespit edilememiştir.

Mecmuada Azmî mahlaslı şairin rüyasını tabir etmesi, daha çok onun şiirlerine yer vermesi de Azmî ile yakın olduğunu göstermektedir. Bütün bunlar göz önünde bulundurulduğunda Azmî, Ahmed ve Muhterem'in aralarında sıkı bir bağ olduğu akıllara gelmektedir.

Mecmuada yer alan şairlerin ölüm yılı göz önünde bulundurulduğunda Ahmed'in 17. yüzyılın ortalarında ölmüş olabileceğini söylemek mümkündür. Ayrıca Bâkî'nin ölümüne düşürdüğü tarihlerden Ahmed'in hem Bâkî'yi sevdiği hem de Bâkî öldüğünde (ö. 1600) hayatta olduğu düşünülmektedir. Bu tarihler, sadece teknik bir tarih düşürme değil, aynı zamanda duygusal, estetik ve edebi bir mersiye niteliği taşımaktadır. Şairin dili sade ve içten, süslemeli ama abartılı değildir. Derviş Ahmed, bir şair olarak Bâkî'nin büyüklüğünü teslim eden, onun vefatını sanat dünyası için büyük bir kayıp olarak gören biridir.

20a'da yer alan şita temalı tahmisinde geçen Metn-i Şemsiyye, Dav' ile Mısbâha, Tefsîr-i Beyzâvî gibi terimler mürettibin medrese eğitimi almış, aynı zamanda şiir ve ilim geleneğine hâkim bir şair olduğunu düşündürmektedir:

4. Metn-i Şemsiyye Şüruhuna çü âb-sîm ezer
Dav' ile Mısbâha ya'ni şerha-i sîmîn çizer
Yiryüzine sîm-efşân olup ebr eyler güzer
Berf-i isfîd âcele Tefsîr-i Beyzâvî yazar
Naş-ı engüşt-i tûyûr olmuş müşâbih mastara

Mürettibin 41a ve 41b sayfalarında yer alan 20 beyitlik kıtasında Azmî'nin gördüğü bir rüyayı tabir etmiştir. Azmî bu rüyasında Hz. Muhammed'i (s.a.v.) görmüştür. Şiirde baştan sona rüyada Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) görülmesi ve bu rüyanın sembolik unsurlarla

tefsir edilmesi işlenmiştir. 2. beyitte rüyada görülen şahıs, “Güneş gibi apaçık” görünen zat, bir insan yüzüdür. Bu aslında peygamber tasviridir:

2. Vech-i âdemdür murâd andan hemîn
Ol güneş kim oldu karşıunda ‘ayân

Yüz, ağız, göz, kaş, diş, eller, tırnaklar gibi unsurların her birinin gök cisimlerine benzetildiği 3-8. beyitlerde ise iki kaş>iki yeni ay, iki göz>iki yıldız, dişler>iki pervin (yıldız), dudaklar>iki hilal, ağız>zerre içinde ışık, eller>iki mehtap gibi sembollerle insan vücudu astronomik imgelerle anlatılmıştır:

3. Gördigün hem âfitâba muttaşıl
İki mâh-ı nev iki kaşdur hemân

4. İki yıldız kim toğar altında hem
İki gözdür eyleme zann u gümân

5. İkişer mâh-ı nev anları dahı
Eyleyen kapaklarıdur der-miyân

6. Ol güneşde oldu bir zerre bedîd
Zerreden dahı murâd oldu dehân

7. Hem ihâta eyleyen ol zerreyi
İki mâh-ı nev iki lebdür inan

8. Zerenün içinde olan âşikâr
İki pervîn dişleridür bî-gümân

9-14. beyitlerde bedenın göklerle olan mukayesesi üzerinden evrensel bir estetik kurulmuŗ, on parmak on hilale, on tırnak on parlak dolunaya benzetilmiŗtir. Bir nevi Hz. Peygamber’in vücudunun, k  inatla birebir   rt  ŗen bir düzene sahip olduğunu ima ediliyor:

9. İki meht  b ıruban hem bunları
  aplayan iki elid  r her zam  n

10. İki meht  buğ ucında on hil  l
Oldı bu on barmağı on şem ‘-i c  n

11. On hil  l üstinde on bedr-i m  n  r
On tırnak on barmağ ucında niŗ  n⁶

12. Dağı her meht  bı ikiŗer hil  l
Ortaya alan tırnak ucu ‘ay  n⁷

13. Artup eksilen hil  l  ŗ birisi
Kesilen tırnak ucıdur her zam  n

14. Gelmeyüp bedr-i m  n  re hiç zev  l
Ol tırnak t  rur yirinde c  vid  n

Sonunda i  ten bir dua ile ‘‘Ben de bu rüyaya eriŗeyim’’ diyerek şiiri manevi bir kapanıŗla bitirmiŗtir:

19. H  k müyesser eyleye bize dağı
H  zret-i Peyėamber’i görmek i c  n

⁶ Bu mısranın vezni kusurludur.

⁷ Bu mısranın vezni kusurludur.

20. Yā İlāhi **Dervîş Ahmed** dahı hem
Ol Muḥammed rü'yetin ister hemān

Dervîş Ahmed, bu şiirinde rüyada Hz. Muhammed'i görmenin ne anlama geldiğini, sembollerle, astronomik metaforlarla ve tasavvufî bir bakışla anlatmaktadır. Rüyanın içinde görülen her ayrıntı, ilahi bir varlığın tecellisi olarak yorumlanabilir.

Keza 41b'de yer alan 3 beyitlik, adeta bir mürşidin müridine hitabı gibi kaleme alınan şiirde de tasavvufî üslubu kullanmıştır:

1. 'İlm-ile olmak dilerseñ âşinā
Eyle var ehl-i hevādan ictināb
2. Kendüñe az yimegi 'ādet idin
Şubḥa dek olma esīr-i cāme-ḥvāb
3. Ol şalāḥ ehli namāzı pīşe kııl
Hem-enīsüñ rüz u şeb olsun kitāb

49b'de yer alan “dik” redifli şiirinde ise sevgilinin güzellik mazmunlarını harmanlayarak âşıkane üslubu kullanmıştır:

1. Bāğda ḳaddün görelden geldi serv eşcāra dik
Gönce gördi la'lüñi geldi gül ü gül-zāra dik
2. Ḳaldı kūyuñda dikildi ol raḳīb-i bed-liḳā
Bāri meydān-ı siyāsetde anı bir dāra⁸ dik
3. Bū-yı kākül-i çñnünle mest olup ḳaldı hıṭa
Sünbül-i ḥāṭır-perişān geldi zülf-i tāra dik

⁸ dāra: sāre, N.

4. Zaḥm urursın ʔalb-i ‘uṣṣāḳa nihānī diyü sen
Ġamze-i dil-düzü taḥ mı gelse çeşm-i yāre dik
5. Sen gül-i gül-zār-ı cennet var-iken ey ġonce-fem
Gülşenüḡ daġıt gülüni ġoncesini ḥāra dik
6. Fıkr-i sevdā-yı ḥayāl-i ḥālüḡ-ile **Aḥmed**’üḡ
Eyleme ḥālin perişān zülfüḡe aş dāra dik

Sonuç olarak mürettibin şiirlerinde aşk, sevgili, Peygamber sevgisi, ahlak ve riyazet, astronomi, doğa gibi temaların işlendiği ve hem âşıkane hem de tasavvufi üslupla şiirler yazdığı görülmektedir.

1.5. Mecmuanın Özgünlüğü

Her mecmuanın kendine özgü bir değeri ve o mecmuayı önemli kılan özellikleri vardır. Bu değer ve özellikler edebiyatımıza önemli katkılar sunmakta ve yeni bilgiler eklemektedir. Bu bölümde de çalışmamıza konu olan mecmuada tespit edilen bazı dikkate değer hususlar verilecektir.

Mecmuada ekseriyetle Edirneli şairlerin şiirleri yer almaktadır. Tespit edilemeyen şairler bir kenara bırakıldığında en çok şairin Edirneli olması dikkat çekicidir. Edirneli olmayan diğer şairlerin de bir kısmının hayatları incelendiğinde bir şekilde ve bir sebeple bulunmuş olduğu gözlemlenmektedir. Ayrıca üzerinde çalıştığımız mecmuanın da Edirne Selimiye Kütüphanesi’nde bulunmasının tesadüf olmadığı kanaatindeyiz. Hatta mecmua derleyicisi Ahmed’in de Edirneli olması, Edirneli olmasa bile Edirne’de bulunduğu kuvvetli bir ihtimaldir.

Elbette mecmuaların en önemli özelliklerinden biri tanınmayan şairleri gün yüzüne çıkaracak olan şiirleri muhtevasında barındırmasıdır. Bu mecmuada da kaynaklarda söz konusu şairler olup olmadığından emin olamadığımız ve şiirlerini kaynaklarda tespit edemediğimiz şairler mevcuttur. Bu şairler şöyledir:

Şair Adı	Şiir Sayısı	Nazım Şekli	Sayfa Numarası
Abdürrezzak	1	Koşma	3b
Ahmed (Derviş Ahmed)	9	Gazel 4, Kıta 4, Tahmis 1	3b, 4a, 18a, 18b, 20a, 37b, 49b
Azmî	64	Gazel 59, Tahmis 3, Muhammes 1, Kıta 1	5a, 5b, 6a, 6b, 10a, 10b, 11a, 11b, 12a, 12b, 13a, 13b, 14a, 14b, 21a, 21b, 22a, 22b, 23a, 23b, 25a, 25b, 26a, 26b, 27a, 27b, 28a, 28b, 29a 29b, 30a, 31b, 34a, 34b, 37a, 37b, 39b, 40a, 50a
Bezmî	1	Gazel	55b
Emîr	1	Gazel	44a
Ferrûhî	1	Gazel	8a
Hâlisî	1	Gazel	52b
Lisânî	1	Gazel	44b
Makâlî	3	Gazel	3a, 32b, 45a
Mehdî	1	Mesnevi	35b
Meşâmî	1	Gazel	44b
Muhterem	3	Gazel 2, Tahmis 1	17b, 19b, 38b
Rızâyî	1	Gazel	6a
Zârî	1	Gazel	40b

Tablo 1: Kaynaklarda Tespit Edilemeyen Şairler

Kaynaklarda hiç adı geçmeyen şairler Abdürrezzak ve Emîr'dir. Muhterem, Mehdî ve Meşâmî adlı kaynaklarda yalnız bir şair vardır. Diğer şairlerin isimleri kaynaklarda tespit edilse de şiirlerine kaynaklarda rastlanmamıştır. Dolayısıyla kaynaklarda geçen bu mahlastaki şairlerin nüshadaki şairler olup olmadığı kesinleştirilememiştir.

Diğer önemli bir husus da bilinen divan sahibi şairlerin, divanlarında yer almayan şiirlerine rastlanmasıdır. Elbette bu şiirler, divanda yer almaması hasebiyle bu şairlere ait olamayacağı gibi aynı mahlaslı diğer şairlere de ait olabilir. Ancak kaynaklarda bu şiirlerin aynı mahlaslı diğer şairlere ait olduğu hakkında bir malumata rastlanmadığı gibi bu şiirler de

araştırmalarımıza göre herhangi bir kaynakta tespit edilememiştir. Bu sebeple şimdilik bu şairlere atfedilmekte bir mahzur görülmemektedir. Bu şairler; Bâkî (3b), Lâmiî Çelebi (56b-57a) ve Vahdetî (14b, 38b, 47b, 52b)'dir:

Bâkî Efendi Der Hâlet-i Nez' Goft

mef'ûlü/fâ'ilâtü/mefâ'ilü/fâ'ilün

1. Zaḥmından irişürse bana düstlar ölüm
Yolında koḡ o gözleri cellādımuḡ ölüm
2. Atından ine üstüme şāyed o şeh diye
Nūr indi buḡa zılmle ölmüşdi bu kulum
3. Īmānla gidem gide ger bir iki ḡadem
Tābūtumuḡ öḡince benüm ol yüzi gülüm
4. Şād olduḡı 'ayān ḡün gibi rūḡumuḡ
Ger öldüḡüme şād ola ol şūḡ-ı şengülüm
5. **Bâḡî** kül itse yandurup eczāmı nār-ı 'aşḡ
Kuhl idine felekde melekler benüm külüm

Lâmiî Çelebi

fe'ilātün/fe'ilātün/fe'ilātün/fe'ilün

1. Sevmek ol serv-ḡad u ḡonce-leb ü ḡül-bedeni
Kim tuta dāmenini bāḡ-ı cihānuḡ diken

2. Yanmañuz şol güzelün şehd-i leb-i derdi ile
Şem‘ -veş her gice rüşen ide bir encümeni
3. Cān yidürmeñ aña tūṭī-yi cinān-ise dañı
Ki leb-i kandi ile besleye zāğ u zağanı
4. Ey göz el yu şu güzelden ger ola āb-ı hayāt
Kim anuñ mā‘ -i menīden tola sīmīn legeni
5. ‘Ömr-i naḳdini anuñ yolına ḥarc eyleme kim
Zeyn ide her yoluğuş ḥücrecini sīm-teni
6. Bulmaya bū-yı vefā anda meşāmm-ı dil ü cān
Ṭolsa hīzün gül ü müşğ-ile gen[e] (?) pīreheni
7. Biñ hūner gevherini bir pula almaya bular
Ḥūblar şimdi sever sīm ü zer-ile s...ni
8. Āb kim cān u göñül mülketine Ḥüsrev-iken
Ne revādur ki saña yār ola her dūn u denī
9. Yok hevā-y-ıla revā olmaya ey ḥırmən-ı gül
Ḥār u ḥas altına almak bir anuñ yāsemeni
10. ‘Anberīn ṭurreñi ‘arz eyleme her başara
Gāv ḥarkında bulur kıymet-i misk-i ḥoteni
11. Ballu yağlu kanı ol dem ki alış virişdi

Açmışdı şu nebâtı g..te ĥalvâ dögeni

12. Kanda bir aşılacak var-ısa yanuñca senüñ
Boynına ĥayf ola kim bend ola zülfüñ reseni

13. Kû-be-kû gezdüresin arduña ki s...ler üşürüp
Şāhken aduñı sekbāñ idesin vāy seni

14. Düşleri taş toķına silerek ağızına virüp
Kana ġarķ itdüresin ol leb-i gevher-şikeni

15. Yüzüñe şāh okıyanlar çeke arduñca çomaķ
Yatasın her birinüñ sen öñine ‘ār kıanı

16. Her yeleksüz saña ĥōş tīr-i murād urmağ-ıçün
Serv-ķaddüñ çeküben bağına yāy ide seni

17. Geçmez olduysa g..üñ şimdi yüzüñ turşı şatar
Yüri gezdür şuya ur anı alanı şatanı

18. Şaķaluñ yolsañ olurdu ĥar-ı deccāle yular
At mı şatduñ yüri şimden girü saña uyanı

19. Niçe bir kıazıyasın ĥatıuñı yanlış diyüben
Muşĥaf-ı ĥüsnüñi bozduñ okınurken sen anı

20. Şeb-i zülfünde lebüñ ĥātemin oynardı göñül
Bozdı ĥatıuñ gelüben neyleyin iş-bu düzeni

21. Hele ben çıkdum aradan yüzünün (...) yol
Şakalı bitdi bu oyunun yüri incitme beni
22. Şanasın cān-ı meni (...) bugün ol hīzi görün
Zevk ider kangı ‘Acem’den işid[e] cān-ı meni
23. Kīrler cem‘ idüben dil uzadurduñ bize sen
Yüri hengāmeye ş...çduñ dahı açma deheni
24. Var mıdur bir yüzi gül **Lāmi‘īyā** serv gibi
Hār elinden etegin çīn ide ‘ālemde kanı
25. Yüzüm üstine varup şu gibi yüzler sorayın
Bāğ-bān bağlasa zincīrle yüz yirde beni
26. Āh kim çok hezeyān söyleyüben herze yidün
İdelüm tevbe vü inşāfla hatm-i sūhanı

Müstehcen kelimeler de barındıran bu şiir, Lāmi‘ Çelebi’ye ait olabileceği gibi aynı mahlaslı başka bir şaire de ait olabilir. Müstehcen kelimeler barındırması sebebiyle divana alınmamış olması da bir ihtimaldir.

Vahdetī

fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilün

1. Ey gönül sa‘y idüben vuşlat-ı cānāna çalış
Kalma bu yolda şakın başuñ-ıla cāna çalış

2. Şadef-i gūşuñı nā-dān sözine tutma kulağ
‘Aşk deryāsına tal gevher-i ‘irfāna çalış
3. Haṭṭ-ı vechin okuyup şūretine eyle sücūd
Haṭm-i Qur’ān’-ıla var din-ile ĩmāna çalış
4. Dinmedük söz mi alupdur ne şanursın şūfī
İşidüp anı hemān ‘ilm-ile iz’āna çalış
5. Seg raķībūñ serini tīğ-ıla aldum didi yār
Görmedüm **Vaḥdeti** böylece merdāne çalış

Vaḥdeti

fe ‘ilātün/mefā ‘ilün/fe ‘ilün

1. Desti yigdür dime şurāḥiden
Vaḥdeti şāyed incine şīşe

Vaḥdeti

fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilün

1. N’ola kıblem yüzüñe dönse yüzün ehl-i niyāz
Ka‘be-i kūyuña arşu kılnur şimdi namāz
2. Şem‘-veş āteş-i ‘aşkuñ düşeli başımuza
Eridüp yakmadadur cismimüzi sūz u güdāz

3. Şāhid-i zūrla öldürmek-içün ‘uṣṣākı
Ruḥların kıldı yine ḥaṭṭ-ı muḥakkak ibrāz
4. Yidi eflāki geçüp sidreye irdi āhum
İrmedi zūlfün-ile kāmētüne fıkı-i dırāz
5. Çok belā çekdi göñül zūlfün ucından ammā
Bu hevesde olunur pādişehüm bu daḥı az
6. Hāfız-ı Rūm u ‘Acem didi saḡa **Vaḥdeti**yā
N’ola taḥsīn okısa şı‘rüne ehl-i şīrāz

Vaḥdeti

mef‘ūlü/fā‘ilātü/mefā‘ilü/fā‘ilün

1. ‘Uṣṣāka gerçi ḥāk-rehün nūr-ı dīdedür
Her göz ki gördi Kā‘be yüzün nūr-ı dīdedür
2. Diller ki bāl ü per açup düşdi zūlfüne
Mürgān-ı şeb remīde vü ġāfil pür-dīdedür
3. Gūş aşmadun fiğānuma ey gül açup yüzün mecel
Nā-dīdedür ḥikāyetimüz nā-şinīdedür
4. Dem-beste kaldı gonce görüp la‘l-i nāṭıkun
Gül şevk-i rüyün-ıla girībān-derīdedür
5. Zūlf ü ḥaṭunla sırr-ı lebün **Vaḥdeti**ya aç

Hayli belā-keşīde vü miḥnet çeşīdedür

Ayrıca divanı olmayan ancak bilinen bir şair olan Bağdatlı Zihnî'nin de mecmuada bir tahmisi (16b) ve gazeli (58a) mevcuttur. Bu şiirlere herhangi bir kaynakta rastlanmamış olup şiirin, aynı isimdeki başka bir şaire de ait olabileceği muhtemeldir. Ancak gazelinde sehven “Rūḫī-i Bağdādī” yazılıp mahlasta da Zihnî yazılmasından şairin Bağdatlı Zihnî olduğu anlaşılmaktadır.

Tahmīs

[Zihnî]

mef'ülü/fā'ilātü/mefā'ilü/fā'ilün

1. Kaşr-ı vücūd-ı âdemi kim cān açar kıpar
Ber-tā-be-ḥānedür k'anı miḥmān açar kıpar
Şandūk-ı 'ömri ḥāzin-i devrān açar kıpar
Dil-ḥānesin ğam-ı ruḥ-ı canān açar kıpar
Ḥalvet-serāy-ı ḥāşşını sultān açar kıpar
2. Dirler ki dürc-i la'lüñe derc itdi gird-gār
Her dānesi sezā-yı bināgüş-ı şehir-i yār
Şarrāf u cevherī gibi ey şūḥ-ı şīve-kār
Seyr itdirür iki dizi lü'lü-yi şāh-vār
La'l-i lebün ki ḥoḳḳa-i mercān açar kıpar
3. Şalınduğınca üstine ol bāz-ı cān-şikār
Minḳār-ı ğamla sīne-i şad-çāk olur figār
Ser-pençe-i belāda gönül n'ola olsa zār
Şeh-perlerini nāz-ıla şāhīn-i zülf-i yār
Cān murğınun şikārına her ān açar kıpar
4. Ḥalvet-serāy-ı kūyuña vardum çü ben gedā

Gördüm rakīb elinde tutar mār-veş ‘aşā
Lāyığ mı dāhil-i ḥarem olmak o nā-sezā
Der-bānuḡ olmuş ey şanem aḡyār-ı bed-liḡā
Ḥayfā ki bāb-ı cenneti şeytān açar ḡapar

5. **Zihnī** revāc vireli sen nazm-ı fāḡire
Kesr-i cevāhir-ile ziyān irdi tācire
Cān virür oldu cevheriyān şı‘r-i şā‘ire
Nazmuḡ **Maḡālī** ḡomadı raḡbet cevāhire
Şarrāf-ı dehr bir ḡurı dükkān açar ḡapar

[Zihnī-i Baḡdādī]

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Āsumāḡa dün gice āhum dikince meş‘ale
Bu ne āteşdür diyü düşdi cihāna velvele
2. Noḡta-i ḡayb-ı hüviyyetden dehānuḡ açdı rāz
Hiḡ ma‘lūm olmadı ḡaldı bu mübhem mes‘ele
3. Müddet-i ‘ahd-i Süleymān’dan gelince Ḥāteme
Girmemişdi mihr-i yāḡūtun gibi ḡātem ele
4. ‘Ārız-ı zīnetden istiḡnāsı var ol ‘ārızun
Āf-tāb āyīnesi muḡtāc olur mı şayḡala
5. ‘Aşḡ vādīsinde raḡş-ı ṡab‘a olmazsaḡ süvār
ṡayy olunmaḡ hiḡ mümkin mi bu müḡlik merḡale

6. Kâlden hâle vuşul olmaz müyesser ‘ârife
Haṭṭ-ı nisyāñ çekmeyince mâzî vü müstaḳbele
7. **Zihniyâ** efsürdedür hengāme-i erbāb-ı nazm
Tāze maẓmūnlarla bu hengāme ṭarzın tazele

Diğer önemli bir husus da mecmuada bulunan tarihlerdir. XVI. yüzyılın önde gelen şairlerinden olan Bâkî’nin ölümüne mürettip de dâhil muhtelif şairlerce düşürülen bu tarihler oldukça ilgi çekicidir. Tarihlerin son mısraları, nüshada da belirtildiği gibi ebced hesabına göre Bâkî’nin ölüm yılı olan 1008 yılını vermektedir. Tarih düşüren bu şairler; Hâdî (3b), Ahmed/Derviş Ahmed (3b, 4a), Hüsâmî (4a), Abdî (4a)’dır.

Tārīḥ-i vefât-ı ū

[Hâdî]

mef‘ûlü/fâ ‘ilātün/mef‘ûlü/fâ ‘ilātün

1. Şultān-ı mülk-i ma‘nî Bâkî Efendi ya‘nî
İtdi vedā‘ fânî dünyāya biñ sekizde
2. Fevtine lafz u ma‘nî tārīḥ didi **Hâdî**
Bâkî Efendi gitdi ‘uḳbāya biñ sekizde

Sene 1008

Tārīḥ li-muḥarririhi

[Aḥmed]

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/fe ‘ulün

1. Çü çekdi ayağın bezm-i beḳāya

Şarāb-ı kevşeri şun aña sākī

2. Didüm gitdi cihāndan hayf tārīḥ
Fenāda elde ҡaldı şī‘r-i Bākī

Sene 1008

Tārīḥ-i vefāt-ı Bākī Efendi -Raḥmetu’llāh-

[Ḥūsāmī]

fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilün

1. Eyledi ‘azm-i beķā Bākī fenā dünyādan
N’ola pūr olsa cihān nāle vü vāveylādan
2. Eşeri nāmı gibi bākī iken dünyāda
Şanma ma‘dūd ola ol merd-i hüner mevtādan
3. Nice vāşıl ola erbāb-ı hüner rütbesine
Görinür şī‘r-i teri ber-ter anuḡ şī‘rādan
4. Geliñüz rūḥ-ı revānına du‘ā eyleyelüm
Umaruz raḥmet ola bār-geh-i Mevlā’dan
5. İşidüp didi vefātına **Ḥūsāmī** tārīḥ
İntikāl eyledi Bākī bu fenā dünyādan

Sene 1008

Tārīḥ-i diger

[‘Abdī]

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/fe ‘ülün

1. Çü çekdi ayağın bezm-i cihāndan
Ecel cāmını şundi aña sākī
2. Didi fevtine ‘**Abdī** bende tārīḥ
Bilün ğitdi fenādan rūḥ-ı Bākī

Sene 1008

Tārīḥ-i diger

[Dervīş Aḥmed]

fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilün

1. Rıḥlet itdi bu fenādan ḥayfā
Yine bir kümmel-i faḥr-i ‘ulemā
2. Menba‘-ı şī‘r ü hüner-kān-ı ‘ulūm
Faẓl u ‘irfānına ḳā’il fuẓelā
3. Ṭab‘ı şeh-bāzına ḳılsun lāne
Devḥa-i ṭübāda ānuḡ mevlā
4. Umaruz kim ola cennetde aña
Ḥūr u ğilmānla rıẓvān lālā
5. **Dervīş Aḥmed** didi tārīḥin anuḡ

Geçdi Bâkî o Reyîs-i Şu‘arâ

Sene 1008

Tārîh

[Dervîş Aḥmed]

fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilün

1. İntikāl eyledi Bâkî Çelebi
Olmasun mı ehl-i dil lâl ü ḥazîn
2. Didi tārîhîni **Dervîş Aḥmed**
Geçdi Bâkî o suḥendân-ı güzîn

Sene 1008

Mürettibin Bâkî için birden fazla tarih beyiti yazdığı ve onun vefatını duyurmakla kalmayıp, ona büyük saygı duyduğu açıkça görülmektedir. Yazdığı tarih beyitlerinde Bâkî’yi hem “Reyîs-i Şu‘arâ” (şairlerin başı) hem de “Suḥendân-ı Güzîn” (seçkin söz ustası) olarak tanımlamasından onun Bâkî hayranı bir şair olduğu anlaşılmaktadır.

Nüshada birbirine nazire yazan şairler de mevcuttur. Misâlî’nin 52a’da yer alan –dür bu redifli gazeline yine aynı sayfada Fevrî aynı redif ve vezinle nazire yazmıştır. Nüshada ilk verilen şiir Misâlî’nin olduğu için nazire yapılan şiirin de bu olduğu muhtemeldir:

Misâlî Çelebi

mefâ ‘ilün/mefâ ‘ilün/mefâ ‘ilün/mefâ ‘ilün

1. Dimezsın pây-bûsa ‘âşık-ı zâra maḥaldür bu
Öperler göz göre ruḥsârıñı eller güzeldür bu

2. Koyup kūyunda gönlüm rāh-ı ‘aşkuñ ihtiyār itdüm
Göñül qalsun begüm yol qalmasun dirler meşeldür bu
3. Riyāzetle eger toprağı altun itseñ ey zāhid
Senüñ ‘aşk içre ‘ilmüñ yok-durur başka ‘ameldür bu
4. Yiter fıkr eyle ey dil kākül-i müşgīnini yārūñ
Anuñla kimse çıkmaz başa bir tül emeldür bu
5. Haṭ-ı ruḥsārı vaşfinda o māh-ı ‘ālem-ārānuñ
Nazīre dinmez aña ey **Miṣālī** bir ğazeldür bu

Fevrī

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün

1. Gören bağrum başı dāğın didi dāğ-ı eceldür bu
Büyük başuñ büyük ağırsı olurmış meşeldür bu
2. Qadem baş nerdübāñ-ı ‘aşka çık kāşāne-i tenden
Ki kaşr-ı ‘aşka nisbet yirde qalmış bir temeldür bu
3. Yüzine ağızına urmış saçını şordum eytdi kim
Cinān içre ḥayāt-ı cāvidānīden bedeldür bu
4. Bahār eyyāmı gül devri mürāyi ta‘nına bakma
Ayak şun destüme sāķī ne dirse disün eldür bu

5. Bu ŧi‘r-i sūz-nāki yanmasun mı gūŧ iden **Fevrī**
Bu beŧ beyt-ile heft iklīmini yaķar ğazeldür bu

Diĝer bir örnek ise 9b’de yer alan Bākī’nin bir gazeli ile 46b’de yer alan Ubeydī’nin bir gazeli arasındaki benzerliktir. Ŗiirler farklı yapraklarda olduğu için ve baŧlığında nazire gibi herhangi bir ibare geķmediĝinden kesin olarak nazire diyemeseķ de vezin ve redif hatta bazı kelimeler aynı olduğu için nazire gibi görünmektedir. Nazire ise de hangisinin nazire olduğu muallâktır:

Bākī

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün

1. Göñül dāĝ-ı ĝamuñla sīnede bir ŧem‘ uyandurmuş
Çerāĝ-ı ‘aşķa bir ĝarrā kıızıl altunı yandurmuş
2. Göñüller naķdin almış yār girmiş ħalka-i zikre
Bir iki derd-mend āvāreyi varmış dolandur[mış]
3. Bulup saķķā-yı hicrān teŧne-dil ŧaħrāda Mecnūn’ı
Ecel peymānesin ŧunmuş ħayāt ābına ķandurmuş
4. Dimeñ Mecnūn’a gelmiş ‘ākıbet Leylā’dan istignā
Belā-yı ‘aşķ o ser-gerdānı cānından uŧandur[mış]
5. Bugün **Bākī**’ye ol āfet viŧālin va‘deler ķılmış
Yalanlar söylemiş miskīni gerķekden inandurmuş

‘Ubeydī

mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün

1. Miyānuñ bend idüp ey şeh kılıc bağın töländürmiş
Müjen yād eyleyüp tīgün ğılāf ağzın şulandurmış
2. Benüm boynıma ırgürmeñ o sīmīn-sīneye diyü
Alup miski(?) kumaşın gerden[e] zülfin töländürmiş
3. Yaşum seyli 'aceb baħruñ ne qoymışdur qulağına
K'idüp ol şūr baħtı mużtarib göñlin bulandurmış
4. Huzūra varmış-iken āşiyān-ı dīde-i terden
Şadā-yı seyl-i eşküm murğ-ı h'vābı kuşkulandurmış
5. İşigünñde nice ulu varup teslīm idüp kendin
O şāhuñ atlarını ey 'Ubeydī ululandurmış

Diğer nazire örneği de 55a'da yer alan Fuzûlî ile Ulvî'nin şiirleridir. Bu şiirler aynı yaprakta yer alsada hangi şiirin nazire olduğu bir önceki örnekte olduğu gibi belli değildir:

'Ulvî

mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün

1. Fütād[e] qaddüñe 'ar'ar ruħuñı verd-i ter 'aşık
Ölümlü çeşmüñe nergis lebüñe ğonceler 'aşık
2. Zemīn ü āsumāna şīt-ı hüsñüñ ğulğule şaldı
Hābībüm saña olmışdur melek 'aşık beşer 'aşık

3. Melāḥat kişverinde ey perī bir şāh-ı ‘ādilsin
Cefā görmez senūḡ devrūnde bir kimse meger ‘āşık
4. Devāsuz derd iken ‘aşkuḡ oransuz cevı-iken hicrūḡ
O derde mübtelā olup o cevre şabr ider ‘āşık
5. Tolanurlar ser-i kūyuḡ dil-i ‘Ulvi gibi her dem
Ḥad u ruḡsāruḡa cānā güneş ‘āşık kamer ‘āşık

Fuzūlī

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün

1. Olur ruḡsāruḡa gün la ‘lūḡe gül-berg-i ter ‘āşık
Saḡa eksük degül gökden iner yirden biter ‘āşık
2. Saḡa maḡşūd terk-i ‘aşḡ-idi veh kim meni ḡüsnūñ
Olup gün günden efzūn kıldı gün günden beter ‘āşık
3. Temennā-yı vişālūḡden naḡar ehlini men ‘itme
Ne sūd ol ḡūb yüzden kim aḡa kılmaz naḡar ‘āşık
4. Çemende pāy-būsuḡdan olupdur sebzler ḡurrem
Hemān bir sebzece olmaḡa ālemde yiter ‘āşık
5. Ne pervāne döyer bir şu ‘leye ne şem ‘bir āha
Fuzūlī şanma kim beḡzer saḡa ‘ālemde her ‘āşık

Diğer bir nazire örneği de 18a'da mürettibin 17b'de yer alan Muhterem adlı şairin şiirine yaptığı naziredir. Burada nazire olan şiirin mürettibe ait olduğu, başlığında “Nazîre li Muḥarrihi'l-Ḥaḳîr” yazmasından anlaşılmaktadır:

Muhterem Efendi

mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün

1. Dehānı sırr-ı mübhemdür kelāmı remz ü îmādur
Anı feth eylemez nā-dān o bir müşkil mu'ammādur
2. Miyānı 'ukdesi ḥallinde kıyl u ḳālümüz yoḳdur
Bunı erbāb-ı diḳḳat fehmi der bir ince ma'nādur
3. N'ola pervāzı ṭarf-ı nāz u istiḡnāda eylerse
Benüm ol çeşm-i şeh-bāzum hümā-yı evc-i a'lādur
4. Yolında çehre-i zerdünle sîm-i eşki bezl eyle
Ne deḡlü serd ise ḳalbini nerm eyler bu dünyādur
5. Kelāmuḡdan yine ey **Muhterem** dirler nişār itdün
Senün ṭab'-ı güher-rîzün meger var-ısa deryādur

Nazîre li-Muḥarrihi'l-Ḥaḳîr

[Ahmed]

mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün

1. Dehānuḡ ḡonce-i ra'nā ruḡuḡ verd-i muṭarrādur
Zebānuḡ bülbül-i ḡüyā diḡün lü'lü'-i lālādur

2. Şafā vü Merve haqqı-çün lebün ‘ayn-ile zemzemdür
Anuñ-çün ka‘be-i kūyuñ senün kıblem muşallādur
3. Tolanurlar gice gündüz mah u hurşīd olub sāl
Meger kim ey melek-sīmā işigün ‘arş-ı a‘lādur
4. Miyānı kıyl u kālinden beli bir kılcā fehmi itmez
Müdaqqıklar ki kırk yarur kılı bir ince ma‘nādur
5. Ma‘ārif dūrlerin yine kelāmuñdan nişār itdün
Be **Aḥmed** gevher-i nazmuñ senün var-ısa deryādur

Yine mürettibin mahlassız bir gazele yaptığı nazire de 18b’de yer almaktadır. Bir önceki örnekte olduğu gibi nazire olan şiirin mürettibe ait olduğu başlıktaki “Nazīre li Muḥarririhi’l-Ḥaḳīr” ibaresinden anlaşılmaktadır:

[Gazel]

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/fe ‘ülün

1. Saña gül ‘āşık olmuşdur kulağdan
Oğur vaşf-ı lebün rengin varağdan
2. Seni koyup büt-i Çin’e tapar mı
Şular kim bātılı fark ide hağdan
3. Gözüm yaşını men‘ itme kapuñdan
Ağa gelmiş-durur ol mā-sebağdan

4. Nazar [kıl] hālūme gūş it figānum
Bırakma gül gibi gözden kulağdan

5. ‘İzār [ü] zülfünün bilmez şafāsın
Şular kim karayı fark itmez ağıdan

Nazīre li Muḥarririhi'l-Ḥaḳīr

[Aḥmed]

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/fe ‘ulün

1. Dehānı vaşfını şordum tudağdan
Ḥaber virmiş didi hiç var mı yokdan

2. Ḥaṭ u ruḥsāruṇuḡ bürhānı besdür
Kelām-ı mu‘cize kim geldi ḥağdan

3. Nice bir mācerā-yı dil dükenmez
Senünle nūr-ı dīdem mā-sebağdan

4. O şehlā-nergisünle gül-‘izāruḡ
Gözüm görmezden ‘āşığdur kulağdan

5. Dehān u la‘l-i yāri şordum **Aḥmed**
Ḥaber virmiş didi hiç var mı yokdan

Bir başka durum ise Sâfi mahlaslı bir şairin gazeline, Muhterem (19b) adlı bir şair ile mürettibin (20a) ayrı ayrı tahmis yapmalarıdır:

Muhterem Efendi

fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilün

1. Yine faşşād-ı şitā dest urdı yaḥdan neştere
Kalmadı beñzinde ḥumret güllerün düşdi yire
Ḥāşılı virdi teğayyürler o rū-yı envere
Şiddet-i deyden gezend irmiş o nāzūk leblere
Ḥürmet itmez ey leb-i 'İsī şovuk peygambere
2. Yüklenüp bād-ı şitāyı eyleyüp 'azm ü zehāb
Sār-bānı bād olup oldı bahārı hem-şihāb
Kükreyüp ser-mest olup her cānibe idüp şitāb
Üştür-i ner gibi keş saçdı dehānından şehāb
Ḥāşılı muḥkem kış oldı tu diseñ düşmez yire
3. Nīze-i Gīv-i şitādan itmeyün bīm ü ḥazer
Eyledi cūlar cemende gül gibi sīne siper
Şiddet-i ser mā'-y-ıla şanma bürüdetden eşer
Yaḥ degüldür gūşe-i bāmındaki āvīzeler
Bir bölük ehl-i hevā kūyında düşmiş ḥançere
4. Cedvel-i sīmin çeküb cūlar zemīne ser-be-ser
Şafḥa-i rū-yı zemīni eyledi pür zīb ü fer
Keşf-i āyāt-ı şitā eyler çü Keşşāf-ı kader
Berf-i isfīd ecele Tefsīr-i Beyzāvī yazar
Naķş-ı engüşt-i tūyūr olmuş müşābih mastara
5. Zaḥm-ı peykān-ı şitādan sīne-i gül-zār pür
Çekdi cengistān-ı deyden 'askerin gūyā Temur
Yaḥ-ı vāfir **Muhterem** ser mā kavī bād-ise mur

Şāfiyā bilmem ne hikmetdür ki birkaç gicedür
Yir demür gök bakır oldu döndi cûlar mermere

Li-Muḥarririhi

[Aḥmed]

fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilün

1. Berf-ile tolu çekildi ebr döndi ejdere
Şaçdı ağzından köpükler zehrini dökdi yere
Kış katı yok çäre varmak reh-güzār-ı dil-bere
Şiddet-i deyden gezend irmiş o nāzük leblere
Hürmet itmez ey leb-i 'İsī şovuk peygambere
2. Eyledi çün bād-ı şarşar üzre heybetle şitāb
Āteşin bir tāziyāne iki yanında şihāb
Kān kaşanur tevsen-i gerdün öñinde pīç ü tāb
Üştür-i ner gibi keş saçdı dehānından seḥāb
Hāşılı muḥkem-i kış oldu tu diseñ düşmez yere
3. Hurde-i mīnā gibi yaḥdan dökölmiş dizeler
Bāğ u rāğ ile tonanmış şan iki dü şizeler
Saḳf-ı dil-dāra dikildi kaldı şanm[an] nīzeler
Yaḥ degöldür gūşe-i bāmındaki āvīzeler
Bir bölük ehl-i hevā kūyında düşmiş ḥançere
4. Metn-i Şemsiyye Şüruhuna çü āb-sīm ezer
Dav' ile Mısbāḥa ya'ni şerḥa-i sīmīn çizer
Yiryüzine sīm-efşān olup ebr eyler güzer
Berf-i isfīd ecele Tefsīr-i Beyzāvī yazar
Naḳş-ı engüşt-i tūyūr olmuş müşābih mastara

5. Şiddet-i berd-ile şorma hâl **Ahmed** nicedür
 Gözleri yıldız şayar şan şuda mähî beççedür
 Oynadur bu tûb-ı çarhı bir ‘aceb bâziçedür
Şâfiyâ bilmem ne hikmetdür ki birkaç gicedür
 Yir demür gök bakır oldu döndi cûlar mermere

Mürettip Ahmed ve Muhterem’in Sâfi’nin aynı şiirini tahmis etmeleri ve mürettibin onun şiirine nazire yazması aralarında bir yakınlık olduğunu göstermektedir.

Önemli bulduğumuz bir diğer durum ise divan sahibi şairlerin, mecmuada bulunan şiirleri ile divandaki şiirlerinde karşılaştırıldığında nüshada olup da divanda olmayan beyitlerdir. Bu şairler ve divanda bulunmayan beyitler şu şekildedir:

Mecmuanın Yaprak Numarası	Şair	Beyit/ler	Beyit Numa rası	Divanın Sayfa Numarası
2a	Necâtî	Bir dânedür Necâtî mekr ü hîlede hâli Beñdeş ola mı aña kimse zamân içinde	5	NED, s. 466.
5a	Emrî	Ġubâr-ı rāhuñı āsûde kıldum eşk-i çeşmüml[e] Ki tîğ-ı hicr zaħmına ‘ilâc lâzım o merhemle	4	EMD, s. 254.
15a	Emrî	Toħm-ı sevdâ ekdi dîdemde hayâl-i hâller	1	EMD, s. 204-205.
15a	Emrî	Ġamze vü zülf ü zenaħdânın görüp Emrî didi Hey ne cādûdur ki itmiş ejderi çâha resen	4	EMD, s. 204-205.
15b	Rahmî Çelebi	Hâl u hattun mı bu yâ sūhte pervâne	Devlet-i dehre irürse n’ola her	3-6 BRD, s. 275.

		midür Kararup düşmiş ola şem‘-i şebistân üzre	dün u denî Dīvler gāhi çıkar taht-ı Süleymân üzre		
16a	Rahmî Çelebi	Hem-sifâl olmak senün küyünde yegdür hüsrevâ Pâdişâh-ı ‘âlem olmakdan varup ağıyla	3	BRD, s. 256.	
60a	Emrî	Beyhûde gûy çokdur şol tûb-ı ğabğabuğa Çevgân gibi kej olsun el urmasun nigâra	3	EMD, s. 50.	

Tablo 2: Divanda Bulunan Şiirlerde Olmayan Beyitler

Görüldüğü üzere divandaki şiirde bulunmayan beyitler en çok Emrî’ye aittir. Emrî ile ilgili bir durum da 15a’da yer alan bir şiirinde iki tane mahlas beytin yer almasıdır:

[Emrî]

fâ ‘ilâtün/fâ ‘ilâtün/fâ ‘ilâtün/fâ ‘ilün

1. Tohum-ı sevdâ ekdi dîdemde hayâl-i hâller
Görinen müjgân degül her dânededen bitdi çemen
2. Tîğ-ı gamzeyle gözün bādâmı çün katl eyledi
Dest-i kader koydı tábûta şarup hünîn kefen
3. Çeşm-i cādūsına ol fettānuş **Emrî** āferin
Kim tutup mār-ı siyāhı eylemiş çāha resen
4. Gamze vü zülf ü zenaḥdānın görüp **Emrî** didi
Hey ne cādūdur ki itmiş ejderi çāha resen

Mecmuada dikkat çeken bir şiir de 43a'da yer alan Tîgî'nin, Ulvî'nin şiirine yaptığı tesdisdir. Genelde zemin şiirin, her beytinin üzerine 4 mısra eklenmesiyle elde edilen tesdis, nüshada oldukça değişiktir. Şair zemin olarak tesdis ettiği şiirin bütünü yerine, sadece matla beytini almıştır. Tekrar eden bir mısra üzerine kurulan bu şiir, musammat özelliğinin tesdise uygulanmış şekli olarak karşımıza çıkmaktadır. Tespit ettiğimiz kadarıyla bu şiir tek örnek değildir. Akif Yakışır'ın çalışmış olduğu doktora tezinde⁹ de bu duruma benzer örnekler vardır.

Tesdis-i Tîgî Be-Redd-i Maṭla'-ı 'Ulvî

mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün

1. Baṇa kemlik şatanlar dā'imā eyelükle yād olsun
Zevālüm isteyenler gün gibi rüşen-nihād olsun
Kuşūrum gözleyen kāmillerūṇ 'ömri ziyād olsun
Mükāfātı dimem bir mukteẓā-yı 'adl ü dād olsun
Yıkanlar ḥātır-ı nā-şādımı Yā Rabb şād olsun
Benim-çün nā-murād olsun diyenler ber-murād olsun
2. Sitemgerlikde çün ol bî-vefā yār oldı aḡyāra
Cefāsından şafālar kesb idüp zevk itmedür çāre
Naşīb olan belādur muttaşıl çün 'āşık-ı zāra
Dil-i zārum elemden ḥazz alur incinmez āzāra
Yıkanlar ḥātır-ı nā-şādımı Yā Rabb şād olsun
Benim-çün nā-murād olsun diyenler ber-murād olsun
3. Derūnum gamla pür oldukça ḥalkı şād-mān ister
Ne deḡlū zār u nā-kām olsa dehri kām-rān ister

⁹ Yakışır, Akif (2024). Türk Edebiyatında Musammatlar (Bentlerden Oluşan Nazım Biçimleri). Doktora Tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Cihānı kendü gibi şanma zār u nā-tüvān ister
Meşeldür gerçi dirler yıkılanı yıkılan ister
Yıkanlar hātır-ı nā-şādumı Yā Rabb şād olsun
Benim-çün nā-murād olsun diyenler ber-murād olsun

4. Revān olduğça rūhum hāne-i vīrāne-i tenden
Kimesne istemem rencide-hātır olduğın benden
Qabūlümdür ne gelse cevri-yār u qahr-ı düşmenden
Murādı bu dil-i nā-şād u nā-kāmuḡ budur senden
Yıkanlar hātır-ı nā-şādumı Yā Rabb şād olsun
Benim-çün nā-murād olsun diyenler ber-murād olsun

5. Murād üzre felekde görmeyüp şenlik yüzün üstād
Harāb-ābād-ı ‘ālemden çeker biḡ cevri-ile bī-dād
Olup derd ü belā vü dehr-i dūna **Tīḡiyā** mu’tād
Koyup bu maṭla’ı hūzn ile gitdi ‘Ulvī-i nā-şād
Yıkanlar hātır-ı nā-şādumı Yā Rabb şād olsun
Benim-çün nā-murād olsun diyenler ber-murād olsun

BÖLÜM 2

1. MECMUADAKİ ŞAİRLER VE ŞİİRLERİ

1.1. Mecmuadaki Şairler ve Şiirleri

Mecmuada tespit edilen şairler şunlardır: ‘Abdī (Edirneli), ‘Abdī (Tokatlı), ‘Abdürrezzāk, ‘Adnī, ‘Ahdī, Aḥmed (Derviş Aḥmed), Aḥmed Paşa, ‘Ālī (Gelibolulu), Āzerī, ‘Azmi, Bākī, Behiştī, Bezmī, Cinānī, Emīr, Emrī, Ferruḥī, Fevrī, Fiğānī, Fuẓūlī, Hādī, Ḥālī, Ḥūsāmī, İshāk Çelebi, Kābūlī, Kemāl Paşa-zade, Kūl Süleymān, Lāmi‘ī Çelebi, Lisānī, Maḳālī, Mecdī, Mehdī, Melīḥī, Meşāmī, Mişālī, Muḥterem, Necātī, Nef‘ī, Nev‘ī, Nizāmī (Karamanlı), Raḥmī (Bursalı), Rızā, Sā‘ī, Sūzī, Tīgī, ‘Ubeydī, ‘Ulvī, Ümīdī, Vaḥdetī, Vuşūlī, Yaḥyā (Taşlıcalı), Zārī, Zeynī, Zihnī (Bağdatlı).

Şairin Mahlası	Şiir Sayısı ve Nazım Şekli
‘Abdī (Edirneli)	1 Kıtā
‘Abdī (Tokatlı)	1 Gazel
‘Abdürrezzāk	1 Koşma
‘Adnī	4 Gazel, 1 Kaside
‘Ahdī	1 Gazel
Aḥmed (Derviş Aḥmed)	4 Gazel, 4 Kıtā, 1 Tahmis
Aḥmed Paşa	1 Gazel
‘Ālī	2 Gazel, 1 Kaside, 1 Kıtā
Āzerī	1 Gazel
‘Azmi	59 Gazel, 1 Kıtā, 1 Muhammes, 1 Tahmis
Bākī	5 Gazel
Behiştī	2 Gazel
Bezmī	1 Gazel
Cinānī	1 Kaside
Emīr	1 Gazel
Emrī	16 Gazel, 1 Mısra
Ferruḥī	1 Gazel
Fevrī	1 Gazel, 1 Terci-i bend
Fiğānī	1 Gazel
Fuẓūlī	1 Gazel
Hādī	1 Kıtā

Ḥālīṣī	1 Gazel
Ḥūsāmī	1 Gazel
İshāḳ Çelebi	1 Kaside
Ḳabūlī	6 Gazel, 1 Kaside
Kemāl Paşa-zāde	2 Kıta
Ḳul Süleymān	1 Koşma
Lāmi‘ī Çelebi	1 Kaside
Lisānī	1 Gazel
Maḳālī	3 Gazel
Mecdī	1 Gazel
Mehdī	1 Mesnevi
Melīḥī	1 Kıta
Meşāmī	1 Gazel
Mişālī	2 Gazel
Muḥterem	2 Gazel, 1 Tahmis
Necātī	5 Gazel
Nef‘ī	2 Gazel
Nev‘ī	4 Gazel
Nizāmī	1 Gazel
Raḥmī	3 Gazel
Rızāyī	1 Gazel
Sā‘ī	1 Kıta, 1 Mesnevi
Sūzī	1 Matla
Taşlıcalı Yahyā	1 Gazel, 1 Kaside
Tīgī	1 Tesdis
‘Ubeydī	2 Gazel
‘Ulvī	3 Gazel, 1 Kaside
Ümīdī	1 Gazel
Vaḥdetī	5 Gazel, 1 Müfred, 1 Tahmis
Vuşulī	1 Gazel, 1 Müfred
Zārī	1 Gazel

Zeynî	1 Matla
Zihnî (Bağdatlı)	1 Tahmis

Tablo 3: Mecmuadaki Şairler ve Şiirleri

Tablodan da anlaşılacağı üzere mecmuada en çok şiiri olan şair 64 şiir ile Azmî'dir. Daha sonra 16 şiir ile Emrî ve 9 şiir ile müstensih Ahmed gelmektedir.

1.2. Mecmuada Bulunan Şairlerin Biyografileri

Bu bölümde, Edirneli olan şairlerin hayatı konusunda, Rıdvan Canım'ın "Edirneli Şairler" adlı kitabından yararlanılmıştır. Edirneli olmayan diğer şairler ve hayatı hakkında ayrıca bir malumat verilmeyen şairlerin hayatı ise TEİS (Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü) ve TDV (Türk Diyanet Vakfı) İslam Ansiklopedisi'nden alıntı yapmakla yetinilmiştir.

‘Abdî

“Abdî, XVII. yüzyıl şairlerindendir. Hakkında pek fazla bilgi yoktur. Edirne’de doğmuş, büyümüş, öğrenimini Edirne’de tamamladıktan sonra mülâzım ve kadı olmuştur. Son görev yeri olan Vize/Saray kadısı iken 1020/m. 1611 yılında burada vefat etmiştir (Canım 1995: 245)”.

‘Abdî

Riyâzî tezkiresine göre (Açıkgöz 2017: 220) Meşkî mahlaslı şairin, Mehmed Meşkî Çelebi'nin, kardeşidir. Tokatlı olan ve kaynaklarda hakkında fazla bilgi bulunmayan Abdî'nin, kardeşi Meşkî'nin¹⁰ ölümünden (1004/1595-96) yola çıkarak XVI. yüzyıl sonları veya XVII. yüzyıl başlarında vefat ettiği söylenebilir.

‘Abdürrezzâk

¹⁰ Meşkî hakkında detaylı bilgi için bk.: KAPLAN, Yunus (2014). “MEŞKÎ, Mehmed Meşkî Çelebi”. Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/meski-mehmed-meski-celebi> (E.T.: 28.01.2025).

Bu şairle ilgili herhangi bir malumata ulaşılammıştır. Ancak nüshadaki şiirinin muhteva, vezin ve kafiyesinden anlaşıldığı üzere halk şairi olduğu söylenebilir.

‘Adnî

XV. yüzyıl şairlerinden olan Mahmûd Paşa’nın mecmuada 4 gazel ve 1 kasidesi vardır. “Mahmûd Paşa, Osmanlı döneminin devlet adamı şair ve nasirlerindendir. Kaynaklar onun devşirme olduğu konusunda mutabıktır. Edirne Sarayı’nda Mehmed Ağa’nın himayesiyle iyi bir eğitim almış ve II. Murâd’a sunulmuştur. İstanbul’un fethinde Fâtih Sultân Mehmed’in yanında bulunan Mahmûd Paşa, Belgrad kuşatmasından sonra vezirliğe getirilmiş, on beş yıl bu görevde kalmış ve ardından azledilmiştir. 1470’de donanmanın düzenlenmesiyle görevlendirilmiş, iki yıl sonra yeniden sadrazam olmuş, ancak bir müddet sonra azledilmiştir. Mahmûd Paşa, Fâtih Sultân Mehmed’in oğlu Şehzâde Mustafâ ile aralarında düşmanlık olduğu ve şehzadenin ölümünde parmağı bulunduğu gibi söylentiler yüzünden Yedikule zindanına atılmış, idam edilerek kendi yaptırdığı caminin türbesine gömülmüştür. Adnî mahlasını tahallüs eden Mahmûd Paşa, devrinin âlimlerinden ve şairlerin hamilerindendir (Sarioğlu Alptekin 2014)”.

‘Ahdî

XVI. yüzyıl şairlerinden ve Edirneli olan Ahdî’nin nüshada bir gazeli bulunmaktadır. “Asıl adı Ali olup önceden bu ismini mahlas olarak kullanırken sonradan Ahdî olarak değiştirmiştir. Halk arasında Yıldırım Şeyhi oğlu denmekle şöhret buldu. Öğrenim görüp mülazım ve müderris oldu. Edirne’de müderrislik yaptı. Bu şehirde bulunan Kepenekçi medresesinden elli akçe ile azledildiğinde arkadaşlarının kendisine üstün tutulmasına gücenerek yirmi akçe ile emekliye ayrıldı. Şairin ölümü 975/m. 1567 tarihindedir (Canım 1995: 157)”.

Ahmed (Derviş Ahmed)

Bu şair ile ilgili ayrıntılı bilgi, “Mürettip Hakkında” bölümünde verilmiştir.

Ahmed Pāşā

Mecmuada iki kıtası mevcuttur. “Asıl adı Ahmed’dir. Kaynaklarda doğum tarihiyle ilgili bir kayıt bulunmamakla birlikte muhtemelen 830/1426 yılı civarında doğmuştur. Babası, Sultân II. Murâd devrinin tanınmış kazaskerlerinden Veliyüddîn bin İlyâs (ö. 1432)’tır. Ahmed Paşa, takriben Sultan II. Murâd zamanında Osmanlı Devleti’nin başkenti olan ve zamanın önemli kültür sanat merkezlerinden biri konumunda bulunan Edirne’de tahsil gördü. Öğrenimini tamamladıktan sonra babasının da yardımıyla Bursa’da Murâdiye Medresesi’nde müderris olarak ilk görevine başladı. Daha sonra 855/1451-52 yılında Edirne’ye kadı tayin edildi. Ahmed Paşa, Fâtih Sultân Mehmed (sal. 1451-1481) tahta geçtiğinde yazdığı şiirlerle onun dikkatini çekerek beğenisini kazandı.

902/1496-97 yılında Bursa’da vefat eden Ahmed Paşa’nın ölümüne ‘Göçdi meded şâ’ir-i Rûm’ mısraı ile tarih düşürülmüştür. Paşa’nın mezarı, Bursa’da Murâdiye Camii yakınında kendi yaptırdığı medresenin yanındaki türbededir (Karabey 2014)”.

‘Âlî

Gelibolulu Âlî’nin mecmuada 2 gazel, 1 kıta ve bir kasidesi mevcuttur. “2 Muharrem 948 (24/25 Nisan 1541) gecesi Gelibolu’da doğdu. Medrese tahsili gördükten sonra yazdığı şiirlerle dikkati çekerek ilk eseri Mihr ü Mâh’ı sunduğu Şehzade Selim’e (II. Selim) divan kâtibi oldu.

Cidde sancak beyliğine tayin edildiği 1600 senesi başlarında Cidde’ye giderek, son eseri Mevâidü’n-nefâis’i padişahın Mısır beylerbeyliğini istemek üzere Mekke’de tamamladı. Muhtemelen 1600 yılında Cidde sancak beyi iken öldü.

Resmî hizmetlerinde pek fazla dikkati çekmeyen Âlî, yoğun edebî faaliyeti ve bilhassa tarihçiliği ile büyük bir şöhret kazanmıştır. Çoğu bir mevki elde etmek için yazılmış irili ufaklı mensur ve manzum altmışa yakın eserin sahibi olduğu anlaşılmakta ise de isimleri kendisi tarafından verilen bazı kitapların nüshaları ele geçmemiştir (Kütükoğlu 1989: 414)”.

Âzerî

Asıl adı İbrahim olan Âzerî’nin doğum yeri hakkında tezkirelerde bir bilgi yoktur. *Edirne Şairleri*’nde (Canım 1995: 285) ve *Riyâz-ı Belde-i Edirne*’de (Adıgüzel – Gündoğdu 2014: 2/2 1665) onun Edirneli olduğu belirtilir. Ölüm tarihini Canım ve Adıgüzel ile Gündoğdu 1647 olarak belirtmiştir.

“Âzerî İbrahim Çelebi *Bostan-zâde* sanıyla tanındı. Ebu’s-Suud Efendi’den mülazım olmuştur. Cinânî şairin ölümü üzerine “Göçdü Âzerî Çelebi” ibaresi ile tarih düşürmüştür (Canım 1995: 285)”.

‘Azmī

Mecmuada en çok şiiri bulunan bu şairin kim olduğu konusunda kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır. Nüshada 59 gazel, 3 tahmis, 1 muhammes ve 1 kıt’a olmak üzere toplam 64 adet şiiri bulunmaktadır. Tahmisler Garâmî?, ‘Adlî ve mahlası tespit edilemeyen bir şairin gazellerine yazılmıştır. Kıt’a ise kendisinin rüyasını anlatan 26 beyitlik bir şiiirdir.

Kaynaklarda Azmî mahlaslı birçok şair geçmektedir. Ancak mecmuanın en geç 17. yüzyılın ilk yarısında tertip edildiği göz önüne alındığında bu şairlerden sadece 4 tanesinin mecmuadaki Azmî olabileceği düşünülmektedir. Bu şairler; asıl adı Murad Çelebi olan Azmî (ö. 1607), kâtip Mustafa Azmî Efendi (ö. 16. yy), kethüda Mustafa Azmî Efendi (ö. 1585) ve Pîr Mehmed Azmî (ö. 1582)’dir.

Bu şairler arasından da Pîr Mehmed Azmî’nin mecmuaki şair olabilme ihtimali bizi epeyce düşündürmüştür. Mecmuadaki şairle yaşadığı yüzyılların örtüşmesi ve Pîr Mehmed’in babasının adının Ahmed olması bu konudaki düşüncemizi kuvvetlendirmiştir. Azmî’nin rüya görüp şiirle anlatması, Ahmed’in de bu rüyayı yorumlaması ve mecmuada yer vermesi Azmî ile Ahmed’in de yakın olduğuna işarettir. Ayrıca kendisinin mecmuada 9 adet şiiri varken Azmî’nin 64 adet şiirinin bulunması da birbirleri ile yakın ilişkileri olduğunu göstermektedir.

Bu durumda Azmî’nin Pîr Mehmed Azmî, mürettibin de onun babası olan Ahmed olma ihtimali daha da güçlenmektedir. Ancak Pîr Mehmed Azmî’nin yayımlanmamış divanını incelediğimizde mecmuadaki şairle hiçbir şiiri örtüşmemektedir. Azmî’nin mecmuada yer alan şiirleri tarafımızca söz konusu divanda tek tek taranmış, aynı olan hiçbir şiire rastlanmamıştır. Dolayısıyla her iki şairin de aynı şair olma ihtimali ortadan kalkmıştır.

Azmî’nin yaşadığı dönemle ilgili olarak bir ipucu da kendisinin 34a’daki şiirinde geçen “Han Muhammed” ibaresidir. Azmî, 7 beyitten oluşan bu gazelinde adı geçen Han Muhammed ya da Muhammed Han’dan övgüyle bahsetmiştir. Yine bir pâdişehûn bendesi oldu ‘Azmī mısrasından hareketle Muhammed’in padişah olduğu akıllara gelmekte ve bu padişahın da mecmuanın derlendiği yüzyıl göz önünde bulundurularak III. Mehmed (1566/1609) olabileceği düşünülmektedir:

[‘Azmi̇]

fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilün

1. Benzerüm didügi-çün rüyuña hattāt-ı felek
Māhı her ay ider şafha-i ‘ālemden hakk
2. Pāy-māl eyle didüm pā-yi semendünle beni
O şeh-i mülk-i cefā geçdi ‘inānın çekerek
3. Der-gehünden beni gel sürme yiter hāk-i rehün
Nideyin kuhl-i Şıfāhānı izün tozı gerek
4. Tīg-ı hurşid-ile hakk olsa ne tañ ‘ıkd-ı peren
Çıkısa eşgāl-i beyāza kazınur nokta-i şek
5. Şāhbāz-ı yed-i beyzā-yı sa‘ādetsin sen
Hem-cenāh olma yüri kimseye ‘anķa gibi tek
6. Yine bir pādişehün bendesi oldı ‘Azmi̇
Hāk-i der-gāhına hem-ser olamaz kāh-ı felek
7. **Hān-Muhammed** ki ser-efrāz-ı selātin oldur
Emrine rām cihān halkı du‘ā-gū-yı melek

Bākī

“Asıl adı Mahmud Abdülbākī’dir. 933’ta (1526-27) İstanbul’da doğdu. Babası Fâtih Camii müezzinlerinden Mehmed Efendi adında bir zat olup 1566 Haziranında hac yolculuğu

sırasında vefat etmiştir. Fakir bir ailenin çocuğu olan Bâkî gençliğinin ilk yıllarında çırak olarak saraçlık mesleğine girmiştir. Yeni bir görüşe göre ise Bâkî'nin işi saraç çıraklığı değil, camilerde kandillerin yakılması ve bakımı hizmetini yapanlara verilen ad olan 'serrâclık'tır.

Hocası Karamânîzâde Mehmed Efendi'ye yazdığı "sünbül" redifli kaside ile şiirde kişiliğini artık iyice kabul ettirmişti. 1552'de yeni açılan Süleymaniye Medresesi'nde Kadızâde Şemseddin Ahmed Efendi'nin derslerine devama başladı (Çavuşoğlu 1991: 537)".

"Bâkî bir süre Edirne'de kaldıktan sonra 1579'da Mekke kadılığına, bir yıl sonra da maaşı artırılarak Medine kadılığına atanır. Medine kadılığındaki görevi uzun sürmez, kadılık görevinden uzaklaştırılarak İstanbul'a çağrılır.

Artık önünde şeyhülislamlıktan başka yükseleceği makam kalmamıştır. Fakat şairin kırk yaşına kadar, yani Kanuni döneminde hayata rintçe bakışından ve bazı zaaflarından kaynaklanan dedikoduların ömür boyu peşini bırakmaması ve daha sonra da çok güçlü rakiplerle mücadele etmek zorunda kalmasından ötürü bu emeline kavuşamadan birkaç ay sonra emekliye sevk edilir.

Dört padişah devrinin en büyük şairi Bâkî, 23 Ramazan 1008/1600 tarihinde vefat eder. Cenaze namazı Fatih Camii'nde, şeyhülislamlıkta son rakibi olan Sunullah Efendi tarafından kıldırılır (Kaplan – Macit 2014)".

Behiştî

"Behiştî'nin asıl adı Ramazan'dır. Abdulmuhsin adında bir zatın oğludur. Kaynaklar, Behiştî'yi kendisinden önce yaşamış olan Karıştıranlı Süleyman Beyoğlu Sinan Behiştî ile karıştırmamak için, *Vizeli Behiştî*, *Behiştî-i Sâni*, *Vâiz Behiştî*, *Behiştî Ramazan bin Abdulmuhsin*, *Ramazan bin Abdulmuhsin er-Rûmî* ve *Mevlana Behiştî*, gibi adlarla anmışlardır. Şâire Behiştî mahlasını kendisinin de takdir ettiği bir kişi vermiştir.

Behiştî, Vize'de dünyaya gelmiştir. İlköğrenimini nerede ve ne zaman yaptığını bilemediğimiz Behiştî, İstanbul'a gelerek medrese öğrenimine başlamış, Merhabâ Efendi'den ders almıştır. İlim yolunu tamamlayıp, diğer ilimler ve Arapça'da başarı gösterdikten sonra Muhaşşi Sa'dî Efendi'ye danışmend olmuştur. Sa'dî Efendi'nin vefatı üzerine Behiştî, devrinin meşhur mutasavvıfı Merkez Efendi'ye intisâb ederek tasavvuf yoluna girmiş, ondan ders alarak seyr ü sülûkını tamamlayıp hilâfet almıştır. Çorlu'ya da onun halifesi olarak gitmiştir. Orada imamlık, vaizlik yapan Behiştî, evinin etrafına yaptırdığı odalarda talebe

yetiştirmiş ve halkı irşad etmiştir. Hayatı boyunca aynı görevle Çorlu’da yerleşik kalan Behiştî 979/1571-72’de burada ölmüş ve evinin bulunduğu kendi zaviyesine defnedilmiştir (Aydemir 2013)’’.

Bezmî

Tezkirelerde Bezmî mahlaslı şair bulunmaktadır. Ancak onun mecmuadaki şiirine kaynaklarda rastlanmadığı için aynı şair olup olmadığı kesin olarak tespit edilememiştir. Mecmuada bir adet gazeli bulunan Bezmî’nin şiirinden hareketle hayatı hakkında bilgi vermek oldukça güçtür.

Cinânî

“16. yüzyıl Osmanlı sahasının önde gelen edebî şahsiyetlerinden olan Cinânî Bursa’da, Muradiye semtinde doğdu. Cinânî, küçük yaşta eğitime başlamış ve Muallimzâde’nin yanında mülâzım olmuştur. Cinânî’nin mülâzımlığı 966 / 1558’de aldığı, divânında bulunan bir tarih kıtasından anlaşılmaktadır. Bundan kısa bir süre sonra Muallimzâde’nin Anadolu Kazaskerliğine getirilmesiyle onun kalem kâtipliğine getirilmiştir. Daha sonra bir süre Karesi kassamlığında bulunduğu, bu şehir hakkındaki bir hicviyesinden anlaşılmaktadır. Cinânî’nin 993/1585’te Bursa’da bulunduğu ve dersiâm olmak için imtihana girdiği yine bir tarih kıtasından anlaşılmaktadır. 997 / 1588 tarihini gösteren Farsça bir tarih kıtasında da Ula’ya kadı olarak atandığını söylemektedir. 1000 / 1592 yılında ise ma’zulen İstanbul’da bulunmaktadır. O sırada Zekeriya Efendi, şeyhülislamlık makamına yeni oturmuştur. Cinânî, bir istida ile daha önceden kendisine verilen yedi adet fetvanın üç tanesinin temyiz edildiğini, durumunun düzeltilmesini ve fetvasının artırılmasını ister. Bu kıtadan o tarihte fetva tayini ile ilgili bir görevde bulunduğu anlaşılmaktadır. Cinânî, 1001 /1593’de de Sultan Selim medresesine atanmış olarak görünmektedir.

Cinânî, son olarak ‘kırktan ma’zûl oldıktan sonra binüç muharreminde Mevlânâ Muhyiddin yerine Brusa’da İvaz Paşa medresesine pîrâye-bahş’ olur. Bu görevinde tam bir yıl kalan Cinânî, 12 Muharrem 1004 / 17 Eylül 1595 günü ikinci zamanında vefat etmiş ve Bursa’da Hamza Bey Camii yakınındaki mezarlığa defnedilmiştir (Ünlü 2013)’’.

Emîr

Tezkirelerde ve diğer kaynaklarda Emîr mahlaslı şair tespit edilememiştir. Mecmuada da bir adet gazeli bulunan Emîr'in şiirinden hareketle hayatı hakkında bilgi vermek oldukça güçtür.

Emrî

Edirneli olan Emrî, mecmuada şiir sayısının çokluğu itibariyle ikinci sırada yer almaktadır. “Edirne’de doğdu. Ailesi hakkında bilgi bulunmayan Emrî’nin tahsil hayatıyla ilgili sadece Sehî Bey tezkiresinde, ‘İlm-i zâhire sa’yederken feragat etti’ ifadesi yer almaktadır. Önceleri bazı imaretlerin kitâbet vazifesiyle meşgul olurken Kınalızâde Ali Çelebi’nin Edirne kadısı olmasından sonra onun himayesiyle Yıldırım Bayezid Medresesi’nin tevliyeti hizmetinde bulunmuş, daha sonra buradan azledilmiştir. Kaynaklar ömrünü tevliyet hizmetleriyle geçirdiğini, Edirne ve İstanbul dışında herhangi bir yerde bulunmadığını ifade ederler.

Emrî’nin memurluk hayatında yükselememesinde onun ‘kemâl-i istiğnâ’sının ve inzivayı sevmesinin rolü vardır. Gerçekten de Emrî hayatını istiğna ve kanaat içinde geçirmiş, bundan dolayı da herhangi bir devlet büyüğünün methi için şiir yazmamıştır. Âşık Çelebi, devlet ileri gelenlerinin himayesinden mahrum olmasını onun bir kusuru olarak kaydederken Gelibolulu Mustafa Âlî de aynı hususa işaret etmektedir. Bu durum, Emrî’nin bütün ömrünü sıkıntı ve yoksulluk içinde geçirmesine sebep olmuş, hayatının sonuna doğru da şuurunu kaybetmiştir. 983 (1575) yılında Edirne’de vefat eden Emrî’nin ölüm tarihini Hasan Çelebi, Gelibolulu Mustafa Âlî ve daha sonra Bursalı Mehmed Tâhir 982 (1574) olarak vermişlerse de doğru değildir (Saraç 2014)’’.

Ferruhî

Tezkirelerde Ferruhî mahlaslı iki şair geçmektedir. Birisi 16. yüzyıl şairi ve Kastamonulu olan Ferruhî Çelebi diğeri ise yine 16. yüzyıl şairi olan Akhisarlı Ferruh Çelebi’dir. Mecmuada bir gazeli bulunan şairin şiiri bu şairlere atfedilmemiş ve ulaşabildiğimiz diğer kaynaklarda da tespit edilememiştir. Ancak Akhisarlı Ferruhî’nin Mevlevî olması (Yılmaz 2014) ve yaşadığı dönemin de mecmuadaki şairle örtüşmesi bize ikisinin de aynı şair olma ihtimalini düşündürmüştür. Ferruhî’nin mecmuadaki gazelininmakta beyti şudur:

Senüñ-çün Ferruḥî yir yir felekler Mevlevî-ḥāne

Döne döne semā‘ oynar beni Mevlevîdür dirler (8a)

Beyitten de anlaşıldığı üzere şairin Mevlevî olması kuvvetli bir ihtimaldir. Bu da yukarıdaki düşüncemizi destekler niteliktedir.

Fevrî

“Arnavutluk’ta Draç’ta doğdu. Hırvat asıllı Hristiyan bir aileye mensuptu. Küçük yaşta İstanbul’a getirildi. Kendi anlatımına göre çocuk yaştayken Muhyiddin İbnü’l-Arabî’yi rüyasında görmüş ve onun telkiniyle Müslüman olmuştur. Ferhad Paşa’nın kethüdası Pulad’ın ve sonra kardeşi Cafer Kethüda’nın himayesine girdi. Rumeli Beylerbeyi Lutfi Paşa’ya takdim edilen Ahmed Fevrî, Paşa’ya sunduğu *sûsen* redifli kaside ile hürriyetine kavuştu.

Fevrî dönemin tanınmış bilginlerinden Dursun Efendi, Taşkoprizâde Ahmed Efendi ve Arabzâde Abdülbâkî Efendi’den eğitim gördü. 1547’de Edirne Anbar Kadı Medresesi’ne müderris tayin edildi. Edirne’ye gelen (1548) Şehzade Selim’e intisap etti. Ardından Hasköy’de Mahmud Paşa ve Vize medreselerinde müderrislik yaptı. Kanûnî’nin Nahcivan seferine de katıldı (1552) ve bu sırada sunduğu kasidelerle şöhreti arttı.

Zilkade 978’de (Nisan 1571) Şam’da vefat eden Fevrî’nin ölümüne *Fevrî be-reft* cümlesiyle *Revân oldu bekâ darına Fevrî* mısraı tarih düşürülmüştür. Mezarı Şam’dadır.

Türkçe, Arapça ve Farsça şiirleri bulunan Fevrî’nin, mahlasına uygun olarak süratli ve çok kolay bir şekilde şiir söyleyebildiği her tezkirelerde anlatılır. Gelibolulu Âlî, şiirde atasözleri ve halk deyimlerini kullanmada Necâtî’den sonra Fevrî’nin geldiğini söyler ki Divan’ı incelendiğinde bu tesbitin yerinde olduğu görülür. Özellikle musammatları ile tanınan Fevrî’nin dili devrine göre oldukça sadedir. Riyâzî Anadolu’da tahmis ve tesdîsi Fevrî’nin meşhur ettiğini söyler. Fevrî Türkçe ve Arapça mensur eserler de vermiştir. Aynı zamanda devrinin tanınmış hattatlarından da olan Fevrî, Şeyh Hamdullah’ın damadı ve öğrencisi Şükrullah Halîfe’den sülûs ve nesih öğrenmiştir (Kalpaklı 2014)’’.

Fiğânî

Mecmuada bir gazeli bulunmaktadır. “Asıl adı Ramazan olan şair Trabzonludur. Hayatının ilk dönemlerine dair kaynaklarda bilgi mevcut değildir. Hangi tarihte doğduğu kesin değilse de 29 yaşında öldüğü bilindiğine göre 16. yüzyıl başlarında doğduğu söylenebilir. İstanbul’a ne zaman geldiği bilinmemektedir. Uzun sürmeyen bir medrese tahsili yaptı. Âşık Çelebi, kısa süreli medrese tahsilinden sonra mukataa kâtipliğinde çalışırken fitrî kabiliyetiyle şiir yazmaya yöneldiğini kaydeder. Kaynaklarda tahsili sırasında öğrenme ve ezberleme yeteneğiyle fark edildiğine dikkat çekilmektedir.

Çok genç yaşta şiir yazmaya başlayan şair, ilk şiirlerinde Hüseyinî mahlasını kullandı ise de daha sonra Figânî mahlasını tercih etti. Âşık Çelebi, İstanbullu Na‘tî ve Priştineli Nûhî ile Galata meyhanelerde içki içtiğini, Atmeydanı’nda dolaşp güzeller peşinde koştuğunu, fırsat buldukça kasideler yazarak bununla geçindiğini kaydeder. Rind tavırlı bir hayatı benimsediği anlaşılan Figânî, sürekli değişkenlik gösteren hamiler tarafından kendisine yapılan küçük yardımlarla hayatını idame ettirdi.

Bir ara Edirne’ye gittiyse de hayatının büyük kısmını İstanbul’da geçirdi. Mohaç galibi İbrahim Paşa’nın Budin’den getirttiği heykelleri İstanbul’da diktirmesi üzerine yazmış olduğu Farsça ‘Bu cihana iki İbrahim geldi, biri putları kırdı, biri dikti’ anlamındaki Farsça beyti sebebiyle H. 938 (1531/32)’de önce dövülmek ve işkence edilmek, nihayetinde asılmak suretiyle öldürüldü (Köksal 2014)”.

Fuzûlî

Mecmuada bir şiir mevcuttur. “Asıl adı Mehmed, babasının adı ise Süleyman’dır. Başkalarının tercih etmeyeceğini düşündüğü ve olumlu anlamıyla kendisini tanımlayıcı bulduğu için *fuzûlî* sözcüğünü mahlas olarak almıştır. Selçuklular zamanında Kerkük ve Bağdat çevresindeki geniş alana yerleşen Türkmenlerin Bayat boyundandır. Kaynakların bir kısmı, Fuzûlî-i Bağdadî diye anılmasından ötürü onu Bağdatlı gösterirken Necef, Hille veya Kerbelalı olduğunu söyleyenler de vardır. Fuzûlî’nin doğum yeri gibi doğum tarihi de tam olarak bilinmemektedir. Son yıllarda yapılan çalışmalarda şairin Türkçe Dîvânı’nın mukaddimesinde geçen *menşe ve mevlidim Irak* ibaresinin ebced değeri olan 888/1483 yılında doğduğu kabul edilmektedir.

İlk eğitimini, kaynaklarda Hille müftüsü olduğuna dair rivayetlerle anılan babasından almış olması muhtemeldir. Daha sonra Rahmetullah adlı başka bir hocanın derslerine devam ettiği söylenir.

Bağdat'ın fethinden ölümüne kadar (1534-1556) geçen zaman içinde Fuzûlî'nin ömrünü nerelerde geçirdiği tam olarak bilinmemektedir. Onun bazı şiirlerinde Bağdat'ı övdüğü, bazı şiirlerinde ise Bağdatlıları eleştirdiği ve ömrünün o bölgede geçmesine hayıflandığı görülür. Şair yukarıda bahsi geçen türbedarlık görevi dolayısıyla Kerbela ve Necef'te bulunmuş olmalıdır.

Fuzûlî, 963/1556 yılında Bağdat ve çevresini kasıp kavuran büyük veba salgını sırasında muhtemelen Kerbela'da vefat etmiştir. Ölümüne ebced hesabıyla *Geçdi Fuzûlî* sözüyle tarih düşürülmüştür. Mezarlarının ehl-i beyt türbelerine yakın olmasını arzu eden pek çok Şîî gibi Fuzûlî de bir beytinde, öldüğü zaman üzerine Hz. Hüseyin'in gölgesinin düşeceği bir yere gömülmeyi vasiyet etmiştir. Bu isteğine uygun olarak Kerbela'daki Hz. Hüseyin Türbesinin yanına gömüldüğü sanılmaktadır (Macit 2013)".

Hâdî

Mecmuada 2 beyitlik bir kıtası vardır. Bu tarih Bâkî'nin ölümüne düşürdüğü tarihtir. "Hâdî Ahmed Çelebi Edirneli'dir. Âşık Çelebi'nin Sofyalı olarak görmesine karşılık diğer kaynaklar onun Edirneli olduğunda birleşmektedirler. Halk arasında *Memezâde* sanıyla tanınmıştı. Öğrenimini tamamladıktan sonra kadı oldu. Son görevi Şumnu kadılığı idi. Hâdî, 1018/m. 1609'da Edirne'de vefat etmiştir.

Hâdî, Kemal Paşazâde'nin *Nigaristan* adlı eserini Türkçeye çevirmiş, ayrıca tarihle ilgili 'Güzide' adlı bir eser yazmış, fakat bunlar müsvedde hâlinde kalmıştır. Hâdî, hiciv söylemekte de usta bir şairdi (Canım 1995: 243)".

Hâlisî

Mecmuada bir gazeli bulunan şairin hayatı hakkında kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır. Kaynaklarda Hâlisî mahlaslı şair geçmekle birlikte mecmuada bulunan şiiri tespit edilemediği için şair de tespit edilememiştir.

Hüsâmî

Mecmuada 5 beyitlik bir gazeli vardır. Bu gazel Bâkî'nin ölümüne düşürdüğü bir tarihtir. "Hüsâmî Çelebi Edirne'de doğdu. Bazı kaynaklarda Hüsâm Çelebi olarak kaydedilen

ve hayatı aynı asır şairlerinden Edirneli Derviş Hasan Hüsâmî ile karıştırılan bu şair, öğrenim görmüş bir zat idi. Divan-ı Hümâyûn kâtiplerinden olup Güzelce Mahmud Paşa'nın divan kâtipliğini yapmıştır. Sultan birinci Ahmed devrinde, 1016/m. 1607 senesinde Cağalazâde ile İran seferine giderken Diyarbakır'da vefat etmiştir.

Güzel şiirleri olan güçlü bir şairdi (Canım 1995: 237)".

İshāk Çelebi

"Osmanlı Rumelisi'nin en önemli kültür merkezlerinden biri olan Üsküp'te doğdu. Çelebi, kılıç yapmakla geçimini sağlayan İbrahim adlı birinin oğludur. Üsküp'te başladığı öğrenimini İstanbul'da tamamlayıp Kara Bâlî'den mezun oldu. İstanbul'da Atik Ali Paşa Medresesi müderrisliğine getirildi. Ardından Edirne, Serez ve Üsküp'te müderrislik yaptı. 933/1526'da Edirne'deki Dârulhadis Medresesi'ne ve 935/1528'de yine Edirne'deki Üç Şerefeli Medresesi'ne tayin edildi. 937/1530-31'de Sahn Medresesine müderris oldu. Şam'da da kadılık yaptı. Bir ara Halep'te Yavuz Sultan Selim'in musahibi olarak seçildi ise de bu görevde kalamadı. Şam'da öldü. Ölümü Riyâzî ve Faizî'de 944/1538; Hasan Çelebi'de ise yanlış olarak 949/1541-42 diye gösterilmiştir. Hayatında sıra dışı pek çok olaya tanıklık edilen İshak Çelebi, kendi vefatına düşürdüğü şu tarihle de dikkat çeker:

Gelicek hâlet-i nez'e didi târihini İshâk

Yöneldüm cânib-i Hakk'a başıaçık yalın ayak (Durmuş 2014)".

Kabûlî

"Türk edebiyatında Kabûlî mahlasını kullanarak Türkçe şiir söyleyen sekiz civarında şairin en meşhurdur. Kabûlî'nin asıl adı İbrahim'dir. Şairin adı bazı kaynaklarda Ahmed olarak geçmekle birlikte, Kabûlî'nin Divan'ından ve Riyâzî Tezkiresi gibi kaynaklardan bunun yanlış olduğu anlaşılmaktadır. Kabûlî'nin doğum tarihi konusunda kaynaklarda hiçbir bilgi yoktur. Divan'ındaki bazı ipuçlarından hareketle şairin 1523 yılı civarında doğduğu tahmin edilmektedir. Kabûlî, Kütahya'nın Gediz ilçesinde doğmuş ve büyümüştür. Bu husus, biyografik kaynaklarda belirtildiği gibi, yer yer şairin eserinde de ifade edilmiştir.

İlk tahsilini Gediz'de yaptığı tahmin edilen Kabûlî İbrahim Efendi, daha sonra İstanbul'a giderek burada medrese öğrenimi görmüş ve "Nâzır-zâde" diye meşhur olan

müderris ve kadı Ramazan Efendi'den icazet alarak mezun olmuştur. Kabûlî, eğitimini tamamladıktan sonra ilmiye sınıfı içinde kalarak kadılık mesleğini seçmiştir. Kabûlî'nin görev yerleri ile ilgili kaynaklarda sadece Mısır adı geçmektedir. 1590 civarında gittiği anlaşılan Mısır, onun son görev bölgesidir. Buradan daha önce geniş Osmanlı coğrafyasının farklı yerlerinde, daha çok da doğu bölgelerinde görev yaptığı tahmin edilmektedir. Nitekim bir manzûmesinin sonunda Sivas kadısı olduğunu kendisi söylediği gibi, şiirlerinde geçen ifadelerden Kars kadısı olarak görev yaptığı da anlaşılmaktadır.

Kabûlî, uzun bir ömür sürdüğünü şiirlerinde kendisi söylemektedir. Bu konuda bazı ipuçları varsa da kaç yıl yaşadığı net olarak belli değildir. Kaynakların rivayetine göre şair, 1000/ 1591/92 tarihinde son görev mahalli olan Mısır'dan gemiyle dönerken denizde boğularak can vermiştir (Erdoğan 2013)".

Kemâl Paşa-zâde

"Dedesı Kemal Paşa'ya nisbetle İbn Kemal ve Kemal Paşazâde diye tanınan Şemseddin Ahmed, muhtelif kaynaklarda *şeyhülislâm, müfti'l-enâm* (bütün insanların müftüsü), *imüfti's-sakaleyn* (insanların ve cinlerin müftüsü), *İbn-i Sinâ-yı Rûm* (Anadolu ve Rumelinin İbn-iSina'sı) lakablarıyla da anılır. Doğum tarihi 1469'dür. Doğum yeri olarak Tokat veya Amasya gösterilmektedir. İbn Kemal'in nesli baba tarafı devletin idari mekanizmalarında görev yapan üst bürokrat sınıfından, anne tarafı ise ilmiye sınıfındandır.

İlk tahsilini babasının Tokat ve Amasya'daki resmi vazifeleri esnasında onun yanında almış ve Farsça öğrenmiştir. Daha sonra babasının izinde yürüyerek devlet hizmetine girdi ve orduya dâhil oldu.

İbn Kemal, askerlikten ayrılıp kendisini ilme verdikten sonra dönemin ünlü âlimlerinden ders aldı. 1493/1494'de üstadı Molla Kestellî'den mülazım olarak ders vermeye başladı. Daha önce kendisinin himaye eden hocası Müeyyedzade'nin Anadolu Kazaskeri olmasından sonra İstanbul'a geldi. Yine onun aracılığı ile Taşlık Medresesi müderrisliğine tayin edildi ve kendisine Türkçe bir Osmanlı Tarihi yazma vazifesi verildi. Balkanlarda çeşitli yerlerde vazifelerde bulunduktan sonra sırasıyla; Edirne'deki Halebiye ve Üç Şerefeli Medresesinde, 1508/1509'da İstanbul'da Sahn-ı Seman, 1511/1512'de tekrar Edirne'de Sultan Beyazıd medresesinde müderris oldu. 1515'de Edirne kadısı oldu. 1516 tarihinde Anadolu Kazaskeri olarak tayin edildi.

İbn Kemal Anadolu kazaskeri olarak 1517’de Sultan Selim’in beraberinde Mısır seferine katıldı. İki hafta kadar çok kısa süre için görevden alındı. Sonra tekrar vazifesine iade edildi. İbn Kemal Mısır’da önemli vazifelerde bulundu. Mısır zabtedildikten sonra Hayr Bey ile Mısır arazisinin tahririne memur kılındı. Mısır seferi sonrası Karaman’ın yeniden tahririyle vazifelendirildi. 1519’da kazaskerlikten ayrıldı. 1519/1520 senesinde Edirne’de Dâru’l-Hadis, 1521/1522’de yine Edirne’de Sultan Beyazıd, 1523/1524’de İstanbul’da Sahn-ı Seman medreselerinde müderris oldu. 1525/1526’da Şeyhulislam Zenbilli Ali Efendi’nin vefatı üzerine Şeyhülislam oldu. 2. Şevval 940 (16 Nisan 1534) tarihinde İstanbul’da vefat etti (Saraç 2015)’’.

Ḳul Süleymân

Halk şairidir. Mecmuada 1 şiiri bulunan şairin bu şiirinin mecmuaya sonradan eklendiği düşünülmektedir.

Lâmi‘î Çelebi

Mecmuada bir kasidesi mevcuttur. “Asıl adı Mahmûd, babasının adı Osmân’dır. Kaynaklarda adı Mahmûd bin Osmân bin Nakkâş Alî bin İlyâs olarak geçer. Bursa’da doğdu. Çok iyi bir medrese eğitimi aldı, Muradiye Medresesi’nin iki tanınmış müderrisi Mollâ Ahaveyn ve Mollâ Mehmed bin el-Hâc Hasanzâde’den ders alan Lâmi‘î, İslâmî ilimleri öğrendikten sonra Nakşî şeyhlerinden Emîr Ahmed Buhârî Hazretleri’ne intisap ederek Nakşibendî tarikatine girdi. Nakşibendî tarikatine girmesinin en büyük nedeni, üzerinde çalıştığı ve Türk edebiyatına kazandırdığı eserlerin yazarları olan ünlü İran mutasavvıfı Câmi’nin ve Çağatay Türkçesinin kurucusu sayılan Alî Şîr Nevâyî’nin de Nakşibendî olmasıdır. Lâmi‘î, bu iki büyük ustadan Câmi’nin o denli tesiri altında kalmıştır ki onun önemli eserlerini Türkçeye tercüme etmiş ve ‘Câmî-i Rûm’ olarak anılmıştır.

Lâmi‘î, önemli ve güzel sanatlarda şöhret yapmış bir aileye mensuptur. Babası Osmân Çelebi, II. Bâyezîd’in hazine defterdarıdır. Annesinin ismi ise Dilşâd Hatun’dur. Büyükbabası Nakkâş Alî ise Timur’un Anadolu’yu istilâsı sırasında Semerkand’a götürülmüş, orada nakkaşlığını ilerleterek Bursa’ya dönmüştür. Bursa’daki ünlü Yeşil Cami’nin nakışları Nakkâş Alî’ye aittir.

Lâmi'î, Fâtih Sultân Mehmed devrinin son zamanlarında doğmuş, altmış yıllık ömründe II. Bâyezîd, I. Selîm ve Kânûnî Sultân Süleymân devirlerini yaşamıştır. Kaynaklara göre Lâmi'î İstanbul'a hiç gelmemiş, bununla birlikte daha hayattayken yazarlık ve şairlik gücünü kabul ettirmiştir. Onu hayatı boyunca destekleyen iki kişi olmuştur, bunlar her ikisi de şeyhülislâm olan Fenârîzâde Muhyiddîn Çelebi ve Kâdirî mahlasıyla şiirleri bulunan Abdülkâdir Hamîdî Çelebi'dir.

Lâmi'î, eserlerini 37 yaşındayken oldukça geç bir yaşta vermeye başlamış olmasına rağmen ondan sonraki yıllarını hiç boş geçirmemiş, arkasında otuzun üzerinde eser bırakarak 60 yaşında (938/1532) hayata veda etmiştir. Ölüm tarihine düşürülen tarihler de 938 tarihini tutar. Bunlardan biri *Lâmi'î'nün ide Hak rûhını şâd* tarih mısraıdır ki ebced hesabı ile 938 tutmaktadır. Bu konularda oldukça dikkatli olan ve Lâmi'î'nin değerlendirmesini uzun uzadıya yapan Âşık Çelebi'nin Lâmi'î'nin ölüm tarihini 940 olarak göstermesi bir zuhûl olmalıdır. Ölüm tarihi diğer tezkirelerde yoktur, yalnızca Tercüme-i Şakâyık'ta verilmiştir. Mezar taşında da ölüm tarihi yazılı değildir, sadece *el-merhûm Şeyh Lâmi'î bin 'Osmân* yazılı bir kitabesi bulunmaktadır (Kut 2015)".

Şairin mecmuada bir kasidesi vardır. Kasidede, azımsanamayacak derecede müstehcen kelimeler yer almaktadır. Mecmuadaki kasidenin, Bursalı Lâmiî Çelebi divanında mevcut olmaması dikkat çekicidir. Bu durumun sebebi, şiirde yer alan müstehcen kelimeler olabilir. Ayrıca iyi bir medrese eğitimi alan ve Nakşibendî tarikatine girip mezar taşında *el-merhûm Şeyh Lâmi'î bin 'Osmân* yazılısından bir Nakşibendî şeyhi olduğu anlaşılan Lâmiî'nin böyle müstehcen kelimeler içeren bir şiir yazmış olma ihtimali de düşündürücüdür.

Lisânî

Kaynaklarda Lisânî mahlaslı şair mevcuttur. Ancak mecmuada bir gazeli bulunan şairin şiiri kaynaklarda mevcut olmadığı için hangi şair olduğu tespit edilememiştir.

Makâlî

Kaynaklarda Makâlî mahlaslı iki şair tespit edilmiştir. Birbirleri ile karıştırılan bu şairlerin hangisinin mecmuadaki Makâlî olduğu müphemdir. Mecmuada üç gazeli bulunan şairin bu şiirleri, ilgili kaynaklarda mevcut değildir. Ancak mecmuada, 16b'de Zihnî'nin

Makâlî adlı şaire bir tahmisi mevcuttur. Bu tahmisdeki zemin şiir, asıl adı Mustafa olan ve “Kör Makâlî” de denen (Koyuncu 2011) şaire aittir.

Bu zemin şiirin şairi Makâlî ile üç gazelin şairinin aynı olma ihtimali göz önünde bulundurulursa şairin 16. yüzyılda yaşamış ve 997/1589 yılında vefat etmiş olan Makâlî Mustafa Bey olması kuvvetli bir ihtimaldir.

Mecdî

Mecmuada bir gazeli mevcuttur. “Edirne’de doğdu. Asıl adı Mehmed’dir. Ailesi hakkında fazla bilgi bulunmamakla birlikte, ulemadan Abdullah isimli bir zatın oğlu olduğu kaynaklarda yer alır. İlmiye ailesine mensup olmasından dolayı *Çelebi* unvanıyla anıldı. Medrese tahsili gördü ve Karamanlı (Ahizâde) Mehmed Çelebi’den mülazım oldu. Daha sonra Sultan Bayezid Medresesi ve Sahn Medresesi müderrisliklerine atandı. Osmanlı bürokratik sisteminde sıklıkla görüldüğü gibi müderrislikten kadılık mesleğine geçti ve Rumeli Kazaskerliğine bağlı çeşitli yerlerde kadılık görevlerinde bulundu. Günlük 150 akçe maaş derecesine kadar yükseldi. İstanbul’a dönerek tekrar müderris olarak çalışmaya başladı. Burada vefat etti. Mezarı, Edirnekapı dışındaki Emîr Buhârî Dergâhı civarındadır (Durmuş 2014)”.

Canım, âlim, şair ve nasir olarak tanımladığı Mecdî’nin Bâkî, Nevî Cevrî, Vâlihî gibi meşhur şairlerle medrese arkadaşlığı yaptığını ve Emînî’nin *Mecdîye rahmet ide Rabb-i Mecîd* mısrasını şairin ölümüne tarih düşürdüğünü belirtir (1995: 198).

Mehdî

Kaynaklarda bu isimde bir şair vardır, o da Bursalı Mehdî’dir. Mecmuada bir şiiri bulunan Mehdî’nin bu şiiri kaynaklarda tespit edilemediği için şairin kim olduğu tespit edilememiştir. Ancak şiirinden yola çıkacak olursak Mevlevî ya da Alevî/Bektaşî bir şair olduğu söylenebilir.

Melîhî

Mecmuada bir kıtası mevcuttur. “Melîhî’nin asıl adı bilinmemektedir. Kaynaklarda memleketi olarak Tokat, Kastamonu ve Sinop olmak üzere üç ayrı şehir gösterilmektedir.

Âşık Çelebi Tezkiresi'nde bu belirsizliğe dikkat çekilerek 'Ya Sinobî ya Kastamonîdür' denmektedir. Mecdî ise 'Anadolu vilâyetindendür' demekle yetinmiştir. Memleketinde başladığı eğitimini İran'da tamamlamıştır. Horasan'da bulunduğu esnada Molla Câmi ile tanışmıştır. Fethin ilk yıllarında İstanbul'a dönmüş, burada harâbât ehliyle düşüp kalkmaya başlamış, bu nedenle de *Sarhoş Melîhî* diye anılmıştır. İstanbul'da tatlı sohbeti ve olağanüstü hitabet kabiliyetiyle kısa zamanda tanınarak -Latîfî'ye göre şair Ahmed Paşa'nın aracılığıyla- Fâtih Sultân Mehmed'in musahipleri arasına girmiştir. Hatta Fâtih'in başbaşa sohbet etmekten hoşlandığı, onsuz sohbeti tatsız tuzsuz yemeğe benzettiği arkadaşlarından biri olmuştur. İçkiye aşırı düşkünlüğü, ayyaşlığı ve son dereceye varan kayıtsızlığı kaynaklarda üzerinde en çok durulan özelliğidir. Şairin, şarap alabilmek için birkaç kere cübbe ve destarını meyhaneciye rehin bıraktığını söyleyen Latîfî'nin ayrıntılarıyla anlattığına göre Fâtih, Melîhî'yi içki düşkünlüğünden vaz geçirmek için içmesini yasaklamış, Melîhî de tövbe etmiş, ama buna rağmen vazgeçmeyince Fâtih de artık onunla görüşmek istememiştir. Bu ayrı düşüş, Melîhî'nin yoksul ve kimsesiz bir şekilde II. Bâyezîd devrindeki ölümüne kadar sürmüştür. Kınalı-zâde Hasan Çelebi'ye göre ölümüne ayyaşlığı sebep olmuştur. Riyâzî, şairin Sultân Bâyezîd saltanatının başlarında 900/1494-95'te öldüğünü kaydetmiştir.

Sicill-i Osmânî'de, sınıf arkadaşı Molla Câmi'nin yeni yazdığı bir eseri eline geçince *O sâlih oldu, ben fâcir oldum* diye hayıflandığı belirtilen Melîhî'nin, dîvânı veya başka bir eseri olup olmadığı bilinmemektedir. Sadece nazire mecmualarında pek çok şiirine raslanmaktadır (Köksal 2013)".

Meşâmî

Kaynaklarda bu mahlasa ait bir şaire ulaşılmıştır. O da 16. yüzyıl şairlerinden olan Konyalı Meşâmî'dir. Ancak mecmuadaki şairin şiiri kaynaklarda bulunamadığından kim olduğu da tespit edilememiştir. Buna rağmen Konyalı Meşâmî'nin, tezkirelerde geçen şu beytinin mecmuadaki şairin şiiri ile benzerliği de dikkate değerdir:

Sîneden hâlî degül hicrân hicrân üstine

Tekyedür eksük degül mihmân mihmân üstine (Kılıç 2018: 347).

Gönlüme her dem gelür hicrân hicrân üstine

Tekyedür lâ-büd konar mihmân mihmân üstine (44b)

Misâli

Mecmuada 2 gazeli mevcuttur. “Asıl adı Hasan’dır. Edirneli’dir. Önceleri meslek sahibi biriyken ilim ve marifet sahibi bilginlerle bir arada bulunduktan sonra ilim tahsil etmeye yöneldi. Yetenekleri sayesinde kısa zamanda yaşıtlarının arasından sıyrıldı. Bir süre muamma yazmayla uğraştı ve bu dalda da maharetiyle ün saldı. Adına yakışır, güzel ahlaklı, irfan sahibi ve benzeri olmayan bir şairdir. Gençliğinin ilk yıllarında dahi duyulmamış manalar bulmada mahirdir ve akıcı üslûbuyla devrinin şairleri arasında nadir kişilerdendir. Bulduğu yeni hayallerle yazdığı sağlam ve başarılı şiirlerinin herkesçe beğenildiği konusunda biyografik kaynaklar hemfikirdir. Âşık Çelebi, Misâlî için *Ümit edilir ki yakın zamanda gökyüzünün hilâli gibi parmakla gösterilen biri olsun* temennisinde bulunur ve onun şairliği hakkında *bu birkaç beyit ve matla o gökyüzünün güneşinin yaradılışından yükselmiş ve parlamıştır* şeklinde övgüde bulunur. Ahdî de şiirlerinde yer verdiği güzel manalar ve hayallerle ilgili Misâlî hakkında övgü dolu sözler sarfeder ve onun ‘bu’ redifli gazeline kendisinin yazdığı nazireye tezkiresinde yer verir.

Bursalı Mehmed Tahir ölümüne yazılan *Hiç dehre Misâli gelmeye hayfâ* mısraını kaydeder ve buradan hareketle ölüm tarihinin 1017/1608 olduğunu ve Yenikapı Mevlevihanesi güzergâhında medfun olduğunu söyler (Kılıç 2014)”.

Muhterem

Kaynaklarda, Muhterem mahlaslı şair mevcut olsa da şairin mecmuadaki şiirleri kaynaklarda tespit edilemediği için yazar hakkında da kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır. Muhterem’in mecmuada 2 gazel, 1 tahmis olmak üzere üç şiiri vardır. Gazelinin birine mecmua derleyicisi Ahmed nazire yazmıştır. Tahmis de Sâfî adlı bir şairin gazeline yapılmıştır. Mamafih, Ahmed de bu şiire tahmis yapmıştır. Buradan şunu açıkça çıkarabiliriz ki Muhterem hakkında elimizde yeterli bir malumat olmasa da derleyici Ahmed ile aralarında sıkı bir ilişki olduğu açıktır.

Necâti

“Necâti’nin asıl adı kaynakların büyük kısmında Îsâ, Beyânî’de ise Nûh’tur. Edirne’de doğdu. Ailesi hakkında yeterli bilgi bulunmamaktadır. Son derece güzel gazeller yazdığı,

özellikle “döne döne” redifli gazelinin hayli ünlü olduğu bilgisi, o sırada Bursa’da bulunan Ahmed Paşa’ya ulaştı ve şiirleri Paşa tarafından da beğenildi. Yazdıklarıyla Fâtih Sultân Mehmed’in de dikkatini çekmeyi başaran Necâtî, sultana bir şitâiyye bir de bahâriyye sundu. Bunların beğenilmesi üzerine dîvân kâtipliği ile görevlendirilerek İstanbul’a gitti. Fâtih’in vefatından sonra da İstanbul’da kalan şair, II. Bâyezîd’in de takdirini kazandı. Padişah, büyük oğlu Şehzâde Abdullâh’ı Karaman sancağına tayin ettiğinde, Necâtî’yi de onun dîvân kâtibi olarak görevlendirdi. Kazasker Müeyyedzâde Abdurrahmân Çelebi’nin aracı olmasıyla II. Bâyezîd, diğer oğlu Mahmûd’u Manisa sancağına tayin ettiğinde, Necâtî’yi de nişancılık görevi ile şehzadenin yanında gönderdi. Bundan sonra *Bey* nispeti ile anılan Necâtî, bu görevinde iken hayatının en güzel günlerini geçirdiğini ifade etmiştir. Ancak bu şehzadenin de genç yaşta ölmesi üzerine şairin mutluluğu yerini kedere bıraktı. Onun vefatından hayli etkilenen ve bir mersiye kaleme alan şair İstanbul’a dönmek zorunda kaldı. Üst üste gelen acıların ardından, belki de bir uğursuzluk olduğu düşüncesiyle Necâtî Bey yeni bir devlet görevi kabul etmedi. Ömrünün geri kalan yıllarını, kendisine bağlanan bin akçe aylıkla Vefâ semtindeki evinde, ilim ve sanat sohbetleri düzenleyerek geçirdi. 25 Zilkâde 914/17 Mart 1509 tarihinde vefat eden Necâtî’nin mezarını aynı zamanda öğrencisi ve yakın dostu olan Sehî Bey, mermerden yaptırdı ve üzerine de onun *Bir seng-dil firâkına ölen Necâtî’nün / Billâhi mermer ile yapasuz mezârını* beytini yazdırdı.

Necâtî Bey, günümüze ulaşan tek eseri olan Dîvân’ını, Müeyyedzâde Abdurrahman Çelebi adına tertip etmiştir. Dîvân’ı Ali Nihad Tarlan (1963) tarafından yirmi nüshası karşılaştırılarak hazırlanmıştır (Kaya 2013)”.

Nef’î

“Âlî Mustafa Efendi’nin Mecmau’l-bahreyn adlı eserindeki bilgilerden ve Hâfız Ahmed Paşa’nın 1034’te (1625) sadârete gelişi üzerine ona yazdığı kasidesinde kendi hayatına dair düştüğü kayıtlardan hareketle 980 (1572) yıllarında doğduğu tahmin edilmektedir. Asıl adı Ömer olup Erzurum’un Pasinler (Hasankale) ilçesindendir. Pasinler sancak beyi Mirza Ali’nin torunu, Mıcingerd (Sarıkamış) sancak beyi Mehmed Bey’in oğludur. Babasına dair bilgi verdiği ve *Peder değil bu belâ-yı siyahtır başıma* mısramın yer aldığı hicviyesinde onun Kırım’a giderek rahat bir ömür sürdüğü, ardında bıraktığı ailesinin yoksul ve korumasız kaldığı anlaşılmaktadır. Genç yaşta şiirle ilgilenen Nef’î eğitim hayatına Pasinler’de başladı, Erzurum’da devam etti, bu arada Farsça öğrendi. Önceleri *Darri*

mahlasını kullanan şaire Gelibolulu Âlî tarafından *Nef'î* mahlası verildi. Defterdarlık göreviyle Erzurum'da bulunan Âlî'ye olan yakınlığı dikkate alınırsa Nef'î'nin şiir sanatı ve edebî bilgiler yanında Fars kültürüyle alâkalı gelişimini de Âlî aracılığı ile sağlamış olduğu düşünülebilir.

Nef'î sunduğu kasidelerle kısa zamanda sultanın (Sultan Ahmed) iltifatını kazanarak yakınları arasına girmiş ve ilk olarak Dîvân-ı Hümâyûn'da maden mukâtaacılığı görevine getirilmiştir. Daha sonra mukâtaa kâtipliği, kısa bir müddet sürgüne gönderildiği Edirne'de Murâdiye mütevelliliği ve İstanbul'da cizye (haraç) muhasebeciliği görevlerinde bulundu. Dört padişah döneminde yaşayan Nef'î, IV. Murad devrinde sanatının ve şöhretinin zirvesine ulaştı, kendisi gibi sert yaratılışlı olan padişahla yakınlık kurarak onun sevgisini ve iltifatını kazandı. Ancak istikrarsız kişiliği yüzünden çevresiyle kurduğu ilişkileri devam ettiremedi. Yakın dostları dâhil insanları rencide edecek derecede sövgüye varan hicivler yazmaktan geri durmadı. Hırçın kişiliği ve davranışları, özellikle sınır tanımayan yergileri gözden düşmesine ve devlet adamlarının hedefi durumuna gelmesine yol açtı. IV. Murad hicvi yasaklayıp onu görevinden azletmiştir. Bu sebeple şair, hayatının son yıllarını sürgüne gönderildiği Edirne'de Murâdiye mütevelliliği göreviyle geçirdi. Hüsrev Paşa'nın Bağdat seferi vesilesiyle Edirne'den Sultan Murad'a gönderdiği bir kaside ve 1043'te (1634) Sultan Murad'ın Edirne'ye gelişi üzerine yazdığı kasidesiyle yeniden padişahın iltifatını kazanarak İstanbul'a döndü.

Ancak yine hicivlerine devam eden Nef'î kendi sonunu hazırladı ve hicivleri yüzünden ölüme mahkûm edildi. Kâtib Çelebi ve Naîmâ'ya göre Bayram Paşa tarafından Boynueğri Mehmed Ağa'ya teslim edilerek saray odunluğunda boğdurulup cesedi denize atıldı. Kaynaklarda ölümü için farklı tarihler verilmekteyse *deiKatline oldu sebeb hicvi hele Nef'î'nin* ve *Geçti Sihâm-ı Kazâ* mısraları 1044 (Şâban; 1635 [Ocak]) tarihinin doğruluğunu göstermektedir (Akkuş 2006: 523-524)".

Nev'î

"Asıl adı Yahyâ'dır. Şiirlerinde Nev'î mahlasını kullanmıştır. 940/1533-34 yılında Malkara'da doğan Nev'î'nin babası, Ankara'dan gelip Malkara'ya yerleşen Nasuh Halife'nin oğlu Pîr Ali, annesi, 'Muammediye' yazarı Yazıcıoğlu Mehmed'in soyundan gelen bir hanımdır. İlk eğitimini tasavvuf konusunda bilgili bir kişi olan babası Pîr Ali'den alan Nev'î, 957/1550 yılında İstanbul'a gitmiş *Ahaveyn* diye bilinen iki kardeşten Karamânî Ahîzâde

Ahmed Efendi'nin Davutpaşa Medresesi'nde ve Karamânî Ahîzâde Mehmed Efendi'nin Sahn Medresesi'ndeki derslerine devam etmiştir. Bu dersleri sırasında Hoca Sâdeddin, Bâkî, Remzî-zâde, Hüsrev-zâde, ÜsküplüVâlihî, Edirneli Mehmet Mecdî, Cevrî ve Camcı-zâde gibi geleceğin önemli şâir ve simalarıyla tanışmak ve arkadaşlık etmek olanağını bulmuştur. Hocası Ahîzâde Mehmed Efendi'ye büyük saygı ve bağlılık gösteren Nev'î, Mehmed Efendi'nin Edirne Bayazid Medresesi'ne tayini üzerine 970/1563 yılında hocasıyla beraber Edirne'ye gitmiş, hocasının Süleymaniye Medresesi'ne tayini üzerine aynı yıl İstanbul'a dönmüş ve mülâzim olmuştur. 973/1566 yılında Gelibolu'daki Balaban Paşa ve Mesih Paşa medreselerine müderris olarak gönderilen Nev'î, 980/1572 yılında İstanbul'da Şahkulu, Murad Paşa, Câfer Ağa, bir yıl sonra da Mihrimah Sultan medreselerinde müderrislik yapmıştır. 933/1585 yılında evlenen Nev'î'nin, iki yıl sonra tayin edildiği Çınaraltı Medresesi müderrisliği görevi 988/1590 yılına kadar devam etmiştir. Aynı yıl Bağdat Kadılığı görevine tayin edilen Nev'î, hiç istemediği bu göreve başlamadan, Sultan III. Murad tarafından Şehzade Mustafa'nın hocalığına tayin edilmiş, daha sonra Bayezid, Osman ve Abdullah adlı şehzadeler de Nev'î'nin derslerine katılmış, bu dersler, şehzadelerin öldürüldüğü 1003/1595 yılına kadar devam etmiştir. Görevden ayrıldıktan sonra Nev'î'ye almakta olduğu maaşa ek olarak, Kazasker emekli maaşı bağlanmış, ayrıca kayınpederi Nişancı Mehmed Bey'in 50 akçelik yevmiyesi de verilmiştir. 30 Zilkaade 1007/24 Haziran 1599 tarihinde vefat eden Nev'î'nin, bütün sahip olduklarını ihtiyaç sahiplerine dağıttığı için, cenaze masraflarını karşılayacak parası çıkmamış, cenaze masrafları padişah tarafından karşılanmış ve cenazesi Şeyh Vefâ Câmii haziresinde, Şeyh Şaban Efendi'nin yanına, defnedilmiştir (Sefercioğlu 2014)".

Nizâmî

"Karamanlı Nizâmî ya da Nizâmî-i Karamanî diye bilinen şair hakkında kaynaklarda birbirinden farklı olmayan kısa bilgiler verilmiştir. 839/1435-844/1440 yılları arasında Karaman Beyliği sınırları içindeki Konya'da doğmuştur. Babası, Konya'nın tanınmış müderrislerinden Molla Veliyyüddîn'dir. Nizâmî, ilk eğitimini babasından almış, daha sonra tahsil için İran'a gitmiş, burada şiir için gerekli bilgilerin yanı sıra Farsça da öğrenmiş ve Konya'ya dönmüştür. Karaman Beyliği'nin yöneticilerinden İbrâhîm Bey ve Pîr Ahmed Bey'e kasideler sunmuştur. Fâtih Sultân Mehmed'in Karaman Beyliği'ni ortadan kaldırmasından sonra Sadrazam Mahmûd Paşa'ya intisap etmiştir. Mahmûd Paşa, onu Fâtih'e *hûb tabî'at-ı nazmiyyesi ve şi'rden fazla nice ma'rifet-i zâyidesi vardır* diyerek şairliğini

övmek ve *cihet-i şî'rde Ahmed Paşa'ya galebesin teblîğ ü tavsîf* ederek de Ahmed Paşa'dan üstün olduğunu belirtmek suretiyle tanıtmıştır. Bunun üzerine sanat ve ilim adamlarını İstanbul'a toplamak isteyen Fâtih de şairi İstanbul'a davet etmiştir. Kaynakların bir kısmında Nizâmî'nin, hükümdara sunmak için *nergis* redifli bir kaside yazdıktan, bazı tezkirelerde de Ahmed Paşa'nın *Kasr, La'l* ve *Güneş* kasideleri ile yedi gazelini tanzir ettikten sonra yola çıktığına işaret edilmiştir. Ancak bu yolculuk esnasında *esnâ-yı râhda ecel yolın aldı ve maksada varup maksûde irmedin mevt ir[di]* ifadesinde belirtildiği üzere vefat etmiştir. Dîvân'ında, sözü edilen bu kasidelerden sadece ilki bulunmaktadır, ancak o da Fâtih'e yazılmamıştır. Hakkında ve şiirleri üzerinde yapılan incelemelerden çıkarılan sonuçlara göre Nizâmî, 874/1465-878/1473 tarihleri arasında bilinmeyen bir yerde ölmüştür. Şairin genç yaşta ölmesi, kalplerde ona karşı bir sevgi ve acıma duygusu uyandırmıştır. Bu sebeple tezkireciler ölümünü on dört yaşına kadar düşürmüşlerdir. Fakat onun otuz, otuz beş yaşlarına kadar yaşadığı düşünülmektedir (Savran 2013)".

Rahmî

"Asıl adı Pîr Muhammed/Mehmed olan şair, kaynaklarda Rahmî, Bursalı Rahmî, Rahmî Çelebi olarak anılmaktadır. Bütün kaynaklar Rahmî'nin adı ve Bursalı olduğu konusunda birleşmektedirler. Rahmî, Bursa'da doğmuş, fakat burada fazla kalmamış, küçük yaşlarda İstanbul'a gelmiştir. Doğum tarihi konusunda ise elde doğrudan bir bilgi bulunmamaktadır. 1530 yılında yapılan Şehzâde Mustafa'nın sünnet merasiminde, diğer şairlerle birlikte Rahmî de Kanunî'ye kaside sunmuş ve padişah'tan caize olarak elbise almıştır. Tezkire yazarı Âşık Çelebi bu olay sırasında Rahmî'nin henüz ayva tüyleri çıkmamış, bülüğ yaşına ulaşmamış, oyundan kopamamış bir çocuk olduğunu söylemektedir. Buradan hareketle Rahmî'nin 1516-1518 dolaylarında doğduğu tahmin edilebilir. Rahmî'nin babası Nakkâş Bâlî'dir. Nakkâş Bâlî'nin yazı, nakış ve resim konusunda üstad ve çok meşhur birisi olduğu, hatta ünlü öğrenciler de yetiştirdiği Âşık Çelebi Tezkiresi'nden ve Lamiî'nin mektuplarından anlaşılmaktadır. Şair Rahmî'nin de bu konularda babasından ders aldığı, nakış ve resim işinde uzmanlaştığı yine aynı tezkirede söylenenler arasındadır. Kaynaklarda Rahmî'nin küçük yaşlarda ilim tahsiline başladığı belirtilmektedir. Geleneksel Osmanlı eğitim sistemi düşünülürse, Rahmî'nin ilk hocasının büyük bir ihtimalle babası Nakkâş Bâlî olduğu söylenebilir. Rahmî, muhtemelen, sıbyan mektebinde temel eğitimini aldıktan sonra, İstanbul'da devrin gözde ilimlerini tahsil etmeye başlamış, biraz da kabiliyetinin yönlendirmesiyle edebî ilimlere yönelmiş, kendini bu alanda yetiştirmiştir. Ancak şairin

gençliğinde eğitimini tamamlayamadığı, medreseden mezun olamadığı anlaşılmaktadır. Rahmî İstanbul'da ilk önce, bir anlamda ünlü şiiir ve şair hâmîsi Defterdar İskender Çelebi'ye intisap etmiştir. Ondaki kabiliyeti fark eden İskender Çelebi, onu himâyesi altına almış, daha sonra Sadrazam İbrahim Paşa ve Kanûnî ile tanıştırmış, Rahmî'nin onların meclislerine girmesine ve câizeler almasına vesile olmuştur. Daha sonra yine bu insanlar vasıtasıyla padişahın huzuruna çıkma şansı yakalayan Rahmî, 1530 yılında şehzadelere yapılan sünnet düğününde Kanunî'ye bir kaside sunmuş ve caize almış, bundan sonra daha da meşhur olmuştur. Rahmî'nin bundan sonra, hâmîleri olan İskender Çelebi ve İbrahim Paşa'nın vefatına (1535-1536) kadar rahat bir hayat sürdüğü tahmin edilebilir. Ancak bu kişilerin vefatından sonra Rahmî, birden bire hâmîsiz kalmış ve sıkıntı içine düşmüştür. Bundan sonra biraz da geçimine vesile olacağı için, yarım bıraktığı eğitime yeniden başlayan Rahmî, çeşitli sıkıntılar sonunda nihayet devrin önemli âlimlerinden Celâl-zâde Sâlih Çelebi'den mülâzım olarak eğitimini tamamlamıştır. Ardından ilmiyye sınıfına dâhil olmuş ve müderrislik yolunu seçmiş ise de uzun bir süre görev alamamıştır. Ancak 970/1562-63 yılı dolaylarında o zaman şehzade olan Selim'in huzurunaivarıp bir kaside ile halini arz ettikten sonra kendisine bir şefaât-nâme verilmiş ve nihayet şair bin bir zorlukla, Rumeli'de bulunan Yenişehir'deki küçük bir medreseye yirmi akçe maaşla müderris olmuştur. Rahmî, bu göreve atanmasından birkaç yıl sonra aynı yerde vefat etmiştir. Kaynakların çoğunlukla 975 yılı üzerinde ittifak etmelerinden, özellikle de ilgili tarih mısralarından Rahmî'nin 975/1567-1568'te vefat ettiği anlaşılmaktadır. Bursalı Cinânî'nin hemşehrisi Rahmî için söylediği Farsça tarih manzûmesinin sonu *Goft bâdâ rahmet-i Rahmî mezîd* 'Sene 975' şeklinde bitmektedir. Bursalı İsmail Belîğ, onun müderris iken vefat ettiği Yenişehir'de gömülü olduğunu söylemektedir (Erdoğan 2013)".

Rızâyî

Kaynaklarda birkaç tane Rızâyî mevcuttur. Ancak mecmuadaki şiiri bulunamadığı için şair de tespit edilememiştir.

Sâî

Kaynaklarda Sâî mahlaslı şair mevcut olsa da mecmuada 1 kıta ve 1 mesnevi olmak üzere toplam 2 şiiri olan Sâî'nin mecmuadaki şiirleri kaynaklarda geçmemektedir. Dolayısıyla şair hakkında kesin bir bilgi elde edilememiştir.

Şair, mecmuada geçen kıtasının makta beytinde 1577 yılına tarih düşürmüştür:

Sā'ī-i dā'ī o dem ilhām-ı Rabbāni ile

Didi tārīh'in 'Acem Şāhı ola nā-gāh māt (8a)

Bu olay Safevîler Devleti'nin şahı olan II. İsmâîl'in ölümüdür. "II. İsmâîl'in 13 Ramazan 985'te (24 Kasım 1577) ölümü pek çok yönden karanlıkta kaldıysa da gerek saray çevresinde gerekse halk arasında memnuniyetle karşılandı.¹¹

Buradan, Sâî'nin 1577 yılında hayatta olduğu, bu tarihten sonra öldüğü anlaşılmaktadır.

Sûzî

"Osmanlı devletinin Balkanlardaki önemli kültür merkezlerinden biri olan Prizren'de doğdu. Kaynaklar, doğum ve ölüm tarihlerini belirtmezler. Ancak bu konuda esaslı incelemelerde bulunan Sırp tarihçisi Olesnicki'nin Prizren'deki Sûzî Çelebi'ye ait türbe kitabesine dayanarak verdiği bilgilere göre asıl adı Mehmed'dir. Mahmud adlı birinin oğludur. Dedesi Abdullah adını taşımaktadır. Ölüm tarihi de 931/1524'tür. Olesnicki, Sûzî'nin doğum târihini 1455-1465 yılları arasında tahmin etmektedir. Ayrıca Sûzî'nin dedesi Abdullah adını taşıdığı İçin de Sırp asıllı olabileceği, yani devşirilmiş biri olduğu kanaatindedir. Bu bilgiyi doğrulayacak kaynak ise Âşık Çelebi tezkiresinde yer alır: Sûzî'nin Nehârî ve Sa'yî adında iki kardeşi vardır. Yine bu şehir doğumlu Mü'min isminde bir şairden söz ederken Çelebi, bunu Nehârî-zâde olarak tanımlar. Yani Mü'min Sûzî'nin yeğenidir.

Sûzî, ilköğrenimini doğum yeri Prizren'de yaptı. Bir ara tahsilini yarım bırakıp Nakşibendî tarikatine girdi. Nakşibendî Sûzî diye tanındı. Sonra Rumeli şehirlerine seyahatler gerçekleştirdi. Mihaloğlu Ali Bey'in (ö. 906/1500) yanında uzun zaman kaldı. Onun Bosna yöresine yaptığı savaşlarını manzum olarak kaleme aldı. Ölümünden sonra bir müddet oğlu Mehmed Bey'in (ö. 916/1510) yanında bulundu. Akıncı beylerinin yanlarında gazalarını nazma çekecek şair bulundurmaları adettendi. Mihaloğlu ailesi için de Sûzî, böyle bir görevi ifa etmiştir. Sonra ayrılıp memleketi Prizren'e döndü. Burada İlyas Hoca Mahallesi'nde Bistrica çayı kenarında bir mescid ile medrese ve çay üzerine köprü yaptırdı. Ömrünün

¹¹ GÜNDÜZ, Tufan (2008). "Safevîler". *TDV İslâm Ansiklopedisi*. C. 35. s. 451-457. <https://islamansiklopedisi.org.tr/safeviler#1> (E.T.: 04.02.2025).

sonuna kadar kendi mescidinde imamlık ve medresesinde öğretmenlik yaptı. Sûzî Çelebi, Yavuz Sultân Selîm tarafından 1512-1520 tarihli temlik-nâme ile kendisine verilen Prizren yakınlarındaki Grajdaniç Çiftliği'ni bu mescit ile medresesinin yönetimi için vakfetti. Bu vakfiyeden, Ayşe adında bir kızı olduğu ve malının bir bölümünü ona bağışladığı anlaşılmaktadır. Prizren'de vefat etti ve kardeşi Nehârî ile birlikte mescidin yakınındaki bahçeye defn edildi (İsen 2014)".

Taşlıcalı Yahyâ

"Doğum tarihi ve yeri tam olarak bilinmeyen Yahyâ, bizzat belirttiği üzere Arnavut asıllı olup ünlü Dukagin ailesine mensuptur. Ailesinden dolayı Dukaginzâde, geldiği yerden hareketle ise Taşlıcalı diye anılan şair, Kuzey Arnavutluk'tan devşirilerek İstanbul'a getirilmiş ve Acemi Oğlanları Ocağı'nda eğitilmiştir. Burada ilk olarak yayabaşılığa yükselen, daha sonra sipahi sınıfına ayrılan Yahyâ, öğrenme isteği ve yeteneği ile Yeniçeri kâtibi Şehâbeddin Bey'in dikkatini çekmiş, bu zâtın kendisini çırak edinmesiyle yeniçerilere uygulanan bazı zorunluluklardan muaf tutulmuştur. Âşık Çelebi'nin belirttiğine göre bir nevi, 'tâlimhâneyi muallimhâne bilmek' sûretiyle eğitimini her geçen gün ilerletmiş, bu vesile ile zamanının birçok şair ve nâsiriyle tanışmış; Kemâlpaşazâde, Kadri Efendi ve Fenârîzâde Muhyiddin Çelebi gibi döneminin önde gelen bilginlerinin meclislerine devam etmiştir.

Her geçen gün şiirdeki ünü artan ve Defterdâr İskender Çelebi, İbrahim Paşa, Güzelce Kasım Paşa gibi birçok devlet adamına medhiyeler yazan Yahyâ, düğünü vesilesiyle sunduğu bir kasidesiyle, aynı zamanda padişahın damadı olan Rüstem Paşa'nın da gönlünü kazanmış, paşa ve şaire sefer esnasında Eyüp tevliyetini, seferden dönüşte ise sırasıyla Kapluca, Sultan Orhan, Bolayır ve Yıldırım Bayezid tevliyetlerini vermiştir. Yahyâ'nın, Şehzâde Mustafa'nın 960/1553'te katli üzerine yazdığı mersiyesinde, şehzâdenin suçsuzluğu yanında padişahın kandırıldığını ve bunda rolü olduğunu belirterek Rüstem Paşa'yı itham etmesi, paşanın azline sebep olmuş, bu durum paşanın şaire olan ilgisini sona erdirmiştir. Rakiplerinin kışkırtmaları üzerine Rüstem Paşa, Yahyâ Bey'i önce vakıf mütevelliliğinden azlettirmiş, ardından da hakkında şikâyet olduğu gerekçesiyle defalarca teftiş ettirmiştir. Şair, yapılan tüm teftişlerden yüzünün akıyla çıkmakla birlikte tevliyetleri kendisine geri verilmediği gibi bir zeâmetle İzvornik sancağına sürülmüştür. Verilen zeâmetin yeterli olmadığını, sıkıntı içinde bulunduğunu ve kendisine haksızlık edildiğini çeşitli kasîdelerinde dile getiren Yahyâ, başına

gelenlerin sorumlusu olarak Rüstem Paşa'yı görmüş, teselliyi ise paşanın 968/1561'de ölümünün ardından terkîb-i bend şeklinde kaleme aldığı hicvîyesinde bulmuştur.

Gerek Kanunî'den, gerekse diğer devlet büyüklerinden umduğu ilgiyi göremeyişinin de yol açtığı üzüntü ve kırgınlık içinde Rumeli serhaddine giderek akıncı ocağına katılan Yahyâ Bey, bir daha İstanbul'a dönmemiş, son kasîdesini Zigetvar seferi sırasında Kanunî'ye sunmuş ve yaşının seksene ulaştığını belirtmek sûretiyle padişah'tan çocuklarını kapıya alıp himâye etmesini talep etmiştir. Son yıllarında Gülşenî Şeyhi Üryânî Mehmed Dede'ye bağlanarak kendisini tamamen tasavvufa veren şair, hayatının geri kalanını sâkin bir şekilde geçirmiş; kaynakların çoğunda belirtildiği üzere, 990/1582 yılında, yaşı doksanı aşmış bir hâlde iken vefat etmiştir (Kaya 2013)".

Tîgî

Tîgî'nin mecmuada bir tesdîsi vardır. Bu şiire tezkire kaynaklarında rastlanmamıştır. Mamafih şairin Edirneli Tîgî Mehmed Bey olduğu ve bu tesdîsin bu mecmua dışında diğer şiir mecmualarında da bulunduğu tespit edilmiştir (Kaplan 2018: 119-120).

"Asıl adı Mehmed olan Tîgî, Edirneli divan şairlerindendir. Riyâzî'nin Tîgî'yi Üsküplü olarak göstermesine karşılık, diğer kaynaklar onun Edirneli olduğunu belirtirler. Nuri Peremeci, Ahmed Bâdî Efendi'den naklen onun Edirne'de Kıyık semtinde Üsküfçü Hızır Mahallesi Soğukçeşme sokağında oturduğunu yazıyor. Edirne sarayında yetişmiş ve buradan sipahi olarak çıkmıştır. Daha sonra Tîgî, Dergâh-ı Âlî'de müteferrika oldu. Bu görevinin dışında Edirne'de ihtisap ağalığı yaptı.

Tîgî'nin ölüm tarihi *Enisü'l-Müsâmirîn*'de 1017/m. 1608-09 olarak gösterilirken Rıza'ya göre 1020/m. 1611, Fâizî ve muhtemelen ondan naklen Peremeci'nin *Edirne Tarihi* adlı eserinde 1027/m. 1618-19 olarak gösterilmektedir.

Tîgî, Kemâlpâşazâde'nin *Nigârîstan* adlı eserini Farsçadan Türkçeye çevirmiş fakat bu tercüme müsvedde halinde kalmış, sonradan da kaybolmuştur. Kaynaklar Tîgî'nin bir de divanı bulunduğunu yazmaktadırlar (Canım 1995: 252)".

‘Ubeydî

“Ubeydî’nin asıl adı Abdurrahman olup doğum tarihi bilinmemektedir. Riyâzü’ş-şu’arâ’da ise şairin adı Abdurrahman Çelebi şeklinde geçmektedir (vr. 79b). Edirne’de doğdu. Babasının adı, çeşitli kaynaklarda Nebî Efendi, Nebî Halife veya Nebî Dede (ö. 951/1545) şeklinde belirtilmiştir. Şairin babası, döneminde halkın, âlimlerin ve padişahın saygısını kazanmış veli bir vâiz olarak tanınmıştı. Ubeydî, Nebî Halife’nin çocuklarının en büyüğüdür. Eğitime küçük yaşlardan itibaren başlayan Ubeydî, devrin usulüne göre çeşitli ilimleri tahsil etmiş, Farsçayı iyi derecede öğrenmiş, musıkî ve muama ilimleriyle yakından ilgilenmiştir. Muamma ilmini, dönemi şairlerinden Emrî’den tahsil eden şair, muamma yazmada Emrî’yi takip etmiştir. Musıkî alanında, hem besteleriyle -özellikle bestelediği murabbalarıyla- hem de icrâlarıyla devrin önde gelen isimlerden biri olmuştur. Ubeydî, henüz danışmend olduğu sıralarda yazdığı bir şirini, Sultan Süleyman’a takdim etmiş ve bunun üzerine kendisine ulûfe verilerek padişahın özel duacı ve hizmetkârları arasına alınmıştır. Ubeydî, Edirneli Kadızâde Ahmed Şemseddin Efendi’den mülazım olduktan sonra kadı oldu. Âşık Çelebi, tezkiresini yazdığı 974/1566 tarihlerinde Ubeydî’nin Lofça kadısı olduğunu belirtir. Hasan Çelebi, Ubeydî’nin Zağra kadısı iken hacca gittiğini ve Mekke’de, 980/1572 tarihinde öldüğünü; Beyânî ise Zağra’da kadılık yaparken (980/1572’de) vefat ettiğini belirtir. Mustafa Âlî ve Hıbrî de Hasan Çelebi ve Beyânî gibi Ubeydî’nin 980 yılında vefat ettiğini belirtirken Riyâzî ve Fâizî ise şairin ölüm tarihini 981/1573 olarak kaydetmişlerdir. Fâizî ise hem şairin ölüm tarihinin 981/1573 olduğunu ifade etmiş hem de söz konusu tarihe Âh fevt oldı muharremde Ubeydî Çelebi mısraını tarih düşürmüştür. Tuhfe-i Nâilî’de şairin ölüm tarihinin 981/1573 olduğu belirtilerek Hasan Çelebi, Mustafa Âlî, Beyânî ve Hıbrî’nin verdikleri tarihlerin yanlış olduğu ifade edilmiştir.

Ubeydî’nin bilinen ve elde bulunan tek eseri Dîvânı’dır. Ubeydî Dîvânı’nın tespit edilen üç nüshası vardır. Bu nüshalar, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi (TY. 631), Millet Kütüphanesi (AE, Manzum 272) ve Berlin Devlet Kütüphanesi (Ms. or.ot. 2669)’ndedir (Şanlı 2014)”.

‘Ulvî

“Asıl adı Mehmed’dir, Derzi-zâde/Terzi-zâde lakabıyla tanınır. Doğum tarihi bilinmemektedir. İstanbullu olan şair, kadılık ve hâkimlik görevlerinde bulunmuş ilmiye mensubu bir baba ve aslen Rus bir cariye olduğu rivayet edilen bir annenin oğludur. Kardeşi Re’yî de şairdir. Âşık Çelebi onun, kardeşiyle beraber devrinin önde gelen âlimleriyle aynı

mecliste bulunduğunu söylemekle birlikte dîvânının dibacesinde Semaniye Medreseleri'nde uzun yıllar fen ve ilim tahsilinde bulunarak mülazımlığa eriştiğini (Çelik-Kılıç, 2018: 20) ifade eden sözleri onun ilmiye mensubu ve danışment zümresinden olduğunu gösterir. Muallim-zâde Ahmed Efendi Manisa müftüsü olduğunda kendisinin danışmendliği görevini üstlenir ve ondan eğitim alır. Manisa'da bulunduğu sıralarda Şehzâde Selim'in musahiplerinden Celal Bey ve Turak Çelebi vasıtasıyla Şehzâde'ye takdim edilir. Bu arada özel takdirini ve dostluğunu kazandığı Turak Çelebi'nin himmetiyle kendisine altı akçe gündelik bağlanır. Şehzâde Selim'e sunduğu kasidelerle onun iltifatına mazhar olarak pek çok ihsanına nail olur ve içinde bulunduğu ilmî ve edebî çevreyi iyi değerlendirip kendini yetiştirerek gözde şairlerinden biri durumuna gelir.

Ulvî, Turak Çelebi'nin ölümü üzerine başlayan sürgün hayatından sonra II. Selim'in tahta çıkışıyla birlikte tekrar İstanbul'a dönerek sultanın himayesine girer ve yine onun emriyle Hubbî Mollası adıyla şöret bulan Molla Çelebi (Mehmed Vusûlî Efendi)'ye mülazım olur. Gurbette geçirdiği korkulu günler sonucu yakalandığı kuruntu hastalığı nedeniyle şaraba müptela olmuştur ve bu özelliği müderris olduktan sonra da artarak devam eder. Sabah akşam meyhaneden çıkmaz olan Ulvî ayyaş kimselerle düşüp kalkmaya başlar. Bu durum çevresindeki ileri gelen kişilerin de kendisinden uzaklaşmasına sebep olmuştur. Hayatının son dönemlerini zelil, sefil, hasta ve yalnız halde geçirerek 993/1585'te İstanbul'da ölür ve Galata Mezarlığı Kanlı Kozlar mevkiinde defnedilir. Yenipazarlı Vâlî şairin ölümüne *İçüp Ulvî bekâ câmını geçdi bezm-i mihnetden* diyerek tarih düşürmüştür (Şahin 2014)".

Ümidî

"Merzifon'da doğan Ümidî'nin doğum tarihi bilinmemektedir. Ebussuud Efendi'nin torunu Abdülkerim Çelebi'den mülazım oldu. İstanbul'da Bezirgân Camii'nde imamlık yaptı. 1019/1610 yılında vefat etti (Karagözlü 2013)".

Vahdetî

"Bir Bektaşî ozanı olan Vahdeti, Fazullah Hurufî'nin görüşlerini benimsemiş, Sersem Ali Baba'dan el almıştır. Hurufî ve melâmet neş'esindedir. 1598 tarihinde vefat etmiştir. Eserleri öğretici içeriklidir. İnancını şiirlerinde büyük bir beceriyle işlemiştir. Vahdeti'nin şiirlerinde odak sorun insandır. Ona göre insan birtakım gizemli yazılardan, harflerden oluşan

bir bütündür. Özünde Tanrı'yı yansıtır. Tanrı'yı ve insanı anlayabilmek için bu gizemli yazıları iyi okumak, çözümlemek gerekir. Vahdeti'de derin bir Ali sevgisi bulunduğu açıktır. Yaratılış yoktan var olma değil, bir düzenleme bir biçimlemedir. Ona göre, Tanrı üstün gücü ile toprağı, yeli, odu, suyu yoğurdu ve hamurundan varlık türlerini oluşturdu. Şiirlerinde bir inanç ve felsefe sergilemiştir. Ona göre, Hacı Bektaş Veli, Ali gizlerinin toplandığı yerdir. Muhammed ışığının da görünüş alanıdır. Vahdeti'nin dili yumuşak, yer yer ağdalı, akıcı ve içtendir. Kırsal kesim ozanı değildir, daha çok kentlerde tanınmaktadır (Bayraktar 2015)".

Vuşûlî

"Küçük Bâlî Paşa'nın oğludur. Üsküplüdür. Asıl adı Mehmed olan Vusûlî, Yahyalı ocağına mensuptur. Bir dönem Arad'da uç beyi olarak görev yaptı. Cömertliği, yardım severliği, adaleti ve kahramanlığı ile tanındı. 1000/1591 yılında vefat etti.

Mürettep bir divânı olan şairin şiirlerinin dönem şairleri tarafından beğenildiği kaynaklarda ifade edilmektedir (Kılıç 2014)".

Zârî

Kaynaklarda Zârî mahlaslı şair geçse de şairin mecmuadaki şiiri tespit edilemediğinden kim olduğu hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır. Mecmuada bir gazeli bulunan şairin şiiri, müstehcen kelimeler de barındırmaktadır.

Zeynî

"İstanbulu bir hafızın oğlu olup, kendisi de hafızdır. Bir süre cüzhanlık ve devirhanlık yapıp daha sonra Karaman pazarında sahhaflık yaptı. Çağdaşı ve arkadaşı şair Suvarî ile Zeynî'nin ve yine Sübutî ile Zeynî'nin birbirleri hakkında yazdıkları beyitler Meşâirü's-Şuârâ'da kayıtlıdır. Âşık Çelebi, Zeynî'nin şarap ve afyona düşkün olduğunu da vurgular. Eldeki şiir örneklerinden Zeynî'nin kuvvetli bir şair olmadığı anlaşılmaktadır (Aksoyak, 2014)".

Zihni-i Bağdâdî

Mecmuada bir tahmis ve bir gazeli bulunan ve bir divanı olmayan şairin bu şiirleri herhangi bir kaynakta tespit edilememiştir. Ancak 58a’da yer alan gazelinde sehven “Rûhî-i Bağdādî” yazılıp mahlasta da Zihnî yazılmasından şairin Bağdatlı Zihnî olduğu anlaşılmaktadır.

“İsmi Abdü’ddelîl’dir. Bağdatlı’dır. Zihnî’nin hayatı hakkında kaynaklarda fazla bilgi yoktur. Doğum tarihi hakkında herhangi bir bilgi bulunmayan Zihnî’nin kaynaklarda Necef-zâde, Derviş Zihnî-i Necef-zâde, Zihnî-i Kadîm olarak zikredildiği görülmektedir.

Yusuf u Züleyha mesnevisinde Kerbela toprağından olduğunu söyleyen Zihnî, gençlik yıllarında İskender Paşa’nın oğlu Ahmet Paşa ile İstanbul’a geldi. Buradan Konya’ya geçen Zihnî, Mevlana Dergâhı’nda hücreye çekilerek kısa süre bir münzevi hayatı yaşadı. Bir dönem Kırım hanlarından Gazâyî mahlasıyla şiirler de yazan Gazi Giray (ö. 1016/1607)’ın hizmetinde bulunan (Riyâzî: vr. 66a) Zihnî, 1023/1614 yılında vefat etti (Faizi: vr. 45a).

Zihnî, 1008/1599-1600 yılında tamamladığı Yusuf u Züleyha mesnevisinde yaşının elliyi bulduğunu söyler. Buna göre eserin kaleme alındığı 1008 /1599-1600 tarihinde elli yaşlarında olan Zihnî’nin, 1023/1614-1615’te vefat ettiğinde altmış beş yaş civarında olduğunu, ayrıca doğum tarihinin de 958/m. 1551/1552 yıllarına tekabül ettiğini söylemek mümkündür.

İyi bir eğitim alan, belâgat ve fesahat gibi güzel sanatlardaki yeteneğiyle fazilet erbabının indinde kıymetli bir yer edinen Zihnî, hat ve musiki ilminde de zamanının üstatlarından olmuştur. Kaynakların üslûp sahibi bir şair olarak bahsettikleri Zihnî, şiir söylemekteki yeteneği yanında inşâda gösterdiği hüner dolayısıyla da methedilmiştir. Zihnî’yi devrinin şöhretli ve itibarlı şairleri arasında değerlendiren Hasan Çelebi, onun mûsikî sanatında gösterdiği hüner yanında, muammayla da çok meşgul olduğunu bildirir.

Türkçe söylediği başarılı şiirler gibi Farsça şiirler de söylediği zikredilen Zihnî’nin Yusuf u Züleyha mesnevisi ve Esrar Dede’nin verdiği bilgiye göre Sâkînâme’si vardır (Doğan 2013)”.

1.3. Mecmudaki Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıllar ve Şehirler

1.3.1. Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıllar

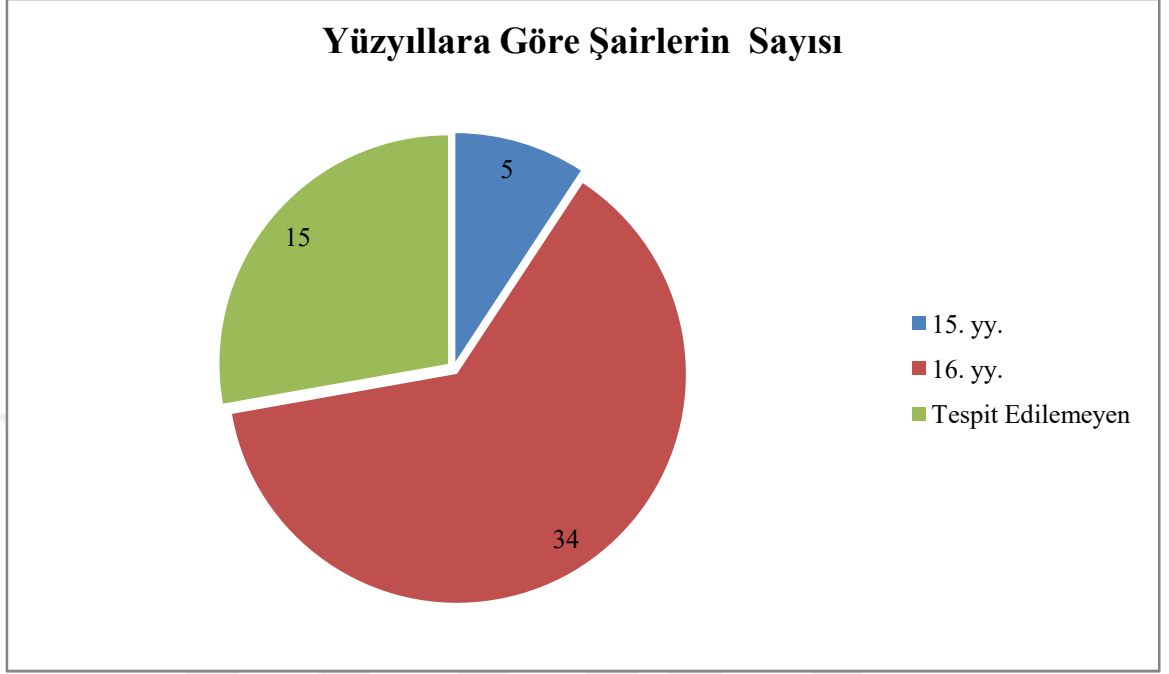
Şairin Mahlası	Yaşadığı Yüzyıl ve Ölüm Yılı
‘Abdī (Edirneli)	16. yy. (ö. 1611)
‘Abdī (Tokatlı)	16. yy. (ö. ?)
‘Abdürrezzāk	?
‘Adnī	15. yy. (ö. 1474)
‘Ahđī	16. yy. (ö. 1567)
Aḥmed (Derviş Aḥmed)	?
Aḥmed Pāšā	15. yy. (ö. 1496-97)
‘Ālī	16. yy. (ö. 1600)
Āzerī	16. yy. (ö. 1647)
‘Azmi	?
Bākī	16. yy. (ö. 1600)
Behiştī	16. yy. (ö. 1571-72)
Bezmī	?
Cinānī	16. yy. (ö. 1595)
Emīr	?
Emrī	16. yy. (ö. 1575)
Ferruḥī	?
Fevrī	16. yy. (ö. 1571)
Fiġānī	16. yy. (ö. 1532)
Fuzūlī	16. yy. (ö. 1556)
Hādī	16. yy. (ö. 1609)
Ḥālīşī	?
Ḥüsāmī	16. yy. (ö. 1607)
İşhāk Çelebi	16. yy. (ö. 1538/39)
Ḳabūlī	16. yy. (ö. 1591-92)
Kemāl Paşa-zāde	16. yy. (ö. 1534)
Ḳul Süleymān	?

Lāmi‘î Çelebi	16. yy. (ö. 1532)
Lisānî	?
Maḳālî	16. yy. (ö. 1589)
Mecdî	16. yy. (ö. 1590-91)
Mehdî	?
Melîhî	15. yy. (ö. 1494-95)
Meşāmî	?
Mişālî	16. yy. (ö. 1608)
Muhterem	?
Necâtî	15. yy. (ö. 1509)
Nef‘î	16. yy. (ö. 1635)
Nev‘î	16. yy. (ö. 1599)
Nizāmî	15. yy. (ö. 1469-73)
Rahmî	16. yy. (ö. 1567/68)
Rızâyî	?
Sā‘î	?
Sūzî	16. yy. (ö. 1524)
Taşlıcalı Yahyâ	16. yy. (ö. 1582)
Tîgî	16. yy. (ö. 1617)
‘Ubeydî	16. yy. (ö. 1573)
‘Ulvi	16. yy. (ö. 1585)
Ümîdî	16. yy. (ö. 1610)
Vahdetî	16. yy. (ö. 1598)
Vuşulî	16. yy. (ö. 1592)
Zârî	?
Zeynî	16. yy. (ö. ?)
Zihnî (Bağdatlı)	16. yy. (1614-15)

Tablo 4: Mecmudaki Şairlerin Yaşadıkları Yüzyıllar

Mecmuadaki şairlerin çoğu 16. yüzyılda yaşamış olup 15. yüzyıl şairlerinden de 5 şair mevcuttur. Mecmuada ölüm yılı en geç olan şair, 1647’de vefat etmiş olan Âzerî’dir. Bu sırayı 1635’te vefat eden Nef’î ile 1617’de vefat eden Tîgî takip etmektedir. 17. yüzyıl

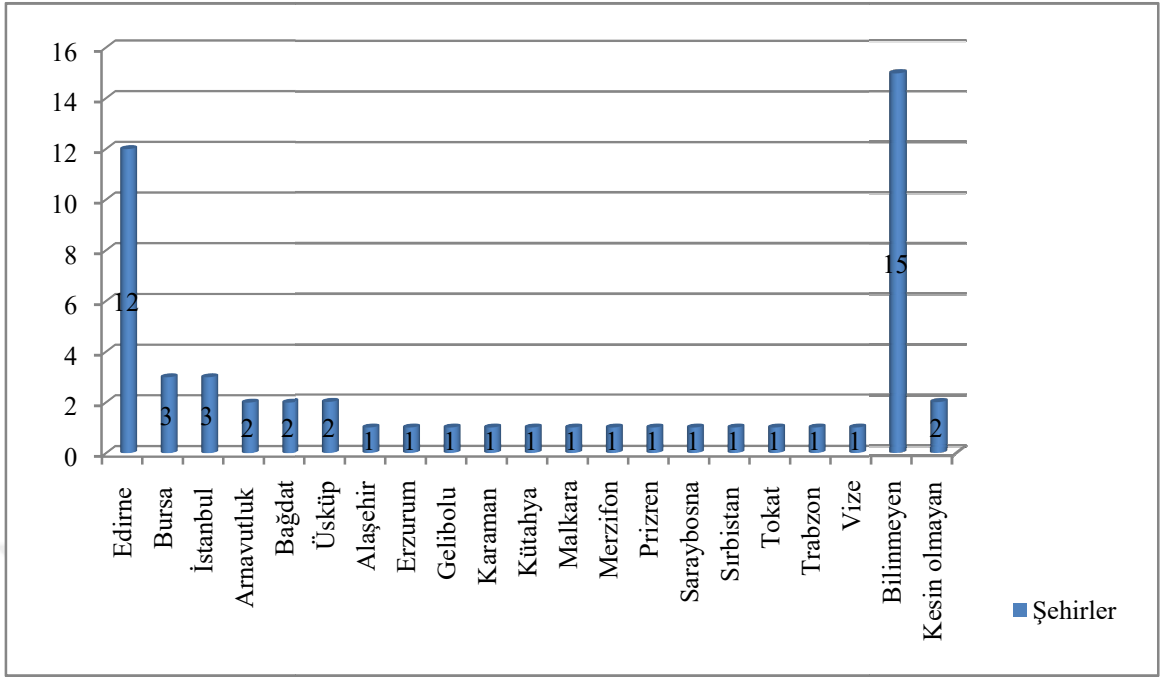
başlarında vefat eden diğer şairler şunlardır: Hüsâmî (1607), Misâlî (1608), Hâdî (1609), Ümîdî (1610), Abdî (1611) ve Zihnî (1614-15).

Grafik 1: Yüzyıllara Göre Şairlerin Sayısı

Tabloda da görüldüğü üzere toplam 54 şairden 32'si 16. yüzyılda yaşamıştır. Bununla birlikte yaşadığı yüzyıl tespit edilemeyen şair sayısı da 15'tir.

1.3.2. Şairlerin Yaşadıkları Şehirler

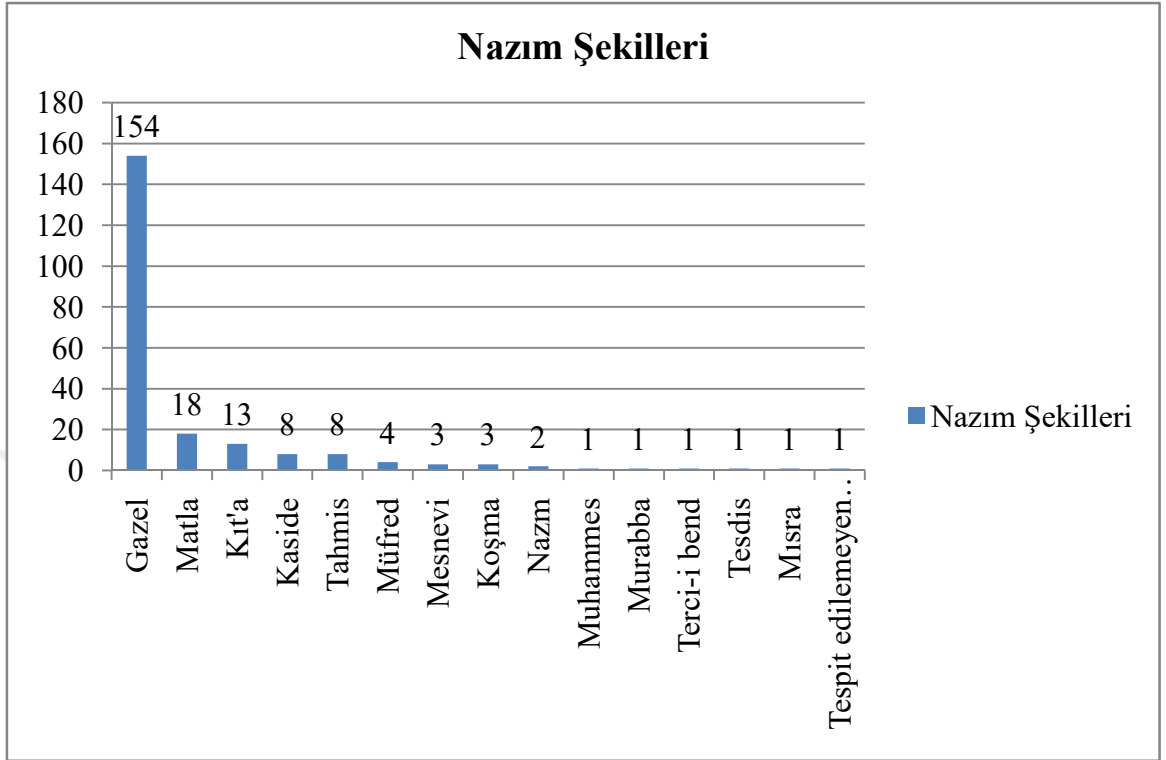

Grafik 2: Şairlerin Yaşadıkları Şehirler

Mecmuada geçen 12 şairin Edirneli olduğu gözlemlenmektedir. 15 şairin ise nereli olduğu kaynaklarda tespit edilemediği için bilinmemektedir. Tespit edilemeyen şairler göz ardı edildiğinde en çok şairin Edirneli olması dikkat çekicidir. Diğer vilayetlerden olan şairlerin bir kısmının ise hayatları incelendiğinde bir şekilde Edirne’de bulunmuş olduğu gözlemlenmektedir. Ayrıca üzerinde çalıştığımız mecmuanın da Edirne Selimiye Kütüphanesi’nde bulunmasının tesadüf olmadığı kanaatindeyiz. Hatta mecmua derleyicisi Ahmed’in de Edirneli olması, Edirneli olmasa bile Edirne’de bulunduğu muhtemeldir.

1.4. Mecmuadaki Şiirlerin Nazım Şekilleri ve Vezinleri

1.4.1. Nazım Şekilleri

Grafik 3: Mecmuadaki Nazım Şekilleri

Grafikte de görüldüğü gibi mecmuada en çok kullanılan nazım şekli 154 ile gazeldir. Daha sonra 18 ile matla, 13 ile de kaside nazım şekli gelmektedir. Mecmuada vezni tespit edilemeyen bir şiir de mevcuttur. Farsça olan bu şiir okunmadığı için nazım şekli de tespit edilememiştir.

1.4.2. Vezinler

Aruz vezinleri	Şiir Sayısı
fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilün	52
mefā' ilün/mefā' ilün/mefā' ilün/mefā' ilün	36
fe' ilātün/fe' ilātün/fe' ilātün/fe' ilün	33
fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilün	22

fe‘ilātün/mefā‘ilün/fe‘ilün	20
mef‘ülü/fā‘ilātü/mefā‘ilü/fā‘ilün	13
mefā‘ilün/mefā‘ilün/fe‘ülün	13
mef‘ülü/mefā‘ilü/mefā‘ilü/fe‘ülün	12
mef‘ülü/fā‘ilātün/mef‘ülü/fā‘ilātün	6
fe‘ilātün/fe‘ilātün/fe‘ilün	3
müstef‘ilün/müstef‘ilün/müstef‘ilün/müstef‘ilün	2
müfte‘ilün/mefā‘ilün/müfte‘ilün/mefā‘ilün	1
mef‘ülü/mefā‘ilün/mef‘ülü/mefā‘ilün	1

Hece ölçüsü	Şiir Sayısı
8’li hece ölçüsü	2
11’li hece ölçüsü	1

Tespit edilemeyen vezin	2
-------------------------	---

Tablo 5: Mecmuadaki Şiirlerin Vezinleri

Mecmuada en fazla kullanılan aruz kalıbı 52 şiirde tespit edilen “fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün”dür. Daha sonra bu sırayı 36 şiir ile “mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün” kalıbı ve 33 şiir ile “fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün” kalıbı takip etmektedir.

Nüshada bulunan 3 adet halk şiiri de birisi 11’li diğer ikisi 8’li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Vezni tespit edilemeyen 2 şiirden biri Farsça şiirdir. Okunmadığı için vezni tespit edilememiştir. Diğerisi ise matla olup ne hece ölçüsü ne de aruz vezni tespit edilebilmiştir.

BÖLÜM 3

1. METİN

**EDİRNE SELİMİYE KÜTÜPHANESİ SELİMİYE YAZMALAR 2109
NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASININ TRANSKRİPSİYONLU METNİ**

1.1. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yöntem

- 1 Her şiire ve şiirlerin her beyit veya bendine numara verilmiştir.
- 2 Sayfa numaraları metin içinde her sayfanın başında “[1a], [1b], [2a]” şeklinde gösterilmiştir.
- 3 Birbirinin devamı olan ancak sayfa karışıklığından dolayı başka bir sayfada yer alan şiirler şiirin bütünlüğünü korumak için birleştirilmiş, birleştirilen sayfa numaraları ise metinde verilmemiş ancak dipnotta belirtilmiştir. Örneğin başı 8b’de yer alan İshak Çelebi’nin bir kasidesinin 1-6. beyitleri 8b, 7-19. beyitleri 51a ve 20-29. beyitleri de 51b’dedir. Bu şiirin bütünlüğünü korumak için şiirin hepsi 8b’de verilmiş, metinde 51a ve 51b sayfaları belirtilmeksizin dipnotta gösterilmiştir.
- 4 Mecmuadaki divan sahibi şairlerin şiirleri divanları ile karşılaştırılarak nüsha farkları dipnotta verilmiştir.
- 5 Yapılan karşılaştırmalarda ilgili şairin ismi kısaltılarak kullanılmış, ilgili kısaltmalar “Kısaltmalar” listesinde belirtilmiştir: Bâkî Divanı “BAD” gibi...
- 6 Divanı yayımlanmış şairlerin şiirlerinin ilgili divanda hangi sayfada yer aldığı şairin adına “*” dipnotu düşülerek gösterilmiştir.
- 7 Divanda bulunan şiirler karşılaştırılırken dipnotta kelimenin önce mecmuadaki şekli, sonra “:” işareti koyularak divandaki hâli gösterilmiş ve divanın kısaltması verilmiştir. Örneğin “felegi: feleke, EMD.” gibi... Mısranın tamamı farklı ise dipnotta mısra verilmiştir.
- 8 Divanda olmayan beyit veya mısralar dipnot düşülerek belirtilmiştir.
- 9 Derkenarda yer alan beyitler dipnot düşülerek belirtilmiştir.
- 10 Mecmuada bulunan şiirlerin beyit sıralanışı divanda farklı ise bu durum dipnotta belirtilmiştir. Örneğin “divanda 3 ve 4. beyit takdim tehirlidir” veya “divanda beyitlerin sıralaması şu şekildedir” gibi...
- 11 Şiir başlıkları her şiirin başında kalın punto ile yazılmış, mürettip tarafından yapılan başlıklandırma hataları şiirin başına köşeli parantez “[]” eklemek suretiyle düzeltilmiş ve bu durumlar aparatta belirtilmiştir. Örneğin 58a’da Bağdatlı Zihni’ye ait gazelin başlığına “Rūhī-i Bağdādī” yazılmıştır. Bu başlık, [Zihni-i Bağdādī] şeklinde düzeltilmiştir.

- 12 Başlıklardan hemen sonra şiirin vezni gösterilmiştir. Vezinleri tespit edilemeyen veya vezni bozuk olan şiirlere dipnot düşülerek belirtilmiştir.
- 13 Metne yapılan eklemeler “[]” işareti içinde gösterilmiştir. Örneğin hançer[i] gibi...
- 14 Metinde vezin gereği fazla yazılan harf veya kelimeler “<>” işareti içinde gösterilmiştir. Örneğin şeh<î>d gibi...
- 15 Vezin gereği zihaf uygulanan ünlüler italik yazı karakteri ile yazılmıştır. Örneğin Mevlevî gibi...
- 16 Vezin gereği yapılan hece düşmeli ulamalarda iki kelime arasına kesme işareti konularak “k’idüp, k’anı, n’eyler, n’ola” şeklinde gösterilmiştir.
- 17 Metinde okunamayan kelimeler “()” işareti konularak dipnotta fotoğrafları verilmiş ya da orijinal halleri eklenerek gösterilmiştir.
- 18 Metinde okunuşundan emin olunamayan kelimelere “(?)” işareti konulmuştur.
- 19 Divanı olan şairlerin şiirlerinde bir eksiklik olması durumunda şiir divandan tamamlanmış ve üstünde “D” harfi konularak “[]^D” işareti ile belirtilmiştir. Örneğin [ya]^D gibi...
- 20 Mecmuadaki imlaya mümkün olduğunca uyulmaya gayret edilmiş, bununla beraber derleyenden kaynaklı imla hataları düzeltilmiştir. Bu durum da dipnotta belirtilmiştir. Örneğin “belâsın: pelâsın, N.” gibi...
- 21 i- yardımcı fiili, ile edatı/bağlacı ve içün edatı kendinden önceki kelime ile birleşik yazılmış ise bu durumu belirtmek için kelime ile yardımcı fiil/edat/bağlacın arasına “-” işareti konulmuştur. Örneğin “var-ımış, hışm-ıla, hâk-içün” gibi...
- 22 Metnin dil özelliklerine sadık kalınmıştır.
- 23 Mecmuada bulunan Farsça şiir transkribe edilmeden orijinal şekliyle ve varak numarasının bulunduğu yere metin kısmına eklenmiştir.
- 24 Arapça ayet ve hadisler italik yazılmış, Türkçe anlamları ise dipnotta gösterilmiştir.
- 25 Zarf fiil ekinin yazımında /-p/ kullanım tercih edilmiştir. Örneğin varup, yanup gibi...
- 26 Döneme göre “‘aşk” ve “‘ışk” gibi iki kullanımı bulunan kelime metinde bütünlük oluşturmak açısından “‘aşk” şeklinde okunmuştur.
- 27 Vâv-ı ma’dûle “” işareti ile gösterilmiştir. Örneğin hıvâce gibi...

28 Metindeki Arapça ve Farsça kelimelerin yazımında Ferit Devellioğlu'nun “Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat” isimli sözlüğü esas alınmıştır.

1.2. Transkripsiyonlu Metin

[1a]

-1-

[Emrī]^{* 12}

mef'ülü/mefā'ilü/mefā'ilü/fe'ülün

1. 'Ārız mı bu yā lāle-i aḥmer mi nedür bu
Qāmet mi bu 'ar'ar mı şanevber mi nedür bu
2. Leb mi bu [ya]^D yāqūt mı yā la'l-i Bedaḥşān
Ḥalvā mı bu yā şeh<ī>d¹³ mi şekker mi nedür bu
3. Sünbül mi benefşe mi ya şeb-bū¹⁴ mı ya reyḥān
Yā misk mi yā zülf-i mu'anber mi nedür bu
4. Ebrū mı bu yā qavs-i kuzah mı ya meh-i nev
Yā dāne-i ḥālūḡ mi ya aḡter mi nedür bu
5. **Emrī** felegi¹⁵ didi gören kanlu yaşımla
Tolu mey-i rengīn-ile sāğar mı nedür bu

* EMD, s. 229-230.

¹² Bu şiir derkenarda yer almaktadır.

¹³ şeh<ī>d: şehd: EMD.

¹⁴ şeb-bū: şeb-būy, EMD.

¹⁵ felegi: feleke, EMD.

‘Ālī Efendi*¹⁶

fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilün

1. Bu fenā mülkinüñ ey ẖvāce di ẖünkārī¹⁷ mısın
Diye¹⁸ billāhi anuñ mīri mi sālārı mısın
2. Her metā‘ını¹⁹ bu bāzār-ı fenāsın bilesin²⁰
Nesisin söyleye dellāli mi simsārı mısın
3. Der-i paşaya giden²¹ yolları bildüñ söz yok
‘Acabā rāh-ı Hūdā’nuñ da taleb-kārı mısın
4. Bātınuñ yıkmadasınızāhirüñi yapmağda
Bu²² ẖarāb olası ten ẖānesi mi ‘mārı mısın
5. Cünbişüñ başına buyruk kişiler cünbişidür
Yohsa bu ortalığüñ fā‘il-i muhtārı mısın
6. Tīğ-ı ẖışm-ıla sitem hançer[i] n’eyler sende
Kīne cellādı mısın fitne silehdārı mısın

* GAD, s. 315-316.

¹⁶ Divanda 15 beyit olan kaside nüshada 8, 9, 12 ve 13. beyitler verilmeyip toplam 11 beyit olarak verilmiştir.

¹⁷ di ẖünkārı: ẖarīdārı, GAD.

¹⁸ Diye: Di ya, GAD.

¹⁹ metā‘ını: metā‘ında, GAD.

²⁰ fenāsın bilesin: fenānuñ bilesün, GAD.

²¹ giden: çıkan, GAD.

²² Bu: Şu, GAD.

[1b]

7. Ekl-ile şürb-ile cismün niçe bir hoş tutasın
Bilmezin yoḥsa beden kal'ası dizdārı mısın
8. Kendüñi devlet-i dünyā içün itdün rüsvā
Yoḥsa sen lā-şeye māyıl seg-i bāzārı²³ mısın
9. Bize ḥūrīyle kuşūrın ne ögersin zāhid²⁴
Cennete girmege mücrimlere yalvarı mısın
10. Mā-sivā-y-ıla mısın ḥazret-i Mevlā ile mi
Ġayrınuñ yārı mısın yārınuñ aġyārı mısın
11. Ḥaḳ ḥuzūrına bu ḥāl-ile varursın²⁵ 'Ālī
Nicesin mücrim-i maġzūb [u] güneh-kārı mısın

-3-

[Emrī]*²⁶

mef'ülü/fā ilātü/mefā ilü/fā ilün

1. Mecnün ki mülket-i ġam-ı Leylī'den²⁷ şāh-idi

²³ Bāzārı: bāzārī, GAD.

²⁴ zāhid: vā'iz, GAD.

²⁵ ḥāl-ile varursın: ḥālünle varursañ, GAD.

* EMD, s. 273.

²⁶ Bu şiir derkenarda yer almaktadır.

Āhı duḥānı üstine²⁸ çetr<e>-i²⁹ siyāh-idi

2. Mecnūn'a yolda nāka-i Leylī'nün izleri
Gündüzin³⁰ āf-tāb idi giceyle māh-idi
3. Mecnūn diyār-ı gāmda özin kılmış-ıdı ḥāk
Mūlar degüldi sīnesi üzre giyāh idi
4. Mecnūn ki zerd olmuş-ıdı cismi derd-ile³¹
Güyā ki ḥırmen-i gām-ı Leylī'de kāh-idi
5. Mecnūn'a kāmēt ü ruḥ-ı Leylī'süz **Emriyā**
Bāğ-ı cihānda serv-ile gül şekl-i āh-idi

[2a]

-4-

Necātī³²

mef'ūlū/fā'ilātün/mef'ūlū/fā'ilātün

1. Gün yüziñün ḥayālī peyveste cān içinde
'Aks-i kāmēr gibidür āb-ı revān içinde

²⁷ Leylī'den: Leylī'de, EMD.

²⁸ üstine: başına, EMD.

²⁹ çetr<e>: çetr, EMD.

³⁰ Gündüzin: gündüzle EMD.

³¹ zerd olmuş-ıdı cismi derd-ile: cism-i zerdini ber-bād kıldı āh, EMD.

* NED, s. 466.

³² Bu şiir divanda 8 beyittir.

2. Öldür beni disünler kulların öldürücü
Bir pādişeh var-ı mı devr-i zamān içinde
3. Bir elde la‘l-i dil-ber bir elde dahı sāğar
İki elüm berāber bulundı kan içinde
4. Şöyle işitdüm ey şāh urup taş itmiş Allāh³³ ³⁴
La‘lūje öykünürken³⁵ yāķūtı kān içinde
5. Bir dānedür **Necātī** mekr ü hīlede hālī³⁶
Bendeş ola mı aña kimse zamān içinde

-5-

‘**Ālī Efendi**’³⁷

mef‘ūlü/fā ilātü/mefā ilü/fā ilün

1. Cānum țaraldı ‘ālem-i imkāna şığmadum
Bir gevherem ki lücce-i ‘ummāna şığmadum
2. Bilmem metā‘-ı fażl-ıla ben ında yerleşem
Çün pehn-deşt-i³⁸ mülket-i ‘Osmān’a şığmadum

³³ Şöyle işitdüm ey şāh urup taş itmiş Allāh: Öykündi benzer ey meh lā‘l-i lebünje nā-geh, NED.

³⁴ Bu beytin mısraları nüshada takdim tehirlidir.

³⁵ La‘lūje öykünürken: Urup taş itmiş Allāh, NED.

³⁶ Bu beyit divanda yoktur.

* GAD, s. 930.

³⁷ Bu şiir divanda 7 beyittir.

³⁸ pehn-deşt: pehen-deşt, GAD.

3. Dīvān-ı çāra mālīk iken çār dilde ben
Bu çār-ṭāḳ-ı dehr-i nüh eyvāna şıḡmadum³⁹
4. Çıksam kenāra yeg bilinür ḳadr u ḳıymetüm
Yek-tā güher gibi ki güher-dāna şıḡmadum
5. Rübāh-vār rīv iderek ḥaşm-ı nā-bekār⁴⁰
Bir nerre-şīr iken bu beyābāna şıḡmadum
6. ‘Ālī elümde nīze ben ol merd-i fārisem
‘Arz itmege⁴¹ kemālūmi meydāna şıḡmadum

[2b]

-6-

Tārīḥ-i Cāmi‘-i Süleymāniyye

[Taşlıcalı Yahyā Bey]*⁴²

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Yaptı bu ‘ālī maḳāmı açdı cennet ḳapusın
Şāḥibü’l⁴³-ḥayrāt olan şultān-ı ehl-i iḳtidā

³⁹ Bu çār-ṭāḳ-ı dehrine eyvāna: Hıdmet deminde ‘arşa-i dīvāna, GAD.

⁴⁰ Bu beyit divanda 3. beyittir.

⁴¹ itmege: itmedüm, GAD.

* TYD, s. 30-31.

⁴² Divanda 51 beyit olan kaside nüshada 41. beyitten başlamaktadır.

⁴³ Şāḥibü’l: Cāmi‘ü’l, TYD.

2. H̱ayr-ısa ancaḳ⁴⁴ olur Allah mübārek eylesün
Bu iki mıṣra‘ güzel tārīḥlerdür evvelā⁴⁵

3. Şāhibü’l-cum‘a şeh-i sünnī Süleymān-ı zamān⁴⁶
Cāmi‘-i bālā ta‘āla’llāh ‘aceb ‘ālī binā

4. Şıḡdı on tārīḥ bu⁴⁷ beyte bu beytu’llāh-içün
Diḡle tafşīlini icmālen eyā kān-ı şehā

5. Rā’y-ı idrāk-ile iz‘ān eyler anı nüktedān
İki mıṣra‘ müstaḳil tārīḥlerdür ḥāliyā⁴⁸

6. İki mıṣra‘ cevherīsi iki mıṣra‘ sādesi
İki vech-ile iki tārīḥ-i diğerdür şehā

7. Evvelinde encüm-i sa‘d-ile eyler iḳtirān⁴⁹
Sāde-i āḡarla bir tārīḥ olur ‘ibret-nümā

8. Āḡirinüḡ ḡāl-dārı evvelinüḡ sādesi
Ma‘nide tārīḥ-i sādis oldu bī-çün ü çerā

9. ‘Aḡlımuz āyīnesinde⁵⁰ ‘aynı ile her gürüh

⁴⁴ ancaḳ: ancaḡ, TYD.

⁴⁵ evvelā: ḡāliyā, TYD.

⁴⁶ Tarih düşürülen bu beytin iki mısrası da nüshada belirtildiḡi gibi ebced hesabına göre 964 yılını vermektedir.

⁴⁷ bu: bir, TYD.

⁴⁸ ḡāliyā: evvelā, TYD.

⁴⁹ eyler iḳtirān: idenler ḡırāḡ, TYD.

⁵⁰ āyīnesinde: āyīnesinden, TYD.

Oldı tārīḥ-i çehār i 'lām olandan mā- 'adā

10. 'Ālem-i ervāḥdan **Yahyā**⁵¹ dilinden bir daḥı
Beyt-i tārīḥe nazīre oldı bu beyt-i du 'ā

11. Ṭal 'atuḡ mes 'ūd ide gün gibi Allāhu 'l-Vedūd⁵²
Ola dāyim devletüḡ pāyende ey merd-i ' aṭā

[3a]

-7-

Maḳālī Çelebi

fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilün

1. Baḥri ednā görmeyen bu dīde-i nem-nākden
Kaṭrece şu içmemişdür çeşme-i idrākden
2. La 'lün eṭrāfında cānā zülfüḡi eydür gören
Mār-ı merdüm-keş durur geçmiş yatur tiryākden
3. Hākden hāk olmuşum yolında başmaz bir kādēm
İḡlerüm yirden göge āh ol büt-i bī-bākden
4. 'Āşık-ı pāk olmaḡa sa 'y it dilā 'ālemde kim
Behr-mend olmaz kişi illā ki ' aşık-ı pākden

⁵¹ 'Ālem-i ervāḥdan Yahyā: Bende-i efgende Yahyānuḡ, TYD.

⁵² Tarih düşürülen bu beytin her iki mısrası da nüshada belirtildiği gibi ebced hesabına göre 964 yılını vermektedir.

5. Ey **Maḳālī** görinen ebr-i mu‘allaḳ şanma kim
Dūd-ı dildür zāhir olmış sīne-i şad çākden

-Rıdvānu’llāhi Te‘ālā ‘aleyhim ecma‘īn-

[3b]

-8-

Baḳī Efendi Der Ḥālet-i Nez‘ Goft*

mef‘ūlü/fā’ ilātü/mefā’ ilü/fā’ ilün

1. Zaḥmından irişürse bana düstlar ölüm
Yolında çoḡ o gözleri cellādımuḡ ölüm
2. Atından ine üstüme şāyed o şeh diye
Nūr indi buḡa zulmle ölmişdi bu ḳulum
3. Īmānla gidem gide ger bir iki ḳadem
Tābūtumuḡ öñince benüm ol yüzi gülüm
4. Şād olduḡı ‘ayān gün gibi rūḫumuḡ
Ger öldüğüme şād ola ol şūḫ-ı şengülüm
5. **Baḳī** kül itse yandurup eczāmı nār-ı ‘aşḳ
Kuḫl idine felekde melekler benüm külüm

* Bâkî divanında yer almayan bu şiir Hasan Kaplan’ın bir makalesinde yer almaktadır. Bk.: Kaplan, Hasan (2018). “Bâkî’nin Basılı Divanlarında Yer Almayan Şiirleri ve Divanının Bir Nüshası Üzerine Bazı Notlar”. *International Journal of Language Academy*. C. 2 s. 244-254.

-9-

Tārīḥ-i vefāt-ı ũ

[Hādī]*

mef'ulü/fā'ilātün/mef'ulü/fā'ilātün

1. Şulṭān-ı mülk-i ma'nī Bākī Efendi ya'nī
İtdi vedā' fānī dünyāya biḡ sekizde
2. Fevtine lafz u ma'nī tārīḥ didi **Hādī**
Bākī Efendi gitdi 'uqbāya biḡ sekizde

Sene 1008

-10-

Tārīḥ li-muḥarririhi

[Aḥmed]

mefā'ilün/mefā'ilün/fe'ulün

1. Çü çekdi ayağın bezm-i beḡāya
Şarāb-ı kevşeri şun aḡa sāḡī
2. Didüm gitdi cihāndan ḡayf tārīḥ
Fenāda elde ḡaldı şī'r-i Bākī

Sene 1008

* Bu şiir Riyâz-ı Belde-i Edirne isimli eserde mevcuttur. s. 1891-1892.

[‘Abdürrezzāk]^{53 54}

11’li hece ölçüsü

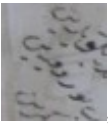
1. Suçlu hâk katında bellü[dür] yarın
Ele güne tātup (?)⁵⁵ yürümeyeyin
Şalma üstümüze ğamzeñ ‘askerin
Yağmalanup sinüp yürümeyeyin

2. Mecnûn gibi bir dīvâne gideyin
‘Aşk elinde neyleyeyin nideyin
Göñlimi virgil ben de gideyin⁵⁶
Gezüp şunda dönüp yürümeyeyin

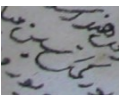
3. Dilber ğamzelerüñ müdām kanadur
‘Azmüñ Hindistāna Rūma Şāmadur
Diyor (...) ⁵⁷ meylüñ kimedür
Ben de benüm (...) ⁵⁸ yürümeyeyin

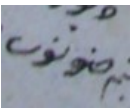
⁵³ Bu şiir derkenarda yer almaktadır.

⁵⁴ Bu şiirin mecmuaya sonradan eklendiği düşünülmektedir.

⁵⁵ , N.

⁵⁶ Mısranın vezni kusurludur.

⁵⁷ , N.

⁵⁸ , N.

4. ‘Aşklar duşuşup yanar ordundan
Bir gün olu[r] kalka[r] göçer yurdundan
Bir (...) ⁵⁹ gibi senüñ derdünden
Âteşlere yanup yürümeyeyin

5. ‘Abdürrezzāk n’oldı gözüñden ⁶⁰
Cefākārsın be ādem-i cān<ı> özünden
(...) ⁶¹ ağlatma (...) ⁶²
Gözyaşuna yanup yürümeyeyin

[4a]

-12-

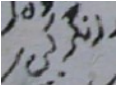
Tārīḥ-i vefāt-ı Bākī Efendi -Raḥmetu’llāh-

[Ḥüsāmī] ⁶³

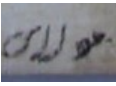
fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilün

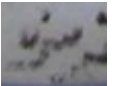
1. Eyledi ‘azm-i beḳā Bākī fenā dünyādan
N’ola pür olsa cihān nāle vü vāveylādan

2. Eşeri nāmı gibi bākī iken dünyāda

⁵⁹ , N.

⁶⁰ Mısranın vezni kusurludur.

⁶¹ , N.

⁶² , N.

⁶³ Bu şiirin sadece son beyti Riyâz-ı Belde-i Edirne adlı eserde yer almaktadır. RBE, s. 1706.

Şanma ma‘dūd ola ol merd-i hüner mevtādan

3. Nice vāşıl ola erbāb-ı hüner rütbesine
Görinür şi‘r-i teri ber-ter anuñ şi‘rādan

4. Geliñüz rūḥ-ı revānına du‘ā eyleyelüm
Umaruz raḥmet ola bār-geh-i Mevlā’dan

5. İşidüp didi vefātına **Hüsāmī** tārīḥ
İntikāl eyledi Bākī bu fenā dünyādan

Sene 1008

-13-

Tārīḥ-i diger

[‘Abdī]^{*}

mefā‘ilün/mefā‘ilün/fe‘ülün

1. Çü çekdi ayağın bezm-i cihāndan
Ecel cāmını şundi aña sākī

2. Didi fevtine ‘**Abdī** bende tārīḥ
Bilün gitdi fenādan rūḥ-ı Bākī

Sene 1008

-14-

^{*} Bu şiir Riyâz-ı Belde-i Edirne adlı eserde mevcuttur. s. 1788.

Tārīḥ-i diger

[Dervīṣ Aḥmed]

fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilün

1. Rıḥlet itdi bu fenādan ḥayfā
Yine bir kümmel-i faḥr-i 'ulemā
2. Menba'-ı şî'r ü hünerkân-ı 'ulūm
Faẓl u 'irfānına kā'il fuẓelā
3. Ṭab'ı şeh-bāzına kılsun lāne
Devḥa-i tūbāda anuḡ mevlā
4. Umaruz kim ola cennetde aḡa
Ḥūr u ḡilmānla rızvān lālā
5. **Dervīṣ Aḥmed** didi tārīḥin anuḡ
Geçdi Bākī o Reyīs-i Şu'arā

Sene 1008

-15-

Tārīḥ

[Dervīṣ Aḥmed]

fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilün

1. İntikāl eyledi Bākī Çelebi

Olmasun mı ehl-i dil lâl ü hâzîn⁶⁴

2. Didi târîhîni **Dervîş Aḥmed**

Geçdi Bâkî o suḥendân-ı güzîn

Sene 1008

[4b]

-16-

‘Ulvî Çelebi*⁶⁵

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Şevḳ-i ḥaddünle kaçan⁶⁶ kim işüm âh u zâr olur

Âh dūd u dūd ebr u ebr âteş-bâr olur⁶⁷

2. Uğrasa bir tağa ger zülfün ğamıyla seyl-i eşḳ

Ṭağ rāğ [u] rāğ bâğ u bâğ sünbül-zâr olur

3. Hecr-i dīdâr acısıyla gözden akan⁶⁸ eşḳ yaḥ⁶⁹

Eşḳ cūy u cūy yem yem pür-dür-i şehvâr⁷⁰ olur

⁶⁴ Mısranın vezni kusurludur.

* DUD, s. 56.

⁶⁵ Bu şiir divanda 21 beyittir. Nüshada 13 beyit olması, mahlas beytinin bulunmaması ve yaprak renginin değişmesi dolayısıyla mecmuada kopukluk olma ihtimali yüksektir.

⁶⁶ kaçan: şu dem, DUD.

⁶⁷ Âh dūd u dūd ebr u ebr âteş-bâr olur: âh nâr u nâr nûr u nûr mihr-âsâr olur, DUD.

⁶⁸ gözden akan: aḳsa gözden, DUD.

⁶⁹ yaḥ: telḥ, DUD.

⁷⁰ pür-dür-i şehvâr: kulzüm-i zehhâr, DUD.

4. Bezm-i ğamda nār-ı dilden çıksa dūd-ı pūr-şerer
Dūd ebr ü ebr çarḥ u çarḥ micmer-dār⁷¹ olur

5. ‘Aks-i dendānuḡla aḡsa⁷² dīdeden bir ḡatre yaṡ⁷³
Ḡatre dāne dāne la‘l ü la‘l cānda⁷⁴ nār olur

6. Sīne pūr olsa ḡayālāt-ı perī-rūyānla
Sīne ḡaṡr u ḡaṡr ḡuld u ḡuld pūr-dīdār olur

7. Yārsuz girsem sarāy-ı manṡıb u cāha eger
Cāh çāḡ u çāḡ ḡabr u ḡabr teng ü tār olur

8. Yārla bir taḡta üzre hem-niṡīn olam velī
Taḡta taḡt u taḡt baḡt u baḡt her dem yār olur

9. Yārdan irse vūcūdum bāġına⁷⁵ peykān-ı tīr
Tīr ṡāḡ u ṡāḡ naḡl u naḡl pūr-ezhār olur

10. Ḡulı oldum bir ṡehūḡ kim iṡigine gelse ḡalk
Ḡalk ‘abd u ‘abd mīr ü mīr ḡizmet-kār⁷⁶ olur

11. Neṡr ü nazmuḡ menba‘ı Sulṡān Selīm-i ṡānī kim

⁷¹ micmer-dār: encüm-dār, DUD.

⁷² aḡsa: düşse, DUD.

⁷³ yaṡ: āb, DUD.

⁷⁴ cānda: cāna, DUD.

⁷⁵ bāġına: bāġrına, DUD.

⁷⁶ ḡidmet-kār: ḡizmet-kār, N.

Nesri nazm u nazmı dürr ü dürri dür⁷⁷ şeh-vār olur

12. Meclisinde dāğlar yaqsam ten-i ‘uryānuma
Dāğ şem‘ ü şem‘ māh u māh pür-envār olur

13. Nuṭka gelse meclisünde⁷⁸ ehl-i dil aşhāb-ıla
Nuṭk ḥarf u ḥarf lafz u lafz hep hem-vār olur

[5a]

-17-

Velehu⁷⁹

[‘Azmī]

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Āsitān-ı yāri gözler bende-i der-gāh olan
Māsivāya nāzır olmaz nāzır-ı billāh olan
2. Deḡme-i gerdünı fetḥ idüp bulur maḡşūda yol
Bu tılısmātuḡ derūnundan dilā agāh olan
3. Deşt-i ḡayretde ḡomaz sālİKleri kim girde-rāh
Ḥıẓr-āsā mülket-i ‘aşḡa delīl-i rāh olan

⁷⁷ dürr ü dürri dür: dürr dürri dür-i, DUD.

⁷⁸ gelse meclisünde: gelseḡ şoḡbetünde, DUD.

⁷⁹ Mecmuada bir önceki şiir Ulvî’nin olmasına rağmen şiir velehu diye başlamakta ve Azmî ile devam etmektedir. Bu nedenle sayfada kopukluk olması veya sayfaların karıştırılma ihtimali yüksektir.

4. Şerhalarla dāğla cismin ser-ā-pā zeyn ider
Āteş-i ‘aşka düşüp başdan ayağa āh olan
5. Żabt [ider] tīg-ı kanā‘atle ser-ā-ser ‘ālemi
‘Azmiyā faqr u fenā mülketlerine şāh olan

-18-

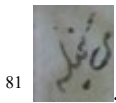
[Emrī] * ⁸⁰

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün

1. Hıat-ı mūruñ ğamıyla dil dönüpdür vādī-i nemle⁸¹
Süleymān’um terahhūm kıl pūr oldı gözlerüm⁸² nemle
2. Nedür muşhaf cemālünde hıat-ı mūr üzre ebrūlar
Yazılmış besmele şan iki yerde Sūre-i Nemle
3. ‘Aceb mi sırr-ı la‘lünden dehān açmaz-ısa ğonce
Ezelden mühr urılmış ağızına bir la‘l-i hātemle
4. Ğubār-ı rāhuñı āsūde kıldum eşk-i çeşmüml[e]⁸³
Ki tīg-ı hicr zahmına ‘ilāc lāzım o merhemle

* EMD, s. 254.

⁸⁰ Bu şiir derkenarda yer almaktadır. Divanda 5 beyitten oluşan şiir nüshada 6 beyittir.

⁸¹ , N.

⁸² gözlerüm: çeşm-i ter, EMD.

⁸³ Bu beyit divanda yoktur.

5. Nigār[ā] ayağın toprağına yüz sürmek ister mihr
Yüzün yursa ‘aceb midür şeherd[e] āb-ı şebnemle
6. Göñül levhine yaz adın rakībinden hāzer itm[e]⁸⁴
Emīn ol dīv şerrinden sen **Emrī** is[m]-i ā‘z[amla]^{D 85}

[5b]

-19-

Velehu⁸⁶

[‘Azmī]

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün

1. Lebün hicriyle kūyunda idersem ger başa yir yir
Yeşimle āl olur mānend-i hāk-i Kerbelā yir yir
2. Neẓāre kılmağa saña ola her biri bir dīde
Tenüm ğırbāle döndürse eger tīr-i cefā yir yir
3. Reh-i ‘aşkında hāk olsañ da degmez sāña bir dāne
Şaçılsa dest-i dil-berden eger tohm-ı vefā yir yir
4. Dil olup süsen-āsā şerh ide hāl-i diger-günüm
Ġamuñla her gıyeh hāk-i mezārımdan çıka yir yir

⁸⁴ itm[e]: kılma, EMD.

⁸⁵ Cilt kesik olduğu için divandan tamamlanmıştır.

⁸⁶ Mecmuada bir önceki şiir Emrī’nin olmasına rağmen şiir velehu diye başlamakta ve Azmī ile devam etmektedir. Bu nedenle sayfada kopukluk olması veya sayfaların karıştırılma ihtimali yüksektir.

5. Ne deŋlü atsalar ni‘metle ‘**Azmî** cism-i pür-derde
Alup lahd-i zemîn içre anı aher kara yir yir

-20-

[Emrî] * ⁸⁷

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Hāl u haṭṭuṇ kabẓ u başt itdi ruḥ-ı tībānuṇı
Kara yüzlüler geçürdi ey kamer devrānuṇı
2. Her taraftan yaralar ağız açupdur katlūme
Anlaruṇ ağızını tutsun göndere peykānuṇı
3. Nice bulam ey güneş tenhā⁸⁸ seni ben zerre kim
Gündüzin aḥşam[a] dek çün sāye bekler yanuṇı
4. Şol kadar kıldum ğamuṇdan āh-ı āteş-nāk kim
Dūd-ı āhumdur qarardan haṭṭ-ı müşg-efşānuṇı
5. Görinen ḥumret degüldür reşk-i tiğ-ı yārdan
Emriyā boynına almışdur [o] meh-rū⁸⁹ kanuṇı

[6a]

* EMD, s. 276.

⁸⁷ Bu şiir derkenarda yer almaktadır.

⁸⁸ tenhā: yüzlüm, EMD.

⁸⁹ [o] meh-rū: meh-i nev, EMD.

-21-

Velehu⁹⁰

[‘Azmî]

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Kaşuḡa kav̄s-i kaḡā disün kaḡāsın isteyen
Ġamzeñi tîr-i belâ bilsün belâsın isteyen
2. Dilde tekrâr eylesün evşâf-ı lâ‘lün rûz u şeb
Ṭûṭ-veş kând-ı mükerrerden ġıdâsın isteyen
3. Kûr-ı mâder-zâd olup rûy-ı cihânı görmesün
Ĥâk-i pâyişsüz hekîmün tûtiyâsın isteyen
4. Çeşmüñe müşġîn-ġazâl u alnuḡa şahrâ-yı Çin
Zülfüne misk-i ĥıṭâ disün ĥaṭâsın isteyen
5. Bâde-i câm-ı leb-i dil-dârdan el çekmesün
‘Azmîyâ âyine-i kalbün şafâsın isteyen

-22-

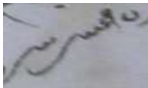
[Rızâyi]⁹¹

mef‘ûlü/fā ‘ilātü/mefâ ‘ilü/fā ‘ilün

⁹⁰ Mecmuada bir önceki şiir Emrî’nin olmasına rağmen şiir velehu diye başlamakta ve Azmî ile devam etmektedir. Bu nedenle sayfada kopukluk olması veya sayfaların karıştırılma ihtimali yüksektir.

⁹¹ Bu şiir derkenarda yer almaktadır.

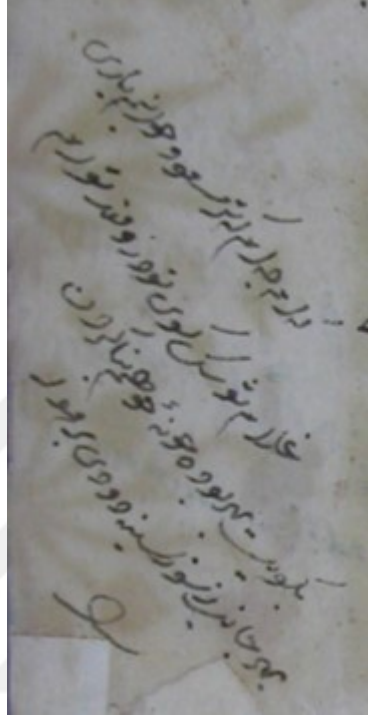
1. Devrān ki cāna tīġ-ı cefāyı yetişdirür
Sāk[ī] řarāb-ı rūġ fezāyı yetiřdirür
2. Sākī görince göñlümi pā-māl-i ceyş-i ġam
Gül-gün-ı cām-ı ‘ıyş-ı řafāyı yetişdirür
3. Bāġ-ı cihānda (...) ⁹² serv-i bülend ider
Eşk-i revān o naġl-i cefāyı yetişdirür
4. Pīr-i muġān dilerse ayaklandurup hemān
Cemşid-i kāmkāra gedāyı yetişdirür
5. Zāhid görür ki söyleşe ġizmet-i ⁹³ ‘aşk-ıla
Fi’l-ġāl keyf-i ehl-i riyāyı yetişdirür
6. Dilde muġabbetin ne ķadar eylesem nihān
Ol serv-ķadde nāle **Rızāyī** yetişdirür

⁹³ Hizmet kelimesi ġ ve ð harfi ile yazılması gerekirken mecmuada ġ ve ĵ harfi ile yazılmıştır.

-23-⁹⁴

[...]⁹⁵

[6b]

-24-

Velehu

[‘Azmi]

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Ey gönül derd-i dili la‘l-i leb-i cānāna şor
Haste-i ‘aşk olanuñ aḥvālını loḡmāna şor

⁹⁴ Bu şiir derkenarda yer almakla birlikte Farsça olduğu için okunmamıştır.

⁹⁵ Şiir okunmadığı için vezin ve nazım şekli tespit edilememiştir.

2. Hāl-i rāh-ı ‘aşkı Kays u Kūhken’den it su’āl
Zaḥmet-i devrānı başından geçen yārāna şor
3. Al ḥaber cāndan dil-i ḡam-dīdemün keyfiyetin
Tekyenün içinde olan zāhidā mihmāna şor
4. Cān beden çāhında kaldı ‘aql [u] ḥisden al haber
Yūsuf-ı güm-geştenün aḥvālını ihvāna şor
5. Bī-vesīle varma hergiz der-geh-i cānāneye
‘Azmiyā ādāb-ı şāhı evvelā der-bāna şor

-25-

[Nef‘ī] * ⁹⁶

fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilün

1. Tūṭī-i mucize-gūyem ne disem lāf degül
Çarḥ ile söyleşemem āyīnesi şāf degül
2. Ehl-i dildür diyemem sīnesi şāf olmayana
Ehl-i dil birbirini bilmemek inşāf degül
3. Yine endīşe bilür ḡadr-i dūr-i ḡüftārum
Rūzgār ise denī dehr ise şarrāf degül

* NFD, s. 266.

⁹⁶ Bu şiir derkenarda yer almaktadır.

4. Girdi miftāḥ-ı der-i genc-i ma‘āni elüme
‘Āleme bezl-i güher eylesem itlāf degül
5. Levḥ-i maḥfūz-ı süḥandur dil-i pāk-i Nef‘ī
Ṭab‘-ı yārān gibi dükkānçe-i şaḥḥāf degül

-26-

[Nef‘ī]^{* 97}

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. ‘Ārif ol ehl-i dil ol rind-i ḳalender-meşreb ol
Ne Müselmān-ı ḳavī ne mülḥid-i bī-mezheb ol
2. ‘Aḳla maḡrūr olma Eflātūn-ı vāḳt olsaṅ eger
Bir edīb-i kāmili gördükde ṭıfl-ı mekteb ol
3. Āf-tāb-ı ‘ālem-ārā gibi sür ḥāke yüzün
Kevkebe başdur cihānı hem yine bī-kevkeb ol
4. Lā-mekān ol hem maḥallinde yerün bekle yine
Gāh mihr-i ‘ālem-ārā gāh māh-ı Nehşeb ol
5. ‘Āşık ol ammā alāyıḳtan berī it gönlün
Ne ḥam-ı gīsūya meftūn ne esīr-i ḡabḡab ol

* NFD, s. 267.

⁹⁷ Bu şiir derkenarda yer almaktadır.

6. Hızır'a minnet çekme var sonra dil-i Nef'î gibi
Lüle-i âb-ı hayât-ı feyz ile leb-ber-leb ol

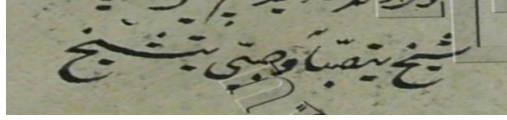
[7a]

-27-

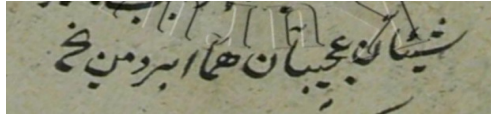
‘Ulvi*

mef‘ülü/mefâ‘ilü/mefâ‘ilü/fe‘ülün

1. Vaşluñ odı huld oldı firâkuñ baña düzağ⁹⁸
Ol düzağa şaldı beni bu ‘âlem-i berzağ
2. Gördükde didüm pîr-i muğânı o şanemle
*Şeyhun yeteşabbā vü şabiyyun yeteşayyağ*⁹⁹

3. Nā-dān sözi zāhidle ‘aceb geldi zamîre
*Şey‘āni ‘acîben nihumā ebredü min yağ*¹⁰⁰

4. Ey tayy-ı menâzilde dil-i¹⁰¹ haste vü gümrah

* DUD, s. 236.

⁹⁸ odı huld oldı firâkuñ baña düzağ: baña huld oldı firâkuñ odı düzağ, DUD.

⁹⁹ Gençleşmiş bir ihtiyar ve ihtiyarlamış bir genç.

¹⁰⁰ Bunlar garip iki şeydir ki nefesleri buzdan daha soğuktur.

Ey ka‘be-i maḳṣūd uzamaḳda niḫe fersaḥ

5. Key-Hüsrev-i ḡam sīnemi taḥt eyledi ‘Ulvi
Tennūr-ı cihān¹⁰² olsa yiridür aḡa maṭbaḥ

-28-

Emri¹⁰³

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün

1. O servün la‘l-i şīrīni ḡamından ḥāk olan zāruḡ
Nebātın mı yidüḡ tūṭi ki¹⁰⁴ mercān oldu minḡaruḡ
2. Ten-i ḥākīde eṭrāfa yayılmış reglerüm şanmaḡ¹⁰⁵
Zemīn-i dilde kök şaldı nihāl-ı verdi ol yāruḡ¹⁰⁶
3. Yanık pervāneye beḡzer hemānā şem‘-i āl üzre¹⁰⁷
Siyeh¹⁰⁸ nāḡun o¹⁰⁹ engüşṭ-i muḡannāsında dil-dāruḡ¹¹⁰

¹⁰¹ dil: dili, DUD.

¹⁰² cihān: ciger, DUD.

* EMD, s. 163-164.

¹⁰³ Divanda bu şiir 6 beyittir. 3. beyit divanda olmamakla beraber diğeri iki beyit de nüshada yoktur.

¹⁰⁴ tūṭi ki: ey tūṭi, EMD.

¹⁰⁵ şanmaḡ: şanma, EMD.

¹⁰⁶ ol yāruḡ: dil-dāruḡ, EMD.

¹⁰⁷ Bu beyit divanda bu şiire ait olmamakla beraber “mukatta” başlığı altında tek bir beyit olarak alınmıştır. s. 172.

¹⁰⁸ Siyeh: Siyāh, EMD. s. 172.

¹⁰⁹ o: her, EMD. s. 172.

¹¹⁰ dil-dāruḡ: ol yāruḡ, EMD. s. 172.

4. Seher gel dün-ile gel aqçaŋ al¹¹¹ ey sāyil-i eşküm
Seni redd¹¹² itmez açıkdur kapusı çeşm-i giryānuŋ¹¹³
5. Şaķınursın hemīşe tünd-bād-ı āh-ı **Emrī**'den
Dirīgā üstine yavuz yil esdürmezsın aġyāruŋ

[7b]

-29-

Ümidī*

mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün

1. Niçe aylar geçer bir gŋn ķadem rencīde ķılmazsın
Ķoya ey āf-tābum zerre hīç¹¹⁴ hāl bilmezsın
2. Varayın zaķm-ı sīneŋ dikeyin dimişdüŋ ey hŋnī
Beni gördükde¹¹⁵ oķ gibi geĉersin hīç ilmezsın
3. Tekellŋfsüz girībān ķāk olup aġyāra sōylersin
Benŋm yanumda ey ġonçe-dehen niķŋn açılmazsın
4. Helāk oldum hey āfet-kŋnc-i ġamda intizār-ıla¹¹⁶

¹¹¹ dün-ile gel aqçaŋ al: aķşamın gel dünle gel, EMD.

¹¹² redd: men', EMD.

¹¹³ giryānuŋ: bīdāruŋ, EMD.

* RĪT, s. 73.

¹¹⁴ hīç: deŋlŋ, RĪT

¹¹⁵ gördükde: gördükçe, RĪT

¹¹⁶ intizār-ıla: intizārıyla, RĪT

Hele ‘ahd itme bārī ‘uhdesinden çünkü gelmezsin

5. **Ümidī** gāyet a‘lā feh̄m idersin kākül-i yāri¹¹⁷
Miyānından velīkin şorsalar bir kılca bilmezsin

-30-

Behiştī*

mef‘ülü/mefā ‘ilün/mef‘ülü/mefā ‘ilün

1. Hecründe ölüm vakti lezzetlü ecelcikdür¹¹⁸
Ölmek gamuḡa nisbet bir kāse ‘aselcikdür
2. Muşhaf yüzüḡi tefsīr itdükçe¹¹⁹ gamuḡ¹²⁰ bahşi
Çok fıkır-i daḡıḡ ister bir gökçe¹²¹ maḡalcikdür
3. ‘Āşık̄lar arasında faḡrum yeri oldur kim¹²²
Göḡlüm alan āfetcik ra‘nāca¹²³ güzalcikdür
4. ‘Āşık̄ bilür el irmez kāküllerüḡe ammā
Eglencesi miskīnūḡ bu¹²⁴ tūl-ı emelcikdür

¹¹⁷ kākül-i yāri: kākülin yārin, RİT

* BED, s. 314.

¹¹⁸ -cikdür eki her redifte ك harfi yerine ق harfi ile yazılmıştır.

¹¹⁹ itdükçe: itdükde, BED.

¹²⁰ gamuḡ: femüḡ, BED.

¹²¹ gökçe: güçce, BED.

¹²² Divanda 3 ve 4. beyit takdim tehirlidir

¹²³ ra‘nāca: bir hoşca, BED.

¹²⁴ bu: bir, BED.

5. Çendānca degül gerçi bu şi'ri **Behiştî**'nün
Ammā ne hoş-āmedce mevzūnca¹²⁵ ğazelcikdür

[8a]

-31-

Sā'ī

fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilün

1. Ğurre-i māl-ı şıyāma nāzır-iken bir gice
Gördiler bir necm-i gīsū-dār toğmış kā'ināt
2. Şandılar kim bir gül-efşān yaqdı āteş-tāb-ı çarḥ
Rūşen oldı meş'al-i tābendesiyle şeş cihāt
3. Şaldı şarka ğarbdan pertev görüp ehl-i ḥired
Didiler mülk-i 'Acem bulmaz şe'āmetden necāt
4. Surḥ-ser başında bir āteş yanar kim şarkda
Kim şerārını söyündürmeye Ceyḥūn u Furāt
5. Hān Murād'uḡ devletinde açılup na't-ı zemīn
Vaḡtidür yārān piyāde Şāh evine süre at
6. Sā'ī-i dā'ī o dem ilhām-ı Rabbāni ile
Didi tārīḥin 'Acem şāhı ola nā-gāh māt

¹²⁵ mevzūnca: şīrince, BED.

-32-

[Maṭla' (?)]^{126 127}

fā 'ilātün/fā 'ilatün/fā 'ilatün/fā 'ilün

1. Nā-dīnün nāzı çok ammā sen vefādār ol (...)
Ey çok sevdiğümün ne dükenmez nār (...)¹²⁸

-33-

[Ferruḥi]

mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün

1. Seni gün gibi her yirde çoğar hercāyīdür dirler
Beni yıl gibi yolunda yiler sevdāyīdür dirler
2. Muḥammed ümmetiyem bir şanem sevdüm Müselmānlar
Kilāsasına vardukça beni İsayīdür dirler
3. Be şūfī mäh-rūlarla meger ḥalvet çekersin sen
Melekler da' vet itmekde sen[i] esmāyīdür dirler
4. Melāmet olduğu-çün (...)¹²⁹ göre gibi

¹²⁶ Bu şiir derkenarda yer almaktadır.

¹²⁷ Beytin son kelimeleri cilt kesikliğinden dolayı okunamadığı için matla veya müfred olduğunu kesin olarak söylemek zordur. Ancak vefādār ve nār kelimelerinin kafiye olduğu düşünüldüğü matla yazılmış, emin olunamadığı içinde yanına soru işareti konulmuştur.

¹²⁸ Mısranın vezni kusurludur.

Güzel sever maħalleñde beni rüsvâyîdür dirler

5. Senüñ-çün **Ferruḥî** yir yir felekler Mevlevî-hâne
Döne döne semâ‘ oynar beni Mevlevîdür dirler

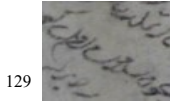
[8b]

-34-

Ḳaṣīde-i İshāḳ^{*130 131}

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Gice didüm şoḥbete gel ol meh-i tābānuma
‘İyş u ‘işret şem‘i yaḳdumiKülbe-i aḫzānuma
2. Ḥākden luṭf-ıla götürdi gelüp ben zerreyi¹³²
Ol meh-i ḥurşīd-ṭal‘at baḳmadı¹³³ noḳşānuma
3. Baḳdı ḳaldı dīde-i encüm gibi meh-pāreler
Meclisün rüşen çerāḡı şem‘-i nūr-efşānuma

¹²⁹ N.

* İÇD, s. 59-60.

¹³⁰ Divanda 32 beyit olan bu şiir, nüshada 7, 17 ve 18. beyitler eksik olup 29 beyit olarak verilmiş, 16-22. beyitlerin sıraları da divana göre karışık verilmiştir.

¹³¹ Nüshada şiirin devamı başka bir varaktadır. 1-6. beyitler 8b, 7-19. beyitler 51a ve 20-29. beyitler de devamında 51b’dedir. Kopukluk olmaması için şiirler birleştirilmiştir.

¹³² luṭf-ıla götürdi gelüp: götürdi geldi luṭf ile, İÇD.

¹³³ baḳmadı: ḳalmadı, İÇD.

4. Yimek içmek resmi oldu geldi gülmek oynamak
‘Āşık oyunun tekellüf¹³⁴ eyledüm cānānuma¹³⁵
5. Bir koyun ‘āşıklarıuz kaçma oyundan didüm
Söz mi kaldı dimedük ol āfet-i devrānuma
6. Geldi ‘āşık ortaya otur didiler tırmadı
Cümlesi beglik mübārek didiler sultānuma¹³⁶
7. Baña didi bir¹³⁷ begendügün yire var¹³⁸ gül kıpar
Ben didüm varsam nice sen ğonce-i ħandānuma
8. Evvelā ħoş dimiş-iken¹³⁹ sonra ħoş geċsün didi
Bā‘iş oldu şüret-i iĥsān-ıla ħirmānuma
9. Didüm ol bāğ-ı vefāda¹⁴⁰ degmedük mi bir güle
Didi bi’llāhi görüñ kıyıl degül iĥsānuma
10. Ben oyundan vaz geldüm buse virmezsen eger
Büsesüz şöĥbet begüm düşmez benüm ‘unvānuma

¹³⁴ oyunun tekellüf: oyunını teklîf, İÇD.

¹³⁵ cānānuma: mihmānuma, İÇD.

¹³⁶ Divanda bu mısra, nüshaya dâhil edilmeyen başka bir beytin mısrasıdır. Divandaki beyitte mısra şu şekildedir: Virdi ħācib ‘āşıkı ol dil-ber-i fettānuma, İÇD.

¹³⁷ bir: var, İÇD.

¹³⁸ var: bir, İÇD.

¹³⁹ vimiş-iken: dimiş idi, İÇD.

¹⁴⁰ vefāda: vefādan, İÇD.

11. Kānı gökde istedig m yirde bulurdum eger¹⁴¹

G kden u ursa ni   n olur¹⁴² ‘ l vv-i    n ma

12. Gerçi benden¹⁴³ b sesin men ‘eyledi    bet bu kim

 stese c  n m benüm minnet görürdüm c  n ma

13. T ymayayın c  n ma t yunca  pmezsem seni¹⁴⁴

T rsun ‘     g r begüm t rur mıyam peym  n ma

14. ‘     oturdı beg oldum H    ’a çok    r eyledüm

Derd mi viren sebep düşdi yine derm  n ma

15. Kimse s z mi söyler oldu gel gör imdi¹⁴⁵    beti

K r  ma geldi v  t rd  perr ler d v n ma¹⁴⁶

16. Ol nig ra salt nat niçe olur gel gör didüm

Kend ye evvel vez ret virdüm aldum yanuma

17. Bir lebi mey-g n  s     eylemek fikr eyledüm

H cib oldu ‘      h y   ki girdi   n ma

18. Ortada ‘     dönerken geldi nevb t       

¹⁴¹ eger: beni,     .

¹⁴² olur: olsa.     .

¹⁴³ benden: bizden,     .

¹⁴⁴ seni: leb   ,     .

¹⁴⁵ gel gör imdi: Şimdi gel gör,     .

¹⁴⁶ Divanda bu mısra, n  haya d  hil edilmeyen başka bir beytin mısrasıdır. Divandaki beyitte mısra   u şekildedir: H  blar cümle it  at eyledi ferm  n ma,     .

Didi hâcib ne buyurduñ zâhid-i nâ-dânuma

19. Var semer tuldur didüm şūfiye¹⁴⁷ ol hâr buñladı
Didi degmeñ kâyilüm¹⁴⁸ arķamdağı pālānuma

20. İt raķīb uş tırdı geldi¹⁴⁹ beglige ķaşd eyledi
Aşmak istedüm¹⁵⁰ anı danışmadın sulţānuma¹⁵¹

21. Didi çıksun taşra ağızıyla getürsün üstüñvân
İçerü koyma şaķın didüm yine¹⁵² der-bānuma

22. Düstüm¹⁵³ her vech ile lāyık degül mi beglige
Şad hezārān āferīnler ol şeh-i hūbānuma

23. Bāğ-bān-ı cānuma didüm ki tır bākçe¹⁵⁴ şuvar
Teşne idüm ol lebi ser-çeşme-i hayvānuma

24. Nāz-ıla güldi didi bitdi şaķalı oyunun
Tefriķa virdi sözi cem‘iyyet-i yārānuma

25. Ey¹⁵⁵ dirīğā eyledi bilmezlügi bu¹⁵⁶ ben ķulun

¹⁴⁷ şūfiye: gāyetde, İÇD.

¹⁴⁸ kâyilüm: kâyilin, İÇD.

¹⁴⁹ geldi: gördüm, İÇD.

¹⁵⁰ istedüm: isterdüm, İÇD.

¹⁵¹ sulţānuma: ol hānuma, İÇD.

¹⁵² yine: şaķın, İÇD.

¹⁵³ Düstüm: Dilberüm, İÇD.

¹⁵⁴ bākçe: bāğçe, İÇD.

¹⁵⁵ Ey: Hey, İÇD.

Virse-y-idi¹⁵⁷ begligi sen Yūsuf-ı Ken‘ān‘uma

26. Hoş geleydi gönlüne tā kim¹⁵⁸ ideydün merḥamet
Bu dil-i āşüfte-ḥāl ü bī-ser¹⁵⁹ ü sāmānuma

27. Devletünde¹⁶⁰ begligüm var-ıdı giydi¹⁶¹ ‘ākıbet
Fūrkat[i] ma‘zūl bōrkini dil-i nālānuma¹⁶²

28. Çün ümīd-i vaşluñuñ sürürü¹⁶³ egler ‘āşıkı
Hīç gayra¹⁶⁴ çāre yok def‘-i ğam-ı hicrānuma

29. Tut kim¹⁶⁵ ol servi kinār itdün ne ḥācet söylemek
Toğrusı **İshāk** inanmaz oldılar yalanuma

-35-

[Emrī]^{*} ¹⁶⁶

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün

¹⁵⁶ eyledi bilmezluğu bu: bilmedi eksüklük itdi, İÇD.

¹⁵⁷ Virse-y-idi: Virmeliydi, İÇD.

¹⁵⁸ tā kim: nāgāh, İÇD.

¹⁵⁹ ḥāl ü bī-ser: ḥāl-i bī-ser, İÇD.

¹⁶⁰ Devletünde: devletinde, İÇD.

¹⁶¹ var-ıdı giydi: vardur geyürdi, İÇD.

¹⁶² nālānuma: şādānuma, İÇD.

¹⁶³ Çün ümīd-i vaşluñuñ sürürü: Çünkü ümmīd-i sürür-ı vaşluñ, İÇD.

¹⁶⁴ gayra: gayrı, İÇD.

¹⁶⁵ kim: ki, İÇD.

* EMD, s. 257-58.

¹⁶⁶ Bu şiir derkenarda yer almaktadır.

1. Belā bāğı ki gül-nārı ‘alev nār oldı nār an[da]^{D 167}
Duḥāndur serv-ile sünbül gül ü lāle şerār a[nda]^{D 168}
2. Dile uyup tarīk-i derde ‘azm iden ceres [gibi]^{D 169}
İder kendü dilinden nāle vü feryād [u] zār anda
3. Gül-i ra‘nā mı gülşende ya bir altun legendür kim¹⁷⁰
Siyāğuşuḡ(?)¹⁷¹ henüz ey gonce dağı¹⁷² kanı var anda
4. O servüḡ bāğ-ı kūyunda baḡa yir yoḡdur āhumla
Koya ḡāşā ki ḡāşāk-i vücūdum rüzgār anda
5. [Kolında]^{D 173} zāhid-i ḡuşkuḡ n’ola olmazsa na‘l ü¹⁷⁴ dāğ
Kırısı bir dıraḡt ey **Emrī** olmaz berg ü bār anda

-36-

[Maṭla’]¹⁷⁵

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Merḡabāsuz yār elinden āh āḡ
Cevr[i] çoḡ dil-dār elinden vāh vāh

¹⁶⁷ Cilt kesildiği için kelime divandan tamamlanmıştır.

¹⁶⁸ Cilt kesildiği için kelime divandan tamamlanmıştır.

¹⁶⁹ Cilt kesildiği için kelime divandan tamamlanmıştır.

¹⁷⁰ Divanda 3. ve 4. beyit takdim tehirlidir.

¹⁷¹ Siyāğuşuḡ: Siyāvuşuḡ, EMD.

¹⁷² dağı: dağı, EMD.

¹⁷³ : kolında, EMD.

¹⁷⁴ na‘l ü: na‘l-i, EMD.

¹⁷⁵ Bu beyit derkenarda yer almaktadır.

[9a]

-37-

[Maṭlaʿ]

mefā ʿilün/mefā ʿilün/mefā ʿilün/mefā ʿilün

1. Temāṣā eyledüm gezdüm ser-ā-pā mülk-i ʿOsmān'ı
Ne şehre uğradumsa sevdi dil bir mäh-ı tībānı

-38-

[Maṭlaʿ]

fā ʿilātün/fā ʿilātün/fā ʿilün

1. Taḥt[ı] şatdum taḥta-i derd ü ğama
Kābre şıġdum şıġmaz-iken ʿāleme

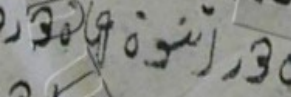
-39-

[Müfred]

fā ʿilātün/fā ʿilātün/fā ʿilün

1. [H]üsn-i şūret ʿayn-ı sīret efendüm¹⁷⁶
Aduġ üzre (...) itsün (...) ¹⁷⁷daĥı

¹⁷⁶ Mısranın vezni bozuktur.

¹⁷⁷ , N.

-40-

[Maṭlaʿ]

mefā ʿilün/mefā ʿilün/mefā ʿilün/mefā ʿilün

1. [D]irīgā kim giriftār-ı ʿadū-yı derd<i>-i hicrānum
(...) pāk (...) ¹⁷⁸ esīr<i>-i kāfiristānum

-41-

[Naẓm]

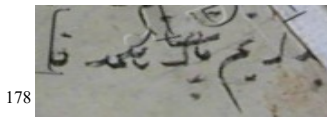
fe ʿilātün/mefā ʿilün/fe ʿilün

1. Eskiden bir ḥarābedür bu cihān
Bunda mesken duṭar mı [hīç] insān
2. Tekye-i ʿālemün şafḥalarında
Oḡudum külli men ʿaleyhā fān ¹⁷⁹

-42-

[ʿAdnī] * ¹⁸⁰

fe ʿilātün/fe ʿilātün/fe ʿilātün/fe ʿilün

¹⁷⁸ N.

¹⁷⁹ Yerin üstünde ne varsa fanidir: Rahmān suresi, 55:26.

* ADD, s. 60-61.

¹⁸⁰ Bu şiir derkenarda yer almaktadır.

1. Ol ھاٲ-ı ęāliye-sā kim ruھ-ı cānānda biter
Çemen-i bāę-ı İrem'dür ki gül-istānda biter
2. Düşdüği yirde anuę¹⁸¹ sāyesi ey gül-bün-i nāz¹⁸²
Nārven zāhir olur serv-i ھرāmānda biter
3. Yolına öldüğüm[e] minnet[i]¹⁸³ yok dil-berümün
Tıfldur eyle şanur cān[i]¹⁸⁴ ki [b]ostānda¹⁸⁵ biter
4. Şalsa çāh-ı zeķana dil lebin [ı]sırdığı-çün¹⁸⁶
Ėam degül kim nice kan işleri zindānda biter
5. Leb-i cān-perver-i dil-dārda ھاٲ-ı siyehi
Sebze-i Hızr-durur çeşme-i ھاyvānda biter
6. Ne 'aceb ol[ma]sa¹⁸⁷ sīnemde ھاyāl-i ruھuę^{188 189}
Gül-i ھod-rüy kaçan āteş-i sūzānda biter
7. 'Adnī itdükce miyānına nazar dikkatle
[Müy men ' itmegiçün dīde-i giryānda biter]^{D 190}

¹⁸¹ anuğ: boyuğ, ADD.

¹⁸² Divanda 2 ve 3. beyit takdim tehirlidir.

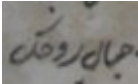
¹⁸³ öldüğüm[e] minnet[i]: öldüğüme minneti, ADD.

¹⁸⁴ cān[i]: cānı, ADD.

¹⁸⁵ [b]ostānda: bostānda, ADD.

¹⁸⁶ [ı]sırdığı-çün: ısırdığıçun, ADD.

¹⁸⁷ ol[ma]sa: olmasa, ADD.

¹⁸⁸ , N.

¹⁸⁹ ھاyāl-i rūھuę: ھاyāli ruھınuę, ADD.

[9b]

-43-

Bākī^{*}

mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün

1. Göñül dāğ-ı ğamuñla sīnede bir şem' uyandurmuş
Çerāğ-ı 'aşka bir ğarrā kıızıl altunı yandurmuş
2. Göñüller naḳdin almış yār girmiş ḥalka-i zikre
Bir iki derd-mend āvāreyi varmış dolandur[mış]¹⁹¹
3. Bulup saḳḳā-yı hicrān teşne-dil şahrāda Mecnūn'ı¹⁹²
Ecel peymānesin şunmış ḥayāt ābına ḳandurmuş
4. Dimeñ Mecnūn'a gelmiş 'āḳıbet Leylā'dan istignā
Belā-yı 'aşk o ser-gerdānı cānından uşandur[mış]
5. Bugün **Bākī**'ye ol āfet vişālin va' deler ḳılmış
Yalanlar söylemiş miskini gerçekden inandurmuş

-44-

Emrī^{*}

¹⁹⁰ İkinci mısra nüshada yazılmadığı için divandan tamamlanmıştır.

^{*} BAD, s. 234-235.

¹⁹¹ dolandur[mış]: tolandurmuş, BAD.

¹⁹² Divanda 3 ve 4. beyitler takdim tehirlidir.

mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün

1. Dilā seyr it cilāsın hūbdur şemşīr-i bürrānı
Ḥayātum gitdi çün gördüm derūn-ı sīnede anı
2. Ucında rengdür [şanma]^D ruḥuḡ-çün aşdılar şem 'i
Ayağına inüpdür cümle-i cismindeki kanı
3. Lebūḡ devrinde almaz ḥoḡḡasın bir aḡçaya kimse¹⁹³
Enāruḡ olsa her bir dānesi bir la 'l-i rūmmānī
4. Kef-i gülde degül jāle öperken avcını¹⁹⁴ bülbul
Şabā bir sille urdı kim döküldi cümle dendānı
5. Dişine aldı cānın sūre-i Kevşer ḥaḡı **Emrī**
Dilā bir kez ısırınca o la 'l-i gevher-efşānı

-45-

fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilün

1. Müje şanma ki yüzüm yire ḡoyup ağlamadan¹⁹⁵

[10a]

* EMD, s. 292.

¹⁹³ Divanda 3 ve 4. beyit takdim tehirlidir.

¹⁹⁴ avcını: destini, EMD.

¹⁹⁵ Bir önceki şiirin beyitleri arasına sehven yazılan bu mısra, divanda 535 numaralı gazelin ikinci beytine aittir: Müjeler şanma ki yüz yire ḡoyup ağlamadan/Yapışupdur gözüme yollaruḡ ḡār u ḡası, EMD, s.281.

-46-

Velehu¹⁹⁶

[‘Azmî]

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Fikr-i ferdâyı o vā‘iz hāl-i dünyā ayrıdur
Māẓî vü müstabeli terk eyle ma‘nā ayrıdur
2. ünkü Mecnûn irdi Leylā dir iken mevlāsına
Zāhire bakma derûnunda tesellā ayrıdur
3. atreler hep ‘ayn-ı deryā zerre ‘ayn-ı āf-tāb
Şanma kim esmāsı ayr oldu müsemmā ayrıdur
4. Fehm iderse remzini able’l-verīdün¹⁹⁷ şūfiyā
Sen degülsin söyleyin cismünde gūyā ayrıdur
5. Perde-i pindāriı ref‘ eyle ‘Azmî aı bil
Māsivā semtine gitme rāh-ı Mevlā ayrıdur

-47-

Velehu

[‘Azmî]

¹⁹⁶ Mecmuada bir önceki şiir Emrî’nin olmasına rağmen şiir velehu diye başlamamakta ve Azmî ile devam etmektedir. Bu nedenle sayfada kopukluk olması veya sayfaların karıştırılma ihtimali yüksektir.

¹⁹⁷ Kâf suresi, 50:16.

fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilün

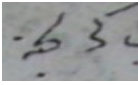
1. Ol şanem kāküllerin geh 'ağd ider geh tağıdur
Bu nedür dirsem baña eydür ki bu dil bāğıdur
2. Gül gibi gül bādeyi elden düşirme ey civān
Hūbluğ āvānı gül vaḳti yigitlūk çağıdur
3. Ey gül-i ter çeşm-i pür nemde ḥayāl-i 'arızuḡ
Rūzgār āb içre şalmış anı gül yaprağıdur
4. Gülşen-i kūyuḡda āb-ı çeşm-i efsūn çağlasun
Cennet-i 'Adn içre gūyā Selsebīl ırmağıdur
5. Destümüzde cām-ı mey gördikçe ceng eyler müdām
'Azmiyā sūfī kıızıl düşmen bize ḳan yāğıdur

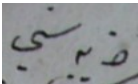
[10b]

Devlet ü 'Ömr

Mülkle ilgili berat metni siyagat

Bā'ış-i taḥrīr-i ḥurūf budur ki bī-kār-ı ḥussād ḳuzāt-ı māni' iken ḳadīmi (...) ¹⁹⁸ olan
Ṭuzaḳlu nām ḳaryenüḡ (...) ¹⁹⁹ Edirne defterinde mevcūd olup lākin ḳadīmi (...) ²⁰⁰ olmaḡın

¹⁹⁸ , N.

¹⁹⁹ , N.

biñ 10uz senesinüñ cizyesi cem'ine me'mür olan (...) ²⁰¹ sipāhiyāndan faḥrū'l-aḳrān Yūnus Beg ḳarye-i mezbūrenüñ cizyesinden bir aḳça tahsil eyledügi bi't-ṭaleb taḥrīr olundı taḥrīr (...) ²⁰²

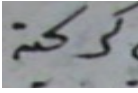
-48-

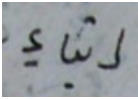
Velehu

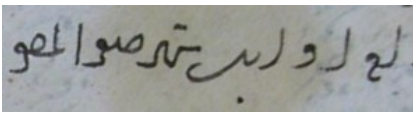
['Azmi]

mef'ülü/mefā'ülü/mefā'ülü/fe'ülün

1. Yandı şerer-i āh-ıla ḳandīl-i felekler
Seyr itmege bām-ı felege çıḳdı melekler
2. Şanmañ ki semā üzre ṭuran mihrle mehdür
Bostān-ı felekde iki nā-puḥte kelekler
3. Maḳbūli degüldür o şeh-i mülket-i ḥüsnüñ
Virseñ de eger cān u dili aña belekler ²⁰³
4. Ğāyetde daḳīḳ olmasa pākīze-i naẓmum
Aşmazdı meh ü mihrle gerdūna elekler

200 , N.

201 , N.

202 , N.

203 , N.

5. Virdük seri ‘aşk içre diyü Kays’la Ferhād
‘Azmi̇ ögini ögini gitmiş sinekler

-49-

[Sūzī]^{*}

[Maṭla‘]²⁰⁴

mefāīlün/mefāīlün/feūlün

1. Bu deyrün şafhasına yazdı ebrā[r]
Vefāsuz dūs[t]dan yeg<dür> naḳş-ı dīv[ār]

-50-

[Maṭla‘]

fe‘ilātün/fe‘ilātün/fe‘ilātün/fe‘ilün

1. Nev-civānum kūseli baṇa selāmın keseli
Gitmedi ḥātırı (...) aṣlā²⁰⁵ keseli

-51-

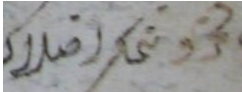
[Zeynī]^{*}

[Maṭla‘]

mefāīlün/mefāīlün/feūlün

* LAT, s. 283.

²⁰⁴ Bu şiir nüshada tek beyit olarak alınmışsa da söz konusu tezkirede iki beyitten müteşekkildir.

²⁰⁵ , N.

* AÇT, s. 256.

1. K    p dil-ber sel  mını keselden
  ab  'at olmadı      keselden

-52-

[Müfred]

fe 'il  t  n/fe 'il  t  n/fe 'il  t  n/fe 'ilün

1. (...) düşmiş (?) (...) ²⁰⁶ bakarken ra    b  n gözine
(...) ²⁰⁷ el   aldurun       et diler    z    'll  h     a

[11a]

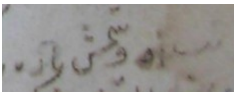
-53-

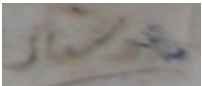
Velehu

['Azmi  ]

fe 'il  t  n/fe 'il  t  n/fe 'il  t  n/fe 'ilün

1. G  l-i ru  s  rına meyl eyle ki f  r    tdur bu
Yüz   utar sağa sa'  det nice devletdür bu
2.     l mu'      r dili tek b  -y   ser-i z  l  f  n ile
Ey   eh-i m    k-i vef   c  numa minnetd  r bu

206 , N.

207 , N.

3. Niçe yüz ‘anber-i hām-ile alur mişkālın
Her gören nāfe-i zūlfūn nice kıymetdür bu
4. Öldürürse ğam-ı hicri lebi eyler zinde
Geh ölür geh dirilü[r]sün ne sa‘ādetdür bu
5. Būy-ı mūy-ı ser-i zūlf-ile alursa cānuḡ
Yārdan ‘Azmī saḡa ḡayli mürüvvetdür bu

-54-

Velehu

[‘Azmī]

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün

1. Hilāl-ebrūn-ıla ruḡsāruḡa öykündügi-çün meh
Felek her ay anı geh ferbiḡ eyler daḡı lāḡar geh
2. Görüp ‘uṡṡākuḡ aḡvālın neden iḡmāz-ı ‘ayn itmek
Ra‘iyyet ḡālīne ṡāḡum gerekdür pādiṡeh āḡeh
3. Berāber olımaz ḡadd-i bülendünle çemende serv
Nihāl-i ḡāmet-i bālāna nisbet ol ḡatı ḡūteh
4. Tehevvrden dilün dönmez ne dirsın bilmezem ṡūfī

Senün (...) ²⁰⁸ kimse kulak şalmaz mākir leh çeh(?) ²⁰⁹

5. Bilindi ey perī yār-ı vefā-dār olmaya cāğun
Müşerref eyle bārī ‘Azmī’ nün kāşānesin geh geh

[11b]

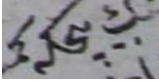
-55-

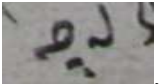
Velehu

[‘Azmī]

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/fe ‘ülün

1. Ğubārum ilte diyü kūy-ı yāre
Bugün çok minnet itdüm rūzgāra
2. Bizi gördükçe yüz virmez bize ey yār
Yüzüm kalmadı gitdi vara vara
3. Yanında dil-berün bir buse degmez
Olursañ tīg-ı ğamla pāre pāre
4. Meger keşf eylemiş esrār-ı ‘aşkı
Anuñ-çün çekdiler Manşūr’ı dāra

208 N.

209 N.

5. Müdārā eyle yāre ġāfil olma
Dimişler ‘Azmiyā haḳdur müdāra

-56-

Velehu

[Azmī]

fe ‘ilātün/mefā ‘ilün/fe ‘ilün

1. Sil meded eşkimün ġamın yeñ ile
Başdan eskidür demi yeñile
2. Murğ-ı cānı ‘aceb şikār itdün
Yüzün ağında ol ḳara beñ ile
3. Şūfiyā böyle menzil alınmaz
Tācla hırḳaṅ-ıla kisveñ ile
4. Zer-gerün dil-bere dilā şayasın
Şanma rām ola dil-ber aḳçañ ile
5. Çekdüñ-ise elün ‘alāyıḳdan
Hār-ı dünyā be ‘Azmiyā neñ ile

[12a]

-57-

Velehu

[‘Azmî]

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Şalma şūfî başuñı şāyed ki misvākūñ düşe
Hay u huyuñ keşretinden başuñğa gavğa düşe

2. Tālib-i dīdār-ı yār ol ‘ākıl ü dānā isen
İsteyü isteyü uçmağı ‘aceb döndüñ kuşa

3. Her zamān dirsın ki ben seyr-i maķāmāt eylerin
Olıcak idğāş u ahlām i ‘tibār olmaz düşe

4. İ ‘tikāf ehli geçinme ‘uzlet-i nās eyleyüp
Kimse bakmaz şūfiyā vīrānelerde baykuşa

5. Kimisi Şīrīn kimi Leylā hevāsına düşer
‘Azmīyā her birini şalmışlar anuñ berdüşa

-58-

Velehu

[‘Azmî]

fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilün

1. Mey gibi merd kanı şıçraya meydāna gire
Başın ortaya koya meclis-i mestāna gire

2. Aķıdup ayağına pīr ü civānı ŗeb u rūz
Görmeye kimse anı ħalvet-i rindāna gire
3. Didi ħālını ‘izārında gören kimse anuñ
Beñzer ol hindīya kim āteş-i sūzāna gire
4. Surĥ-cāmeyle bugün yāri temāşā itdüm
Kim dimiş aña ki boyunca varup ħana gire
5. ‘Azmiyā tālī’i gün gibi olur rif‘atde
Her kimüñ-kim şoyunup ħoynuna cānāne gire
6. Görelī çāh-ı zenaĥdānını meyl itdi gönül
İĥtiyār-ile olur mı kişi zindāna gire

[12b]

-59-

Velehu

[‘Azmi]

fe‘ilātün/fe‘ilātün/fe‘ilātün/fe‘ilün

1. Zülf-i yāri görelī beñzedür imiş özine
Nāfenüñ bu ‘amelin didi gören tü yüzine
2. Dik gelür miydi görüp ħadd-i bülend-i servi
Bāğ u rāğ içre tayanmasa şanevber özine

3. Meyl iderdi koyuban sükkeri la‘l-i yāre
Tūṭi-i āl eger uyma[z-ı]sa eller sözine
4. Āteş-i ‘aşka düşüp şevkle mu‘tād oldum
Bağmaya girsem eger külhen-i nāruṅ gözine
5. ‘Azmi‘yi şöyle naḥīf eyledi hicr-i ḥālūṅ
Göremez girse eger mūr-ı za‘īfūṅ gözine

-60-

Velehu

[‘Azmi]

müfte ‘ilün/mefā ‘ilün/müfte ‘ilün/mefā ‘ilün

1. Hōş dem ü hoş şafā-y-ı mış mey ola gül-sitān ola
Sākī-i meclis anda bir ‘işvesi çok civān ola
2. Kalmaya tende hiç elem her kişi Cem’den ura dem
Ney-zenūṅ işi dem-be-dem nāle ile fiḡān ola
3. Dinlemeyüp münāfıkı gözleye yār-ı şādıkı
Anlaya ḥāl-i ‘āşıkı dil-ber-i nüktedān ola
4. Vechine zülfini hicāb eylesün o māh-tāb
Hayf degül mi āf-tāb ebre girüp nihān ola
5. Müşkil-imiş ki ‘Azmiyā senden ide o yār eyā
‘Āşık-ı zār u mübtelā dil-beri kāmran ola

[13a]

-61-

Velehu

[‘Azmĩ]

fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilün

1. Bezme gelmez niçe bir sāķī ayağı yok mı
Dostınuñ yapuşacak kulpı bucağı yok mı
2. Toli cām-ıla bizi yaqdı yaturdı sāķī
Bāri yaşdanmağa bir bāde kabağı yok mı
3. Hāmdur meyve-i vaşl-ı lebüm irmez dime al
Anuñ ey naḥl-i cefā bir olacağı yok mı
4. Devr-i ḥüsniinde emīn olma dilā hatṭından
Rūm ser-ḥaddi degül mi ola yağı yok mı
5. Şavt-ı ḥīz-āb-ı sirişki yine gūş itmedi yem
‘Azmiyā işidecek yohsa kulağı yok mı

-62-

Velehu

[‘Azmĩ]

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/fe ‘ülün

1. Bize lutf-ile şun sākī ayağı
‘Aşā-yı bādedür pīrūn ıayağı
2. Yatup ıalmağ-içün ĥum-ĥānelerde
Yiter yasdanmağa meyleler ıabağı
3. Döküp la‘l-i mizāb ibriķ-i zerden
Şaıılsun ıatreden yākūt uvağı
4. Olupdur ehl-i ‘ıyşa bāde serbest
Tutulmaz anda vā‘ızler yasağı
5. Mekānın ‘Azmī-i zāruş şorarsaş
Ser-i kū-yı dil-ārādur yatağı

[13b]

-63-

Velehu

[‘Azmī]

mef‘ülü/mefā‘lū/mefā‘lū/fe‘ülün

1. Tayy oldu Cem’ün defteri ĥātem yeşilendi
Āyīn-i şafā kıā‘ide-i Cem yeşilendi
2. Tahtına cülūs eyledi sultān-ı civān baht
Evreng-i şehen-şāh-ı mu‘azzam yeşilendi

3. Gözden birağup köhne bahārını zamāne
Ezhār-ı şafā-bağşla ‘ālem yeñilendi
4. Dönmişdi ğam-ı hicrle dil köhne serāya
Teşrīf-i cihān-bānla muhkem yeñilendi
5. ‘**Azmī** irişen bu deme tonandı ser-ā-ser
‘Tyda irişüp cāme-i ādem yeñilendi
6. Elden qodılar mihrini sulṭān-ı ‘atīkūn
Düstūr-ı şeh-i a‘zam-ı ḥātem yeñilendi

[14a]

-64-

Velehu

[‘Azmī]

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün

1. Cihāna gün gibi pertev şalaldan ‘arızun nūrı
Çerāğ-ı mäh-ıla ḥalk aqmaz oldı şem‘-i kāfūrı
2. Olurdi bezm-gāh-ı işretünde kase-çīnūn hep
Geleydi Çīn ü Māçīn ile Türkūn ḥān-ı fağfūrı
3. Mey-i nāba uyup qan eylemişdür bu diyü muṭrib
Bir iki qarbla söyletdi meclis içre şanturı

4. Göñüller mülkini yakup yıkup cümle Һarāb itdi
Unutdurdı müjeñ nā-nārı şāhum zūlm-ı Tīmūr'ı
5. Muķīm-i ka'be-i kūyuñ olan üftādelər 'ömrüm
Göze göstermedi dār-ı cihānda Beyt-i ma'mūrı
6. Dilā peymāne mey sāğar leb-i la'liñe öykünmiş
Görün cām-ı Cem'e beñzer mi hergiz cām-ı Lahūri
7. Ne ğam ber-dār olursañ dār-ı zūlf-i yāre cān-ıla
Zamānuñ şimdi sensin 'Azmiyā var-ısa Manşūr'ı

[14b]

-65-

Velehu

['Azmi]

mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün

1. Müjeñ tır-i Һazā cānā Һaşuñ Һavs-i Һader çekdi
Anı başdan şavınca 'āşıķuñ çok derd-i ser çekdi
2. Ser-ā-pā erre-i hicrān-ıla cismi delindi hep
İrince zūlf-i müşğ-efşānuña şāne neler çekdi
3. Şihāb-ile semāda zāhir olan māh-ı nev<e> şanma
Felek abdāluñ olmuş sīnesine yāreler çekdi

4. İrişmez cezbe-i ‘aşka murādı keşf-i hāl ama
Keşef gibi girībānına gördüm şūfi ser çekdi
5. Süvār olup semend-i ṭab‘a mülk-i nazmı feth itdi
Sūḥan meydānına ‘**Azmī** girüp tīg-ı güher çekdi

-66-

Velehu

[‘**Azmī**]

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün

1. Kūdūret geldi mir’āta derūnumdan şafā gitdi
Muḥabbet āḥir oldı mihr-i dilden rūşenā gitdi
2. Cihān ‘aksine devr eyler meger āḥir zamān oldı
Keremler dest-i sākīden ṭoludan merḥabā gitdi
3. Qoyup cāndan seven aḥbābını aḡyāra meyl eyler
Muḥabbet ḳalmadı ‘āşıkda dil-berden vefā gitdi
4. Qarārūm n’ola ḳalmazsa duḡān-ı āhum ardınca
Çekildi ‘aql u şabr u cān u dil şāḥib-livā gitdi
5. Ten [ü] cān ḥüsnüje ‘**Azmī** ‘ilāc olur mı dünyāda
Şifā-yı Qānūn’dan dārū-yı ḥikmetden devā gitdi

-67-

[Emrî]^{* 210}

fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilün

1. Toḥm-ı sevdā ekdi dīdemde ḥayāl-i ḥāller²¹¹
Görinen müjgān degül her²¹² dāneden bitdi²¹³ çemen
2. Tīg-ı ğamzeyle gözüñ bādāmı çün katl eyledi
Dest-i kader²¹⁴ koydı tábūta şarup ḥūnīn²¹⁵ kefen
3. Çeşm-i cādūsına²¹⁶ ol fettānuñ²¹⁷ **Emrî** āferin
Kim tutup mār-ı siyāhı eylemiş çāha resen
4. Ğamze vü zülf ü zenaḥdānın görüp **Emrî** didi²¹⁸
Hey ne cādūdur ki itmiş ejderi çāha resen

-68-

Vaḥdeti^{*}

* EMD, s. 204-205.

²¹⁰ Divanda 8 beyitten olan şiir, nüshada 4 beyit ve sıraları karışık olarak verilmiştir. Matla' beyti verilmeyen şiirin ilk beyti, divandaki 7. beyit, 3. beyti ise makta beyittir.

²¹¹ Bu mısra divanda yoktur. Divandaki mısra: Dīde-i nem-nāke düşmişdür ḥayāl-i ḥāl-i ezel, EMD.

²¹² her: ol, EMD.

²¹³ bitdi: bitmiş, EMD.

²¹⁴ kader: kudret, EMD.

²¹⁵ ḥūnīn: rengīn, EMD.

²¹⁶ cādū: cāzū, EMD.

²¹⁷ fettānuñ: seḥḥāruñ, EMD.

²¹⁸ Bu beyit divanda yoktur.

fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilün

1. Ey gönül sa'y idüben vuşlat-ı cānāna çalış
Kılma bu yolda şaķın başu-ıla cāna çalış
2. Şadef-i gūşuñı nā-dān sözine tutma kulağ
'Aşk deryāsına tal gevher-i 'irfāna çalış
3. Haṭṭ-ı vechin okuyup şüretine eyle sücūd
Haṭm-i Kur'ān'-ıla var din-ile imāna çalış
4. Dinmedük söz mi kılupdur ne şanursın şūfī
İşidüp anı hemān 'ilm-ile iz'āna çalış
5. Seg raķībūñ serini tīg-ıla çaldum didi yār
Görmedüm **Vahdeti**yā böylece merdāne çalış

[15b]

-69-

Raḥmī Çelebi* ²¹⁹

fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilün

1. Şekl-i ebrū-yı hilālī²²⁰ ruḥ-ı cāñān üzre

* Bu şiir divanda yoktur.

* BRD, s. 275.

²¹⁹ Bu şiir divanda 5 beyittir.

²²⁰ hilālī: siyāhı, BRD.

Güiyā besmeledür sūre-i Raḥmān üzre

2. Ḥasret-i la‘lūḡ-ile merdümek-idīdelerüm
İki nokṭa gibidür kim yazılur ḡan üzre

3. Ḥāl u ḡaṭṭuḡ mı bu yā sūḡte pervāne midür²²¹
Ḳararup düşmiş ola ṣem‘-i ṣebistān üzre

4. *Enbata’llāhu nebāten ḡasenen*²²² yazdı ḡaṭṭuḡ
Ḥaṭ-ı yāḡūtla ser-çeṣme-i ḡayvān üzre

5. Her ne tīri ki dile gönderür ol ḡaşı kemān²²³
Ṣadr-ı sīnemde aḡa yir iderin cān üzre

6. Devlet-i dehre irürse n’ola her dūn u denī²²⁴
Dīvler ḡāhi çıkar taḡt-ı Süleymān üzre

7. Ḥāme-i zerle yazarsa yiridür kātib-i ṣun‘
Raḡmiyā bu ḡazelūḡ ṣafḡa-i devrān üzre

[16a]

-70-

Raḡmī Çelebi*

²²¹ Bu beyit divanda yoktur.

²²² Enbata’llāhu nebāten ḡasenen: Allah güzel bir şekilde bitkileri çıkardı.

²²³ gönderür ol ḡaşı kemān: gönderesin ey ḡaşı yā, BRD.

²²⁴ Bu beyit divanda yoktur.

fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilün

1. Ol kadar tıldı derūnum fikr-i zūlf-i yārla
Fi'l-meşel bir kabre dönmişdür ki pürdür mārla
2. Şem' veş-i pār pār yanardum eşiginde²²⁵ tā seher
Bir gice şohbet naşīb olsa o gül-ruhsārla
3. Hem-sifāl olmak senüñ küyuñda yegdür hüsrevā²²⁶
Pādişāh-ı 'ālem olmağdan varup ağıyārla
4. Mescid-i hüsnünde igen uydı dil zūlfeynüñe
Kāfir itdüñ bir Müselmānı iki zünnārla
5. Çeşm-i **Rahmī** 'aks-i ruhsārıñla ey nāzük-beden
Bir güle beñzer ki etrāfı müzeyyen hārla

-71-

Nev'î Efendi*

fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilün

1. Dün gice meclisümüz²²⁷ yār-ıla rindāne idi
Sāğar idi ben idüm şem' idi pervāne idi

* BRD, s. 256.

²²⁵ eşiginde: karşusunda, BRD.

²²⁶ Bu beyit divanda yoktur. Bu beytin yerine divanda şu beyit vardır: Dil niçe cân virmesün la'l-i leb-i cân-bahşuñ / Mürdeler ihyâ ider 'İsî gibi güftâr ile

* NVD, s. 514-515.

²²⁷ meclisümüz: şohbetimiz, NVD.

2. Çeşmi²²⁸ bādāmını nuql itmiş idi²²⁹ bezmümüzze
Dirhem-i eşk-i revān anda harīfāne idi

3. O gice sākī ile sāğara hācet yoğdı²³⁰ 231
Dil ü dīdem bağa peymāne vü mey-hāne idi

4. Raḥne-i dağlarum itmiş-[i]düm²³² āyīne
Ser-i g[īs]ū-yı²³³ perişāna elüm şāne idi

5. Her gedā-meşreb olan ol dime irmez Nev‘ī
O da bir luṭf-ı Hudā bahşış-i şāhāne idi

[16b]

-72-

Tahmīs

[Bağdatlı Zihni]²³⁴

mef‘ülü/fā ilātü/mefā ilü/fā ilün

1. Kaşr-ı vücūd-ı ādemi kim cān açar kıpar
Ber-tā-be-hānedür k’anı mihmān açar kıpar

²²⁸ Çeşmi: Gözi, NVD.

²²⁹ idi: idük, NVD.

²³⁰ yoğdı: yoğ idi, NVD.

²³¹ Divanda 3 ve 4. beyit takdim tehirlidir.

²³² itmiş-[i]düm: itmiş idüm, NVD.

²³³ g[īs]ū: gīsū, NVD.

²³⁴ Bu şiir Zihni’nin Makālî’nin gazeline tahmisidir.

Şandūk-ı ‘ömri hâzin-i devrānî açar kıpar
Dil-hānesin ğam-ı ruḥ-ı canān açar kıpar
Ḥalvet-serāy-ı ḥāşşını sultān açar kıpar

2. Dirler ki dürc-i la‘lüne derc itdi gird-gār
Her dānesi sezā-yı bināgüş-ı şehir-i yār
Şarrāf u cevherī gibi ey şūḥ-ı şīve-kār
Seyr itdirür iki dizi lü’lü-yi şāh-vār
La‘l-i lebün ki ḥoḳḳa-i mercān açarıkıpar

3. Şalınduĝınca üstine ol bāz-ı cān-şikār
Minḳār-ı ğamla sīne-i şad-çāk olur figār
Ser-pençe-i belāda göñül n’ola olsa zār
Şeh-perlerini nāz-ıla şāhīn-i zülf-i yār
Cān murgınun şikārına her ān açar kıpar

4. Ḥalvet-serāy-ı kūyuña vardum çü ben gedā
Gördüm raḳīb elinde tutar mār-veş ‘aşā
Lāyığ mı dāḫil-i ḥarem olmaḳ o nā-sezā
Der-bānuñ olmuş ey şanem aĝyār-ı bed-liḳā
Ḥayfā ki bāb-ı cenneti şeytān açar kıpar

5. **Zihnī** revāc vireli sen nazm-ı fāḫire
Kesr-i cevāhir-ile ziyān irdi tācire
Cān virür oldu cevheriyān şi‘r-i şā‘ire
Nazmun **Maḳālī** komadı raĝbet cevāhire
Şarrāf-ı dehr bir kırı dükkān açarıkıpar

‘Alī Efendi*

[Kıt‘a]

fe ‘ilātün/mefā ‘ilün/fe ‘ilün

1. Gel ‘Irāk-ı ‘Arab’da tutma maḳām

Umma andan şaḳın ḳarār u beḳā

2. Bu cihān bir ḥarābe menzildür

Ḳondı göçdi hezār mīr-livā

3. Mā’-i cārīdeki ḥabāb gibi

Niçe biñ çetri kıldı nā-peydā

4. Ḥāk-i Baḡdād’da²³⁵ zeyn olan şeceri

Naḥl-i ḥurmā şanur gören ammā

5. Tuḡlardur ki ḳaldı menzilde

Çekilüp gitdi ‘asker-i²³⁶ ḥulefā

Muḥterem Efendi

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün

* GAD, s.1308.

²³⁵ Baḡdād’da: Baḡdād’ı, GAD.

²³⁶ asker: leşker, GAD.

1. Dehānı sırr-ı mübhemdür kelāmı remz ü ĩmādur
Anı fetḥ eylemez nā-dān o bir müşkil mu‘ammādur
2. Miyānı ‘ukdesi ḥallinde kıyl u kālümüz yoḵdur
Bunı erbāb-ı diḳḳat fehmi ider bir ince ma‘nādur
3. N’ola pervāzı ṭarf-ı nāz u istiḡnāda eylerse
Benüm ol çeşm-i şeh-bāzum hümā-yı evc-i a‘lādur
4. Yolında çehre-i zerdünle sīm-i eşki bezl eyle
Ne deḡlü serd ise ḳalbini nerm eyler bu dünyādur
5. Kelāmuḡdan yine ey **Muḥterem** dirler nişār itdün
Senün ṭab‘-ı güher-rīzün meger var-ısa deryādur

[18a]

-75-

Naẓıre li-Muḥarrihi’l-Ḥaḳır

[Aḥmed]

mefā‘ilün/mefā‘ilün/mefā‘ilün/mefā‘ilün

1. Dehānuḡ ḡonce-i ra‘nā ruḡuḡ verd-i muṭarrādur
Zebānuḡ bülbül-i güyā dişün lü’lü’-i lālādur
2. Şafā vü Merve ḥaḳḳı-çün lebün ‘ayn-ile zemzemdür
Anuḡ-çün ka‘be-i kūyuḡ senün ḳıblemi muşallādur

3. Tolanurlar gice gündüz mah u hırşîd olub sâil
Meger kim ey melek-sîmâ işigün 'arş-ı a'lâdur
4. Miyânı kıyl u kâlinden beli bir kılca fehm itmez
Müdaqqıklar ki kırk yarur kılı bir ince ma'nâdur
5. Ma'arif dürlerin yine kelâmunıdan nişâr itdün
Be **Ahmed** gevher-i nazmunı senünı var-ısa deryâdur

-76-

Emrî Çelebi*

mef'ûlû/fâ ilâtü/mefâ ilü/fâ ilün

1. Her üstülhân-ı pehlû k'anı kucdı cism-i zerd
Ol rā-durur ki ortaya almışdur anı gerd²³⁷
2. Kaşunı yüzünde ey gül-i ra'nā-yı bāğ-ı hüsni
Ol rā-durur ki ortaya almışdur anı verd
3. Gönlüm içinde hançer[î] şekli nigārumunı
Ol rā-durur ki ortaya almışdur anı merd
4. Ol²³⁸ rā ki dest[i] dāmen-i mihre urup-durur
Ol rā-durur ki ortaya almışdur anı derd²³⁹

* EMD, s. 69.

²³⁷ gerd: zerd, EMD.

²³⁸ Ol: Şol, EMD.

²³⁹ derd: gerd, EMD.

5. Cismüm k'ihāta kıldı anı **Emrī** şaralık
Ol rā-durur ki ortaya almışdur anı zerd

[18b]

-77-

[Ġazel]

mefā 'ilün/mefā 'ilün/fe 'ülün

1. Saña gül 'āşık olmuşdur kulağdan
Oğur vaşf-ı lebün rengin varağdan
2. Seni koyup büt-i Çin'e tapar mı
Şular kim bātılı fark ide hağdan
3. Gözüm yaşını men ' itme kapuğdan
Ağa gelmiş-durur ol mā-sebağdan
4. Nazar [kıl] hālūme gūş it figānum
Bırağma gül gibi gözden kulağdan
5. 'İzār²⁴⁰ [ü] zülfünün bilmez şafāsın
Şular kim qarayı fark itmez ağdan

²⁴⁰ Başlıkta her ne kadar 'İzārī yazıyorsa da beytin manası gereği 'izārın cins isim olduğu düşünülmektedir.

-78-

Nazîre li Muḥarririhi'l-Ḥaḳîr

[Aḥmed]

mefā 'ilün/mefā 'ilün/fe 'ülün

1. Dehānı vaşfını şordum tudaḳdan
Ḥaber virmiş didi hiç var mı yokdan
2. Ḥaṭ u ruḥsāruṇuḡ bürhānı besdür
Kelām-ı mu'cize kim geldi ḥaḳdan
3. Nice bir mācerā-yı dil dükenmez
Senüñle nūr-ı dīdem mā-sebaḳdan
4. O şehlā-nergisüñle gül- 'izāruḡ
Gözüm görmezden 'āşıkdur ḳulaḳdan
5. Dehān-ı la'l-i²⁴¹ yāri şordum **Aḥmed**
Ḥaber virmiş didi hiç var mı yokdan

[19a]

-79-

Taḥmīs-i Vaḥdeti*

²⁴¹ Dehān-ı la'l: Dehān u la'l, N.

* VHD, s. 30-31.

1. Hāmdü'lillāh ki dilā mazhar-ı feh̄m ü rāyam
Evc-i rif'atde hūmā gibi semā-sīmāyam
Ḳāf-ı ḳudretde bugūn sākin-i bī-pervāyam
N'ola dehr içre nişānum yoğ-ısa 'Anḳāyam
Ne 'aceb seyl gibi çağlamasam deryāyam

1. Menem ol āyine-i şūret-i zāt-ı yektā
Menem ol vāḳıf-ı esrār-ı rumūz-ı esmā
Menem ol maṭla'-ı envār-ı ḥudā-yı belā
Göze göstermez ise ṭaḥ mī beni her ednā
Ki naẓar fark ıdecek mertebeden a'lāyam

2. Mū-be-mū zātımı tebdīl ideli Ḳur'ān'a
İrmişüm mer-tebe-i besmele-i raḥmāna
Ru-be-ru nāzıram envār-ı ruḥ-ı cānāna
İltifāt eylemez²⁴² zerre ḳadar nā-dāna
Āsumān-ı hūnere mihr-i cihān-ārāyam

3. Gösterelden yüzini baḥa kelām-ı ma'nā
Ḳılca gelmez gözüme ḳıyl u maḳāl-i cūhelā
Bürünüp şāl u 'abāyı idūben terk beḳā
Şūretā gerçi gedā ṣeklin urındum ammā
Mesned-i memleket-i ma'rifete Dārā'yam

4. **Vahdeti** şūret u ṣekl-i beşer-i ekremde
Gelmişim aḥsen-i taḳvīm-i dem-ā-demde
İbn-i Meryem geçinüp vāsıṭa-i ḥātemde

²⁴² Eylemez: eylemezem, BAD.

Bāḳiyā dīn-i Muḥammed ḥaḳ-ıçün 'ālemde
Dem-i cān-baḥş-ıla nazm içre bugün 'İsā'yam

[19b]

-80-

Muḥterem Efendi

fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilün

1. Yine faşşād-ı şitā dest urdı yaḥdan neştere
Qalmadı beñzinde ḥumret güllerün düşdi yire
Ḥāşılı virdi teğayyürler o rū-yı envere
Şiddet-i deyden gezend irmiş o nāzük leblere
Ḥürmet itmez ey leb-i 'İsā şovuk peygambere
2. Yüklənüp bād-ı şitāyı eyleyüp 'azm ü zehāb
Sār-bānı bād olup oldı bahārı hem-şihāb
Kükreyüp ser-mest olup her cānibe idüp şitāb
Üştür-i ner gibi keş saçdı dehānından şehāb
Ḥāşılı muḥkem kış oldı tu diseñ düşmez yire
3. Nīze-i Gīv-i şitādan itmeyün bīm ü hāzer
Eyledi cūlar çemende gül gibi sīne siper
Şiddet-i ser mā'-y-ıla şanma bürüdetden eşer
Yaḥ degüldür gūşe-i bāmındaki āvīzeler
Bir bölük ehl-i hevā kūyında düşmiş ḥançere
4. Cedvel-i sīmin çeküb cūlar zemīne ser-be-ser
Şafḥa-i rū-yı zemīni eyledi pür zīb ü fer

Keşf-i āyāt-ı şitā eyler çü Keşşāf-ı kader
Berf-i isfīd ācele Tefsīr-i Beyzāvī yazar
Naķş-ı engüşt-i tūyūr olmış müşābih mastara

5. Zaḥm-ı peykān-ı şitādan sīne-i gül-zār pūr
Çekdi cengistān-ı deyden ‘askerin güyā Temur
Yaḥ-ı vāfir **Muḥterem** ser mā kavī bād-ise mur
Şāfiyā bilmem ne ḥikmetdür ki birkaç gicedür
Yir demür gök bakır oldu döndi cūlar mermere

[20a]

-81-

Li-Muḥarririhi

[Aḥmed]

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Berf-ile tolu çekildi ebr döndi ejdere
Şaçdı ağzından köpükler zehrini dökdi yere
Kış katı yok çāre varmak reh-güzār-ı dil-bere
Şiddet-i deyden gezend irmiş o nāzūk leblere
Hürmet itmez ey leb-i ‘İsī şovuk peygambere
2. Eyledi çün bād-ı şarşar üzre heybetle şitāb
Āteşin bir tāziyāne iki yanında şihāb
Kān kaşanur tevsen-i gerdūn öñinde pīç ü tāb
Üştür-i ner gibi keş saçdı dehānından seḥāb
Hāşılı muḥkem-i kış oldu tu diseñ düşmez yere

3. Hurde-i mīnā gibi yahdan dökülmüş dizeler
Bāğ u rāğ ile tonanmış şan iki dü şizeler
Sakf-ı dil-dāra dikildi kaldı şanm[an] nīzeler
Yah degüldür gūşe-i bāmındaki āvīzeler
Bir bölük ehl-i hevā kūyında düşmüş hançere

4. Metn-i Şemsiyye Şüruhuna çü āb-sīm ezer
Dav' ile Mısbāha ya'ni şerha-i sīmīn çizer
Yiryüzine sīm-efşān olup ebr eyler güzer
Berf-i isfīd ācele Tefsīr-i Beyzāvī yazar
Naş-ı engüşt-i tūyūr olmuş müşābih mastara

5. Şiddet-i berd-ile şorma hāl **Ahmed** nicedür
Gözleri yıldız sayar şan şuda māhī beççedür
Oynadur bu tūb-ı çarhı bir 'aceb bāziçedür
Şāfiyā bilmem ne hikmetdür ki birkaç gicedür
Yir demür gök bakır oldu döndi cūlar mermere

[20b]

-82-

'Ulvi Çelebi*

fā ilātün/fā ilātün/fā ilātün/fā ilün

1. Çarh urur 'aşkuñ hevāsiyla kebūter-vār çarh
Zār²⁴³ u ser-gerdānuñ olmuş ey kamer-ruhsār çarh

* DUD, s. 237.

²⁴³ Zār: zād, DUD.

2. Çarha germişdi kebüter gökde nāmuṅ şevḳine
İrdi²⁴⁴ tīrūṅ sīnesine urıcaḳ²⁴⁵ tekrār çarḥ
3. Çarha tutmuş tīgını gördüm o yār-ı ser-terāş²⁴⁶
Māh-ı nevlē²⁴⁷ şandum urur günbed-i devvār çarḥ
4. Nokta gibi dāyireṅden²⁴⁸ çıkma ey dil sen sen ol
Üstüṅe²⁴⁹ dönsün dir iseṅ²⁵⁰ nitekim pergār çarḥ
5. ‘Ömr-i ādem bir aḳarşudur kim üstinde²⁵¹ anuṅ²⁵²
Bir düzilmiş çarḥdur tırmaz döner her-bār çarḥ
6. Bildürür evḳāt-ı ömrin herkesüṅ devr-i felek
Āhenīn sā‘at gibidür²⁵³ anda bir ber-dār²⁵⁴ çarḥ
7. Çarḥı batmış āsiyāba döndi ‘ālem ‘Ulviyā²⁵⁵
Olalı ġark-āb-ı eşke dīde-i ḥūn-bār çarḥ

[21a]

²⁴⁴ İrdi: urdu, DUD.

²⁴⁵ urıcaḳ: iricek, DUD.

²⁴⁶ Divanda 3 ve 4. beyit takdim tehirlidir.

²⁴⁷ Māh-ı nevlē: Māh n’ola, DUD.

²⁴⁸ dāyireṅden: dāireṅdür, DUD.

²⁴⁹ Üstüṅe: üstine, DUD.

²⁵⁰ iseṅ: isen, DUD.

²⁵¹ kim üstinde: kenārında, DUD.

²⁵² Divanda 5 ve 6. beyit takdim tehirlidir.

²⁵³ gibidür: gibi kim, DUD.

²⁵⁴ bir ber-dār: bir bir var, DUD.

²⁵⁵ ‘Ulviyā: ‘Ulvi, DUD.

-83-

Velehu²⁵⁶

[‘Azmĩ]

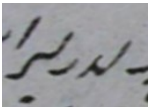
mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün

1. Gider dilden şerer eflāke dūd-ı āha katlanmaz
Şehirden kār-bān göçse gider hem-rāha katlanmaz
2. Tavaḳḳuf itmeyüp hūbāna ol meh-rū gider seyre
Güneş devrān ider (...) ²⁵⁷ ile māha katlanmaz
3. Tebāh olursa āhumla n’ola zūlfünde ol ḥaṭṭuṇ
Piyāde tarḥ ola nat’-ı ruḥ içre şāha katlanmaz
4. Saḡa kim katlanur şūfī revendān-ı ṭarīkatden
Bu yolda reh-şinās olan gider gümrahā katlanmaz
5. Ḥabāb-ı eşk-i çeşme iltifāt itmez geçer ol şeh
Göç itse pādişehler ‘Azmiyā ḡar-gāha katlanmaz

-84-

Velehu

²⁵⁶ Mecmuada bir önceki şiir Ulvî’nin olmasına rağmen şiir velehu diye başlamakta ve Azmi ile devam etmektedir. Bu nedenle sayfada kopukluk olması veya sayfaların karıştırılma ihtimali yüksektir.

²⁵⁷ N.

[Azmĩ]

fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilün

1. Cām-ı Cem olmaz-ısa sāğar-ı ğam hāzırımız
Bezm-i şıhhat ele girmezse elem hāzırımız
2. Şehr-i iklīmi vücūd içre bulunmazsa maķarr
Fūrkat ü hasret-ile kūy-ı 'adem hāzırımız
3. Tek gelüp şāh-ı ğamuñ sīneye mihmān olsun
Hūn-ı dilden aña envā ' -ı nī 'am hāzırımız
4. Cām-ı zerrīn-i selāṭīn ele girmezse ne-ğam
Ser-i fağfūrula hūd kelle-i Cem hāzırımız
5. Faķr u fāķa nice pā-māl ide devr içre bizi
'Azmiyā ķanda ise ehl-i kerem hāzırımız

[21b]

-85-

Velehu

['Azmĩ]

fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilün

1. Bāde-i 'aşk-ıla şol kimse ki hem-reng olmaz
Şanma kim āyine-i ķalbi anuñ jeng olmaz

2. Meclis-i tende yiter zenzeme-i fīgānum
Neyleyin nāleme hiçbir nefes āheng olmaz
3. Gün mi var dağdağa-i tīr-i müjeñ havfindan
Şahn-ı meydān-ı felek başımuza teng olmaz
4. Zerd idüp çehresin alına ‘aceb hāl itdün
‘Āşık-ı haste-dile böyle güzel reng olmaz
5. Başladı bahş miyānında yine kāl ehli
‘Azmiyā seyr idelüm ortada kim ceng olmaz

-86-

Velehu

[‘Azmi]

fe ‘ilātün/mefā ‘ilün/fe ‘ilün

1. Ka‘be-i kūy-ı yāri kim sevmez
Böyle hürrem diyārı kim sevmez
2. Qaddini bñsesiyle hoş görelüm
Mīvelü şahsārı kim sevmez
3. Zñlf-i müşgīn-i yāri kim qoqmaz
Nāfe-i müşg-bārı kim sevmez
4. Yāri çekdün kenāra hazz itdün
Böyle seyr-i kenārı kim sevmez

5. ‘Andelībi olup ‘Azmiyā anuḡ
Dil-ber-i gül-‘izārı kim sevmez

-87-

Vuṣūlī Beg*

[Müfred]

mef‘ülü/mefā ‘ilü/mefā ‘ilü/fe ‘ülün

1. Göz dikme iḡen²⁵⁸ ġamzesi tīrine raḡībā
‘Ayb olmasun ol ḡaşı kemān yüzüḡe atmaz

[22a]

-88-

Velehu

[‘Azmi]

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün

1. Dem-i cem‘iyyetüḡ bezm ü Cem ü Dārā’yı istedmez
Şafā-yı cām-ı la‘lūḡ bāde-i ḡamrāyı istedmez
2. Hırrām-ı ḡadd-i mevzūnuḡ gören aḡbāb olur ḡāni‘
Nihāl-i ser-bülendüḡ ḡāmet-i tūbāyı istedmez

* VSD, s. 180.

²⁵⁸ iḡen: iḡen, VSD.

3. Cihānı pertev-i mihr-i ruḥuṇdan şöyle envār it
Anuḡ bir zerresi mihr-i cihān-ārāyı istedmez
4. Ser-i kūyuṇda her bir ‘āşık-ı ‘uryānuḡa cānā
Yiter ḡākister-i ḡāk-i deruḡ ḡārāyı istedmez
5. Nice ḡayrān u ser-gerdānuḡ olup ḡalmasun ‘Azmi
Nebāt-ı lebleruḡ tıfl-ı dile ḡalvāyı istedmez

-89-

Velehu

[‘Azmi]

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün

1. Dimeḡ Ferhād u Mecnūn gibi ehl-i ‘aşḡa baş olmaz
Tirāş idüp serin bu virdi ol gitdi tirāş olmaz
2. Şu denlü āteş-i āhum ḡarāret virdi dünyāya
Yedi deryāyı şalsaḡ üstine bir ḡatre yaş olmaz
3. Ḳolay idi yimeḡ ḡūn-ı dili başımda ‘aḡl olsa
Begüm ma‘zur tüt dīvānede ‘aḡl-ı ma‘āş olmaz
4. Niçe yıldur ki aḡyār-ile ‘aşḡ ehli keş-ā-keşde
‘Alī küffār-ile ceng eylese böyle şavaş olmaz
5. Tıyuldı ‘Azmiyā ‘aşḡuḡ civāna iltiyāmuḡdan
Ne denlü sırruḡı pinhān iderseḡ şanma fāş olmaz

[22b]

-90-

Velehu

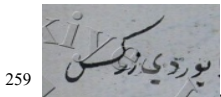
[‘Azmĩ]

fe ‘ilātün/mefā ‘ilün/fe ‘ilün

1. Şanma ‘ālemde açılan nerges
Saña göz dikdi ey şanem herkes
2. Çeşm-i Tātārūna baş indürdi
Rūm u Bulğar u Rus-ile Çerkes
3. Dirhem-i eşke bakmadı dil-ber
Ruḥ-ı zerdi dilā (...)²⁵⁹
4. Şūfiya ehl-i ‘aşka öykünmez
Şāh-bāz işin eslemez kerkes
5. ‘Azmi buseñ recā ider senden
İtme maḥrūm idicek cer-kes

-91-

[‘Azmĩ]

259, N.

fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilün

1. Leblerini şehd ü şekker birle cānān beslemiş
Var-ısa oldur hemān cān üstine cān beslemiş
2. İ 'timād idüp lebi tiryākine hikmetle yār
Koynına alup ser-i zülfini şu 'bān beslemiş
3. Hōş gelür serde hevā-yı hāl u zülfün 'aşığa
Şan sifāl içre karanfüllerle reyhān beslemiş
4. Ğam çeker mi sīnede endūh-ı 'aşkuñdan göñül
Tut iki gün tekyede bir iki mihmān beslemiş
5. Mey ne müşfik dāyedür kim 'Azmiyā bānū-yı çarh
Sīnesinde mäh-ı tībān gibi oğlan beslemiş

[23a]

-92-

Velehu

['Azmi]

fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilün

1. Ruḥların göñlümüzi āl-ile alınca imiş
Bizi zülfün gibi sevdālara şalınca imiş

2. Hıcanuñ dirhem ü dīnārına raġbet mi olur
Kimde esbāb ḥasen olmaya ḥālince imiş
3. Tālibün dürr-i murāda eli irişmedügi
Baḥre ġavvāş-şıfat bir nice tالınca imiş
4. Mest-i ‘aşk olanı şevk-ile götürdi rakşa
Muṭrib-i bezm-i şafā sāzını çalınca imiş
5. ‘Azmiyā cān u dili pīşkeş it dil-dāra
Tuḥfesi ‘āşıkun ancak aña mālınca imiş

-93-

[‘Azmi]

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Ārzū-yı cān u dil cānā miyānuñdur faḫaṭ
Hōş dimişler dostum *lā ḥayra illā fi ‘l-vaşat*²⁶⁰
2. Nüşa-i mey ḥüsn-i bī-hemtāña öykünmek neden
Kātib-i kudret savād itmezdi olmasa ġalaṭ
3. Nice mā‘il olmasun her sāde-rūya cān-ıla
Rind-i şāhid-bāz olanuñ cānıdur şāb-ı kaṭaṭ
4. Şeyḫ-i bī-fer şāh-bāz-ı ‘aşka hem-ser olamaz

²⁶⁰ Lā ḥayra illā fi ‘l-vaşat: Hayır, ancak vasat/itidaldedir.

Tut sözüm aşhâb-ı fakr u fākaya budur nemať

5. Mısr-ı kūy-ı yārda oldukça Nîl-i eşk-ile
Çıkdı çeşmümden Firât-ile Aras Ceyhûn-ı şať
6. Kâtib-i kudret hať-ı ruhsâr-ı yâri ‘Azmiyâ
Al kağıd üzre yazmışdur gören dir hûb-hať

[23b]

-94-

Velehu

[‘Azmi]

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Çın seher eyler diyü gül-geşt-i bāğ
Nergis ü gül yāre olmuş göz kulağ
2. Pā-yı ser-i kıddüñe yüz sürmege
Āb dünyâyı tolanur bāğ bāğ
3. ‘Ārızuñ yanında mihrün ferri yok
Şu ‘le virmez gündüzün yanan çerāğ
4. Bū-yı zülfün cāna ırgürsün şabā
Çün dimişler *mer-Resûl illā el-belāğ*²⁶¹

²⁶¹ Mā āle’r-Rasûli ille’l-belāğ: Resule düşen ancak tebliğdir. Maide, 5:99.

5. Cür‘a-veş ‘Azmī’yi koma hākde
Dest-gīr ol al elin şun bir ayağ

-95-

Velehu

[‘Azmī]

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Bir ġarīb iklīme düşdüm āşinādan kimse yok
Hālüm i‘lām eyleyem bir akrabādan kimse yok
2. Kime ‘arz-ı ihtiyāc itsem o da benden beter
Qalmamış ehl-i mürüvvet eşhıyādan kimse yok
3. Sīne-i mecrūhuma sarmağa şaht-ı merhemin
Gitmiş erbāb-ı şifā şāhib-devādan kimse yok
4. Fī sebīli’llāh girüp meydān-ı rezme ceng içün
Cān u baş oynaya aşhāb-ı ġazādan kimse yok
5. Kimi Bū Cehl oldı halk-ı ‘ālemün kimi Yezīd
‘Azmiyā hergiz muhibbī Muştafā’dan kimse yok

[24a]

-96-

[Kıt'a]

fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilün

1. Eyledün yine harāb-ender-harāb
Dest-i cevri-ile dil-i nālānumı
2. Yiryüzin kerimden itdün lā-dād
Akıdup yaş-ıla gözden kanımı
3. Kese-i çeşmi tehī kılduñ tehī
Yaşdan pür eyledün dāmānumı

-97-

[Maṭla']

fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilün

1. Göreyin yire dökülsün aḥterün
Bozulup çarḥuñ yıkılsun micverün

-98-

[Nazm]

fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilün

1. Neyledüm ola saña ey bī-emān
Kımaduñ cismümde rāḥatdan nişān
2. Pençe-i gürg-ile cānum beresin

Kapup alup gitdün olup şād-mān

3. Hūzn-ile koduñ beni Ya'kūb-vār
Beytü'l-aḥzān içre zār [u] nā-tüvān

4. Çehre-i zerd-ile kanlu yaşumı
Al idüp kılduñ misāl-i za'ferān

[24b]

5. Zūlm u bī-dāduñ elinden ey felek
Vāfigān u vāfigān u vāfigān

-99-

[Maṭla']

fā'ilātün/fā'ilātün/fā'ilün

1. Toldurup dil-ḥānesin efgān-ıla
Kāse-i çeşm[üm] pür itdün kan-ıla

-100-

[Ġazel]

fā'ilātün/fā'ilātün/fā'ilün

1. Merḥametden yoğ-ı mış sende eşer
Göreyin kim olasın zīr ü zeber

2. Şāḥdan kesdünj ümīdüm goncesin
Sebz iken irdi ḥazāna berg-i ter
3. Ğuşşanuñ pāyānı yok zılmünj kavī
Pür ‘anāsın pür belāsın²⁶² ser-be-ser
4. Hāk iderseñ niçe nāzūk tenleri
İmtizāc-ı unşūr-ı ḥükmünj bozar
5. Tīr dolduruñ şu (...) ²⁶³
Olamaz ḥāyil aña Çīnī siper

-101-

[Maṭla‘]

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

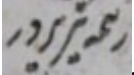
1. Zālīm-i bī-dād imişşünj²⁶⁴ ey felek
Raḥm[ı] yok cellād imişşünj ey felek

-102-

[Maṭla‘]²⁶⁵

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

²⁶² belāsın: pelāsın, N.

²⁶³ , N.

²⁶⁴ imişşünj: imişsin, N.

²⁶⁵ Bu beyit, derkenarda yer almakla beraber sonradan eklenmişe benzemektedir.

1. Şuşadum şu diledüm dil-ber tudağın²⁶⁶ gösterür
Ben oña yol şorarum ol baña kendin gösterür

[25a]

-103-

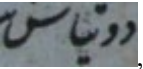
[‘Azmī]

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Gönlümün berg ü nevā<nı>sın neyledün
Cism [ü] cānuñ müdde ‘āsın neyledün
2. Yire çalup hāk-ile yeksān idüp
Çeşm-i devlet dūtiyāsın²⁶⁷ neyledün
3. İrmedi dārü’ş-şifā-yı şihhate
Cān-ı bīmāruñ devāsın neyledün
4. Evc-i rif‘atdayken indürdin yire
Bilmem ol devlet hümāsın neyledün
5. Görmez oldı çehre-i maşşūdını
Qalb-i ‘Azmī’ nūñ şafāsın neyledün

-104-

²⁶⁶ tudağın: tudağın, N.

²⁶⁷ , N.

[Maṭla‘]

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Zālīm-i bed-kār imişsün bilmedüm
Gürg-i merdüm-ḥor imişsün bilmedüm

-105-

[Mesnevi]

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/fe ‘ülün

1. Eger civān içerse bu kabağdan
Şulu şulu şeftālū virsün tudağdan²⁶⁸
2. Eger civān okursa bu kabağı
Yazayın ağızına olsun tudağı

[25b]

-106-

[‘Azmi]

[Muḥammes]

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün

1. Kerem komuşdur evvelden Ḥudā luṭf-ıla şānuḡda
Gedā-y-ıla tüvānā hep berāber oldı yanuḡda
‘Adālet mihri bāhirdür cebīn-i Cem-nişānuḡda

²⁶⁸ Mısranın vezni kusurludur.

Dilerseñ halka bezl-i <ü> dād itmek zamānuñda
Şehā ihsāna lāyıkdur bu pīr-i nā-tüvānuñ da

2. Ne şāh-ı zü'l-keremsin genc-i bī- pāyān bağışlarsın
Bir ednā bendeñe biñ memleket hākān bağışlarsın
Eger derde düşüp loqmān gele dermān bağışlarsın
Bir ağır söz-ile her mürde-cisme cān bağışlarsın
Mesīhā sırrı mazhardur meger cānā dehānuñda

3. Hātuñ baş kaldırıp Rūm illerinde ola hep hāzır
Müjeñle hāl-i fettānuñ olupdur anlara şātır
Kara kuğular gibi gīsular olursa n'ola nāzır
Süleymān tahtına kaşd itdi şandum hayli süvār ahır
Hā-ı miskīn zuhūr itmiş 'izār-ı meh-nişānuñda

4. Kemer-bende [vü] destün²⁶⁹ kim dūr [ü] gevherle zeyn olmuş
Meh-i nevdür semāda gūyiyā ahterle zeyn olmuş
Güneşdür yāhod ol başdan ayağa zerle zeyn olmuş
Nigār-ı sāde rūdūr kim zer [ü] zīverle zeyn olmuş
Yaraşur yüz bulursa hañcer-i ser-tīz yānuñda

[26a]

5. Gerekdür 'Azmiyā halk-ı cihān bir yaña olsunlar
Zemīn ü āsumān ortada ser-te-ser cümle tolsunlar²⁷⁰
Giyāh-āsā dıraht-ı bāğı rāğı dāhı bulsunlar
Seni ol şāh okursa ey nevāyı nice bulsunlar
Görinmez za'fdan cismün işidilmez figānuñda

²⁶⁹ destün: deştün, N.

²⁷⁰ Mısranın vezni bozuktur.

Velehu

[‘Azmî]²⁷¹

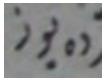
fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Bir oñulmaz derde düş oldum meded yok çāreden
Virmesin kıllarına bir böyle derdi Yaradan
N’ola kessem şıhhat ümmīdüm ten-i şad-pāreden²⁷²
Yağdı bağrum tīg-ı hasret cāna yitdüm yaradan
Kimse bilmez hālūmi ancak bilür ol Yaradan
2. Çağmağın berķ-i havādiş тұrmayup çağar deniz
Dīde-i encüm göz açup hep aña baķar deniz²⁷³
Sīnesin nār-ı firāk yaķar da[hı] yaķar deniz
Vādī-i fūrķatde yaşı baħr olup aķar deniz
Āşinādan bir kişi şorarsa ben bī-çāreden
3. Nār-ı āhum āsumānīsinden uyandı felek
Çok taraķa kıparursa n’ola manend-i felek
Şāh-ı ğamda nāleler kılsam ‘aceb mi ey belek
Kevkeb-efşān olsa tañ mı gözlerüm tā şubħa dek
Çarķ-ı zālīm zülme irdi bir meh pāreden²⁷⁴

[26b]

²⁷¹ Bu şiir Azmî’nin Garâmî?’nin gazeline tahmistir.

²⁷² pāreden: çākden, N.

²⁷³ Deniz kelimesi mecmuada şeklinde yazılmıştır.

²⁷⁴ Mısrânın vezni bozuktur.

4. Cūybār-ı eşküme bir kaçre gelmez heft-yem
Baħr-ile eksük degüldür mācerā-yı dem-be-dem
Vādī-yi ھاşretde Mecnūn gibi ھاaldum neyleyem
ھاşret-i zūlf<i> [ü] ruħuñla şimdi bir ھاletdeyem
Gözüme ‘ālem görünmez hergiz aқdan қарадан

5. Düşdi ‘Azmī yār-ıla mābeynimüzde iftirāk
Bir devāsuz derde düşdüm işidenlerden ırak
Daħı efzūn olmada gitdükçe derd [ü] iştiyāk
Ey Ğarāmī (?)²⁷⁵ bu (...) ²⁷⁶ miħnet ü derd ü firāk
Āh kim bir laħza gitmez bu dil-i āvāreden

-108-

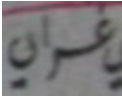
[‘Azmī]

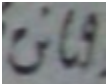
fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Gök kebūterdür felek ħurşīd zerrīn-bāl aña
Māh-ı nev dūr-çengālīdir hāledür ħalħal aña

2. Çār-sū-yı gülşen içre gül metā‘ın al diyü
Çağırur bülbüller olmış her seher dellāl aña

3. Tālī‘i açıldı ‘uşşāķuñ görüp ruħsāruñı
Ĥamdü’lillāh ey melek geldi mübārek fāl aña

²⁷⁵ , N.

²⁷⁶ , N.

4. Oldı cüyend[e] felek bulmağ-ıçün kapuñda zer
Devr-i mihri hāle-i māhı idüp ğırbāl aña
5. Niçe nāfe misk irmez bezl iderdüm hālüne
(...) ²⁷⁷ yok bir ħabbe meylün bir iki mişkāl aña
6. Gelmedin ğam-ħāneme ħāzırlanursın gitmege
İtme ‘ömrüm gibi luṭf eyle gel isti‘cāl aña
7. Tūtiyā-yı ħāk-i pāy-ıla göz açmak sehl idi
Kühl-veş raġbet vireydi ‘**Azmiyā** keḥḥāl aña

[27a]

-109-

[‘Azmi̇]

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. ‘Āşık oldum nāgehān bir dil-beri meh-rū görüp
Sünbül-i ter gibi anda ‘anberīn ġīsū görüp
2. ‘Ālemi seyr idelüm mir’āt-ı ħüsnünden anuñ
Cām-ı Cem gibi muşaffā bir mücellā-rū görüp
3. Başuma üşdi görüp çeşmüm yaşı ceyş-i ğam

²⁷⁷ Kenardaki kesiklik nedeniyle bu kelime okunamamıştır.

Kār-bān ehline beşzer kim  onarlar şu görüp

4. şandum almış d amenin e r f-ı b ğın h rlar
Ol gül-i gül-z r-ı h sn     r z nd[a] m  görüp
5. Barmağ-ıla gösterür  aşı hil lin encüme
 Azmi a bir meh yüzinde bir hil l-ebr  görüp

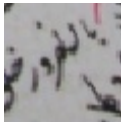
-110-

[ Azmi ]

f   il t n/f   il t n/f   il t n/f   il n

1. S nede fikr-i  am-ı zülf-i nig r olmak ne g  
Hem-niş n[i]  dem   her gice m r olmak ne g  
2. Her den  bir kebg-i h ş-reft r<u > şayd itmek neden
Her h m  alçaklara varup²⁷⁸ şik r olmak ne g  
3. şub  olunca y r a y r-ıla hem-   ş olup
Yine ol gün ş m olunca der-ken r olmak ne g  
4.  Aş  pinh n eylemek  aş klara  s n degül
(...)²⁷⁹ halk içinde  aş k r olmak ne g  

²⁷⁸ alçaklara varup: varup alçaklara, N.

²⁷⁹ , N.

5. ‘**Azmiyā** lāzım degül ‘āşıqlara ‘aşk içre ‘ār
Lāubāli-meşreb olmayanda ‘ār [olmak ne] güç

[27b]

-111-

Velehu

[‘**Azmi**]

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/fe ‘ulün

1. Nice ‘arz itse her gül-berg-i ter ruḥ
Ruḥ-ı cānāneye beḡzer mi her ruḥ

2. Piyāde olayın anuḡ öḡince
Ḳoya tā sūmm-i pā-yı raḡşa ser ruḥ

3. Hümāyūn ṭāli‘ūḡ ferḡunde-aḡter
Felek olursa n’ola şāh-ı ferruḥ

4. Deḡanuḡ gibi anuḡ ḡoncesi yok
Ne deḡlü gül de olsa mu‘teber ruḥ

5. Degüldür zerre-i nā-ḡiz ‘**Azmi**
Güneş ‘arz eyler-ise her seher ruḥ

-112-

Velehu

[‘Azmi̇]

fe ‘ilātün/mefā ‘ilün/fe ‘ilün

1. Pāyüñe düşdüm eyle ey dil-ber
Nazar-ı iltifātuña mazhar
2. Toğrusı bu ki yüz çevirmez hiç
Başımı kaç‘ iderse tığuñ eger
3. Hākden dest-gīr olup kaldur
Olmuşam emrūñ-ile fermān-ber
4. Hırmen-i āb vefā vü cūduñdan
Bedenüñ sīm-i hām yā mermer
5. Dehenüñ kufl-i dürc-i lü‘lū‘dür
‘Azmi̇ dil şunmağa bahāne arar

[28a]

-113-

Velehu

[‘Azmi̇]

fe ‘ilātün/mefā ‘ilün/fe ‘ilün

1. Olmasa elde cām-ı bāde-i hum
Çokdan eylerdi guşşalarını güm

2. Ey peri saçlarıñ emān virmez
Günde yatsa katīl olur kej-düm

3. Rūz u şeb tırmayup atılmağda
Müjeñ oğları sīneye tüm tüm

4. Tāc-ı şāhī yiterdi başumuza
Pā-yı raḥşuñdan irse ger dūd(?) -ı süm

5. H̱vāce-i ‘aşka geldi ‘Azmī didi
*Raḫıyallahu Te‘alā ‘anküm*²⁸⁰

-114-

Velehu bī-Nuḫaṭ

[‘Azmī]

mef‘ūlü/fā‘ilātün/mef‘ūlü/fā‘ilātün

1. Hālüm eger şorarsañ sırruñla maḥrem oldum
Dār-ı vişāle geldüm derdünle hem-dem oldum

2. Devr-i mürūr-ı ‘ālem devvār olur dem-ā-dem
Mülk-i sürūra geldüm āsūde-ādem oldum

3. Hem-vāredür ser-ā-ser der[d]ünle ḫāl-i ‘ālem
Meh-rūña vāşıl oldum ma‘lüm-ı ‘ālem oldum

²⁸⁰ Raḫıyallahu Te‘alā ‘anküm: Allāh Te‘alā sizden razı olsun.

4. Şālîḥ ‘amelle oldum rāh-ı ‘ulūma sālîk
‘İlmümle ‘āmil oldum ‘aşrumda a‘lem oldum
5. Hem-rāhum ehl-i ḥāle “elḥamdülillah” ehlüm
Esrāra vāşıl oldum merd-i müsellemler oldum

[28b]

-115-

Velehu

[‘Azmi]

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Giymezüz tāk u ḳabāyı tākımız keydür bizüm
İçmezüz āb-ı ḥayātı ābımız meydür bizüm
2. Virmezüz virānemüz kākāne-i taḥt-ı Cem’e
Yanımızda ḳadri yok dünyā da lā-şeydür bizüm
3. Aḥker-i sūzānla külḥen yeter gülşen bize
İrmişüz faşl-ı bahāra yazımız deydür bizüm
4. Bağı yanıḳ bir bölük āşufte-dil ‘āşıklaruz
Hem-dem-i dem-sāzımız ancak hemān neydür bizüm
5. Aḥsen-i taḳvīmle geldük cihāna ‘Azmiyā
Yanımızda cümle ‘ālem ser-be-ser feydür bizüm

-116-

Velehu

[‘Azmī]

fe ‘ilātün/meḡā ‘ilün/fe ‘ilün

1. Seni sevmek günāhmış bildüm
Hep yolunḡa tebāhmış bildüm

2. Āsumāna ‘urūc iden her şeb
Sīneden dūd-ı āhmış bildüm

3. Rūz u şeb ḡizmet itmek aḡyāra²⁸¹
Çün saḡa ‘izz ü cāhmış bildüm

4. Var dilden dile dimişler yol
Şimdi ol yol ne rāhmış bildüm

5. Mülk-i dilde ḡayāli cānānuḡ
‘Azmiyā pādi[şā]hmış bildüm

[29a]

-117-

Velehu

[‘Azmī]

²⁸¹ Mecmuada 3. ve 4. beytin ikinci mısraları takdim tehirlidir.

mef'ülü/mefâ'ilü/mefâ'ilü/fe'ülün

1. Ezhâr-ı bahâr-ıla cihân açdı hazâyin
Hep yiryüzine çıkdı künüz-ile defâyin
2. Eşcâr-ı pür-ezhâr degül baħr-i çemenden
Yelkenler açup gelmede gül-zâra sefâyin
3. Haṭṭunla nice başa çıķam hâl-ıla zülfün
Dal oldu göñül almağa hüsñünde karâyin
4. Kõnar diyü dil şehrine sultân-ı hayâlün
Pâk eyledi cârüb-ı müje-i dîde serâyin
5. Yoluñda nice cân-ıla ser vermeye **'Azmi**
Her kişi bilür pâdişehüm kendü kolayin

-118-

Velehu

['Azmi]

fâ'ilâtün/fâ'ilâtün/fâ'ilün

1. 'İşve-gersin şūhsın ṭannāzsın
Başdan ayağa ser-â-ser nāzsın
2. 'Aşkuñı kim başa iltür ey şanem
Cevre mâil fitneye enbāzsın

3. Şayd-gehden murğ-ı dil şayd itmege
Evce pervāz eylemiş şebbāzsın
4. Cāme-i sebz-ile sen ey serv-ķad
Hūblar içindeki mümtāzsın
5. Hāşr olunca rūz u şeb ‘Azmī-yi zār
Okıyup evşāf-ı hūsnin yazsın

[29b]

-119-

Velehu

[‘Azmī]

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Dil-beri çek sīneye cismün̄de cānuñ tuymasun
Ağzuña al leblerin rūḥ-ı revānuñ tuymasun
2. Anlamasun sevdigün şāyed ki istiğnā ide
Niçe yıl āluftesi ol kim civānuñ tuymasun
3. Gülşen-i kūyuñda ķomaz uçurur cān bülbülin
Mār-ı zūlf-i yār ey dil-āşiyānuñ tuymasun
4. Tīr-i müjgānı firāķında kemān it ķāmetüñ
Kıl hāzer ammā raķīb-i bed-gümānuñ tuymasun

5. Sırr-ı ‘aşkı ten degül cânunda şakla ‘Azmiyā
Kimse vākıf olmasun rāz-ı nihānuñ tuymasun

-120-

Velehu

[‘Azmi]

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Tāk-ı çarhı neleyin ben sākin-i mey-ḥāneyin
Rind-i dürd-āşām-ıla hem-kāse-i ḥum-ḥāneyin
2. Giceler tā şubḥa dek cānā cemālün şevḳine
Tutuşuban şem‘-ile pervāne gibi yanayın
3. ‘Aşk-ıla ālufteyem Mecnūn’a döndüm ey ḥekīm
Taḳ beni zincir-i ‘aşk-ı dil-bere uşlanayın
4. Niçe demlerdür ki āb-ı tīḡuḡa ḳandurmaduñ
Teşneyin gel deşneñ-ile bāri öldür ḳanayın
5. Āşiyān-ı ḳāf-ı istiḡnāda ‘anḳa-veş bugün
Lāne-gāh-ı ‘aşk içinde ‘Azmiyā bir dāneyin

[30a]

-121-

Velehu

[‘Azmi̇]

fe ‘ilātün/mefā ‘ilün/fe ‘ilün

1. Sīne-i yār-içün yaşıñ<ı> dök sen
Aķçañı aķça yirine ħarcan
2. Ey göñül vaşlına çün irmez elün
Var ħayāl-ile bir zamān eglen
3. Bizi ķatlanmadun ħidüp seyre
Ķatlan ey serv-i būstān ķatlan
4. Būy-ı zūlfīn meşāma irgürdün
Ey şabā ol hemīşe saĝ u esen
5. Ķāmet-i yāre herĝiz öykünemez
‘Azmiyā bitse yitse serv-i çemen

-122-

Velehu

[‘Azmi̇]

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Bāde-i gül-gūnı nūş itsen seherden şīşeden
Ķurtulurduķ sāķiyā bāri biraz endīşeden
2. Kūh-ken-veş şan‘atı başa iletmek sehl idi
Kār-ı ‘aşķa uralı el vāz geldün pīşeden

3. Tîşe-i zûr-âver-ile Bî-sütûnı itdi çāk
İrdi Ferhâda ħarâĥir yine ol tîşeden
4. Cāmi‘-i hüsne aşılmış beyza şanmañ ħadd-i yār
Sāde bir āyīnedür ammā ki ħālî rîşeden
5. Ehl-i nazm içinde tab‘-ı pür-şükūhuñ ‘Azmiyā
Bir ġazanferdür görindi nāġihānî mîşeden

[30b]

-123-

Misālî Çelebi*

mef‘ûlü/fā‘ilātü/mefā‘ilü/fā‘ilün

1. Pā-yi semendün ħömeden itdün ġüzār ħayf
Ĥayf oldı ben fütādeye ey şeh-süvār ħayf
2. Biñ nāle itdi koymadı ġüşına şāh-ı ġül
Bāġ-ı cihānda bülbüle oldı hezār ħayf
3. Bir gice ħal benümle didüm ħalmadı o māh
Ėitdi müyesser olmadı vaşl-ı nigār ħayf
4. Ĥaħ ħāđĩ olıcaħ umarın ħaħķımı alam

* Bu şiir Riyâz-ı Belde-i Edirne adlı eserde mevcuttur. s. 1843.

Şol deñlü eyledüñ baña ey şeh-süvār hayf

5. İrgürmedi ğubārumı kūy-ı nigāra āh
Hayf itdi ey **Miṣālī** baña rūzgār hayf

-124-

Emri²⁸²

fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilün

1. Bir 'acāyib ğoncedür bāğ-ı ruḥuñda ol dehen²⁸³
Yaprağı la'l-i Bedeḥşān jālesi dürr-i 'Aden
2. La'lüñ üzre beğ midür yā ol enārı vaż' iden²⁸⁴
Nāfesin müşg-i ter itmiş dānesin dürr-i 'Aden
3. Āb-ı hayvānı bulup bir çeşm itmiş la'l-i yār
Öñine²⁸⁵ billürdan havz eylemiş adı²⁸⁶ zekān
4. Dürr-i dendānuñ koyup lü'lüye meylitse şadef
N'eylesün ey gevher-i pāk ağzına oldur²⁸⁷ düşen
5. Hasteyin şeftālū-i la'l-i nigāra māyilin²⁸⁸

* EMD, s. 204.

²⁸² Bu şiirin divandaki beyit sıraları farklıdır.

²⁸³ Nüshada ilk sırada verilen bu beyit divanda 5. beyittir.

²⁸⁴ Bu beyit divanda matla beytidir.

²⁸⁵ Öñine: Önine, EMD.

²⁸⁶ adı: anuñ, EMD.

²⁸⁷ oldur: odur, EMD.

Şanmağuz²⁸⁹ ‘unnābı her dāne ‘aķīķ olur²⁹⁰ Yemen

[31a]

-125-

Ḳabūlī Efendi* ²⁹¹ ²⁹²

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Bizi şey’u’llāha geldi bir güzel torlaķ dede
Pā-bürehne bir ışık ammā ‘aceb parlaķ dede
2. Penbelerle dāğ-ı cismin cā-be-cā²⁹³ zeyn eylemiş
Penbeye beñzer ten-i zībāsı bir ablaķ dede
3. Gögsi açılmış gümüş āyīne gibiiberķ urur
Cismi aķ bir sīnesi berrāķ bir aķ-paķ²⁹⁴ dede
4. Tekye-i ‘aşķ içre şoyunmış çıkarmış²⁹⁵ cāmesin
Bir şoyulmuş beyzaya beñzer güzel şuplaķ dede

²⁸⁸ ḥasteyin şeftālū-yı la’l-i nigāra mā’ ilin: var mı ben dil-ḥasteye şeftālū-yı la’l-i nigār, EMD.

²⁸⁹ şanmağuz: aḡmazam, EMD.

²⁹⁰ olur: olsa, EMD.

* KAD, s. 447-478-579.

²⁹¹ Divanda 30 beyit olan şiirin 16. beyti nüshada yoktur.

²⁹² 1-10. beyitleri bu sayfada bulunan şiirin 11-21. beyitleri 33b’de, 22-29. beyitleri ise 17a’da yer almaktadır. Aynı şiir olması ve şiirin başının bu sayfada bulunması sebebi ile şiirin devamı bu sayfaya eklenmiştir.

²⁹³ cā-be-cā: ser-be-ser, KAD.

²⁹⁴ aķ-paķ: abbaķ, KAD.

²⁹⁵ çıkarmış: biraķmış, KAD.

5. Tāb virmiş āftāb-āsā ten-i zībāsına²⁹⁶
Bir Һarāret issi şāhib-sūz bir ıřlak dede
6. Ālet-i Һüsn [ü] bahā Һāzır müheyyā mā-Һazar
Bir Һalem²⁹⁷ ҺaşluiҺurıcaҺ şaçlu bir ҺıvraҺ²⁹⁸ dede
7. Bir erenlerden şafā himmet irişmiş sīne-şāf
Şu gibi bir meşrebi şāfī yūzi yumşak dede
8. Ğonce-i bāğ-ı Һarāvet bir güzel gökcek ışık
Bülbül-i gülzār-ı nāz u şīve bir şakraҺ dede
9. NaҺl-i bālā-yı vüçüdı bir Һabā dökmiş nihāl
ŞāҺ-sār-ı cismine şarmış iki yapraҺ dede
10. Cism-i ‘üryānı libās-ı ‘āriyetdeni ‘āridür
Bir küdüretten mu ‘arrā pākibir muṭlak dede
11. Kendüsi bir nev-bahār²⁹⁹ ammā yanında sāye var
Bir ҺazaҺ³⁰⁰ abdālı var el-Һaḫḫ³⁰¹ ‘aceb ҺolaҺ dede
12. Bir bölük³⁰² nā-sāz meşreb bir mücerred nā-tirāş

²⁹⁶ zībāsına: billūrına, KAD.

²⁹⁷ Bir Һalem: Māh-ı nev, KAD.

²⁹⁸ ҺavraҺ: ҺavlaҺ, KAD.

²⁹⁹ nev-bahār: nev-niyāz, KAD.

³⁰⁰ ҺazaҺ: Һara, KAD.

³⁰¹ el-Һaḫḫ: ammā, KAD.

Bir yonılmadıķ dıraķt-āşār bir taşlak dede

13. Bir ser-ā-pā nā-münāsib ehl-i bid‘at bed-sirişť
Kıţb-ı ‘ālemdür aŗa nisbet bizüm İşhakıDede

14. Şaŗşı şāhib-‘arbede bir pistesi³⁰³ bārān-zede
Bir kilimi şuda ter-dāmānı³⁰⁴ bir ışlak dede

15. Bir yüzi nā-şuste bir bergeşte-ťāli‘ bir ‘abūs
Beriki yaķası yırtık³⁰⁵ dāmeni şakşak dede

16. Hāşılı derviş aŗa dirler ki ol bī-ķayd ola
Yoŗsa derviş-i şafā-keş olamaz muţlak dede

17. Vālih ü hayrān odur kim ‘ārif [ü] āgāh³⁰⁶ ola
Lücce-i baŗr-ı şühūda olsa³⁰⁷ müstaŗrak dede

18. Tınmayup tura dehānına ura³⁰⁸ mühr-i sükūt
Kışsa-h‘ān-āsā gerekmez kim ola yaŗşak dede

19. Ğonce-mānend aŗzı berk olmayan olmaz hoş-nefes
‘Andelīb-āsā dehānuŗ olmasun yaprak dede

³⁰² bölük: yoluķ, KAD.

³⁰³ pistesi: nā-sezā, KAD.

³⁰⁴ dāmānı: dāmān, KAD.

³⁰⁵ yırtık: bayrak, KAD.

³⁰⁶ āgāh: dānā, KAD.

³⁰⁷ olsa: ola, KAD.

³⁰⁸ ura: urup, KAD.

20. Pā-bürehne üstür-i ner gibi seyr it ‘ālemi
Tekye-i ‘ālemden erkenden getür ayak dede

21. Gūş-vār it gūşuṅa dürr-i Necef gibi sözüm
Pend[üm]³⁰⁹ ıṣḡa eyle benden yaṅa tut kulaḡ dede

22. Gel naṣīḡat diṅle benden öḡüt al şāyed saṅa
Bir gün ola lāzım ola bu kelām-ı ḡaḡ dede

23. Zü’l-feḡār [u] lā fetādan urmadum saṅa bu dem³¹⁰
Çār-yāruṅ himmeti olmaḡ gerek mülḡaḡ dede

24. Anı ḡo³¹¹ gel yalıṅuz ḡubb-ı ‘Alī’den vāz gel³¹²
Cümle aṣḡāb-ı Rasūl’e pes³¹³ berāber baḡ dede

25. Dost diyüp kimisine vü kimine düşmen geḡüp
Düst düşmen içre kendüṅ eylemeialḡaḡ dede

26. Buḡz-ı aṣḡāb iṣṡikāl itmek derūnuṅda³¹⁴ neden
Ġayr içün saṅa düşer mi āteşe yanmaḡ dede

27. Yā ‘Alī³¹⁵ senden meded diyü dönerler³¹⁶ rüz u şeb

³⁰⁹ Pend[üm]: Pendüm, KAD.

³¹⁰ urmadum saṅa bu dem: dem urursun rüz u şeb, KAD.

³¹¹ Anı ko: Ey kişi, KAD.

³¹² vāz gel: urma dem, KAD.

³¹³ pes: sen, KAD.

³¹⁴ Buḡz-ı aṣḡāb iṣṡikāl itmek derūnuṅda: Mezhebine Şī‘anuṅ sen iṣṡigāl itmek, KAD.

Görmedüm ben bu ışıklar gibi hiç ahmağ dede

28. Ol teberrā üzredür bunlar tevellā itmede
Bir bölük Mevlāsın unutmuş biraz nā-ḥağ dede

29. Eyledün inhā **Ḳabūlī** saḡa lāzım olanı
Saḡa da lāzım degül mi ḥağ sözi tutmağ dede

[31b]

-126-

Velehu³¹⁷

[‘Azmī]

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Öldürür ‘uşşāḳı cānā gözlerün virmez emān
Çeşm-i cellāduḡ elinden kim-dürür cān ḳurtaran
2. Adı var kendi görünmez oldı ey ḥūr-i behişt
İşidüp evşāf-ı kūyuḡ nā-be-dīd olmuş cinān
3. Tīr-i pertāb itmek isterler müjeḡden ‘āşıḳa
Ḳaşlaruḡ ḡamzeḡ kemingāhında ḳurmışlar kemān

³¹⁵ ‘Alī: dede, KAD.

³¹⁶ diyü dönerler: diyüp tururlar, KAD.

³¹⁷ Mecmuada bir önceki şiir Kabūlī’nin olmasına rağmen şiir velehu diye başlamakta ve Azmī ile devam etmektedir. Bu nedenle sayfada kopukluk olması veya sayfaların karıştırılma ihtimali yüksektir.

4. Maṭla‘-ı burc-ı şerefden ol iki ruḥsāreler
Mihrlə meh gibi ʔoğmıřlar cihāna tev‘emān
5. Görinen encüm degül şaḥn-ı felekde ‘**Azmiyā**
Yāri seyrān itmege yir yir göz açmış āsumān

-127-

Velehu

[‘**Azmi**]

fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilün

1. Ey şanem bir zālīm-i bī-dādsın
Cevrle zūlm itmege mu‘tādsın
2. Dem-be-dem bī-gānelerle āşinā
Āşinā olanlar ile yādsın
3. Girye itse düşmen ağılarsın bile
Dostlar maḥzūn olursa şādsın
4. Ey şanevber-ḳad bize yok fā‘ide
Mīvesi yok serv yā şimşādsın
5. ‘**Azmiyā** ḳadrün bilinmez neyleyem
‘Ālem içre zū-fünūn-üstādsın

[32a]

Ḳabūlī Efendi*

mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün

1. Ğubār-ı haṭṭ-ı la'lün ğāyet-ile ḥurde yazmışlar
Şanasın sūre-i Kevşer dururibir dūrde yazmışlar
2. Ölümlüdür diyü efvāh-ı 'ālemden işitmişler
Güzeller defter-i 'uşşāka bizi mūrde yazmışlar
3. Yatan berf anlamañ gül-zārda şeyḥ-i şitā gelmiş
Ḥarīm-i bāğa anı da'vete bir yirde yazmışlar
4. Ne deñlü telḥ ise erbāb-ı 'aşka şabr nāfi'dür
Yazanlar ḥikmeti ekşer devāyı merde yazmışlar
5. Senün yolunda ölmekden kaçır diyü münāfıklar
Ḳabūlī ol şeh-i ḥüsne bizi öldürde yazmışlar

Velehu

[Ḳabūlī]*

mefā 'ilün/mefā 'ilün/fe 'ülün

1. Dilā ol sevdigün dil-ber ne sinde

* ERDOĞAN 2008: 582.

* KAD, s. 719.

Güzellik tazelik terlik nesinde

2. Nesin sevdün be şüfī bu cihānu
‘Aceb bilsem senün gönlün nesinde
3. Ne diş kaldı aşınmaduk ne tırnak
Ne semde³¹⁸ kûta kuvvet var ne sinde
4. Nazar kıl semm-i sūzendan cihāna
Ne Hind’e ‘azm ü rezm³¹⁹ eyle ne Sind’e
5. **Ḳabūlī** fāriğ ol tūl-i emelden
Sağa ne bunda rāḥat var ne sinde

[32b]

-130-

Fiğānī*

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Çarḥa āhum³²⁰ gice ey meh³²¹ çekmese yalıḡ kılıç
Böyle encüm içine yir yir kıran girmezdi³²² hīç

³¹⁸ semde: sümde, KAD.

³¹⁹ rezm: cezm, KAD.

* FGD, s. 39.

³²⁰ āhum: ey meh, FGD.

³²¹ ey meh: āhum, FGD.

³²² girmezdi: düşmezdi, FGD.

2. Öykünürse yāre ey engüşt-i tîğ-i āb-dār
Gökde bir gice mehi³²³ tırdı³²⁴ yirde iki biç
3. Bu dil-i güm-geşteden³²⁵ şorsam eger virmez cevāb
Ey güneş yokdur dehānuñ zerrece var-ısa hīç
4. Halka olmuş şu yılanı şandı³²⁶ ey servüm gören³²⁷
‘Ārızuñ üstindeki³²⁸ bu zülf-i ‘anber³²⁹ pīç pīç
5. Ey Fiğānī çün fenā bezminde³³⁰ başduñ ayağı
Nüh sipihrüñ bu toköz peymānesin bir yirden³³¹ iç

-131-

Maḳālī

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Kimseden göñlüm reh-i ‘aşk içre irşād istemez
Ḳābil-i şākird olan ta‘līm-i üstād istemez

2. Ser çeküp āhum nice eflāke hem-dūd olmasun

³²³ māhı bir gice, FGD.

³²⁴ tırdı: durduğı, FGD.

³²⁵ geşteden: geşteye, FGD.

³²⁶ şandı: şandum, FGD.

³²⁷ gören: görüp, FGD.

³²⁸ üstindeki: üstinde, FGD.

³²⁹ ‘anber: mu‘anber, FGD.

³³⁰ bezminde: bezmine, FGD.

³³¹ yirden: demde, FGD.

Bend-i ğamdan bendesin ol serv-i āzād istemez

3. Ol perī bī-gānelerle hem-niṣīndür āh kim
Ādem olan āşināyı terk idüp yād istemez
4. Buncadan vīrāndur ‘işret-serāyı ḳalbimün
Ḳaşd-ı ta‘mīr eyleyüp ol şāh ābād istemez
5. Hüsni-ḥat hoş gösterür nazmuḡ **Maḳālī** gerçi kim
Līk zībā zīneti hüsni-ḥudā-dād istemez

[33a]

-132-

Tahmīs

fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilün

1. Ḥamdü’lillāh ki neşod dünyede (...) ³³²
‘Aḳl-ı mā gerçi şuveyye hele şeklüm insān
Çuḳa-i aḫẓar-ıla ger begenem seyr-i çemān
Şalınursam çi-şevved ‘ind-i miyān-ı ihvān
Ḳadd-i cem‘et yine durmada zi-māl-i sulṭān
2. Aşlımuz ḳurrafī men Şāmī Birāder-Halebi
Dir idi māder-i mā ya veled iḳrār ‘Arabī
Anuḡ-içün defter yazmadan oldum çelebi ³³³

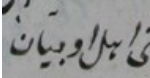
Göricek cāme-i fāhırle merā ümm ü ebi
Kāle yā leyte göreydi seni ehl-i u beyān (?)³³⁴

3. İn kadar zabt-ı (?)³³⁵ men itdi dedemüz pīr Yörük
Mā kaşa 'nā ebeden kess ü gün ü gīr Yörük
Olmuşam tāli ' -i meymūn-ıla çün şīr Yörük
Geh ' aşīret begi būdīm ü gehī mīr Yörük
Kızıl u şarı kafātin giyicek küll-i zamān

4. Kāra çāder gibi ger hātıra mı āyi keder
Mişl-i bāzlamac ak akça göricek külli gider
Bir müşekkel harfūm yok ' aybum hunta kadar³³⁶
(...) ³³⁷ dīd merā didi peder
Ey oğul leyse kemışlike fī bilād'il-Karaman

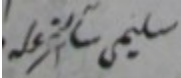
5. Mā kaadnā bezenüp hānede (...) ³³⁸
Taht-ı haşşinūme aşman nice biñ (...) ³³⁹
Ber horīdīm ü (...) ³⁴⁰
Şālihem (...) ³⁴¹ fakihem yimezin (...) ³⁴²

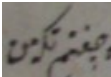
³³³ Mısranın vezni kusurludur.

³³⁴ , N.

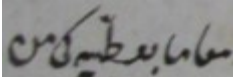
³³⁵ zabt: zabt, N.

³³⁶ Mısranın vezni kusurludur.

³³⁷ , N.

³³⁸ , N.

³³⁹ , N.

³⁴⁰ , N.

(...) ³⁴³ sem-i yārān

[34a]

-133-

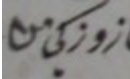
Velehu ³⁴⁴

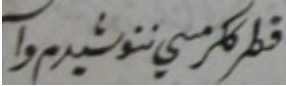
[‘Azmi]

fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilātün/fe ‘ilün

1. Benzerüm didügi-çün rüyuña haṭṭāt-ı felek
Māhı her ay ider şafha-i ‘ālemden ḥakk ³⁴⁵
2. Pāy-māl eyle didüm pā-yi semendünle beni
O şeh-i mülk-i cefā geçdi ‘inānın çekerek
3. Der-gehünden beni gel sürme yiter ḥāk-i rehün
Nideyin kuḥl-i Şıfāhānı izün tozı gerek
4. Tīg-ı ḥurşīd-ile ḥakk olsa ne ṭaṇ ‘ıkd-ı peren

³⁴¹ , N.

³⁴² , N.

³⁴³ , N.

³⁴⁴ Mecmuada bir önceki şiir Kabûlî’nin 31a’daki kasidesinin devamıdır. Şiir velehu diye başlamasına rağmen Azmi ile devam etmektedir. Bu nedenle sayfada kopukluk olması veya sayfaların karıştırılma ihtimali yüksektir.

³⁴⁵ Mısranın vezni kusurludur.

Çıkısa eşgāl-i beyāza qazınur nokta-i şek

5. Şāhbāz-ı yed-i beyzā-yı sa‘ādetsin sen
Hem-cenāh olma yūri kimseye ‘anqa gibi tek
6. Yine bir pādişehūn bendesi oldu ‘**Azmī**
Hāk-i der-gāhına hem-ser olamaz kāh-ı felek
7. Hān-Muḥammed ki ser-efrāz-ı selāṭin oldur
Emrine rām cihān ḥalkı du‘ā-gū-yı melek

-134-

Velehu

[‘**Azmī**]

fā‘ilātün/fā‘ilātün/fā‘ilün

1. Şāh-ı tūbā-yı İremdür kākülün
Anda ṭāvūs-ı ḥaremdür kākülün
2. Dest-i cūdını açup her cānibe
Bezl ider ehl-i keremdür kākülün
3. Mā’il olalı müjeñle qaşuḡa
Şāhib-i seyf ü qalemdür kākülün
4. Mülk-i Rūm üzre çeker ḥatdan sipāh
Şanki ‘Abbāsī ‘alemdür kākülün

5. ‘**Azmî**’ gördükde didi taḥsîn idüp
Hey ne mîr-i muḥteremdür kākülün

[34b]

-135-

Velehu

[‘**Azmî**’]

mefā ‘lün/mefā ‘lātün/mefā ‘lün/mefā ‘lün

1. Sirişküm ḥasret-i la‘lünle pür-ḥün eyledün gitdün
Düşürdün vādî-i hicrāna Ceyḥün eyledün gitdün
2. İrüp ‘ıyd-i vişāle şādmān olmış-ıduḳ bir dem
Fırāk-ı rûze-i hicr-ile maḥzün eyledün gitdün
3. Gidersin geh cebînün ‘arz idüp gāh ruḥsāruḅ
Daḥı günden güne ḥālüm diğēr-gün eyledün gitdün
4. Düşürdün Leylî-yi zülfün hevāsına dil-i zārı
Şalup şahrālara fūrkatle Mecnün eyledün gitdün
5. Bugün ‘**Azmî**’yi aldayup yine ferdālara şaldun
Ümîd-i vaşlun-ıla anı meftün eyledün gitdün

-136-

Velehu

[‘Azmi̇]

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. ‘Āşıka ‘ayn-ı a ‘nādur gözlerün
Çeşm-i cellād-ı belādur gözlerün
2. Nāvek-i tīr qadardur kirpüklerün
Ca‘be-i qavs-i qazādur gözlerün
3. Derd-i ‘uşşāka şifādur leblerün
Cān-ı bīmāra devādur gözlerün
4. Tāb-ı bütten itmege cānı ḥalāş
İki bādāmı du‘ādur gözlerün
5. Tūtiyādur ḥāk-pāyı ‘Azmiyā
Ol k(u)ḥlden rūşenādur gözlerün

[35a]

-137-

[Kul Süleymān]³⁴⁶

8’li hece ölçüsü

1. Seherde yürür bülbüller
Öter³⁴⁷ āheste āheste

³⁴⁶ Sonradan eklenmişe benziyor.

Seherde açılur güller
Biter âheste âheste

2. Yüri deli gönül yüri
Ne turursın âhla zārī
Himmet biter ‘aşk-ı yārī
Tüter âheste âheste

3. Ḵul oldum bir ‘ādīl³⁴⁸ hāna
Cefālar eylemez cāna
Ḵul Süleymān bir civāna
Çatar âheste âheste

-138-

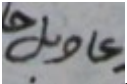
8’li hece ölçüsü

1. Yola düşüp giden dilber
N’içün eglendi gelmedi
Beni Mecnūn iden dilber
N’içün eglendi [gelmedi]

2. Baqçanun gūli goncesi
Qaşların hilāl incesi
N’oldı gönül eglencesi
N’içün eglendi gelmedi

3. Ciger kebāb oldı pişdi

³⁴⁷ Öter: Ötür, N.

³⁴⁸ , N.

Uzak yollara mı düşdi
Yoksa yoldan yol mı şaşdı
N'îçün eğlendi gelmedi

4. Egnime bŭstān (...) ³⁴⁹ urayım
Çıkup yollarda durayım
Gelen kārübāna şorayım ³⁵⁰
N'îçün eğlendi gelmedi

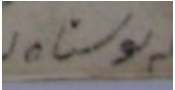
[35b]

-139-

[Mehdī]

fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilün

1. Cān u dilden oluğuz şıdķ-ıla ķul
Aņa kim ola şaķīķi'r-rŭsŭl
2. Āl odur kim ola ģayr'ŭl-āl
Olmaya nefse uyup bed-ef'āl
3. 'Ömri cümle geķe tã'atde anuğ
Dāl ola ķaddi 'ibādetde anuğ
4. Āl olan māyil-i noķşān olmaz

³⁴⁹ , N.

³⁵⁰ Mısranın vezni bozuktur.

Ḥilḳati mūceb-i ‘iṣyān olmaz

5. Mescidi maḳṣad-ı aḳṣā eyler
Sünnet-i Aḥmed’i icrā eyler

6. Olsun ol āle hemīṣe ṣalavāt
Ger ṣuhūr eylese anda ḥasenāt

7. Oldı āl olana Remz ü tembīh
Nükteyi buldı³⁵¹ sırru’llāh³⁵²

8. Aşlı vü nesli anuḡ kim ola pāk
Eylemez perde-i nāmūsını ḥāk

9. Nūr-ı zühed-ile olur ehl-i ḥicāb
Cürm-ile olmaz anuḡ ḥālī ḥarāb

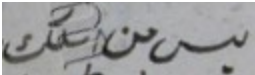
10. Mey içün eylese ḥayṣ u cedeli(?)
Dimeḡüz aḡa ṣaḳın al beni

11. Veled-i Nūḡ nebiye muṭlaḡ
(...) ³⁵³dir Ḥazret-i Ḥaḡ

12. Pederi sözini tutmasa veled³⁵⁴

³⁵¹ Buldı: buldu, N.

³⁵² Mısrarın vezni bozuktur.

³⁵³ , N.

Cez' eyler anı merdūd-ı ebed

13. Şanma ey āl-i [r]esūli ki resūl
İde merdūd olacağı maḳbūl

14. Hūbluḳ kesb idemez lafz-ı ḍalāl
Gerçi var anda el(i)f lām ile āl

15. Āl-i kāzib olısar ḥaḳḳa ba' [ī]d
Hīç ḥurma vire mi şāḥ-ı pelīd

16. Ḳanı **Mehdī** gibi bir ehl-i mezāk
Ki ide şārıḳı kāzibden ırāk

[36a]

-140-

['Adnī]*

fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilün

1. Gördüğümce 'anberīn zūlfın ruḥ-ı dil-dārda
Ḥār-ı³⁵⁵ müşg-efşān yatupdur şanuram gül-zārda
2. Yād kıldukca leb-i cān-baḥşunı peydā olur
Ġonce-i şādī gül-istān-ı dil-i efgārda

³⁵⁴ veled: velev, N.

* ADD, s. 36-37.

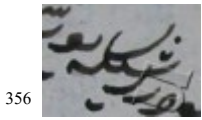
³⁵⁵ Ḥār: mār, ADD.

3. Ey gözüm nûrî budur işigünje³⁵⁶ yüz sürdüğüm
Ka‘be’yi her kim tavâf eylerse yanmaz nârda
4. Lâle haddünden meger gül-reng ü bû uğurladı
Kim dırahta şar[ub]an³⁵⁷ gezdürdiler bâzârda
5. Yalunuz cân aldığın fikr itme ey dil kıl hazer
Dağı³⁵⁸ nice hîle var ol turre-i tarrârda
6. Zülfün ey meh-rû ruhuñdan olduğu pür-tâb bu
Günde yatduğca olur kuvvet ziyâde mârda
7. ‘Adniyâ dil-dâr güşına münâsibdür hemîn
Ol dūr[er]³⁵⁹ kim vardur³⁶⁰ bu nazm-ı gevher-bârda

-141-

[‘Adnî]^{* 361}

fe ‘ilâtün/fe ‘ilâtün/fe ‘ilâtün/fe ‘ilün

³⁵⁶ , ADD.

³⁵⁷ şar[ub]an: şaruban, ADD.

³⁵⁸ , N.

³⁵⁹ dūr[er]: dūrer, ADD.

³⁶⁰ vardur: var durur, ADD.

* ADD, s. 35.

³⁶¹ Bu şiir divanda 35 beyittir. Nüshada 32. beyitten başlamaktadır.

1. Ehl-i diller çemen-i ‘ālem içinde nice kim
Kadd-i cānāneye teşbīh ideler nārveni
2. Sūsenūñ tīgına karşı nice kim bāğda gül
Şaḥn-ı pīrūze içinde duta la‘līn miceni
3. Ebr-i nīsān nem-i bārān-ıla nice kim ide
Gūş-vār[e]³⁶² şadefūñ gūşına dürr-i ‘Aden’i
4. Eyleyüp devlet-ile ‘ömrini pāyende Hūdā
Saḡa bağışlaya ol iki güher sīm-teni

[36b]

-142-

[‘Adnī]*

fāilātūn/fāilātūn/fāilūn

1. Şāne urduķca şabā çīn zūlfūñe
Cān-feşā[n]³⁶³ itmekdür āyīn zūlfūñe
2. Kesdi dil-bendin³⁶⁴ muḡabbet-riştesin
Tolaşaldan berū müşgīn zūlfūñe

³⁶² Gūşvār[e]: gūşvāre, ADD.

* ADD, s. 40-41.

³⁶³ feşā[n]: feşān, ADD.

³⁶⁴ dil-bendin: dil benden, ADD.

3. Gönlüm aldı ғаşd-ı ĩmān itmesün
Bi'llah ey cān hey di bī-dīn zülfüñe
4. Zerre-veş ser-geşteyem olalıdan
Māh [p]ister³⁶⁵ mihr bālīn zülfüñe
5. Sünbül[i]³⁶⁶ gül üzre ey meh ғаğıdup
Mihr[i]³⁶⁷ tezyīn itd[i]³⁶⁸ taḥsīn zülfüñe
6. Cān alup dil kıymağı ey şūḥ [u] şeng
Gözlerün mi itdi telḫīn zülfüñe
7. Beğzedürse 'Adnī sünbül destesin
Ki³⁶⁹ ḥaṭādur nāfe-i Çīn zülfüñe

-143-

['Adnī]*

fāilātün/fāilātün/fāilātün/fāilün

1. Cān cemālün şem'inün pervānesidür dūstum
Dil müselsel zülfünün dīvānesidür dūstum
2. Al emānet gönlümi cevrunle vīrān eyleme

³⁶⁵ [p]ister: pister, ADD.

³⁶⁶ Sünbül: sünbülü, ADD.

³⁶⁷ Mihr[i]: mihri, ADD.

³⁶⁸ itd[i]: itdi, ADD.

³⁶⁹ Ki: gey, ADD.

* ADD, s. 40.

Kim senüñ hayl-i hayālün hānesidür düstüm

3. Cān u dil derd [ü] ğamuñla āşinā olalıdan

İki ‘ālem anlaruñ bī-gānesidür düstüm

4. Yoluña cān u cihān virdüğüme budur sebeb

Başa cevır itdigün[ün]³⁷⁰ şükrānesidür düstüm

5. Kaşır-ı cennet bigi ma ‘mūr olısardur dāyimā

Ol göñül kim ‘aşkuñuñ vīrānesidür düstüm

6. Cānuma³⁷¹ ğamzeñ şusamışdı lebünden şorayum³⁷²

K[im]³⁷³ kaçan ol teşne kana kanasıdur düstüm

7. Gel³⁷⁴ terahhum eylemezseñ ‘Adnī yüzün şem‘ine

‘Ākıbet pervāne bigi yanasıdur düstüm

[37a]

-144-

Velehu³⁷⁵

[Azmi]

³⁷⁰ itdigün[ün]: itdigünün, ADD.

³⁷¹ Cānuma: kanuma, ADD.

³⁷² şorayum: şoraram, ADD.

³⁷³ Cilt kesildiği için sadece ڪ harfi okunmaktadır.

³⁷⁴ Gel: Ger, ADD.

³⁷⁵ Mecmuada bir önceki şiir Adnī’ye ait olmasına rağmen şiir velehu diye başlamakta ve Azmi ile devam etmektedir. Bu nedenle sayfada kopukluk olması veya sayfaların karıştırılma ihtimali yüksektir.

mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün

1. Dilā meftūnı olduñ bir yüzi gül kaddi şimşaduñ
Cihānı 'andelīb-āsā tütarsa n'ola feryāduñ
2. Dil-i sengīnine kār itse n'ola tīşe-i āhuñ
Añılur Bī-sütün taşında nāmı dañı Ferhād'uñ
3. Nigāristān-ı 'ālemde çü bir rūḥ-ı muşavversin
Nice Mānī'leri deng eylemişdür naḳş-ı Bih-zāduñ
4. Nihāl-i kāmēt-i bālāsına kul olmazam dirmiş
Ḳosun da'vāyı ol ḥaddi degüldür serv-i āzāduñ
5. Selīs-elfāz-ıla bir şi'r-i mevzūn eyledüñ inşā
Senüñ de 'Azmiyā bilsek bu fende kimdür üstāduñ

-145-

Velehu

[Azmi]

fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilün

1. Şanma rūyuñ var-iken gülşene meyl ide gönül
Yüzüñ ey gonce yiter bāğ-ı cihānda aña gül
2. Olmazam ṭālib-i gülşen ne esīr-i bāde
Māil-i lāle-ruḥam baña gerekmez gül ü mül

3. Yiridür bûlbûl-i cân itse şetâret göricek
Kanı bir gonce-i la'lün gibi şûh u şengül
4. Kanberün olayın öñünce 'alîlün eyle
Zü'l-fekârün yiter elde kılıç atun Düldül
5. 'Azmiyâ var-ısa teng oldı kabâ-yı sühanun
Tab'-ı kûtâh olanun kâmetine râst degül

[37b]

-146-

Vâkı 'a-nâme-i 'Azmi³⁷⁶

fâilâtün/fâilâtün/fâilün

1. 'Âlem-i rüyâda gördüm bir gice
Hvâb-ı gafletde yaturken nâgehân
2. Toğdı qarşumdan benim bir âfitâb
Toldı nûrından zemîn ü âsumân
3. Gördüm anda âfitâba muttaşıl
İki mâh-ı nev muķâbil bî-gümân
4. İki yılduz toğmış altunda anun
Geh toğar geh tolunur tûrmaz hemân

³⁷⁶ Bu şiirin 1-17. beyti bu sayfada yer almakla beraber 18-26. beyitler 41a'da yer almaktadır.

5. İkişer mäh-ı nev anları dahı
Zîr ü bālāsında itmiş der-miyân

6. Hoş temāşā eyler-iken bunları
Ol güneşden oldu bir zerre ‘ayân

7. Zerreyi dahı ihâta eylemiş
İki mäh-ı nev ki reşk eyler cihân

8. Zerrenün içinde oldu âşikâr
İki pervîn anda olmuşken nihân

9. Çeşm-i ‘ibretle bakarken bunlara
İki mehtâb irdi çün ebr-i girân

10. Kâpladı mihr ü meh ü yıldızları
Birisinden kalmadı hergiz nişân

11. Görürin ol iki mehtâbuñ dahı
Uçlarında on hilâl-i şem‘-i cân

12. On hilâlün dahı on bedr-i münîr
Başınun üstinde itmişler mekân

13. Dahı her mehtâbı ikişer hilâl
Ortaya almış turur çün âşiyân

14. Ol hilālūñ biri artar eksilür
Birisi birinde  urur cāvidān

15. Gitse andan artup eksilen hilāl
Bir hilāl-i nev dağı açar dehān

16. Gelmeyüp bedr-i m n re hiç zevāl
 fit b- s  tolunmaz her zam n

17. Bunlara dağı iderken hoş na ar
 ul ul-ile  old  n geh g  -  c n

18. G r rin ol  fit b  kaplayan
Ol iki meht b-    h-  a ter n

19. Eyleyüp burc-   amelden Cedy'e seyr
 ev den  old  zem n-ile zam n

20. Bu s r r-ile uyanup    bdan
S nem olmuş  a n-  g l-z r-  cin n

21. Kim bu    bu  eyleye ta'  rini
An  H    itsün cih nda k mr n

22. Her kime kim iri urse bu ma  l
 anmasun an  mur dum imti  n

23. Neyleyin iz  r-  fa l itmek degül

Āzmāyiş kıldı tab‘-ı hürde-dān

24. Bunı iz‘ān eyleyüp ta‘bīr iden
Göndere bize cevābından nişān

25. Kim bu nazm-ı rūḥ-ı baḥş-ı ‘Azmiyā
Luṭf idüp yārāna ilte armağān

26. Her murādātın anuḡ da dāimā
Eyleye ḥāşıl Ḥudā-yı müste‘ān

-147-

Cevāb-ı Vāḳı‘a li-Muḥarririhi’l-Ḥaḳīr

[Dervīş Ahmed]³⁷⁷

fāilātün/fāilātün/fāilün

1. ‘Ālem-i rüyāda gördigün şehā
Her ne ise ideyin bir bir beyān

2. Vech-i ādemdür murād andan hemīn
Ol güneş kim oldı karşıḡda ‘ayān

3. Gördigün hem āfitāba muttaşıl
İki māh-ı nev iki қаşdur hemān

4. İki yılduz kim toğar altında hem
İki gözdür eyleme zann u gümān

³⁷⁷ Keza devamı olan Ahmed’in şiirinin de 1-7. beyitleri 41a’da, 8-20. beyitleri 41b’de yer almaktadır.

5. İkişer mäh-ı nev anları dahı
Eyleyen kapaklarıdur der-miyân

6. Ol güneşde oldı bir zerre bedîd
Zerreden dahı murâd oldı dehân

7. Hem ihâta eyleyen ol zerreyi
İki mäh-ı nev iki lebdür inan

8. Zerreñ içinde olan âşikâr
İki pervîn dişleridür bî-gümân

9. İki mehtâb ıruban hem bunları
Kıplayan iki elidür her zamân

10. İki mehtâbuñ ucında on hilâl
Oldı bu on barmağı on şem‘-i cân

11. On hilâl üstinde on bedr-i münîr
On tırnağ on barmağ ucında nişân³⁷⁸

12. Dahı her mehtâbı ikişer hilâl
Ortaya alan tırnağ ucu ‘ayân³⁷⁹

13. Artup eksilen hilâlün birisi

³⁷⁸ Bu mısranın vezni kusurludur.

³⁷⁹ Bu mısranın vezni kusurludur.

Kesilen tırnağ ucıdur her zamān

14. Gelmeyüp bedr-i münire hiç zevāl
Ol tırnağ tırur yirinde cāvidān³⁸⁰

15. Āfitābı kaplayup tıran dağı
Ol iki mehtāb şāh-ı aḥterān

16. Eyleyüp burc-ı ḥamelden Cedy'e seyr
İki el kendü gider günden 'ayān

17. Ol güneş 'arż-ı cemāl itdi yine
Şevkden tıldı zemīn-ile zamān

18. İş-bunuḡ ta'bīri budur kim gören
Ḥazret-i peygamberi görmiş 'ayān

19. Ḥaḡ müyesser eyleye bize dağı
Ḥazret-i Peygamber'i görmek i cān

20. Yā İlāhi **Dervīş Aḥmed** dağı hem
Ol Muḥammed rü'yetin ister hemān

-148-

Velehu

[Aḥmed]^{381 382}

³⁸⁰ Bu mısranın vezni kusurludur.

fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilün

1. 'İlm-ile olmak dilerseñ āşinā
Eyle var ehl-i hevādan ictināb
2. Kendüñe az yimegi 'ādet idin
Şubha dek olma esīr-i cāme-ḥ'āb
3. Ol şalāḥ ehli namāzı pīşe kııl
Hem-enīsün rüz u şeb olsun kitāb

[38a]

-149-

Nizāmī^{*}

fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilün

1. Sāḳiyā sāğar-ı billūra dök ol yāḳūtı
Ki tenün ḳuvvetidür rûḥ-ı revānuḡ ḳūtı
2. Zēḳanuḡ çāhı ne sâḫirdür eyā³⁸³ Zühre-cebīn
Ki şuya iltür ü şusuz getürür Hārūt'ı

³⁸¹ Mahlasta Ahmed ismi geçmese de bir önceki şiirin Ahmed'in olmasından ve bu şiirin başlığındaki "velehu" ibaresinden şiirin Ahmed'e ait olduğu anlaşılmaktadır.

³⁸² Bu şiir de bir önceki şiirden sonra olup 41b'de yer almaktadır. Ancak bir önceki şiirler kopukluk olmaması için bu sayfaya alınca sayfa bütünlüğünün bozulmaması adına bu şiirde bu sayfaya eklenmiştir.

* NİD, s. 237.

³⁸³ sâḫirdür eyā: sâḫir durur ey, NİD.

3. Şīvesinde³⁸⁴ haṭuṇuṇ oldu muḥaḥḫaḫ bu ki³⁸⁵ 386
Şūlşi deṅlü [de]³⁸⁷ degül ḥüsn-i ḥaṭ-ı Yāḫūtī

4. Ḥabs-i³⁸⁸ tenden dili ḫurtar ne revādur ki ola³⁸⁹
Murğ-ı lāhūtī esīr-i ḳafes-i nāsūtī

5. Ḳaşlaruṇ yay[ı] firāk-ıla³⁹⁰ **Nizāmī** ger öle
Ḥasret oḳlarına şandūḳa ola tābūtı

-150-

Necātī* 391

fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilün

1. N'ola dökülse yaşum çeşme-i ḥayvān degül'a
Yire geçsün nideyin dirligüm andan degül'a

2. Beni iḫer diyü bilsem neye sevmez şūfī
Meydür arada nizā' itdügimüz ḳan degül'a

³⁸⁴ Şīvesinde: şivesinden, NİD.

³⁸⁵ bu ki: bil kim, NİD.

³⁸⁶ Divanda 3 ve 4. beyit takdim tehirlidir.

³⁸⁷ Şūlşi deṅlü [de]: Şūls-i ḥüsnüñce, NİD.

³⁸⁸ Ḥabs: Ḳayd, NİD.

³⁸⁹ ne revādur ki ola: ki dirīḡ ola k'ola, NİD.

³⁹⁰ yay[ı] firāk-ıla: yayı firāḳında, NİD.

* NED, s. 453-454.

³⁹¹ Divanda iki ayrı gazel olan “degül'a” redifli şiirlerin beyitleri nüshada karışık olarak verilmiştir. 1, 2 ve 4. beyit divandaki ikinci gazele ait iken 3 ve 5. beyit divandaki birinci gazelden alınmıştır.

3. Vā'izā nār 'azābıyla beni k rkutma
 ol cehennemidid g n  te -i hicr n degül'a
4. Hay esirge seni sen c n ele girmez dirler
C n-i  n  am yimezin³⁹² c n-ısa c n n degül'a
5. Ey **Nec t ** g   imiş '  ıka y r ayrılı ı³⁹³
Bedene r   ved  eylemek  s n degül'a

[38b]

-151-

Mu terem Efendi

mef  l /f  il t /mef  il /f  ilün

1. Yüzden götür ni  b  ki dil feyz-i n r ide
 ol meh gibi ver '-ı se  bdan z h r ide
2. Ol gün irer mi s ye-şıfat fer  olup yüzüm
Andan h r m u n zla ol meh 'öbür ide
3. Meyl-i  af -y  sal anat itmez  u kimse kim
Resm-i fen -y  ' leme kesb-i  u ' r ide
4. Y r n  hem  e vaşlına r   b geçer 'adı

³⁹² yimezin: yimezem, NED.

³⁹³ '  ıka y r ayrılığı:   ı ı terk eyleme y r, NED.

Şeytān revā mıdur ki vara ƙaşd-ı hūr ide

5. İrmez şadā-yı nāle-i ‘uşşāk o māha kim
Şerh-i derūn u ‘arza-i mā-fi’ş-şudūr ide

6. İskender olsa dahı düşer başdan efseri
Ol kim cihānda bāde-i cām-ı ğurūr ide

7. Sīm-i sirişki pāyūne ĩşār iderdi dil
Havfum budur ki merdüm-i dīde ƙuşūr ide

8. Başlar maƙāle tūtī-yi ƙab‘-ı sūhan-ğudāz
Mir‘āt-ı dilde ‘aks-i ruħun kim sudūr ide

9. Şīr-i ecel şikārı olur **Muħterem** o kim
Der-bend-i mīşe-zār-ı felekde mūrūr ide

-152-

Vaħdeti^{*}

[Müfred]

fe‘ilātün/meƣā‘ilün/fe‘ilün

1. Destī yıgdūr dime şurāhīden

Vaħdeti şāyed incine şīşe

[39a]

* Bu beyit divanda yer almamaktadır.

-153-

‘Abdī*

mef‘ülü/fā ‘ilātü/mefā ‘ilü/fā ‘ilün

1. Bīmār-ı ‘aşkunı oldı gönül hiç bilür³⁹⁴ misin
Sen bî-vefâyı terk idemez öldürür misin
2. Ey hoş-hırām ‘ahdüne tırmaz mısın dağı
‘Uşşāka nāz u şīveler eyler yürür misin
3. Kūyunda seg rakībi didüm eylerin helāk
Ol şūh didi nāz-ıla dağı sürür misin
4. Açılmaz-ısa ağlamadan gözlerüm n’ola
Ey tıfl-ı nā-resīde beni güldürür³⁹⁵ misin
5. Göstermez oldı gün yüzini aldı gönlümü³⁹⁶
‘Abdī cefāya başladı ol meh görür misin

-154-

Bākī Efendi*

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

* RİT. s. 220.

³⁹⁴ bilür: görür, RİT.

³⁹⁵ güldürür: öldürür, RİT.

³⁹⁶ gönlümü: gönlümüz, RİT.

* BAD, s. 372-373.

1. Karşı tutdum sîne-i şad-çâki senden cânibe
Gönder ey kaşı kemānum tîri benden cânibe
2. Defterin bād-ı şabā lü' lü-i lālānuñ dürrer
İlter olsa dişlerüñ dürr-i³⁹⁷ 'Aden'den cânibe
3. Seyr idelden gül-şen-i hüsñünde kıdd ü haddüñi³⁹⁸
Çekmez oldı hâtırüm serv ü semenden³⁹⁹ cânibe
4. Hüsrevâ yıllar-durur yolunda Ferhād'uñ geçer⁴⁰⁰
Mâyil ol gel **Bâkî**-i şîrîn-sühānden cânibe
5. Görmesün kimse sakın diyü lebin dişler başa⁴⁰¹
Bağduğumca ol leb-i⁴⁰² şekker-şikenden cânibe

[39b]

-155-

Velehu⁴⁰³

['Azmi]

³⁹⁷ dürr: vaşfin, BAD.

³⁹⁸ Bu beyit divanda 4. sıradadır.

³⁹⁹ semenden: çemenden, BAD.

⁴⁰⁰ Bu beyit divanda makta beytidit.

⁴⁰¹ Bu beyit divanda 3. sıradadır.

⁴⁰² leb: büt, BAD.

⁴⁰³ Mecmuada bir önceki şiir Bâkî'nin olmasına rağmen şiir velehu diye başlamakta ve Azmi ile devam etmektedir. Bu nedenle sayfada kopukluk olması veya sayfaların karıştırılma ihtimali yüksektir.

fe' ilātün/mefā' ilün/fe' ilün

1. Dökmedi eşk dîdeler bir dem
Yaş yirine kan akısar bir dem
2. Murğ-ı dil kūyuğa olur mā'il
İstemez taşra sen hamāme harem
3. Şunsa dermān-içün 'adū tiryāk
İle tiryāk ise olur bağa sem
4. Kaṭre miqdārı 'aynına gelmez
Ne kadar dil uzatsa eşküme yem
5. Dūzaḥ-ı ğamda 'Azmīyā kıaldum
Cennet-i kūyuğa ne vaḳtın irem

-156-

Velehu

['Azmī]

mef'ülü/mefā' ilü/mefā' ilü/fe' ülün

1. Çehrem şararur döküle gözden yire kanum
Andan bulunur 'illet-i derd-i yereḳānum
2. Peykān[1] irişse tene tırmaz yürek oynar
Günden güne artar gibi ğāyet ḥafaḳānum

3. Tenden güzer iden okuñuñ yâresi şanma
Ardınca bakup qaldı bu çeşm-i nigerānum
4. Tātār-ı müjeñ şaflarınuñ haylini zabt it
Yağmalamasun mülk-i dili zulm-ıla hānum
5. Terk-i ser idersem dehen-i yādına ‘**Azmī**
Bulunmaya ‘anqā gibi ‘ālemde nişānum

[40a]

-157-

Tahmīs-i ‘Azmī

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/fe ‘ülün

1. Meh ü mihr eyleyüp qat‘-ı menāzil
Harīm-i kūyuña olmağa nāzil
Olup nāhīd-ile bezmüne dāhil
Felek encümden uyarmış meşā‘il
Yanar şan cāmi‘ içinde qanādil
2. Ele al hātırını ben ğarībün
Olam gül-zāruñ içre ‘andelībün
Eger dīdār ola dirseñ naşībün
Dilini bağlamağ-ıçün raķībün
Qoluñ boynuma kıl sīmīn hamā‘il
3. Nihāle qaddün enbāz eyler ol serv
Hāzān olmuş qışın yaz eyler ol serv

Özin gitdükçe mümtâz eyler ol serv
Bir ayağ üzre biñ nâz eyler ol serv
Nice olmaya göñlüm aña mâyil

4. Gedā-yı kūyuñam ırma қапуñdan
Beni redd idüp ırdurma қапуñdan
Buyur ihsānuñı turma қапуñdan
Yetīm-i eşkümi sürme қапуñdan
Degüldür çünki cā'iz redd-i sâil

5. Niçe bir rūḥa 'Azmi cismi қабir it
Yaşuñ bārān u āhuñ aña ebr it
Yüz ur ol şāha yiter cāna cebr it
Dilerseñ vaşlı 'Adli⁴⁰⁴ hicre şabr it
Belī bī-renc olmaz genç ḥāşıl

[40b]

-158-

Nev'î Efendi* 405

mef'ûlû/fâ ilâtün/mef'ûlû/fâ ilâtün

1. Tâli' bu vech-ile dūn ser-keş nigār böyle
Bī-çāre 'āşıkı gör baht öyle yār böyle

2. Vuşlatda bīm-i hicrān hicrānda āfet-i⁴⁰⁶ cān

⁴⁰⁴ Bu şiir 'Adlî divanında yer almamaktadır.

* NVD, s. 494.

⁴⁰⁵ Bu şiir divanda 6 beyittir.

Derd-i firāk öyle vaşl-ı nigār⁴⁰⁷ böyle

3. Dil-dār tünd ü ser-keş ağıyār-ısa cefākār⁴⁰⁸
N'itsün yā bülbul-i dil gül öyle hār böyle

4. Ten zevrağın düşürme girdāb-ı inķılāba^{409 410}
Şabr it göñül ki qalmaz bu rūzgār böyle

5. Nev'ī nice getürsün hicrān yükine tākāt
Cism-i nizār öyle⁴¹¹ cān-ı figār böyle

-159-

Zārī

fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilün

1. İsterin size sögem bire ekābir gidiler
A.ları g..leri bol aqçası vāfir gidiler
2. Aqçamuz çok diyü olmış işüñüz fışk u fücür
Bire zālīm bire fāsıq bire fācir gidiler
3. Şürb-i hamr u dübür olmış işüñüz leyl ü nehār
Bire zānī bire lūṭī bire kāfir gidiler

⁴⁰⁶ hicrānda āfet: hecrinde mihnet, NVD.

⁴⁰⁷ öyle vaşl-ı nigār: böyle vaşl u kinār, NVD.

⁴⁰⁸ cefākār: cefā-cū, NVD.

⁴⁰⁹ inķılāba: ıztırāba, NVD.

⁴¹⁰ Divānda 4. Ve 5. Beyit takdim tehirlidir.

⁴¹¹ öyle, böyle, NVD.

4. Gülüşür қа' r-ı cehennemde size mülhidler
Ol azāb içre yüregüm size acır gidiler

5. Ben bulardan degülin kendümi ğayrı bilürin
Ummazın **Zārī** saña beñzeye sāyir gidiler

[42a]

-160-

Ḳaṣīde-i Cinānī⁴¹²

müstef' ilün/müstef' ilün/müstef' ilün/müstef' ilün

1. Ol sīm-ber virmez ḥaber tenhā gezer kılmaz ḥazer⁴¹³
Ḳıl bir nazar dirsem eger biñ nāz ider bakmaz geçer
2. Zülfi⁴¹⁴ siyeh ruḥsārı⁴¹⁵ meh zerrīn küleh⁴¹⁶ bir pādişeh
Ben bī-güneh ḥālüm tebeh dil pür-veleh cān muḥtażar
3. Ḥāk oldı ten ey pür-fiten bu mekr ü fen her dem neden
Devletle sen ḳal şağ esen hicrünle ben kıldum sefer

* CİD, s. 67-68-69.

⁴¹²Divanda 21 beyit olan şiirin 4. beyti nüshada eksik olup 20 beyitten oluşmaktadır. 13. beyitten itibaren beyit sıraları divana göre karışıktır.

⁴¹³Satırda ḥazer yerine sefer yazılmış, üstüne düzeltme olarak ḥazer yazılmıştır.

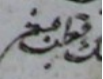
⁴¹⁴Zülfi: zülfün, CİD.

⁴¹⁵ruḥsārı: ruḥsāre, CİD.

⁴¹⁶zerrīn küleh: sen bī-şübeh, CİD.

4. Virdüm seri ben serseri ol ruḥları verd-i tarī
Açmaz deri eyler beri ben çākeri şām u seḥer
5. İden bulur şanma kalur bir gün olur vaḳti gelür
Ḥālüm bilür şefkat kılar ḥayfūm⁴¹⁷ alur dirsem eger
6. Baḥr-ı ‘aṭā kān-ı seḥā şīr-i veḡā seyf-i Ḥudā
Şehler aṇa nisbet gedā Sulṭān Murād-ı nām-ver
7. Şāh-ı felek bī-müşterek tutar dilek virür yelek
Bī-reyb ü şek kalb-i miḥek reşk-i melek kuṭb-ı (...) ⁴¹⁸
8. Qad nārven ruḥ nesteren ḥaṭ yāsemen yāḥūd semen
Şīrīn-suḥen nāzūk-beden serv-i çemen naḥl-i hüner
9. Şāḥib-kerem ‘ālī-himem devrinde ḡam maḥz-ı ‘adem
Dārā-ḥaşem Sencer-‘alem maḥkūmı hem baḥr-ile ber
10. Kār-ı ⁴¹⁹ ‘amel zühdi meşel bilmez kesel kılmaz zelel
Söyler ḡazel nazmı güzel hep bī-bedel o ⁴²⁰ şī ‘r-i ter
11. Rengīn edā olur ⁴²¹ şehā kalbe şafā rūḥa ḡidā ⁴²² ⁴²³

⁴¹⁷ ḥayfūm: ḥaḳḳūm, CİD.

⁴¹⁸ N.

⁴¹⁹ Kār: kārı, CİD.

⁴²⁰ O: ol, CİD.

⁴²¹ olur: oldur, CİD.

⁴²² kalbe şafā rūḥa ḡidā: rūḥa ḡidā cāna şafā, CİD.

Dirsem revā bir⁴²⁴ hoş-nevā kıalsun **Cinānī**⁴²⁵den eğer

12. Vālā-neseb nīkū-ķaseb tavr-ı ‘aceb aķlāķı hep

Her rūz u ęeb ęormaz sebeb sīm ü zeheb iķsān ider

13. Bāb-ı⁴²⁵ sened bī-dāda sed bir dīv ü ded⁴²⁶ andan leked

Tā ced-be-ced nesl-i esed bilmez ebed ķavf u ķaķar

[42b]

14. Güftārı ķaķ fikri adaķ ęehler sebaķ alsa eķaķ

Māh-ı ğasaķ mihr-i falaķ zībā-nesaķ nīkū-siyer

15. Tebrīz ü [re]y mülkinde key ser-cümle ęey ‘adl-ile ķay

Kim iķse mey mürd⁴²⁷ itse ķay⁴²⁸ baĝrında key ķanı heder

16. ‘Ālī-meniğ bī-ser-zeniğ dād [u] dihiğ aķa reviğ

Altun ğümüş virmekdür⁴²⁹ iç bād ü beleş kim kılsa cer

17. Ćarķuķ mehi dehrūķ ęehi mülkü[ķ]⁴³⁰ zihī ğamdan tehi

Ęehler gehī ğūyā rehi ol der-gehi eyler maķar

⁴²³ Divanda 21. beyit olan makta beyti burada 11. beyit olarak verilmiştir.

⁴²⁴ bir: bu, CİD.

⁴²⁵ Bāb: bābı, N.

⁴²⁶ bir dīv ü ded: yir ķaķm-ı bed, CİD.

⁴²⁷ mürd: ğüş: CİD.

⁴²⁸ ķay: ney, CİD.

⁴²⁹ virmekdür: almaķdur, CİD.

⁴³⁰ mülk-i: ‘aķruķ, CİD.

18. Zātı velī gūyā ‘Alī ‘ahdi melī naşşı celī⁴³¹

Şīr-i belī söyler velī şīrīn dili şehd ü şeker

19. Vaşfinda⁴³² kes bī-dest-res ıtnāba bes kılma heves

Bu dehlü bes ey bü’l-heves⁴³³ gel sözi kes kıl muhtaşar

20. Hāk yeksere nuşret⁴³⁴ vire luţfi⁴³⁵ ire ol serve[re]⁴³⁶

Hāşmı kıra tīgī ura dāyim göre feth ü zafer

-161-

[Maṭla‘]⁴³⁷

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Sevmişem bir nev-civānı dem-be-dem başum s..er

Qorqaram öyle dimege nāgehān s..im gider

[43a]

-162-

Tesdīs-i Tīgī be-Redd-i Maṭla‘-ı ‘Ulvi

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün

⁴³¹ ‘ahdi melī naşşı celī: naşşı celī ‘ahdi melī, CİD.

⁴³² Vaşfinda: vaşfina, CİD.

⁴³³ bü’l-heves: hoş-nefes, CİD.

⁴³⁴ nuşret: fırsat, CİD.

⁴³⁵ luţfi: ‘avni, CİD.

⁴³⁶ serve[re]: servere, CİD.

⁴³⁷ Nüshada başlıkta müfred yazmaktadır.

1. Baña kemlik şatanlar dā'imā eyelikle yād olsun
Zevālüm isteyenler gün gibi rüşen-nihād olsun
Kuşūrum gözleyen kāmillerūñ 'ömri ziyād olsun
Mükāfātı dimem bir muktezā-yı 'adl ü dād olsun
Yıkanlar hātır-ı nā-şādımı Yā Rabb şād olsun
Benim-çün nā-murād olsun diyenler ber-murād olsun

2. Sitemgerlikde çün ol bī-vefā yār oldı ağyāra
Cefāsından şafālar kesb idüp zevk itmedür çāre
Naşīb olan belādur muttaşıl çün 'āşık-ı zāra
Dil-i zārum elemnden hazz alur incinmez āzāra
Yıkanlar hātır-ı nā-şādımı Yā Rabb şād olsun
Benim-çün nā-murād olsun diyenler ber-murād olsun

3. Derūnum gamla pür oldukça halkı şād-mān ister
Ne dehlü zār u nā-kām olsa dehri kām-rān ister
Cihānı kendü gibi şanma zār u nā-tüvān ister
Meşeldür gerçi dirler yıkılanı yıkılan ister
Yıkanlar hātır-ı nā-şādımı Yā Rabb şād olsun
Benim-çün nā-murād olsun diyenler ber-murād olsun

4. Revān oldukça rūhum hāne-i vīrāne-i tenden
Kimesne istemem rencīde-hātır olduğın benden
Kabūlümdür ne gelse cevri-i yār u kahr-ı düşmenden
Murādı bu dil-i nā-şād u nā-kāmuñ budur senden
Yıkanlar hātır-ı nā-şādımı Yā Rabb şād olsun
Benim-çün nā-murād olsun diyenler ber-murād olsun

5. Murād üzre felekde görmeyüp şenlik yüzün üstād
Harāb-ābād-ı 'ālemden çeker biñ cevri-ile bī-dād

Olup derd ü belā vü dehr-i dūna **Ṭīġiyā** mu'tād
Koyup bu maṭla'ı hūzn ile gitdi 'Ulvī-i nā-şād
Yıkanlar ḥātır-ı nā-şādumı Yā Rabb şād olsun
Benim-çün nā-murād olsun diyenler ber-murād olsun

[43b]

-163-

[Maṭla']

mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün

1. 'Azizüm hoş şafā geldün bu gice bunda mihm[ān] ol
Göçersin 'ākıbet yarın gerekse Mısr'a sultān ol

-164-

[Maṭla']⁴³⁸

mefā 'ilün/mefā 'ilün/fe 'ülün

1. Kōnan göçer gelen geçer be-her ḥāl
Eger Hüsrev eger Şīrīn eger Zāl

-165-

[Maṭla']⁴³⁹

fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilün

⁴³⁸ Nūshada başlıkta müfred yazmaktadır.

⁴³⁹ Nūshada başlıkta müfred yazmaktadır.

1. ‘Ākıl iseñ dime Ferhād-ile Mecnūn’a deli
Eylesen ħalka naẓar her biri bir gūne deli

-166-

[Murabba‘]⁴⁴⁰

mef‘ūlü/mefā‘īlü/mefā‘īlü/fe‘ūlün

1. Ey ğonce-dehen gül gibi bir gün şolacağsın
‘Āşıkıların itdüklerini hep bulacağsın
Bu şīve nedür bilmez misin hiç n’olacağsın
Terk eyle güzel şonra peşīmān olacağsın

-167-

[Maṭla‘]

(...)⁴⁴¹

1. Her kişinūñ yüzine gül gibi gülersin
Kul eylemege dünyāyı dilersin

-168-

[Bāḳī]^{* 442}

fe‘ilātün/fe‘ilātün/fe‘ilātün/fe‘ilün

1. Eylesün vaşlını⁴⁴³ [dermān]^D dil-i bīmāra meded

⁴⁴⁰ Bir murabbanın ilk bendi alınıp devamının alınmadığını düşünüyoruz.

⁴⁴¹ Vezin tespit edilememiştir.

* BAD, s. 125.

⁴⁴² Bu şiir divanda 6 beyittir.

Düstlar işte ben öldüm baña bir çäre meded

2. Zaḥm-ı sīnemden oḡuḡ pārelerin hep alma
Ṭursun Allāh'ı seversen hele bir pāre meded

3. Güher-i cāmı yitirdük ḡam bizi⁴⁴⁴ öldürüyor
Sāḡiyā gel bulı vir ḡanda ise ara meded

4. İḥtirāz eylemedüḡ⁴⁴⁵ aldılar elden cāmı
Vāḡıf itme ṣaḡın ol⁴⁴⁶ kimseyi esrāra meded

5. Mededüḡ ḡalmadı feryād [u] fiḡān eyleyecek
Saḡa kimden ir[e]⁴⁴⁷ ey **Bāḡī**-i bī-çäre meded

[44a]

-169-

Emīr

fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilün

1. 'Aşḡuḡuḡ der-bendi içre vādī-i ḡam dar yir
Fūrḡatüḡ rāhında kūh-ı ḡuşṣa nā-hem-vār yir

⁴⁴³ vaşlını: la'lini, BAD.

⁴⁴⁴ ḡam bizi: bizi ḡam, BAD.

⁴⁴⁵ eylemedüḡ: itmedüḡüz, BAD.

⁴⁴⁶ itme ṣaḡın ol: itmeḡ ṣaḡınuḡ, BAD.

⁴⁴⁷ ir[e]: ire, BAD.

2. Deşt-i hicrân içre müjgānuñ ğamın yir bu göñül
Gūyiyā bir üştür-i ser-mestdür kim hār yir
3. Yidügin nār u yirin od eyledi fikr-i ruḥuñ
Dil semenderdür kim itmiş nārı yir hem nār yir
4. Dīdesin menzil idüp göñlinde yir itmez ceyb
Olduğı-çün çeşm ü kalb-i şūfī teng ü tār yir
5. Dilde yir idüp şanevber kıddine ğam yir **Emīr**
Kim ki bāğında nihāl-i mīve dikdi bār yir

-170-

Yahyā*

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün

1. Dilā rāh-ı muḥabbetde belādan ictināb olmaz
Cefādan incinüp ‘öẓr eylemek hergiz cevāb olmaz
2. Güneş yüzlü kamer-sīmā güzeller çok-durur ammā
Benüm serv-i bülendüm gibi bir ‘ālī-cenāb olmaz
3. Sevüp bir tāze maḥbūbı vişāli gencine irmez
Yıkılup cām-ı ‘aşk-ıla şu kim mest [ü] ḥarāb olmaz
4. Belānı çekmek-içün ḥaşra dek sağ olmak⁴⁴⁸ isterdüm

* TYD, s. 372.

Dirîgâ Ka‘be katında⁴⁴⁹ du‘âmuz müstecâb olmaz

5. Vişâl isterseñ ey **Yahyâ** vücûduñ perdesin çâk it
Hemîşe ‘âşık u ma‘şûk arasında hicâb olmaz

[44b]

-171-

Lisânî Efendi

fe ‘ilâtün/fe ‘ilâtün/fe ‘ilâtün/fe ‘ilün

1. Çok niyâz eyledüm ol bār-geh-i a‘lāya
Yüzümi sürmek-içün merķad-i Mevlānā’ya
2. Şübhesüz gözi açıklardan olur hâkkı görür
Çekseler hâk-i derin dīde-i nā-bīnāya
3. Bunca demdür ki şafâ ehli hevâsında yiler
Neyle kılmış nazarı hâzret-i Mevlānā’ya
4. Başmadı kimse kadem ‘āleme Şems-i Tebrîz
Baş alup gideli hāngah-ı ‘uqbāya
5. Şanmañuz fakr-ıla fahr eyleyen ehl-i tecrīd
Günehe köhne şalın deġiše saltanat-ı Dārā’ya

⁴⁴⁸ olmak: olmağ, TYD.

⁴⁴⁹ katında: kapuñda, TYD.

6. Māsivā terkin urup ʔālīb-i sırru'llāh ol
Terk-i lafz eyle eger vākıf iseñ ma'nāya
7. Der-geh-i merd-i Hudā'ya er iseñ ʔul olıgör
Serfürü itme **Lisānī** bu zen-i dünyāya

-172-

Meşāmī Beg

fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilün

1. Göñlüme her dem gelür hicrān hicrān üstine
Tekyedür lā-büd ʔonar mihmān mihmān üstine
2. Var-iken dilde ʔayalün gelmesün cānā ʔamuñ
ʔonmağ olmaz dūstum sulṭān sulṭān üstine
3. İtlerün üzre taşaddur itdigüm 'ayb olmasun
Bī-tekellüf oturur yārān yārān üstine
4. Sīnede her yaqdığuş dāğ üzre gel bir pāre kes
Beglere lāyık-durur iḥsān iḥsān üstine
5. Pādişāh-ı mülk-i nazm oldı **Meşāmī** bendenüz
Āsitānında ʔurur dīvān dīvān üstine

[45a]

-173-

Maḳālī Beg

fe 'ilātün/meḳā 'ilün/fe 'ilün

1. Yār kim luṭf-ıla kenāra gele
Benzer ol 'ıyda kim bahāra gele
2. Çeşm-i terde ḥayāl-i 'ārız-ı yār
Bir perīdür ki çeşm-i sāra gele
3. Kehkeşān şanma āh-ı pūr şererüm
Yol idüpdür sipihre vara gele
4. Ne sa'ādet durur ki ḥāneye yār
İtdügi cevre i 'tizāra gele
5. Hāşe-lillāh ḳuluṅ **Maḳālī** gibi
Bir belā-keş bu rüzgāra gele

-174-

Āzerī Çelebi*

fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilün

1. Pāye-i 'ālī recā itmez ḳapunda ḥāk olan
Taht-ı şāhı istemez menzil-gehi eflāk olan

* Bu şiir, Riyâz-ı Belde-i Edirne isimli kitapta yer almaktadır. s. 1665.

2. ‘Āķıbet cām-ı sürūr-encām-ı vaşlı nūş ider
Sāğar-ı miḥnet-fezā-yı hicr-ile ğam-nāk olan
3. Cānına minnet bilürken yolına cān virmegi
Baş u cān kaydın çeker mi ‘āşık-ı bī-bāk olan
4. ‘Aql u idrāk-ile hem-rāh olma rāh-ı ‘aşķda
Menzil almaz pāy-bend-i rişte-i idrāk olan
5. Seyr ider āḥir ‘izār-ı şāhid-i maķşūdını
Āzerī naķş-ı ğarażdan levḥ-i ḳalbi pāk olan

[45b]

-175-

Ḳabūlī*

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün

1. Yatur pīr-i muġān evġār olup desti ḳabaķ tıtmaz
Şu denlü bāde-nūş olmış ki el dıtrer ayak tıtmaz
2. ‘Aşā-y-ıla içürdi dime şūfī pīr-i mey-ḥāne
Elünġe ihtiyārūḡ başuḡa kimse çomaķ tıtmaz
3. Zeri bir sīm-ten maḥbūba şarf it yoḡsa ey ḥ‘āce
Senüḡ⁴⁵⁰ ol rüz u şeb ḳoynuḡda yatur⁴⁵¹ ısıcaķ tıtmaz

* KAD, s. 597-598.

4. Semend-i hâtırüm ‘aşka tütildi dime ey zâhid
Har-ı nâ-pây-dâr u nâ-pesendi hiç⁴⁵² ulak tutmaz
5. **Ḳabûlî** gevher-i kân-ı ma‘ârif bî-revâc ancak
Dür-i nazm-ı kelâm-ı pâküñe kimse kulak tutmaz

-176-

Ḳabûlî*

mef‘ûlü/mefâ‘îlü/mefâ‘îlü/fe‘ûlün

1. Ey tıfl-ı sirişküm katı kalğardun⁴⁵³-a diñ diñ
Halvâ-yı leb-i dil-beri gördün de mi⁴⁵⁴ diñ diñ
2. Uydurmuş uşûle sözini sille-i üstâd
Añdukça defün dahı öter kulağı çın çın
3. Benzer geçinürken hañ-ı yâre siñivirdi
Gelsün⁴⁵⁵ yüze gülsün⁴⁵⁶ mi benefşe gibi siñ siñ
4. Siñ siñ siñilet seg gibi ağıyârı kapuñda

⁴⁵⁰ Senün: Seni, KAD.

⁴⁵¹ yatur: yatsa, KAD.

⁴⁵² hiç: hüd, KAD.

* KAD, s. 628.

⁴⁵³ kalğardun: kalğırdun, KAD.

⁴⁵⁴ de mi: yine, KAD.

⁴⁵⁵ Gelsün: Varsun, KAD.

⁴⁵⁶ gülsün: gelsün: KAD.

Faḡ faḡ⁴⁵⁷ ulusun ol köpege at taş1 f1ḡ f1ḡ

5. Raḡm eyler-idi yaşumuza yār **Ḳabūlī**

Aḡyār geḡüp ḡarşumuza ḡülmese ḡiḡ ḡiḡ

[46a]

-177-

Raḡmī*

fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilün

1. Ża'fdan künc-i 'anāda kim dil-i şeydā yatur
Ger ecel gelseydi görmez şöyle nā-peydā yatur
2. Cūşa gelse kem ḡabābıdur rūsūm-ı kā'ināt
'Aşḡdur nāmı feżā-yı dilde bir deryā yatur
3. Pāyinün ḡārın çıkarmış sūzen-i müjgān-ile
Deşteyi⁴⁵⁸ Mecnūn göricek⁴⁵⁹ nāḡa-i Leylā yatur
4. Var fenā deştin temāşā it açup 'ibret gözin
Nice İskender türāb olmuş nice Dārā yatur
5. Şāh-ı 'ālem gelse çekmez pāyini dāmānına

⁴⁵⁷ Faḡ faḡ: Feḡ feḡ: KAD.

* BRD, s. 192.

⁴⁵⁸ Deşteyi: deştde, BRD.

⁴⁵⁹ göricek: görince, BRD.

Künc-i istignāda **Rahmī** şöyle bī-pervā yatur

-178-

Vuşulī Beg*

mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün

1. Muḥabbetden ilāhi ol meh-i nā-mihre ḥālet vir
Beni yaqdı aña da zerre deñlü bir ḥarāret vir

2. Cemālī⁴⁶⁰ şem 'ine pervāne-veş yā Rabbi yaq cānum⁴⁶¹
Yaḥūd şevk-ile göñline anuñ dañı muḥabbet vir

3. Ya vaşl-ıla sevindür yā firāk-ıla helāk eyle
Ya inşāfa getir anı ya baña şabra⁴⁶² tākāt vir

4. Belā-yı 'aşkı çekmekden hele ben bī-mecāl oldum
Bu bir bār-ı girāndur sen hemān yā Rabbi kuvvet vir

5. **Vuşulī** dest-i hicrāndan ḥalāş olsun hele evvel
Kerem kı l ey ecel bir laḥza ārām eyle mūhlet vir

[46b]

-179-

* VSD, s. 67-68.

⁴⁶⁰ Cemālī: Celālī, VSD.

⁴⁶¹ Divanda 2. ve 3. beyit takdim tehirlidir.

⁴⁶² şabra: sabr u, VSD.

Emrî*

fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilün

1. Cevher-i⁴⁶³ 'aşkuñ dilümde var-iken şemşîr-veş
Ey kemân-ebrû neden yabana atmak tîr-veş
2. 'Arşa-i 'aşkuñda tîr-endâz-ı âhum oynadur⁴⁶⁴
Barmağında halka-i gerdünü bir zihgîr-veş
3. Halka halka oldu 'aşıklar saçuñ baḥşinde dün
'Âkıbet biri birine girdiler zencîr-veş
4. Gîsû-yı müşgînüñe alınmış âhû gözlerüñ
N'eylesün dām-ı kazâ bend eylemiş naḥcîr-veş
5. 'Aql u cān u dil belâ gārında şan aşḥâb-ı Kehf
Nefs-i **Emrî** anlaruñ ardıncadur kıtmîr-veş

-180-

'Ubeydî*

mefâ 'ilün/mefâ 'ilün/mefâ 'ilün/mefâ 'ilün

1. Miyānuñ bend idüp ey şeh kılıc bağıñ töländürmiş
Müjen yād eyleyüp tîguñ gılâfiagzın şulandürmiş

* EMD, s. 139.

⁴⁶³ Cevher: gevher, EMD.

⁴⁶⁴ Divanda 2. ve 4. beyit takdim tehirlidir.

* UBD, s. 98.

2. Benüm boynıma ırgürmeñ o sîmîn-sîneye diyü
Alup miski(?) kumaşın⁴⁶⁵ gerden[e]⁴⁶⁶ zülfin tolandurmuş
3. Yaşum seyli ‘aceb baħruñ ne koymışdur kulağına
K’idüp ol şūr baħtı mużtarib gönlin bulandurmuş
4. Huzūra varmış-iken āşiyān-ı dīde-i terden
Şadā-yı seyl-i eşküm murğ-ı h̄vābı kuşkulandurmuş
5. İşigün̄de⁴⁶⁷ nice ulu varup teslīm idüp⁴⁶⁸ kendin
O şāhuñ atlarını ey ‘Ubeydī ululandurmuş

[47a]

-181-

Bāķī Efendi*

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün

1. Dem-i vasluñ irişse çeşm-i ‘āşıkdan⁴⁶⁹ bükā artar
Şular tuğyān ider evvel bahār olduğça mā artar

⁴⁶⁵ kumaşın: kamāsın, UBD.

⁴⁶⁶ Gerden[e]: gerdeni, UBD.

⁴⁶⁷ işigün̄de: işiginde, UBD.

⁴⁶⁸ idüp: ider, UBD.

* BAD, s. 139-140.

⁴⁶⁹ ‘āşıkdan: ‘āşıkda, BAD.

2. Kıyās eylerse⁴⁷⁰ Nîl-i Mısr'a ol Yūsuf-liķā yaşum
Anuñ miķyāsı yokdur ırmaz ol mā dāyimā artar
3. Bu nüh tūlābı ser-gerdān<ı> iden⁴⁷¹ seyl-āb-ı eşkümdür
Yaşum ser-çeşmesinden baħş idersem mā-cerā artar
4. Şular çağlar tıyūr āvāzesinden kūh-sār inler
Bahār eyyāmıdur şimden girü şīt u şadā artar
5. Güzellik burcına bir māh-ı nevdür ol hilāl-ebrū
Çerāğ-ı hūsnine günden güne ırmaz ziyā artar
6. Dil-i dervīş-i dil-rīşūñ du 'ā-yı şubḥ-gāhından
Belālar eksilür cāh u celāl [ü] kibriyā artar
7. Tıyılmaz ḥ'ān-ı⁴⁷² iḥsāna ḵanā'at gelmez insāna
Kerem gördükçe ey **Bāķī** gedālardan recā artar

[47b]

-182-

Vaḥdeti*

mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün

⁴⁷⁰ eylerse: eyler mi, BAD.

⁴⁷¹ tūlābı ser-gerdān<ı> iden: dūlābı gerdān eyleyen, BAD.

⁴⁷² ḥ'ān: ḥūn, N.

* Bu şiir divanda yoktur.

1. Ruḥ-ı vechünle ol-kim raḳḳ-ı menşür oldıgum bilmez
Ne yüzden ey kamer *nūru* 'n *'alā*⁴⁷³ nūr oldıgum bilmez
2. Urup seng-i cefāyı dest-i zulm-ile ḥarāb itdi
Olur olmaz münāfık beyt-i ma'mūr oldıgum bilmez
3. Vilāyet keşfin ister münkir-i bī-dīni gör benden
Ḳıbāb-ı sırr-ı ḥaḳ altında mestūr oldıgum bilmez
4. 'İzāruḡ ḥaḳ getürdi dir raḳībün ḡam çeker ammā
Ben ol ḥaṭṭ-ı feraḥ-baḡş-ıla mesrūr oldıgum bilmez
5. Ḥam-ı zülfünge ber-dār olmıyanlar **Vaḥdeti**-āsā
Ne çenberden benüm Ḥallāc-ı Manşūr oldıgum bilmez

-183-

Vaḥdeti*

fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilātün/fe 'ilün

1. N'ola kıblem yüzüğe dönse yüzün ehl-i niyāz
Ka'be-i kūyuḡa karşı kılinur şimdi namāz
2. Şem'-veş āteş-i 'aşkuḡ düşeli başımuza
Eridüp yakmadadur cismimüzi sūz u güdāz

⁴⁷³ Nur suresi, 35. ayet.

* Bu şiir divanda yoktur.

3. Şāhid-i zūrla öldürmek-içün ‘uşşākı
Ruḥların kıldı yine ḥatt-ı muḥakkak ibrāz
4. Yidi eflāki geçüp sidreye irdi āhum
İrmedi zūlfū-ile kāmētūne fīkr-i dīrāz
5. Çok belā çekdi gönül zūlfū ucından ammā
Bu hevesde olunur pādīşehūm bu dahı az
6. Hāfız-ı Rūm u ‘Acem didi saḡa **Vaḥdeti**yā
N’ola taḥsīn oḡısa şī ‘rūne ehl-i şīrāz

[48a]

-184-

Vaḥdeti^{*}

fe ‘ilātūn/fe ‘ilātūn/fe ‘ilātūn/fe ‘ilūn

1. Keff-i desti o mehūn mihr-i felekdür der-müş
Pertev-i şa ‘şā ‘adur anda olan penc-engüş
2. Nev-bahār oldı⁴⁷⁴ şehā bukaletūnīler⁴⁷⁵ gibi
Pārelensūn⁴⁷⁶ anı gördükde kabā-yı Zerdüş

* VHD, s. 45-46.

⁴⁷⁴ oldı: irdi, VHD.

⁴⁷⁵ bukaletūnīler: bu ḡalbimüz Nīl, VHD.

⁴⁷⁶ Pārelensūn: pārelensin, VHD.

3. Püšte püšte göricek küştelerin didi o mäh⁴⁷⁷
Ber⁴⁷⁸ ser-i reh-güzere in heme bî-çäre ki küşt
4. ‘Arşa-i ‘aşka girüp sîne gerüp⁴⁷⁹ at süremez⁴⁸⁰
Her kime server-i meydân-ı Hudâ olmaya püşt
5. Şöyle bārīk⁴⁸¹ ideyin vaşf-ı miyânın yārūn
Anı hiç anlamaya **Vahdeti** her tab‘-ı dürüş

-185-

Hicv

[Ġazel]

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün

1. Mülâzımlarda ey kâzî-i ‘asker zer mi qalmışdur
Qapūda hārcınūn (...) zer⁴⁸² kufli yok ester mi qalmışdur
2. ‘Arūs-ı nev gibi mestüre idi qahbe-zen rişvet
Taşarruf itmedük anı qapūda er mi qalmışdur
3. Meşāmm-ı nefsimüz qoqmışlarūndan hōd mu‘attardur

⁴⁷⁷ mäh: yār, VHD.

⁴⁷⁸ Ber: Bir, VHD.

⁴⁷⁹ gerüp: görüp, VHD.

⁴⁸⁰ süremez: sürmez, VHD.

⁴⁸¹ bārīk: nāzūk, VHD.

⁴⁸² , N.

Saḡa ithāf u ihdā olma[du]k micmer mi ḡalmıřdur

4. Alınmaz bildiler devründe çün-kim ‘ilm-ile manşıb
řatılmadıḡ kütüb rehn olmadıḡ defter mi ḡalmıřdur
5. Binā-yı medreseñ yā Rab yıķılsun başuḡa zīrā
Yahūdī meřhedinden gelmedük mermer mi ḡalmıřdur
6. Mülāzımlar gelün der-gāh-ı ḡaḡḡa idelüm řekvā
Ḥudā’dan ḡayrı zülmi def’ ider dāver mi ḡalmıřdur

[48b]

-186-

Emrī*

mef’ülü/fā’ ilātü/meḡā’ ilü/fā’ ilün

1. Gizlendi ḡaldı ebr-i siyāh içre mīm ü hā
[Meh]^D řafḡasında müşg-ile yazdı⁴⁸³ çü ḡā vü ṡā
2. [Ḥatt-ı]^D siyāh ḡaddüñi ḡuşandıḡı bu kim⁴⁸⁴
İlan⁴⁸⁵ ḡuşandı reşkden ol zā vü lām u fā
3. [Zülf ü]^D ruḡuḡa sünbül [ü] ḡülzār beñzemez

* EMD, s. 39-40.

⁴⁸³ yazdı: yazduñ, EMD.

⁴⁸⁴ ḡuşandıḡı bu kim: ḡuşatduḡın görüp, EMD.

⁴⁸⁵ İlan: yılan, EMD.

Ey gül-‘izār goncede yokdur çü⁴⁸⁶ lām u bā

4. [Leb]^D açdı gonce-veş kad u ebrū vü ağzuñı⁴⁸⁷
Vaşf eyledi didi elif ü mīm ü rā vü yā

5. [Emrī]^D n’ider zamāneyi sensüz fedā ider
Çeşm-i dehān u kaşlaruñ⁴⁸⁸ ‘ayn u mīm u rā

-187-

İbn-i Kemāl el-vezīr^{*}

[Kemāl Paşa-zāde]

[Kıt‘a]

fe ‘ilātün/mefā ‘ilün/fe ‘ilün

1. ‘Aklı çoğ⁴⁸⁹ olduğına her⁴⁹⁰ kişinün
Sözi az olduğu delālet ider

2. ‘Aklı nākış olan kişi ammā
Kıatı pür-güy olur⁴⁹¹ cehālet ider

-188-

[Kemāl Paşa-zāde]^{*}

⁴⁸⁶ çü: bu, EMD.

⁴⁸⁷ gonce-veş kad u ebrū vü ağzuñı: kāmēt ü dehen ü kaşlaruñ gönül, EMD.

⁴⁸⁸ kaşlaruñ: kaşuñ içün, EMD.

^{*} KPD, s. 407.

⁴⁸⁹ çoğ: çok, KPD.

⁴⁹⁰ çer: bir, KPD.

⁴⁹¹ olur: olup, KPD.

[Kıt'a]

fe 'ilātün/mefā 'ilün/fe 'ilün

9. 'Aklı yokdur cihānda anuñ-kim
Harc ider taşā toprağa⁴⁹² mālī

10. İş-bu dār-ı gurūra neñ şıgmaz
Neñe yetmez bu kûbbe-i 'ālī⁴⁹³

[49a]

-189-

Necātī^{* 494}

fe 'ilātün/mefā 'ilün/fe 'ilün

1. Ğoncenün ağızı katı yaprakdur
Bûlbûlün şayrılığı yanşakdur

2. Gül ü bûlbûl⁴⁹⁵ biri birine düşüp
İşleri 'aşk rāzın açmakdur

* KPD, s. 382.

⁴⁹² Harc ider taşā toprağa: taşā toprağa harc ide, KPD.

⁴⁹³ Mecmua derleyicisi 'ālī kelimesini her ne kadar mahlas olarak düşünüp altını çizmişse de ifadeden mahlas olmadığı açık olduğu gibi bu şiir Ālī divanında yer almamaktadır. Şiir Kemāl Paşa-zāde'nin divanında mevcuttur.

* NED, s. 235.

⁴⁹⁴ Bu şiir divanda 7 beyittir.

⁴⁹⁵ Gül ü bûlbûl: Anuñ için, NED.

3. Ğam-ı hālün Karaca Tag⁴⁹⁶ gibidür
Kānlu yaşum Kızılca Irmağdur

4. Ne ‘aceb murğ imişsin ey zāhid
Ki hemīşe murāduñ uçmağdur

5. Şīve-i ‘aşkı bātl anlayana
Ey Necātī ne dir-isen hağdur

-190-

Qabūlī*

mef‘ūlü/mefā‘īlü/mefā‘īlü/fe‘ūlün

1. Gel naṭ‘-ı muḥabbetde şehā bir sen ü bir ben
Şaṭranc oyunun oynayalum māt ola düşmen

2. Ferzīn gibi kec-revlik iden şāha muḳārin
Tōğru⁴⁹⁷ yūriyen rūḥ gibi [ol]^D baḳar ırāğdan

3. At esb-i murāduñ ruḥ-ı cānāneye qarşu⁴⁹⁸
‘Ālemde piyāde yūrime merd isen atlan

4. Bir lu‘b-ile rūḥın alup⁴⁹⁹ açmaz ḳodı ol şāh
Daḥı ne oyunlar geḫe⁵⁰⁰ ey dil saña ḳatlan

⁴⁹⁶ Tag: Dağ, NED.

* KAD, s. 681.

⁴⁹⁷ Tōğru: Tōğrı, KAD.

⁴⁹⁸ Divanda 3 ve 4. beyit takdim tehirlidir.

⁴⁹⁹ Bir lu‘b-ile rūḥın alup: Lu‘b ile rūḥuñ aluban, KAD.

5. Leclāc ise de lec iderüz naṭ‘-ı cihānda
Nā-dāna **Ḳabūlī** yeñilür şanma bizi sen

[49b]

-191-

Li-muḥarririhi

[Aḥmed]

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

7. Bāğda ḳaddün görelden geldi serv eşcāra dik
Ğonce gördi la ‘lün̄i geldi gül ü gül-zāra dik
8. Ḳaldı kūyunda dikildi ol raḳīb-i bed-liḳā
Bāri meydān-ı siyāsetde anı bir dāra⁵⁰¹ dik
9. Bū-yı kākül-i ç̣n̄üñle mest olup ḳaldı ḥıṭa
Sünbül-i ḥātır-perişān geldi zülf-i tāra dik
10. Zaḥm urursın ḳalb-i ‘uṣṣāḳa nihānī diyü sen
Ğamze-i dil-düzı tañ mı gelse çeşm-i yāre dik
11. Sen gül-i gül-zār-ı cennet var-iken ey ğonce-fem
Gülşenün dağıt gülini ğoncesini ḥāra dik

⁵⁰⁰ geçe: geçer, KAD.

⁵⁰¹ dāra: sāre, N.

12. Fikr-i sevdā-yı hayāl-i hālūñ-ile **Aḥmed**'ün
Eyleme ḥālīn perişān zūlfūñe aş dāra dik

-192-

[**Melīḥī**]^{*}

[**Kıṭ'a**]

fe 'ilātūn/mefā 'ilūn/fe 'ilūn

1. Bu **Melīḥī** iki 'aşā götürür

Biri cismānī biri rūḥānī⁵⁰²

2. Ol-ki cismānīdür ağacdandur

Ol-ki rūḥānī la 'l-i rūmmānī

[50a]

-193-

Taḥmīs-i 'Azmi⁵⁰³

fe 'ilātūn/fe 'ilātūn/fe 'ilātūn/fe 'ilūn

1. Şimdi her şahşı görürsin şuleḥā şeklinde

Vaz' u deştārı yirinde 'ulemā şeklinde

Şūreti sīrete uymaz fūşahā şeklinde

Ḳanı bir ṭālib-i ḥaḳ şimdi fenā şeklinde

* SBT, s. 81.

⁵⁰² Biri cismānī biri rūḥānī: Biri rūḥānī biri cismānī, SBT.

⁵⁰³ Tahmis yapılan şiirin mahlası yoktur.

Şûret uğrusı çoğaldı fuķarā şeklinde

2. Görinür şûret-i hayvānda kimi ded kimisi yüz
Hırşla āb u ‘alef kaydına düşmiş şeb u rūz
Gāh sālūsıanup halka şatar keşf-i rumūz
*Men ‘aref*⁵⁰⁴ sırrını fehm eylemedin bunda henüz
Nice zāhid geçinür var şulehā şeklinde
3. Şimdi bir güç maḥal olsa düşer ol elden ele
Degme bir fikr-i daķıķ-ile varılmaz maḥale
Benüm ağladığuma göre budur şimdi hele
Saḡa bir mes’ele fetḥin idemez çok cehele
Şûret-i zāhiri ammā ‘ulemā şeklinde
4. Kimi şā’ir geçinüp şî’r dirüm dir ne belā
Nazmı neşr idüp okur veznini bilmez kaṭ’ā
Yok ḥalāvet anı ger söyledür olsaḡ aslā
Daḡı ‘ömrinde nedür bilmez iken ḥüsn-i edā
Her denī Türk’i görürsün şu‘arā şeklinde
5. ‘**Azmiyā** her kişide şûret-i zāhir bulunur
Şûreti sîrete uymaz nice kāfir bulunur
Şıfat ehli çoğ olur şanma ki bāhir [bulunur]⁵⁰⁵
Menba‘-ı mülk-i fenāda kaṭı nādir bulunur
Şimdi bir mürşid-i kāmil budalā şeklinde

[50b]

⁵⁰⁴ Kendini bilen Rabbini bilir.

⁵⁰⁵ bulunur: şeklinde, N.

Sā'ī Çelebi

fā' ilātün/fā' ilātün/fā' ilün

1. Bir habīs ü müflis ü çengāl-dest
Düzd-i nā-dān u denī vü dūn u pest
2. Ağniyādan birine mihmān olur
Ter nefāis çalmağa hayrān olur
3. Şofra kılķup el yunur anda meger
Ter tutar bir destmālını siler
4. Şem' mıkırāzını görür rāygān
Kim virür tāt-ı keyānīden nişān
5. Şem' üñ ucın oñarur gibi olur
Oynayup mıkırāz ceybini bulur
6. Kālb-i hāsīd gibi kalmışdı meger
Anuñ içinde fūrūzān bir şerer
7. Açuban mıkırāz ejder-veş dehān
Tutuşur ceybi vü dāmanı hemān
8. Od çıkıcaķ tutdı dünyāyı koku⁵⁰⁶

⁵⁰⁶ koku: koñu, N.

Didi yārān birbirine neyiki bu

9. Otu yetişmiş gibi turup Һarīf
Tütmek ister hiç alınmayup Һarīf

10. Һalkıcağ ateş döküldi pāsına
Tutuşup döndi fişek pāpāsına

11. Luṭfını seyr eyle şāhib-Һānenün
İtdüğine Һalmayup dīvānenün

12. Gördi nār-ı Һaclete yandı Һarīf
Didi mıkrāz üzre oturmuş Һarīf

13. Bu sözinden şu sepildi cānına
Dökdiler şu ateş-i dāmānına

14. Uğrulukdan itmeyen kişi Һazer
Cāme-i cismin Һarām-ıla yağar

15. Eyleme meyli Һarāma yūri var
‘Ālemi virür fenāya bir şerār

16. Kim-dürür diyü o şahş-ı bed-fi‘āl
Eyleme luṭf eyle Sā‘ī’den su’āl

Miṣālī Çelebi*

mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün

1. Dimezsın pāy-būsa 'āşık-ı⁵⁰⁷ zāra maḥaldür bu
Öperler göz göre ruḥsāruṅı⁵⁰⁸ eller güzeldür bu
2. Koyup kūyuṅda göñlüm rāh-ı 'aşkuṅ ihtiyār itdüm
Göñül ḳalsun begüm yol ḳalmasun dirler meşeldür bu
3. Riyāzetle eger toprağı altun itseṅ ey zāhid
Senüṅ 'aşk içre 'ilmüṅ yoḳ-durur başḳa 'ameldür bu
4. Yiter fıkr eyle ey dil kākül-i müşgīnini yārüṅ
Anuṅla kimse çıḳmaz başa bir tül emeldür⁵⁰⁹ bu
5. Hıḩ-ı ruḥsārı vaşfında o māh-ı 'ālem-ārānuṅ
Naẓīre dinmez aṅa ey **Miṣālī** bir ḡazeldür bu

Fevrī

mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün/mefā 'ilün

* RBE, s. 1843-1844.

⁵⁰⁷ pāy-būsa 'āşık: pāy-būs-ı 'āşık, RBE.

⁵⁰⁸ göz göre ruḥsāruṅı: sā'id-i sīmīnini, RBE.

⁵⁰⁹ tül emeldür: tül-i emeldür, RBE.

1. Gören bağrum başı dāğın didi dāğ-ı eceldür bu
Büyük başuñ büyük ağrısı olurmış meşeldür bu
2. Kadem baş nerdübāñ-ı ‘aşka çık kâşāne-i tenden
Ki kaşr-ı ‘aşka nisbet yirde kalmış bir temeldür bu
3. Yüzine ağzına urmış saçını şordum eytdi kim
Cinān içre hayāt-ı cāvidānīden bedeldür bu
4. Bahār eyyāmı gül devri mürāyi ta‘nına bakma
Ayağ şun destüme sākī ne dirse disün eldür bu
5. Bu şi‘r-i sūz-nāki yanmasun mı gūş iden **Fevrī**
Bu beş beyt-ile heft iklīmini yaķar ğazeldür bu

[52b]

-197-

Hālişī

müstef‘ilün/müstef‘ilün/müstef‘ilün/müstef‘ilün

1. ‘Āşık benem ma‘şūk sen vīrān benem ma‘mūr sen
Tālib benem maṭlūb sen ‘uryāñ benem mestūr sen
2. Ya‘kūb’uñ oldum ben senüñ sen Yūsuf’um olduñ benüm
Būlbül benem gül-zār sen giryān benem mesrūr sen
3. Ben zerre-veş ednādayın sen gün gibi a‘lādasın

Zilletde ben rif'atde sen pinhān benem manzūr sen

4. Esrār-ı maḥfī bulmuşuz mey gibi ğamla tolmüşuz
Ey dil şorarsaṅ n'olmuşuz ḥayrān benem maḥmūr sen
5. Ğam pisterinde **Hāliṣī** ol şeh beni gördi didi
Dermāṅ benem bīmār sen sulṭān benem me'mūr sen

-198-

Vaḥdeti*

mef'ülü/fā'ilātü/mefā'ilü/fā'ilün

1. 'Uşşāka gerçi ḥāk-rehün nūr-ı dīdedür
Her göz ki gördi Kā'be yüzün nūr-ı dīdedür
2. Diller ki bāl ü per açup düşdi zülfüne
Mürġān-ı şeb remīde vü ġāfil pür-dīdedür
3. Güş aşmaduṅ fiġānuma ey gül açup yüzün
Nā-dīdedür ḥikāyetimüz nā-şinīdedür
4. Dem-beste kaldı ğonce görüp la'l-i nātıkuṅ
Gül şevk-i rüyüṅ-ıla girībān-derīdedür
5. Zülf ü ḥaṭuṅla sırr-ı lebün **Vaḥdeti**ya aç
Ḥayli belā-keşīde vü miḥnet çeşīdedür

*Bu şiir divanda yoktur.

[53a]

-199-

Terci'-i bend-i Fevrî*

[Sakiname]⁵¹⁰

fe' ilātün/mefā'ilün/fe'ilün

I.

1. Merhabā ey piyāle-i şahbā
Habbazā ey müdāme-i hamrā
2. Merhabā merhabā şafā geldün
Eyledün mürde dilleri ihyā
3. Gel berü ey sürür-ı kalb-i hazîn
Gel gel ey nür-ı dide-i binā
4. Gel ki sensin fütûh-ı rûh-ı revân⁵¹¹
Gel ki sensin 'aşâ-yı pîr-i dü-tâ
5. Gel ki ayağuna nişâr itsün
Cevher-i 'aqlını dil-i dānā
6. Başları üzre yir iderler hep
Pâdişâh [u] vezîr ü bay u gedā

* ANT, s. 66-67-68-69.

⁵¹⁰ Başlık, ANT.

⁵¹¹ revân: cevân, ANT.

7. Cür‘aḡı nūṣ idende almaz ebed
am-ı emr  z u uṣṣa-i ferd  

8. C  mua virseler bedel olmaz
Tat-ı K  v  s u milket-i D  r  

9. Dil-i am-güni yine Ő  d itd  n  
Geld  n   itd  n   bu m  rdeyi iy  

10. [Sen  n   ile tef  ur eylerler
C  m-ı CemŐ  d    millet-i ‘  s  ]^{ANT 512}

11.   b-ı H  yv  n mısın nesin ey mey
La‘l-i c  n  n mısın nesin ey mey

Bend-i Ő  n  

II.

1. C  n diyen saa h  b [ed  ]^{ANT} itdi
R  -ı Ő  n   diyen a   itdi

2. C  r‘aḡı n  Ő   iden gönül g  zini
C  m-ı Cem-veŐ   cih  n-n  m   itdi

3. Merab   ey Ő  r  b-ı uṣṣa-zed  y

⁵¹² Bu beyit nüshada eksik olup ilgili kaynaktan eklenmiŐ tir.

Gel ki ğam baña çok cefā⁵¹³ itdi

4. Bir iki cāmuñı çeken bī-cān⁵¹⁴
Hāne-i mülki⁵¹⁵ rüşenā itdi

5. Baş[ın] egmez Cem’e şurāhī-veş
Cāmuña şol ki ilticā itdi

6. Bir peyāleñ çeken gedā-diller
Kendüyi dehre pād-şā itdi

7. Yoluña ħarc idüp kamu varın
Nice şeh kendüyi gedā itdi

8. Dür ü⁵¹⁶ la‘l-i nigāra şoĥbetünj
Bil⁵¹⁷ ki Kānūn-ıla⁵¹⁸ Şifā itdi

9. Hızr gibi bulur ħayāt-ı ebed
Bezmüne şol⁵¹⁹ ki ibtidā itdi

10. Meclis içre senün yüzün şuyuna
Yār bizümle merĥabā itdi

⁵¹³ cefā: belā, ANT.

⁵¹⁴ bī-cān: ğam-nāk, ANT.

⁵¹⁵ mülki: kalbi, ANT.

⁵¹⁶ Dür ü: derd, ANT.

⁵¹⁷ Bil: kim, ANT.

⁵¹⁸ kāmūn-ıla: kāmūn ede

⁵¹⁹ şol: kim, ANT.

11. Āb-ı Hayvān mısın nesin ey mey
La‘l-i cānān mısın nesin ey mey

[53b]

Bend-i Sālīs

III.

1. Mülsün ammā ki gül gibi ḥandān
Gülsün ammā güneş gibi raḥşān
2. Günsün ammā ki maṭla‘uḥ sāğar
Sāğar ammā ki reşk-i cām-ı cihān⁵²⁰
3. Nārsın līk āb-veş cārī
Ābsın līk nār-veş sūzān
4. Nūrsın līk nāra beḗzersin
Nārsın līk şem‘-veş tābān
5. La‘l derdüm olaydı [la‘l]^{ANT} müzāb
Belki yāḳūt derdüm olsa revān
6. Reng-ile sen Yemen ‘aḳīḳisin
Rūmda gerçi yok ‘aḳīḳe⁵²¹ kān

⁵²⁰ cihān: cinān, ANT.

7. Cān bulur ҡatreni eken⁵²² ‘āşık
Cān ҡatar cāna⁵²³ içecek cānān

8. Biñ yaşar bir nefesde cāmuñ içen
Bundan özge olur mı ғayy-ı zamān⁵²⁴

9. Nefehātün dem-i Mesīḥā’dur
Mürde-i ғuşşaya bağışlar cāñ

10. Rāḥsın [sen ve]^{ANT} līk rūḥ bulur
Nefesünden senün ten-i insān

11. Āb-ı Ḥayvān mısın nesin ey mey
La‘l-i cānān mısın nesin ey mey

Bend-i Rābi‘

IV.

1. Devr idelden bu cām-ı mīnā-fer
Gelmedi dehre bir saña beñzer

2. Saña zarf olmağı ümīd idinür
Her kaçan⁵²⁵ toğsa Ḥüsrev-i ḥāver

⁵²¹ gerçi yok ‘aķīķe: yok ‘aķīķa gerçi ki, ANT.

⁵²² çeken: içen, ANT.

⁵²³ Cān ҡatar cāna: Cāna cān ҡatar, ANT.

⁵²⁴ zamān: mekān, ANT.

3. Gelür ayda bir iki kerre hilāl
Meger olmak diler saña sāğar

4. Ey celīs-i mecālis-i ‘uṣṣāk
Ey ḥarīf-i maḥāfil-i dil-ber

5. Ne kadar ser-keş olsa bir dil-ber⁵²⁶
Neş’ eñ anı iñen⁵²⁷ mülāyim ider

6. Tāb-ı mihrünle⁵²⁸ ‘āşık-ı ğam-nāk
Zerre deñlü kımaz göñülde⁵²⁹ keder

7. Duḥter-i rez dinilse saña ne ğam
İtdigün işi eylemez biñ er

8. Senün-ile cihān-nümā olmış
Sāğar-ı Cem’le Cām-ı İskender

9. Şulanurdı dehānı cām gibi⁵³⁰
Dinlese vaşf-ı zātuñı Kevşer

10. Senden enfa’ olur⁵³¹ mı ‘ālemde

⁵²⁵ kaçan: seher, ANT.

⁵²⁶ bir dil-ber: dil-dārı, ANT.

⁵²⁷ iñen: güzel, ANT.

⁵²⁸ mihrünle: kahrınla, ANT.

⁵²⁹ göñülde: dilinde, ANT.

⁵³⁰ Kaynakta 9. ve 10. beyit takdim tehirlidir.

Araya⁵³² yir ü gögi nev'-i beşer

11. Āb-ı Hayvān mısın nesin ey mey
La'l-i cānān mısın nesin ey mey

Bend-i Hāmis

V.

1. Kānde mey olsa 'işreti biledür
Kime yār olsa şöḥbeti biledür

2. Bir iki cāmuḡı çeken bī-cān⁵³³
Nereye varsa ḥāleti biledür

3. Bāde-peymāyı şanma bī-devlet
Oḡmaduḡlukda devleti biledür

4. Bākī kalsa şarābı⁵³⁴ maḥmūruḡ
Şayruluḡunda şıḥḥati biledür

5. Bāde-āşām[a] cāma kādīr-iken
Ḥor⁵³⁵ bakma ki 'izzeti biledür

⁵³¹ olur: bulur, ANT.

⁵³² araya: arasa, ANT.

⁵³³ cān: ḥāl, ANT.

⁵³⁴ şarābı: şarāb, ANT.

⁵³⁵ Ḥor: ḥār, ANT.

6. Kendüyi cām-ı mey-ile mest idenüñ
Keşret içinde vahdeti biledür

[54a]

7. Dürd-keş gönline keder gelmez
Cām-ı mey-veş şafāveti⁵³⁶ biledür

8. **Fevrī** haķ söylemezse ey münkir
Gör ne dir ol ki hikmeti⁵³⁷ biledür

9. Mey-i nābuñ ne hikmeti vardır⁵³⁸
Acılığında lezzeti biledür

10. Dirhemini biñ⁵³⁹ aķçaya alsan
Yine içinde hürmeti biledür

11. Āb-ı hayvān mısın nesin ey mey
La'l-i cānān mısın nesin ey mey

-200-

Emrī^{*}

fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilātün/fā 'ilün

⁵³⁶ mey-veş şafāveti: mey gibi şafveti, ANT.

⁵³⁷ hikmet: himmet, ANT.

⁵³⁸ vardır: var kim, ANT.

⁵³⁹ biñ: bir, ANT.

* EMD, s. 128.

1. Haddi yanında leb-i gevher-nişārı la‘l olur
Bu İrem gül-zārıdur bunun enārı la‘l olur
2. ‘Ārızuñ ābında⁵⁴⁰ la‘lünden kināyetdür senüñ
Cennetüñ dirlerse seng-i cūy-bārı la‘l olur
3. Bed-güherlik itse eşküm⁵⁴¹ karşı varsa karşıña
Terbiyet kıl āf-tābum⁵⁴² varı varı la‘l olur
4. Sāye-i zūlfüñle ‘aks-i lebleründe⁵⁴³ küşteñüñ
Hāk-i kabri müşg-i ter seng-i mezārı la‘l olur
5. Cān nişār itdükçe **Emrī** la‘l-i gevher-pāşuña⁵⁴⁴
İki çeşm-i hūn-feşānıñ nişārı la‘l olur

[54b]

-201-

Necātī*

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Kākül-i müşgīn⁵⁴⁵ birdür ‘arız-ı gül-fām iki

⁵⁴⁰ ābında: ayakda, EMD.

⁵⁴¹ eşküm: yaşum, EMD.

⁵⁴² Terbiyet kıl āf-tābum: āf-tābum terbiyet kıl, EMD.

⁵⁴³ lebleründe: lebleründen, EMD.

⁵⁴⁴ pāşuña: yaşına, EMD.

* NED, s. 537.

Nitekim ‘ādetdür olur qadr bir bayram iki

2. Sīnede hem cevr-i yār u hem cefā-yı rūzgār
Bir niyām içinde olmaz tīg-ı hūn-āşām iki

3. Āh kim iki ‘adem ortasıdur bāğ-ı vüçüd
Bir harāb-ābāda geldük şubh birdür şām iki

4. Tālib-i cānāneyi dünyā vü ‘uqbā eglemez
Kūy-ı yārūñ yolu birdür menzil-i ārām iki

5. Kimi ‘İsā dir leb-i cān-bağşa kimi āb-ı Hızır⁵⁴⁶
Şora varursañ haqīkat cism birdür nām iki

6. Geh şanevber didiler qaddūñe geh rūh-ı revān
Nāz-ıla şalındıñ oldı serv bir endām iki

7. Bādedür la‘līn lebūñ mest-ānedür nergislerūñ
Bezm-i hūsnūñ zīnet itmiş piste bir bādām iki

8. Dürr-i deryā-yı keremsin hūsn-ile bir dānesin
Āh kim zūlfūñ gāmında⁵⁴⁷ dāne birdür dām iki

9. Düşde ‘aşquñ hāletin Mecnūn’a şordum didi kim
Saña hem-demdür **Necātī** bāde birdür cām iki

⁵⁴⁵ müşgīn: müşgīni, NED.

⁵⁴⁶ cān-bağşa kimi āb-ı Hızır: cān-bağşuñ kimisi Hızır, NED.

⁵⁴⁷ gāmında: hamında, NED.

mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün/mefā ‘ilün

1. Fütād[e] kıaddüñe ‘ar‘ar ruḥuñā verd-i⁵⁴⁸ ter ‘āşık
Ölümlü çeşmüñe nergis lebüñe gonceler ‘āşık
2. Zemīn ü āsumāna şīt-ı ḥüsnüñ⁵⁴⁹ ğulğule şaldı
Ḥabībüm saña olmışdur melek ‘āşık beşer ‘āşık
3. Melāḥat kişverinde ey perī bir şāh-ı ‘ādilsin
Cefā görmez senüñ devründe bir kimse meger ‘āşık
4. Devāsuz derd iken ‘aşkıñ oransuz cevriken hicrün
O derde mübtelā olup o cevri şabr ider ‘āşık
5. Tolanurlar ser-i küyüñ⁵⁵⁰ dil-i ‘Ulvi gibi her dem
Ḥad⁵⁵¹ u ruḥsāruñā cānā⁵⁵² güneş ‘āşık kamer ‘āşık

* DUD, s. 365.

⁵⁴⁸ verd: virür, DUD.

⁵⁴⁹ şīt-ı ḥüsnüñ: şayt ḥüsnüñe, DUD.

⁵⁵⁰ Tolanurlar ser-i küyüñ: ser-i küyüñ tolanurlar, DUD.

⁵⁵¹ Ḥad: hat, DUD.

⁵⁵² cāñā: olmuş, DUD.

mefâ 'ilün/mefâ 'ilün/mefâ 'ilün/mefâ 'ilün

1. Olur ruhsāruḡa gün la'lüḡe gül-berg-i ter 'āşık
Saḡa eksük degül gökden iner yirden biter 'āşık
2. Saḡa⁵⁵⁴ maḡşūd terk-i 'aşḡ-idi veh kim meni⁵⁵⁵ ḡüsnüñ
Olup gün günden efzün kıldı gün günden beter 'āşık
3. Temennā-yı vişālūḡden⁵⁵⁶ naḡar ehlini men' itme
Ne sūd ol ḡüb yüzden kim aḡa kılmaz naḡar 'āşık
4. Çemende pāy-būsūḡdan olupdur sebzler⁵⁵⁷ ḡurrem
Hemān bir sebzece olmaḡa ālemde yiter 'āşık
5. Ne pervāne döyer bir şu'leye ne şem' bir āha
Fuzûlî şanma kim beḡzer saḡa 'ālemde her 'āşık

[55b]

* FUD, s. 509.

⁵⁵³ Bu şiir divanda 7 beyittir.

⁵⁵⁴ Saḡa: maḡa, FUD.

⁵⁵⁵ meni: beni, FUD.

⁵⁵⁶ Temennā-yı vişālūḡden: temāşā-yı cemālūḡden, FUD.

⁵⁵⁷ sebzler: sebzeler, FUD.

Bezmî

mef'ûlû/fâ 'ilâtü/mefâ 'ilü/fâ 'ilün

1. Dîvâne dil cefâsını yârûñ çeker geçer
Ben hâki yolda görse o nûr-ı başar şapar
2. N'ola re'îs-i baħr-i sirişk olsam âhla
'Âdet durur denizde çeker ser-nefer fener
3. Peygâm iletme yâre yûri ey hasûd-ı seg
Sen misin aña viricek haber be-ħar
4. Evc-i ğurûrı mesken idinmek bugün neden
Çarħ-ı felek mi yoħsa saña ey kamer maħarr
5. **Bezmî** belâñı ey kaşı yâ çekmez egleme
Ġamzeñ oķına sînem idem ey pûser siper

-205-

Emrî Edirnevî*

fe 'ilâtün/fe 'ilâtün/fe 'ilâtün/fe 'ilün

1. Beni sen hicr-i miyânuñla nizâr eylersin
Gizleyüp kaşlaruñuñ⁵⁵⁸ nûnı[nı]⁵⁵⁹ zâr eylersin

* EMD, s. 215.

⁵⁵⁸ kaşlaruñuñ: kaşlarınuñ, EMD.

⁵⁵⁹ nûnı[nı]: nûnını, EMD.

2. Nāz idüp şol⁵⁶⁰ iki hālūñ⁵⁶¹ birisin gizleme kim
Nāzuñı sen beni yandurmağa nār eylersin
3. Gösterürsin ile şol çeşm ü kad ü rā қаşuñı
‘Āşıқа ‘arż-ı cemāl itmede⁵⁶² ‘ār eylersin
4. Çeşm ü hālūñ[i]⁵⁶³ idüp ey yār⁵⁶⁴ ‘izāruñda nihān
Dār-ı dünyāyı bu miskīnūñe dar eylersin
5. Göricek hāl-i ‘izārı⁵⁶⁵ lebi altında revān
Emrī⁵⁶⁶ nūñ yaşını ey dīde bıñar eylersin

[56a]

-206-

‘Ubeydī Edirnevī*

fe ‘ilātün/mefā ‘ilün/fe ‘ilün

1. Bize yitmez mi kākül-i dil-ber
Oda yansun neye⁵⁶⁶ yarar ‘anber

⁵⁶⁰ şol: ol, EMD.

⁵⁶¹ hālūñ: hālün, EMD.

⁵⁶² itmede: itmege, EMD.

⁵⁶³ hālūñ[i]: hālūñi, EMD.

⁵⁶⁴ ey yār: zülf ü, EMD.

⁵⁶⁵ ‘izārı: nigārı, EMD.

* UBD, s. 70-71.

⁵⁶⁶ neye: niye, UBD.

2. Zülfi ucında ğamzesin gördüm
Taşınur bir yılan dili hançer
3. Mihrünün mā'ili⁵⁶⁷ olan almaz⁵⁶⁸
Şems-mānend eline kâse-i ser
4. Aldı şudan meger lebün haberin
Hacletinden eridi geçdi şeker
5. Nakş-ı pây-ı sek-i nigārumdur
Ey 'Ubeydī felekdeki Ülker

-207-

'Ahdī Edirnevī*

fe'ilātün/mefā'ilün/fe'ilün

1. Görelî bāğda benefşe-i ter
Sünbül-i haṭṭına anuñ baş eger
2. Cānı tīz vir o şeh-süvāra yūri
Nīzesi ṭurmayup beni dūrter
3. Aldı bir reng-ile dili gitdi
Görmedüm böyle bir daḥı dil-ber

⁵⁶⁷ mā'ili: sā'ili, UBD.

⁵⁶⁸ almaz: alsun, UBD.

* Bu şiir Riyâz-ı Belde-i Edirne adlı eserde mevcuttur. EDŞ, s. 158.

4. Ağzuma virdi la‘lin ol didi tîz
Didüm o meh şuya mı düşdi şeker

5. Kâtlüme va‘de eyledi gitdi
‘Ahdiyâ haste va‘desin gözler

-208-

Mecdî Edirnevî*

fe‘ilâtün/mefâ‘ilün/fe‘ilün

1. Esen olsun cihānda bād-ı şehir
Ki getürdi başa saçından⁵⁶⁹ eser

2. Mâtem-i hicr-i dil-bere nisbet⁵⁷⁰
Dügüne varmalu kara günler

3. Kim ki yüzün koyup başa güneşe⁵⁷¹
Gözine şa‘şa‘a şoğar hançer

4. İki ebrûnun arasındaki⁵⁷² hâl
Şanki tāvusdur açar şeh-per

5. Cünd-i ‘aql-ile ceng-içün **Mecdî**
Āhdan giydi başına miğfer

* MCD, s. 207.

⁵⁶⁹ saçından: saçundan, MCD.

⁵⁷⁰ Divanda 2 ve 3. beyit takdim tehirlidir.

⁵⁷¹ Bu beyit divanda şu şekildedir: Zülf-i yâri sikeste-dile şabâ / Çînden şan getürdi kara haber, MCD.

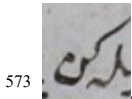
⁵⁷² arasındaki: ortasındaki, MCD.

Lāmi'î Çelebi*

fe' ilātün/fe' ilātün/fe' ilātün/fe' ilün

1. Sevmek ol serv-ğad u ğonce-leb ü gül-bedeni
Kim ıtuta dāmenini bāğ-ı cihānuğ dikenı
2. Yanmağuz şol ğüzelün şehd-i leb-i derdi ile
Şem'-veş her ğice rüşen ide bir encümeni
3. Cān yidürmeğ aña ıtūī-yi cinān-ise dağı
Ki leb-i ğandi ile besleye zāğ u zağanı
4. Ey ğöz el yu şu ğüzelden ğer ola āb-ı ğayāt
Kim anuğ mā'-i menīden ıtola sīmīn legeni
5. 'Ömr-i nağdini anuğ yolına ğarc eyleme kim
Zeyn ide her yoluğuş ğücrecini sīm-teni
6. Bulmaya bū-yı vefā anda meşāmm-ı dīl ü cān
Tolsa ħīzün ğül ü müşğ-ile ğen[e] (?)⁵⁷³ pīreheni

* Bu şiir divanda yoktur.

7. Biñ hüner gevherini bir pula almaya bular
Hüblar şimdi sever sîm ü zer-ile s...ni
8. Āb kim cān u gönül mülketine Hüsrev-iken
Ne revādur ki saña yār ola her dūn u denī
9. Yoķ hevā-y-ıla revā olmaya ey hırmen-ı gül
Hār u ḥas altına almak bir anuḡ yāsemeni
10. ‘Anberīn turreñi ‘arz eyleme her başara
Gāv ḥarķında bulur kıymet-i misk-i ḥoteni
11. Ballu yağlu kanı ol dem ki alıṣ viriṣdi
Açmışdı şu nebātı g..te ḥalvā dögeni
12. Kanda bir aşılacak var-ısa yanuḡca senüḡ
Boynına ḥayf ola kim bend ola zülfüḡ reseni
13. Kū-be-kū gezdüresin arduḡa ki s...ler üṣürüp
Şāhken aduḡı sekbāḡ idesin vāy seni

[57a]

14. Düşleri taş tokına silerek ağızına virüp
Kana ġarķ itdüresin ol leb-i gevher-şikeni
15. Yüzüḡe şāh okıyanlar çeke arduḡca çomak

Yatasın her birinüñ sen öñine ‘ār kanı

16. Her yeleksüz saña hōş tīr-i murād urmağ-ıçün
Serv-ḳaddün çeküben bağrına yāy ide seni

17. Geçmez oldıysa g..ün şimdi yüzün turşı şatar
Yüri gezdür şuya ur anı alanı şatanı

18. Şaḳaluñ yolsañ olurdı ḥar-ı deccāle yular
At mı şatduñ yüri şimden girü saña uyanı

19. Niçe bir ḳazıyasın ḥatṭuñı yañlış diyüben
Muşḥaf-ı ḥüsnüñi bozduñ oқınurken sen anı

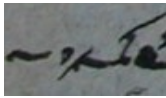
20. Şeb-i zülfünde lebün ḥātemin oynardı göñül
Bozdı ḥatṭuñ gelüben neyleyin iş-bu düzeni

21. Hele ben çıḳdum aradan yüzünün (...) ⁵⁷⁴ yol
Şaḳalı bitdi bu oyunun yüri incitme beni

22. Şanasın cān-ı meni (...) ⁵⁷⁵ bugün ol hīzi görüñ
Zevḳ ider ḳaṅı ‘Acem’den işid[e] cān-ı meni

23. Kīrlər cem‘ idüben dil uzadurduñ bize sen
Yüri hengāmeye ş...çduñ daḥı açma deheni

574

, N.

⁵⁷⁵ Bu kelime mürekkep dağılmasından dolayı okunamamıştır.

24. Var mıdır bir yüzi gül **Lāmi‘īyā** serv gibi
Hār elinden etegin çīn ide ‘ālemde kanı

25. Yüzüm üstine varup şu gibi yüzler sorayın
Bāğ-bān bağlasa zincīrle yüz yirde beni

26. Āh kim çok hezeyān söyleyüben herze yidün
İdelüm tevbe vü inşāfla hatm-i sūhanı

[57b]

-210-

‘**Ālī Efendi**’*

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Şad hezārān ehl-i dil var dil-ber ammā binde bir
Kevkeb-i evc-i sa‘ādet toğmaz illā binde bir

2. Nūh gibi biñ [yıl]^D yaşar ‘āşık yaşın baħr eylese
Şanasın tūfān olur hīz-āb-ı deryā binde bir

3. Biñ bir esmānuñ müsemmasında vahiddür⁵⁷⁶ murād
Feth olunmaz böyle bir müşkil mu‘ammā binde bir

4. Ey hezārān cevri idüp hālüm diger-gün eyleyen

* GAD, s. 619.

⁵⁷⁶ vāhiddür: vāhdeddür, GAD.

Aç gözün tağyîr olur ahvâl-i dünyâ binde bir

5. Leşker-i hattun yüze geldükde⁵⁷⁷ kopdı fitneler
Bir celâlîdür gözün oldu hüveydâ binde bir

6. Bin yıl oldu bir ‘Alî sîretlü server⁵⁷⁸ gelmedi⁵⁷⁹
Eyle⁵⁸⁰ bir ‘ankâ yaratmaz Hâk Ta ‘âlâ binde bir

7. Elf iken târîh-i hicret nazma gelmişdür bu dür
Olmaz ey ‘Âlî bu yüzden dürr-i yek-tâ binde bir

[58a]

-211-

[Zihni-i Bağdādî]*

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Āsumāña dün gice āhum dikince meş‘ale
Bu ne âteşdür diyü düşdi cihāna velvele

2. Nokta-i ğayb-ı hüviyyetden dehānuñ açdı rāz
Hiç ma‘lūm olmadı kaldı bu mübhem mes‘ele

⁵⁷⁷ geldükde: geldükçe, GAD.

⁵⁷⁸ server: dil-ber, GAD.

⁵⁷⁹ Divanda 6 ve 7. beyit takdim tehirlidir.

⁵⁸⁰ Eyle: böyle, GAD.

* Nüshada başlıkta Rūhî-i Bağdādî yazılmışsa da mahlastan sehven yazıldığı anlaşılmaktadır.

3. Müddet-i ‘ahd-i Süleymān’dan gelince Hāteme
Girmemişdi mihr-i yāķūtun gibi hātem ele
4. ‘Ārız-ı zīnetden istiğnāsı var ol ‘ārızun
Āf-tāb āyīnesi muhtāc olur mı şayķala
5. ‘Aşķ vādīsinde rahş-ı tab‘a olmazsañ süvār
Tayy olunmak hiç mümkün mi bu mühlik merhale
6. Kālden hāle vuşul olmaz müyesser ‘ārife
Hatt-ı nisyāñ çekmeyince māzī vü müstaķbele
7. **Zihniyā** efsürdedür hengāme-i erbāb-ı nazm
Tāze mażmūnlarla bu hengāme tarzın tazele

[58b]

-212-

Nev‘ī*

mef‘ülü/mefā‘ilü/mefā‘ilü/fe‘ülün

1. Güftār-ı lebün kāşif-i esrār-ı hafıyye
Reftār-ı kadün mücid-i eţvār-ı seniyye
2. Müşgīn saçunı ince belünde gören eydür
Bundan şalınur var-ısa ‘uşşāķa beliyye

* NVD, s. 461-462.

3. İ d kde mu abbet meyini bezm-i ezelde⁵⁸¹
Bir p re  odum  ays-ıla Ferh d'a b k yye
4. H zmetde gice   hid-i mey derledi  ayli⁵⁸²
Oldı  anasın ba da  ab b  'ar k yye
5. Nev' 'ye geçerken g le b kd  seg-i k yun 
El-minnet 'lill h ki zih ⁵⁸³ lu f u 'atıyye

-213-

Nev' *

mef' l /mef ' l /mef ' l /fe' l n

1. Geld mse n'ola ben  u'ar  devrine   ir
' det budur   irde gelür bezme ek bir
2.   f    zer⁵⁸⁴ itmez sağa et  al-ile    bet
 am çekme gir r cennete erb b-ı sağa'ir
3. Ey meh n'ola  eh-b z-şıfat t tsa  el üzre
 ehr nde bizüz şimdi g zi ba lu m s f r

⁵⁸¹ Divanda 3 ve 4. beyit takdim tehirlidir.

⁵⁸²  ayli:  anlar, NVD.

⁵⁸³ El-minnet 'lill h ki zih : El-minnet 'lill h zih , NVD.

* NVD, s. 316.

⁵⁸⁴   zer:  azar, NVD.

4. Hîç neyleyeyin bu dil-i âvâreyi bilmem
Ne vuşlata kâdir saña ne fûrkate şâbir

5. N'itsün ya güzel sevmesün⁵⁸⁵ Allâh'ı severseñ
Nev'î gibi bir rind huşûşâ ola şâ'ir

[59a]

-214-

Emrî^{*}

fâ 'ilâtün/fâ 'ilâtün/fâ 'ilâtün/fâ 'ilün

1. Āsumān çinî devātum dūd-ı āhum hāmedür
Yazdığım evrāk üs[t]ine muḥabbet-nāmedür⁵⁸⁶

2. Şām-ı zülfünden⁵⁸⁷ ruḥ-ı zībāña irmek kâsd ider⁵⁸⁸
Anuḡ-içün âf-tābuḡ 'azmi dāyim⁵⁸⁹ şāmedür

3. La'lüñe öykündi diyü sükkeri⁵⁹⁰ bāzārda
Başına üşmiş megesler bir 'aceb hengāmedür

4. Ey gönül cān naḡdini vaşlinda⁵⁹¹ teslīm eyle kim⁵⁹²

⁵⁸⁵ sevmesün: sevmeyüp, NVD.

* EMD, s. 93.

⁵⁸⁶ evrāk üs[t]ine muḥabbet-nāmedür: dil şafḡası üstine mihnet-nāmedür, EMD.

⁵⁸⁷ zülfünden: zülfünde, EMD.

⁵⁸⁸ Divanda 2 ve 3. beyit takdim tehirlidir.

⁵⁸⁹ 'azmi dāyim: meyli her dem, EMD.

⁵⁹⁰ sükkeri: sükkerüñ, EMD.

Ḳarz alınmışdur lebinden va ‘desi⁵⁹³ bayramedür

5. Ḳana yursa tîḡı ser-tā-ser beni incinmezin⁵⁹⁴
Emriyā ol baḡa bir gül-günī atlas cāmedür

-215-

Necātī⁵⁹⁵

fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilātün/fā ‘ilün

1. Zülf-i dil-ber kim ‘izār-ı dil-rübā üstindedür
Süre-i ve ‘l-leyl⁵⁹⁶ dūr kim ve ‘d-duhā⁵⁹⁷ üstindedür
2. Görse şām-ı zülfüñi diyeydi şāh-ı enbiyā⁵⁹⁸
Gülşen-i cennet bunun altında yā üstindedür
3. Diller alur kirpügün cānlar bağışlar leblerün
Lā-cerem ‘āşık-larun ḥavf u recā üstindedür
4. Raḥm kıl dervīşüñe ey pādişāh-ı ḥüsn kim
Pāy-ı taḥt-ı salṭanat dest-i du ‘ā üstindedür

⁵⁹¹ vaşlında: vaşlına, EMD.

⁵⁹² eyle kim: eyledüğ, EMD.

⁵⁹³ va ‘desi: va ‘demüz, EMD.

⁵⁹⁴ tîḡı ser-tā-ser beni incinmezin: cismi incinmem ser-ā-pā tîḡı ger, EMD.

* NED, s 219.

⁵⁹⁵ Bu şiir divanda 7 beyittir.

⁵⁹⁶ Geceye andolsun, 92. Ayet.

⁵⁹⁷ Kuşluk vaktine andolsun, 93. Ayet.

⁵⁹⁸ Görse şām-ı zülfüñi diyeydi şāh-ı enbiyā/Gülşen-i cennet bunun altında yā üstindedür: Zülfüñe nisbet yā alnuñ ola cennet yā ruḥuñ/Çünkü Şāmuñ bāḡ-ı ḥuld altında yā üstindedür, NED.

5. Nice ayrılısun **Necātī** ‘aşk-ı dil-berden kim ol
Bir hümādur k’āşiyānı ol hevā üstindedür

[59b]

-216-

Aḥmed Pāşā^{*} 599

mef‘ūlü/fā‘ilātün/mef‘ūlü/fā‘ilātün

1. Sāyem ziyā vireydi gün gibi gökde aya
Bir dem⁶⁰⁰ muḳārin olsam sen serv-i meh-liḳāya
2. Қауың çatup cihānı peyveste aḡladursın
Bārān ziyān degül mi şol misk tozlu yaya
3. Şatıldıḡında Yūsuf tırtıldı⁶⁰¹ gerçi miske
Sen cāna tırtılursuñ aylaksın⁶⁰² ol bahāya
4. Cān gülşeninde zülfün berg aşdı fıtne-engīz
Dil mezra‘ında ḥālün toḡm ekdi her belāya
5. Bir sā‘at olmaz-iken⁶⁰³ sen meh-liḳādan ayru

* APD, s. 292-293.

⁵⁹⁹ Bu şiir divanda 11 beyit olmakla birlikte beyit sıraları da farklıdır.

⁶⁰⁰ dem: gün, APD.

⁶⁰¹ tırtıldı: dartıldı, APD.

⁶⁰² tırtılursuñ aylaksın: dartılursın elyaksın, APD.

Gün ruhların firâkı irişdi iki aya

6. Fikrüm bu idi evvel⁶⁰⁴ sāyeñde hoş geçeydüm
Bu rüşen oldı āhir [k]'olmaz güneşde sāye

7. Kõmaz rakīb-i münkir dilde şafā-yı hātır
Virdi hālel bu kāfir Cām-ı cihān-nümāya

8. Dil rüşen olmaz **Aḥmed** cevır oķı delmeyince
Bī-revzen olsa ḥāne muḥtāc olur ziyāya

[60a]

-217-

Emrī⁶⁰⁵

mef'ūlū/fā'ilātün/mef'ūlū/fā'ilātün

1. Ḥurşid-i rüy-ı yāri çün eyledüm temāşā
Bir zerresi içinde gördüm iki Süreyyā

2. Ebrūña öykünelden şehir içre buldı şöhet
Barmakla gösterürler şimdi hilāli cānā

⁶⁰³ olmaz-iken: olmaz idüm, APD.

⁶⁰⁴ Fikrüm bu idi evvel: Evvel umar idüm kim, APD.

* EMD, s. 50.

⁶⁰⁵ 1. beyitten sonraki beyitlerin sırası divandaki şiire göre karışık verilmiştir. Ayrıca divandaki 5. Beyit burada yoktur.

3. Beyhūde gūy çokdur şol tūb-ı ğabġabuġa⁶⁰⁶
Çevġān gibi kej olsun el urmasun nigāra

4. Toġrı⁶⁰⁷ elif gibidür üstinde āf-tābuġ
Ruġsāruġ üzre bīnūġ ey mihr-i ‘ālem-ārā

5. Encüm güneş yüzinde olmaz egerçi rūşen⁶⁰⁸
Reftār-ı⁶⁰⁹ pūr-şitābuġ eyler anı hüveydā

6. Ol sīb ġabġab için nārence döndüm **Emrī**
Böyle ġalursa ġālüm bih olmaz ise eyvā

-218-

Behiştī*

mef‘ūlü/fā ‘ilātü/mefā ‘ilü/fā ‘ilün

1. ‘Aşġ ehlinūġ mekānesi vardur ya yok mıdur
Mey-ġāne adlu ġānesi vardur ya yok mıdur

2. Ağzumdaki⁶¹⁰ zebānumı görmez misin benüm⁶¹¹
‘Aşġ odınuġ zebānesi vardur ya yok mıdur

⁶⁰⁶ Bu beyit divanda yoktur. Divandaki beyit şu şekildedir: Kārūm şorarsa yārān kendüyi keyl idüpdür/Ġam ġırmeninde oldum āhumla bād-peymā, EMD.

⁶⁰⁷ Toġrı: Toġru, EMD.

⁶⁰⁸ Encüm güneş yüzinde olmaz egerçi rūşen: Olmaz egerçi zāhir encüm güneş yüzinde, EMD.

⁶⁰⁹ Reftār: ġüftār. EMD.

* BED, s. 313.

⁶¹⁰ Ağzumdaki: Ağzumda, BED.

⁶¹¹ benüm: divanda yok.

3. Dil nāleye dem ursa aşu arşusunda dir
Mutribleru kemānesi vardur ya yok mıdur
4. Bir dem apuu ziyāret iden aste ‘āşıuu
Bi yıl adar zamānesi vardur ya yok mıdur
5. Her gūn **Behiştī** kūyuma n’iūn gelūr dime
Elbette⁶¹² bir bahānesi vardur ya yok mıdur

[60b]

-219-

abūlī^{* 613}

fā ‘ilātūn/fā ‘ilātūn/fā ‘ilātūn/fā ‘ilūn

1. Ol ki māha nūr tevcīh eylemiş⁶¹⁴ rū oymıř ad
Nūrdan bir nūn peydā ılımlıř ebrū oymıř ad
2. řem‘-i kāfūrī fūrūzān eylemiş gerden dimiř
alka-i dūd-ı siyāh-ı řem‘e gīsū oymıř ad
3. Bir mücellā leva tařvīr itmiş Üstād-ı ezel
Riřteler tarīr idūp etrafına mū oymıř ad

⁶¹² Elbette: Elbetde

^{*} KAD, s. 552-553.

⁶¹³ Divandaki şiirde beyit sırası şu şekildedir: 1-6-2-4-5-3-7.

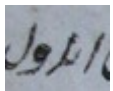
⁶¹⁴ nūr tevcīh eylemiş: nūr u fer tevcīh idūp, KAD.

4. Gülşen-ārā-yı bahāristān-ı nūzhet-gāh-ı üns
Bir nihāl-i dil-firībe naḥl-i dil-cū⁶¹⁵ koymış ad
5. Çehre-perdāz-ı teşāvīr-i nigār-istān-ı kıds
Bir mücellā çehre açmış rū-yı nīkū⁶¹⁶ koymış ad
6. Dürce yok bir la'lden bir dürc kılmış⁶¹⁷ fem dimiş
Jāle derc itmiş evel dürc içre⁶¹⁸ lü'lü' koymış ad
7. Nokṭa denlū nuṭfeyi nuṭṭa getürmüş ol ḥekīm
Ḥikmeti gör kim **Ḳabūlī**-i sūḥan-gū koymış ad

⁶¹⁵ nihāl-i dil-firībe naḥl: dıraḥt ārāyiş itmiş ḳadd, KAD.

⁶¹⁶ Bir mücellā çehre açmış rū-yı nīkū: Sāde bir peyker gūşāyiş eylemiş rū, KAD.

⁶¹⁷ Dürce yok bir la'lden bir dürc kılmış: Bir müdevver la'lden bir ḥoḳḳa düzmiş, KAD.

⁶¹⁸ Jāle derc itmiş dürc içre: Jāleler dizmiş anuḡ içinde, KAD.

BÖLÜM 4:

EDİRNE SELİMİYE KÜTÜPHANESİ SELİMİYE YAZMALAR 2109 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASININ MESTAP TABLOSU

1. MESTAP TABLOSU

Nüsha Tavsifi: Edirne Selimiye Kütüphanesi Selimiye Yazmalar 2109

TABLO 1: Manzum Bölümler Tablosu

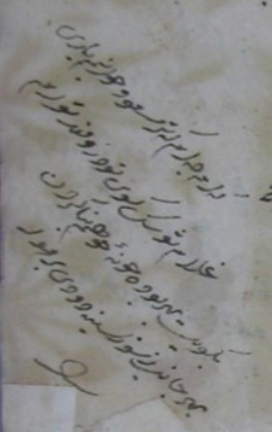
Yer Nu.: Edirne Selimiye Kütüphanesi Selimiye Yazmalar 2109 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuası							
Yp. nu.	Mahlas	Matla' beyti / bendi	Makta' beyti / bendi	Nazım şekli / birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
1a	[Emrî]	‘Ârız mı bu yâ lâle-i aḥmer mi nedür bu Kâmet mi bu ‘ar‘ar mı şanevber mi nedür bu	Emrî felegi didi gören kanlu yaşumla Tolu mey-i rengîn-ile sāḡar mı nedür bu	Gazel/5		--./--./--./--	
1a-b	‘Âlî Efendi	Bu fenâ mülkinüñ ey ḥ‘āce di ḥünkârı mısın Diye billâhi anuñ mîri mi sālârı mısın	Hâḡ ḥuzûrına bu ḥâl-ile varursın ‘ Âlî Nicesin mücrim-i maḡzûb [u] güneḥ-kârı mısın	Kaside/1 1		..-- /..-- /..-- /..--	Şiirin 1-6. beyitleri 1a’da, 7-11. beyitleri 1b’dedir. Şiir divanda 15 beyittir.
1b	[Emrî]	Mecnûn ki mülket-i ḡam-ı Leylî’den şâh-idi	Mecnûn’a kâmet ü ruḡ-ı Leylî’süz Emriyâ	Gazel/5		--./--./--./--	

		Âhı duḥānı üstine çetr<e>-i siyāh-idi	Bāḡ-ı cihānda serv-ile gül şekl-i āh-idi				
2a	Necātī	Gün yüziñüñ ḥayālī peyveste cān içinde ‘Aks-i kamer gibidür āb-ı revān içinde	Bir dānedür Necātī mekr ü ḥīlede ḥālī Beñdeş ola mı aña kimse zamān içinde	Gazel/5		--./--./--./--.	Mecmuadaki makta beyti divanda yoktur ve şiir divanda 8 beyittir.
2a	‘Ālī	Cānum ṭaraldı ‘ālem-i imkāna şıḡmadum Bir gevherem ki lücce-i ‘ummāna şıḡmadum	‘ Ālī elümde nīze ben ol merd-i fārisem ‘Arz itmege kemālūmi meydāna şıḡmadum	Gazel/6		--./--./--./--.	Bu şiir divanda 7 beyittir.
2b	[Taşlıcalı Yahyā]	Yapdı bu ‘ālī maḡāmı açdı cennet ḳapusın Şāḥibü’l-ḥayrāt olan şulṭān-ı ehl-i iḳtidā	Ṭal’atun mes’ūd ide gün gibi Allāhü’l- Vedūd Ola dāyim devletün pāyende ey merd-i ‘aṭā	Kaside/1 1	Tarih	-.--/-.--/-.--/-.--.	Bu şiir Süleymaniye Camii’nin yapılışına düşürülmüş bir tarihtir. Şiir divanda 51 beyittir.
3a	Maḡālī	Baḥri ednā görmeyen bu dīde-i nem-nākten Ḳatrece şu içmemişdür çeşme-i idrākden	Ey Maḡālī görinen ebr-i mu‘allaḳ şanma kim Dūd-ı dildür zāhir olmuş sīne-i şad çākden	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--.	Şiirin sonunda “Rıḍvānu’llāhi Te‘ālā ‘aleyhim ecma ‘īn” yazmaktadır.
3b	Bāḳī	Zaḥmından irişürse bana düstlar ölüm Yolında ḳoñ o gözleri cellādımun ölüm	Bāḳī kül itse yandurup eczāmı nār-ı ‘aşḳ Kuḥl idine felekde melekler benüm külüm	Gazel/5		--./--./--./--.	Şiirin başlığında “Bāḳī Efendi Der Ḥālet-i Nez’ Gof’t”

							yazmaktadır. Bu şiir divanda yoktur.
3b	[Hādī]	Şulṭān-ı mülk-i ma‘ni Bākī Efendi ya‘nī İtdi vedā‘ fāni dünyāya biḡ sekizde	Fevtine lafz u ma‘ni tāriḥ didi Hādī Bākī Efendi gitdi ‘uḡbāya biḡ sekizde	Kıt‘a/2	Tarih	--./--./--./--	Bākī’nin vefatına düşürülmüş bir tarihtir.
3b	[Aḥmed]	Çü çekdi ayaḡın bezm-i beḡāya Şarāb-ı kevseri şun aḡa sākī	Didüm gitdi cihāndan ḡayf tāriḥ Fenāda elde ḡaldı şī‘r-i Bākī	Kıt‘a/2	Tarih	.---/.---/..	Şiirin başlığında “Tāriḥ li-muḡarririhi” yazmaktadır. Ancak mahlas yoktur. Bākī’nin vefatına düşürülmüş bir tarihtir.
3b	[‘Abdūrrezzāk]	Suçlu ḡaḡ ḡatında bellü[dür] yarın Ele ḡüne ṡatup (?) yürümeyeyin Şalma üstümüze ḡamzeḡ ‘askerin Yaḡmalanup sinüp yürümeyeyin	‘Abdūrrezzāk n’oldı ḡözünḡen Cefākārsın be ādem-i cān<ı> özünḡen (...) aḡlatma (...) ḡözyaşuna yanup yürümeyeyin	Koşma/5		11’li hece ölçüsü	Halk şiiri olan bu şiir derkenarda yer almakla birlikte mecmuaya sonradan eklendiḡini düşünüyöruz.
4a	[Ḥüsāmī]	Eyledi ‘azm-i beḡā Bākī fenā dünyādan	İşidüp didi vefātına Ḥüsāmī tāriḥ	Gazel/5	Tarih	..--/..--/..--/..--	Bākī’nin vefatına düşürülmüş bir

		N'ola pür olsa cihān nāle vü vāveylādan	İntikāl eyledi Bākī bu fenā dūnyādan				tarihtir.
4a	[‘Abdī]	Çü çekdi ayağın bezm-i cihāndan Ecel cāmını şundi aña sākī	Didi fevtine ‘ Abdī bende tārīḥ Bilūḡ gitdi fenādan rūḥ-ı Bākī	Kıt‘a/2	Tarih	.---/.---/.--	Bākī’nin vefatına düşürülmüş bir tarihtir.
4a	[Dervīş Aḥmed]	Rıḥlet itdi bu fenādan ḥayfā Yine bir kümmel-i faḥr-i ‘ulemā	Dervīş Ahmed didi tārīḥin anuḡ Geçdi Bākī o reīs-i Şu‘arā	Gazel/5	Tarih	..--/..--/..-	Bākī’nin vefatına düşürülmüş bir tarihtir.
4a	[Dervīş Aḥmed]	İntikāl eyledi Bākī Çelebi Olmasun mı ehl-i dil lāl ü ḥazīn	Didi tārīḥini Dervīş Aḥmed Geçdi Bākī o suḥendān-ı güzīn	Kıt‘a/2	Tarih	..--/..--/..-	Bākī’nin vefatına düşürülmüş bir tarihtir..
4b	‘Ulvī Çelebi	Şevḳ-i ḥaddūḡle kaçan kim işūm āḥ u zār olur Āḥ dūd u dūd ebr u ebr āteş-bār olur	Nuṭḳa gelse meclisūḡde ehl-i dil aşḥāb-ıla Nuṭḳ ḥarf u ḥarf lafz u lafz hep hem-vār olur	Kaside/1 3		-.--/-.--/-.--/-.--	Bu şiir divanda 21 beyittir ve şiirin mahlas beyti yoktur.
5a	[‘Azmi]	Āsitān-ı yāri gözler bende-i der-gāḥ olan Māsivāya nāzır olmaz nāzır-ı billāḥ olan	Žabṭ [ider] tīḡ-ı kanā‘atle ser-ā-ser ‘ālemi ‘ Azmiyā faḳr u fenā mülketlerine şāḥ olan	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	Bir önceki şiir Ulvī’ye ait olmasına rağmen şiir “velehu” ibaresiyle başlamaktadır.
5a	[Emrī]	Ḥaṭ-ı mūruḡ ḡamıyla dil dönüpdür vādī-i nemle	Gönül levhine yaz adın raḳībinden ḥazer itm[e]	Gazel/6		.---/.---/.---/.---	Bu şiir divanda 5 beyittir.

		Süleymān'um teraḥḥum kıl pūr oldı gözlerüm nemle	Emīn ol dīv şerrinden sen Emrī is[m]-i ā'z[amla] ^D				
5b	[‘Azmi]	Lebūn hicriyle kūyunda idersem ger başa yir yir Yeşimle āl olur mānend-i ḥāk-i Kerbelā yir yir	Ne deḡlū atsalar ni‘metle ‘ Azmi cism-i pūr-derde Alup laḥd-i zemīn içre anı aḡer kara yir yir	Gazel/5		.---/---/---/---	Bir önceki şiir Emrī’ye ait olmasına rağmen şiir “velehu” ibaresiyle başlamaktadır.
5b	[Emrī]	Ḥāl u ḥaṭṭuñ qabz u başt itdi ruḥ-ı tābānuñı Kara yüzlüler geçürdi ey kamer devrānuñı	Görinen ḥumret degüldür reşk-i tiğ-ı yārdan Emriyā boynına almışdur [o] meh-rū kanunı	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	
6a	[‘Azmi]	Qaşuḡa qavs-i qazā disün qazāsın isteyen Ġamzeñi tīr-i belā bilsün belāsın isteyen	Bāde-i cām-ı leb-i dil-dārdan el çekmesün ‘ Azmiyā āyine-i qalbūñ şafāsın isteyen	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	
6a	[Rızāyī]	Devrān ki cāna tiğ-ı cefāyı yetiştirür Sāk[ī] şarāb-ı rūḡ fezāyı yetiştirür	Dilde muḥabbetin ne qadar eyleşem nihān Ol serv-qadde nāle Rızāyī yetiştirür	Gazel/6		--/-.--/-.--/-.--	

6a	?		...				Farsça olduğu için değerlendirmeye alınmamıştır.
6b	[‘Azmi]	Ey gönül derd-i dili la‘l-i leb-i cānāna şor Haste-i ‘aşk olanuñ aḥvālını loḡmāna şor	Bĩ-vesīle varma hergiz der-geh-i cānāneye ‘Azmiyā ādāb-ı şāhı evvelā der-bāna şor	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	
6b	[Nef‘ī]	Tūtī-i mucize-güyem ne disem lāf degül Çarḥ ile söyleşemem āyīnesi şāf degül	Levh-i maḥfūz-ı süḥandur dil-i pāk-i Nef‘ī Ṭab‘-ı yārān gibi dükkānçe-i şaḥḥāf degül	Gazel/5		..--/..--/..--/..--	
6b	[Nef‘ī]	‘Ārif ol ehl-i dil ol rind-i ḳalender-meşreb ol Ne Müselmān-ı ḳavī ne mülḥid-i bĩ-mezheb ol	Hızır’a minnet çekme var sonra dil-i Nef‘ī gibi Lüle-i āb-ı ḥayāt-ı feyz ile leb-ber-leb ol	Gazel/6		-.--/-.--/-.--/-.--	
7a	‘Ulvī	Vaşluñ odı ḥuld oldı fırāḳuñ baña dūzaḥ Ol dūzaḥa şaldı beni bu ‘ālem-i berzaḥ	Key-Ḥüsrev-i ḡam sīnemi taḥt eyledi ‘Ulvī Tennūr-ı cihān olsa yiridür anā maṭbaḥ	Gazel/5		--./--./--./--	
7a	Emrī	O servüñ la‘l-i şīrini ḡamından ḥāk olan	Şaḳınursın hemişe tünd-bād-ı āh-ı	Gazel/5		.---/.---/.---/.---	Bu şiir divanda 6

		zāruḡ Nebātın mı yidūḡ tūṭī ki mercān oldu minḡāruḡ	Emri' den Dirīgā üstine yavuz yıl esdürmezsin aḡyāruḡ				beyittir.
7b	Ümīdī	Niçe aylar geçer bir gün ḡadem rencīde ḡılmazsın Ḳoya ey āf-tābum zerre hīḡ ḡāl bilmezsin	Ümīdī ḡāyet a' lā fehmi idersin kākūl-i yāri Miyānından velīkin ḡorsalar bir ḡılca bilmezsin	Gazel/5		.---/.---/.---/.---	
7b	Behiṣṭī	Hecrūnde ölüm vaḡtı lezzetlū ecclīkdür Ölmek ḡamuḡa nisbet bir kāse 'asclīkdür	Çendānca degül gerçi bu ṣi'ri Behiṣṭī' nūḡ Ammā ne ḡoṣ-āmedce mevzūnca ḡazelclīkdür	Gazel/5		--/.---/--/.---	
8a	Sā'ī	Ḡurre-i māh-ı ṣıyāma nāzır-iken bir gice Ḡördiler bir necm-i ḡisū-dār toḡmuş kā'ināt	Sā'ī -i dā'ī o dem ilhām-ı Rabbāni ile Didi tāriḡin 'Acem Ṣāhı ola nā-ḡāh māt	Kıt'a/6		-.--/-.--/-.--/-.-	
8a	?	Nā-dīnūḡ nāzı çok ammā sen vefādār ol (...) Ey çok sevdigümūḡ ne dūkenmez nār (...)		Matla (?)/1		-.--/-.--/-.--/-.-	Mısrânın vezni bozuktur.
8a	[Ferruḡī]	Seni gün gibi her yirde ḡoḡar hercāyīdür dirler Beni yıl gibi yolūnda yiler sevdāyīdür dirler	Senūḡ-çün Ferruḡī yir yir felekler Mevlevī-hāne Döne döne semā' oynar beni Mevlevīdür dirler	Gazel/5		.---/.---/.---/.---	
8b	İṣḡāḡ Çelebi	Gice didüm ṣoḡbete gel ol meh-i tābānuma 'İyṣ u 'iṣret ṣem'i yaḡdum Külbe-i	Tut kim ol servi kinār itdūḡ ne ḡācet söylemek	Kaside/2 9		-.--/-.--/-.--/-.-	Ṣiir divanda 32 beyittir.

		aḥzānuma	Тоғрусı İshāk inanmaz oldılar yalanuma				Nüshada 1-6. beyitler 8b, 7-19. beyitler 51a ve 20-29. beyitler de devamında 51b'dedir.
8b	[Emrī]	Belā bağı ki gül-nārı ‘alev nār oldı nār an[da] ^D Duḥāndur serv-ile sünbül gül ü lāle şerār a[nda] ^D	[Kolında] ^D zāhid-i ḥuşkuṅ n’ola olmazsa na’l ü dāğ Kırısı bir dıraḥt ey Emrī olmaz berg ü bār anda	Gazel/5		.---/---/---/---	
8b	?	Merḥabāsuz yār elinden āh āh Cevr[i] çok dil-dār elinden vāh vāh		Maṭla‘/1		---/---/---/---	
9a	?	Temāşā eyledüm gezdüm ser-ā-pā mülk-i ‘Oşmān’ı Ne şehre uğradumsa sevdi dil bir māh-ı tābānı		Maṭla‘/1		.---/---/---/---	
9a	?	Taḥt[i] şatdum taḥta-i derd ü ğama Kābre şıgdum şıgmaz-iken ‘āleme		Maṭla‘/1		---/---/---/---	
9a	?	[H]üs-n-i şüret ‘ayn-ı sîret efendüm Aduṅ üzre (...) itsün (...) daḥı		Müfred/1		---/---/---/---	1. mısranın vezni bozuktur.

9a	?	[D]irīgā kim giriftār-ı ‘adū-yı derd<i>-i hicrānum (...) pāk (...) esīr<i>-i kāfiristānum		Maṭla‘/1		.---/.---/.---/.---	
9a	?	Eskiden bir ḥarābedūr bu cihān Bunda mesken duṭar mı [hīç] insān	Tekye-i ‘ālemūḡ ṣafḥalarında Oḡudum külli men ‘aleyhā fān	Nazm/2		..--/.-./..-	
9a	[‘Adnī]	Ol ḥaṭ-ı ġāliye-sā kim ruḡ-ı cānānda biter Çemen-i bāġ-ı İrem’dür ki gül-istānda biter	‘ Adnī itdükce miyāmına naḡar dikkatle [Müy men‘ itmeg-içün dīde-i giryānda biter] ^D	Gazel/7		..--/..--/..--/..-	Matlanın son mısrası sehven yazılmamıştır.
9b	Bākī	Göñül dāġ-ı ġamuḡla sīnede bir şem‘ uyandurmuş Çerāġ-ı ‘aşka bir ġarrā kızlı altını yandurmuş	Bugün Bākī ’ye ol āfet vişālin va’deler kılmış Yalanlar söylemiş miskīni gerçekten inandurmuş	Gazel/5		.---/.---/.---/.---	
9b	Emrī	Dilā seyr it cilāsın hūbdur şemşīr-i bürrānı Ḥayātum gitdi çün gördüm derūn-ı sīnede anı	Dişine aldı cānın sūre-i Kevşer ḥaḡı Emrī Dilā bir kez ışıncı o la‘l-i gevher-efşānı	Gazel/5		.---/.---/.---/.---	
9b	Emrī	Müje şanma ki yüzüm yire koyup ağlamadan		Mısra/1		..--/..--/..--/..-	Bu mısra bir önceki şirin beyitleri arasına sehven yazılmış olup aynı şairin başka bir

							şiiirine aittir.
10a	[‘Azmĩ]	Fikr-i ferdāyı o vā‘iz hāl-i dūnyā ayrıdur Māzī vū müstakbeli terk eyle ma‘nā ayrıdur	Perde-i pindārın  ref‘ eyle ‘ Azmĩ hāı bil Māsivā semtine gitme rāh-ı Mevlā ayrıdur	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada bir önceki şiiir Emrĩ’nin olmasına rağmen şiiir velehu diye başlamamakta ve Azmĩ ile devam etmektedir.
10a	[‘Azmĩ]	Ol şanem kāküllerin geh ‘ad ider geh taıdır Bu nedür dirsem baa eydür ki bu dil bāıdır	Destümüzde cām-ı mey gördikçe ceng eyler müdām ‘ Azmiyā sūfī kıvıl düşmen bize an yāıdır	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	
10b	[‘Azmĩ]	Yandı şerer-i āh-ıla andīl-i felekler Seyr itmege bām-ı felege ıdı melekler	Virdük seri ‘a içre diyü Kays-ıla Ferhād ‘ Azmĩ ögini ögini gitmiş siekler	Gazel/5		--./--./--./--	
10b	[Sūzī]	Bu deyrün şafhasına yazdı ebrā[r] Vefāsuz dūs[t]dan yeg<dür> naş-ı dīv[ār]		Mala‘/1		.---/---/-.--	
10b	?	Nev-civānum kūseli baa selāmın keseli Gitmedi hātır  (...) alā keseli		Mala‘/1		..--/---/..--/..--	
10b	[Zeynī]	Kūsüp dil-ber selāmını keselden		Mala‘/1		.---/---/-.--	

		Tabî'at olmadı hālî keselden					
10b	?	(...) düşmiş (?) (...) bakarken rakîbün gözine (...) el kalduruñ hâcet dileñüz şâ'llâh çıka		Müfred/1		..-/.-/.-/.-/-	
11a	['Azmi]	Gül-i ruhsârına meyl eyle ki fırsatdur bu Yüz tutar saña sa'âdet nice devletdür bu	Büy-ı müy-ı ser-i zülf-ile alursa cânuñ Yârdan 'Azmi saña hayli mürüvvedür bu	Gazel/5		..-/.-/.-/.-/-	
11a	['Azmi]	Hilâl-ebrûñ-ıla ruhsârıña öykündügi-çün meh Felek her ay anı geh ferbiñ eyler dañı lâğar geh	Bilindi ey perî yâr-ı vefâ-dâr olmaya cāğun Müşerref eyle bârî 'Azmi'nün kâşânesin geh geh	Gazel/5		.-./.-./.-./.-/- -	
11b	['Azmi]	Gübârum ilte diyü kûy-ı yâre Bugün çok minnet itdüm rûzgâra	Müdârâ eyle yâre gâfil olma Dimişler 'Azmiyâ hağdur müdâra	Gazel/5		.-./.-./.-/-	
11b	['Azmi]	Sil meded eşkimün gâmin yeñ ile Başdan eskidür demi yeñile	Çekdün-ise elün 'alâyıkdan Hâr-ı dünyâ be 'Azmiyâ neñ ile	Gazel/5		..-/.-/.-/-	
12a	['Azmi]	Şalma şüfî başuñı şâyed ki misvâkün düşe Hay u huyuñ keşretinden başuñı gavgâ düşe	Kimisi Şîrîn kimi Leylâ hevâsına düşer 'Azmiyâ her birini şalmışlar anuñ berdüşa	Gazel/5		.-./.-/.-/.-/-	
12a	['Azmi]	Mey gibi merd kanı şıçraya meydâna gire Başın ortaya kıya meclis-i mestâna gire	Görelî câh-ı zenağhdânını meyl itdi gönül İhtiyâr-ile olur mı kişi zindâna gire	Gazel/6		..-/.-/.-/.-/-	

12b	[‘Azmi]	Zülf-i yâri görelî beñzedür imiş özine Nâfenün bu ‘amelin didi gören tû yüzine	‘ Azmi ’yi şöyle nahîf eyledi hicr-i hâlün Göremez girse eger mûr-ı za‘îfün gözine	Gazel/5		..--/.../..--/..-	
12b	[‘Azmi]	Hûş dem ü hoş şafâ-y-ımış mey ola gül-sitân ola Sâķi-i meclis anda bir ‘işvesi çok civân ola	Müşkil-imiş ki ‘ Azmiyâ senden ide o yâr eyâ ‘Âşık-ı zâr u mübtelâ dil-beri kâmrân ola	Gazel/5		.../.../.../...-	
13a	[‘Azmi]	Bezme gelmez niçe bir sâķi ayağı yok mı Dostınun yapuşacak kulpı bucağı yok mı	Şavt-ı hîz-âb-ı sirişki yine gûş itmedi yem ‘ Azmiyâ işidecek yoğsa kulağı yok mı	Gazel/5		..--/.../..--/..-	
13a	[‘Azmi]	Bize lutf-ile şun sâķi ayağı ‘Aşâ-yı bâdedür pîrün tayağı	Mekânın ‘ Azmi ’-i zârün şorarsan Ser-i kû-yı dil-ârâdur yatağı	Gazel/5		.../.../.../..-	
13b	[‘Azmi]	Ṭayy oldı Cem’ün defteri hâtem yenilendi Âyîn-i şafâ kâ‘ide-i Cem yenilendi	Elden kodılar mihrini sultân-ı ‘atîkûn Düstür-ı şeh-i a‘zam-ı hâtem yenilendi	Gazel/6		--/.../.../...-	
14a	[‘Azmi]	Cihâna gün gibi pertev şalaldan ‘arîzun nûr Çerâğ-ı mâh-ıla halk açmaz oldı şem‘-i kâfûr	Ne ğam ber-dâr olursan dâr-ı zülf-i yâre cân-ile Zamânun şimdi sensin ‘ Azmiyâ var-ısa Manşûr’ı	Gazel/7		.../.../.../...-	
14b	[‘Azmi]	Müjeñ tîr-i kazâ cânâ kaşun kavş-i kader çekdi Anı başdan şavınca ‘âşıkun çok derd-i ser	Süvâr olup semend-i tab‘a mülk-i nazmı feth itdi Sûhan meydânına ‘ Azmi girüp tîğ-ı güher	Gazel/5		.../.../.../...-	

		çekdi	çekdi				
14b	[‘Azmî]	Küdûret geldi mir’âta derûnumdan şafâ gitdi Muhabbet âhîr oldu mihr-i dilden rûşenâ gitdi	Ten [ü] cân hüsnuñe ‘ Azmî ’ ilâc olur mı dünyâda Şifâ-yı Kânûn’dan dârû-yı hikmetden devâ gitdi	Gazel/5		.---/.---/.---/.---	
15a	[Emrî]	Tohm-ı sevdâ ekdi dîdemde hayâl hâller Görinen müjgân degül her dâneden bitdi çemen	Ėamze vü zülf ü zenağdânın görüp Emrî didi Hey ne cādûdur ki itmiş ejderi çâha resen	Gazel/4		-.--/-.--/-.--/-.--	Şiir divanda 8 beyittir.
15a	Vağdetî	Ey göñül sa’y idüben vuşlat-ı cânâna çalış Kılma bu yolda şaķın başuñ-ıla cânâna çalış	Seg raķîbüñ serini tîğ-ıla çaldum didi yâr Görmedüm VaĖdetiyâ böylece merdâne çalış	Gazel/5		..--/..--/..--/..--	Bu şiir divanda yoktur.
15b	Rağmî Çelebi	Şekl-i ebrû-yı hilâli ruğ-ı cânĖân üzre Güyyâ besmeledür sûre-i Rağmân üzre	Hâme-i zerle yazarsa yiridür kâtib-i şun ‘ RaĖmiyâ bu Ėazelüñ şafĖa-i devrân üzre	Gazel/7		..--/..--/..--/..--	Bu şiir divanda 5 beyittir.
16a	Rağmî Çelebi	Ol kadar töldi derûnum fikr-i zülf-i yârla Fi’l-meşel bir kâbre dönmişdür ki pürdür mârla	Çeşm-i RaĖmî ‘aks-i ruĖsârûñla ey nâzûk- beden Bir güle beñzer ki eğrâfî müzeyyen Ėârla	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	
16a	Nev’î	Dün gice meclisümüz yâr-ıla rindâne idi Sâğar idi ben idüm şem‘ idi pervâne idi	Her Ėedâ meşreb olan ol dime irmez Nev’î O da bir luğf-ı Ėudâ bağşîş-i şâğâne idi	Gazel/5		..--/..--/..--/..--	

16b	[Zihni]	Kaşr-ı vücūd-ı âdemi kim cân açar kıpar Ber-tâ-be-hânedür k'anı mihmân açar kıpar Şandūk-ı 'ömri hâzin-i devrân açar kıpar Dil-hânesin ğam-ı ruh-ı canân açar kıpar Halvet-serây-ı hâşşını sultân açar kıpar	Zihni revâc vireli sen nazm-ı fâhire Kesr-i cevâhir-ile ziyân irdi tâcire Cân virür oldu cevheriyân şî'r-i şâ'ire Nazmun Maḳālî komadı ragbet cevâhire Şarrâf-ı dehr bir kırı dükkân açar kıpar	Tahmis/5		--/-./.-/-./.-	Bu şiir Zihni'nin Maḳālî'yi tahmisidir.
17b	'Âlî	Gel 'Irak-ı 'Arab'da tutma maḳâm Umma andan şakın kırar u beḳâ	Tuğlardur ki kıldı menzilde Çekilüp gitdi 'asker-i hulefâ	Kıt'a/5		..--/-./.-/..-	
17b	Muhterem	Dehânı sırr-ı mübhemdür kelâmı remz ü imâdur Anı fetḥ eylemez nâ-dân o bir müşkil mu'ammâdur	Kelâmunıdan yine ey Muhterem dirler nişâr itdün Senün ṭab'-ı güher-rîzün meger var-ısa deryâdur	Gazel/5		.---/---/---/---	
18a	[Ahmed]	Dehânun ğonce-i ra'nâ ruhun verd-i muṭarrâdur Zebânun bülbül-i güyâ dişün lü'lü'-i lâlâdur	Ma'ârif dürlerin yine kelâmunıdan nişâr itdün Be Aḥmed gevher-i nazmun senün var-ısa deryâdur	Gazel/5		.---/---/---/---	Şiirin başlığında "Nazîre li-Muḥarrihi'l-Ḥaḳîr" yazmaktadır.
18a	Emrî	Her üstühvân-ı pehlü k'anı kıcdı cism-i zerd Ol râ-durur ki ortaya almışdur anı gerd	Cismüm k'ihâta kıldı anı Emrî şarulık Ol râ-durur ki ortaya almışdur anı zerd	Gazel/5		--/-./.-/-./.-	
18b	?	Saḡa gül 'âşık olmuşdur kılaḳdan	'İzâr [ü] zülfünün bilmez şafâsın	Gazel/5		.---/---/---	Başlıkta her ne kadar 'İzârî yazıyorsa da

		Oğur vaşf-ı lebün rengin varağdan	Şular kim karayı fark itmez ağıdan				beytin manası gereği “‘izār” kelimesinin cins isim olduğu düşünülmektedir.
18b	[Ahmed]	Dehānı vaşfını şordum tudağdan Haber virmiş didi hiç var mı yokdan	Dehān-ı la‘l-i yāri şordum Ahmed Haber virmiş didi hiç var mı yokdan	Gazel/5		.---/.---/..--	Şiirin başlığında “Nazire li Muḥarririhi’l-Ḥaḳīr” yazmaktadır.
19a	Vahdeti	Ḥamdü’lillāh ki dilā mazhar-ı fehm ü rāyam Evc-i rif atde hümā gibi semā-sīmāyam Kāf-ı kudretde bugün sākin-i bī-pervāyam N’ola dehr içre nişānum yog-ısa ‘Ankāyam Ne ‘aceb seyl gibi çağlamasam deryāyam	Vahdeti şuret u şekl-i beşer-i ekremde Gelmişim aḥsen-i taḳvīm-i dem-ā-demde İbn-i Meryem geçinüp vāsıta-i ḥātemde Bakiyā dīn-i Muḥammed ḥaḳ-içün ‘ālemde Dem-i cān-baḥş-ıla nazm içre bugün ‘İsā’yam	Tahmis/5		..--/..--/..--/..--	Şiirin başlığında “Taḥmīs-i Vahdeti” yazmaktadır.
19b	Muhterem	Yine faşşād-ı şitā dest urdı yağdan neştare Kalmadı benzinde ḥumret güllerün düşdi yire Ḥāşılı virdi teğayyürler o rū-yı envere Şiddet-i deyden gezend irmiş o nāzük leblere	Zaḥm-ı peykān-ı şitādan sīne-i gül-zār pūr Çekdi cengistān-ı deyden ‘askerin gūyā Temur Yağ-ı vāfir Muhterem ser mā ḳavī bād- ise mur Şafiya bilmem ne ḥikmetdür ki birkaç	Tahmis/5	Şitâiyye	-.--/-.--/-.--/-.--	

		Hürmet itmez ey leb-i 'İsî şovuk peygambere	gicedür Yir demür gök bakır oldu döndi cular mermere				
20a	[Ahmed]	Berf-ile tolu çekildi ebr döndi ejdere Şaçdı ağzından köpükler zehrini dökdi yere Kış katı yok çäre varmak reh-güzār-ı dil- bere Şiddet-i deyden gezend irmiş o nāzūk leblere Hürmet itmez ey leb-i 'İsî şovuk peygambere	Şiddet-i berd-ile şorma hāl Ahmed nicedür Gözleri yıldız şayar şan şuda mähî beççedür Oynadur bu tûb-ı çarhı bir 'aceb bâziçedür Şāfiyā bilmem ne hikmetdür ki birkaç gicedür Yir demür gök bakır oldu döndi cular mermere	Tahmis/5	Şitâiyye	-.--/-.--/-.--/-.--	Şiirin başlığında “Li- Muharririhi” yazmaktadır.
20b	'Ulvî	Çarh urur 'aşkun hevâsıyla kebüter-vār çarh Zār u ser-gerdānuş olmuş ey kamer-ruhsār çarh	Çarhı batmış āsiyāba döndi 'ālem 'Ulvīyā Olalı ğark-āb-ı eşke dīde-i hūn-bār çarh	Gazel/7		-.--/-.--/-.--/-.--	
21a	['Azmi]	Gider dilden şerer eflāke dūd-ı āha katlanmaz Şehirden kār-bān göçse gider hem-rāha katlanmaz	Habāb-ı eşk-i çeşme iltifāt itmez geçer ol şeh Göç itse pādīşehler 'Azmiyā ħar-gāha katlanmaz	Gazel/5		.---/.---/.---/.---	Mecmuada bir önceki şiir Ulvî'nin olmasına rağmen şiir velehu diye başlamakta ve Azmi ile devam etmektedir.

21a	[‘Azmi]	Cām-ı Cem olmaz-ısa sāgar-ı ğam hāzırımız Bezm-i şıhhat ele girmezse elem hāzırımız	Faqr u fāka nice pā-māl ide devr içre bizi ‘ Azmiyā kanda ise ehl-i kerem hāzırımız	Gazel/5		..--/.../..--/..-	
21b	[‘Azmi]	Bāde-i ‘aşk-ıla şol kimse ki hem-reng olmaz Şanma kim āyine-i qalbi anuñ jeng olmaz	Başladı bahşe miyânında yine kâl ehli ‘ Azmiyā seyr idelüm ortada kim ceng olmaz	Gazel/5		..--/.../..--/..-	
21b	[‘Azmi]	Ka‘be-i kūy-ı yâri kim sevmez Böyle hürrem diyârı kim sevmez	‘Andelîbi olup ‘ Azmiyā anuñ Dil-ber-i gül-‘izârı kim sevmez	Gazel/5		..--/.-./..-	
21b	Vuşulî	Göz dikme iñen ğamzesi tîrine raķibā ‘Ayb olmasun ol qaşı kemān yüzüñe atmaz		Müfred/1		--/.--/.-./..--	
22a	[‘Azmi]	Dem-i cem ‘iyyetün bezm ü Cem ü Dārā’yı istedmez Şafā-yı cām-ı la‘lün bāde-i hamrāyı istedmez	Nice hayrān u ser-gerdānuñ olup qalmasun ‘ Azmi Nebāt-ı leblerün tıfl-ı dile halvāyı istedmez	Gazel/5		.---/.---/.---/.---	
22a	[‘Azmi]	Dimeñ Ferhād u Mecnūn gibi ehl-i ‘aşka baş olmaz Tirāş idüp serin bu virdi ol gitdi tirāş olmaz	Tuyuldu ‘ Azmiyā ‘aşkuñ civāna iltiyāmuñdan Ne denlü sırruñı pinhān iderseñ şanma fāş olmaz	Gazel/5		.---/.---/.---/.---	
22b	[‘Azmi]	Şanma ‘ālemde açılan nerges	‘ Azmi büseñ recā ider senden	Gazel/5		..--/.-./..-	

		Sağa göz dikdi ey şanem herkes	İtme mahrûm idicek cer-kes				
22b	['Azmi]	Leblerini şehd ü şekker birle cânân beslemiş Var-ısa oldur hemân cân üstine cân beslemiş	Mey ne müşfik dâyedür kim 'Azmiyâ bânü-yı çarh Sînesinde mäh-ı tâbân gibi oğlan beslemiş	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	
23a	['Azmi]	Ruğların gönlümüzi âl-ile alınca imiş Bizi zülfün gibi sevdalara şalınca imiş	'Azmiyâ cân u dili pîşkeş it dil-dâra Tuhfesi 'âşıkun ancak aña mālınca imiş	Gazel/5		..--/..--/..--/..--	
23a	['Azmi]	Ârzü-yı cân u dil cânâ miyânundur faqat Höş dimişler dostum <i>lâ hayra illâ fi'l-vaşat</i>	Kâtib-i kudret haţ-ı ruhsâr-ı yâri 'Azmiyâ Al kağıd üzre yazmışdur gören dir hûb-haţ	Gazel/6		-.--/-.--/-.--/-.--	
23b	['Azmi]	Çın şehir eyler diyü gül-geşt-i bâğ Nergis ü gül yâre olmuş göz kulağ	Cür'a-veş 'Azmi'yı koma hâkde Dest-gîr ol al elin şun bir ayağ	Gazel/5		-.--/-.--/-.--	
23b	['Azmi]	Bir ğarîb iklîme düşdüm âşinâdan kimse yok Hâlüm i'lâm eyleyem bir akrabâdan kimse yok	Kimi Bû Cehl oldu halk-ı 'âlemün kimi Yezîd 'Azmiyâ hergiz muhibbî Muştafa'dan kimse yok	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	
24a	?	Eyledün yine harâb-ender-harâb Dest-i cevri-ile dil-i nâlânımı	Kese-i çeşmi tehî kıldun tehî Yaşdan pür eyledün dāmânımı	Kıt'a/3		-.--/-.--/-.--	
24a	?	Göreyin yire dökülsün ahterün Bozulup çarhun yıkılsun micverün		Matla'/1		-.--/-.--/-.--	

24a	?	Neyledüm ola saña ey bî-emân Kıomadun cismümde rāhatdan nişān	Zulm u bî-dāduñ elinden ey felek Vāfigān u vāfigān u vāfigān	Nazm/5		-.--/-.--/-.--	Makta beyti 24b'dedir.
24b	?	Toldurup dil-hānesin efgān-ıla Kāse-i çeşm[üm] pür itdün kan-ıla		Maṭla'/1		-.--/-.--/-.--	
24b	?	Merhametden yoğ-ımuş sende eğer Göreyin kim olasın zîr ü zeber	Tîr doldurun şü (...) Olamaz hâyil aña Çîñî siper	Gazel/5		-.--/-.--/-.--	
24b	?	Zālim-i bî-dād imişsün ey felek Raḥm[ı] yok cellād imişsün ey felek		Maṭla'/1		-.--/-.--/-.--	
24b	?	Şuşadum şü diledüm dilber tudağın gösterür Ben oña şorarum ol baña kendin gösterür		Maṭla'/1		-.--/-.--/-.--/-.--	Bu beyit, derkenarda yer almakla beraber sonradan eklendiğini düşünüyoruz
25a	[‘Azmi]	Gönlümün berg ü nevā<nı>sın neyledün Cism [ü] cānuñ müdde‘āsın neyledün	Görmez oldu çehre-i maḳşūdını Kālb-i ‘Azmi’nün şafāsın neyledün	Gazel/5		-.--/-.--/-.--	
25a	?	Zālim-i bed-kār imişsün bilmedüm Gürg-i merdüm-ḥor imişsün bilmedüm		Maṭla'/1		-.--/-.--/-.--	
25a	?	Eger civān içerse bu kabağdan	Eger civān okursa bu kabağı	Mesnevi/ 2		.---/---/-.--	Matla beytinin 2. mısrasının vezni

		Şulu şulu şeftālū virsün tudağdan	Yazayın ağızına olsun tudağı				bozuktur. Bu şiir sonradan eklenmişe benziyor.
25b-26a	['Azmi]	Kerem komuşdur evvelden Hudā luṭf-ıla şānuḡda Gedā-y-ıla tūvānā hep berāber oldı yanuḡda 'Adālet mihri bāhirdür cebīn-i Cem-nişānuḡda Dilersen ḡalkā bezl-i <ü> dād itmek zamānuḡda Şehā iḡsāna lāyıkdur bu pīr-i nā-tūvānuḡ da	Gerekdür 'Azmiyā ḡalk-ı cihān bir yaḡa olsunlar Zemīn ü āsumān ortada ser-te-ser cümle ṭolsunlar Giyāh-āsā dıraḡt-ı bāḡı rāḡı dāḡı bulsunlar Seni ol şāh okursa ey nevāyı nice bulsunlar Görinmez za'fdan cismüḡ işidilmez fiḡānuḡda	Muḡam mes/5		.---/---/---/---	Makta bendi 26a'dadır.
26a-26b	['Azmi]	Bir oḡulmaz derde dūş oldum meded yok çāreden Virmesin ḡullarına bir böyle derdi Yaradan N'ola kessem şıḡḡat ümmīdüm ten-i şad-pāreden Yaḡdı baḡrum tiḡ-ı ḡasret cāna yitdüm yaradan Kimse bilmez ḡālūmi ancaḡ bilür ol Yaradan	Düşdi 'Azmi yār-ıla mābeynimüzde iftirāk Bir devāsuz derde düşdüm işidenlerden ırāk Daḡı efzūn olmada gitdükçe derd [ü] iştiyāk Ġarāmī (?) bu (...) miḡnet ü derd ü firāk Āh kim bir laḡza gitmez bu dil-i āvāreden	Taḡmis/5		---/---/---/---	Son iki bendi 26b'dedir.
26b	['Azmi]	Gök kebūterdür felek ḡurşid zerrīn-bāl aḡa	Tütüiyā-yı ḡāk-i pāy-ıla göz açmak sehl idi	Gazel/7		---/---/---/---	

		Māh-ı nev dūr-çengālīdir hāledür hālhal aña	Kühl-veş ragbet vireydi ‘ Azmiyā kehḥāl aña				
27a	[‘Azmi]	‘Āşık oldum nāgehān bir dil-beri meh-rū görüp Sünbül-i ter gibi anda ‘anberīn gīsū görüp	Barmağ-ıla gösterür kaşı hilālın encüme ‘ Azmiyā bir meh yüzinde bir hilāl-ebrū görüp	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	
27a	[‘Azmi]	Sīnede fıkı-i ğam-ı zūlf-i nigār olmak ne güç Hem-nişīn[i] ādemün her gice mār olmak ne güç	‘ Azmiyā lāzım degül ‘āşıklara ‘aşk içre ‘ār Lāubāli-meşreb olmayanda ‘ār [olmak ne] güç	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	
27b	[‘Azmi]	Nice ‘arz itse her gül-berg-i ter ruḥ Ruḥ-ı cānāneye beñzer mi her ruḥ	Degüldür zerre-i nā-çiz ‘ Azmi Güneş ‘arz eyler-ise her seher ruḥ	Gazel/5		.---/---/-.--	
27b	[‘Azmi]	Pāyüñe düşdüm eyle ey dil-ber Nazar-ı iltifātuña mazhar	Dehenün kufl-i dürc-i lü’lü’dür ‘ Azmi dil şunmağa bahāne arar	Gazel/5		..--/..--/..--	
28a	[‘Azmi]	Olmasa elde cām-ı bāde-i ḥum Çokdan eylerdi guşşalarını güm	Ḥvāce-i ‘aşka geldi ‘ Azmi didi <i>Raḫıyallahu Te‘alā ‘anküm</i>	Gazel/5		..--/..--/..--	
28a	[‘Azmi]	Hālüm eger şorarsañ sırruñla maḥrem oldum Dār-ı vişāle geldüm derdünle hem-dem oldum	Hem-rāhum ehl-i ḥāle “elḥamdülillah” ehlüm Esrāra vāşıl oldum merd-i müsellemler oldum	Gazel/5		--/..--/..--/..--	Şiirin başlığında “Velehu Bī-nuḫaṭ” yazmaktadır.

28b	[‘Azmi]	Giymezüz t̄ac u abāyı t̄acımız keydür bizüm İçmezüz āb-ı hayātı ābımız meydür bizüm	Asen-i tavīmle geldük cihāna ‘ Azmiyā Yanımızda cümle ‘ālem ser-be-ser feydür bizüm	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	
28b	[‘Azmi]	Seni sevmek günāhmış bildüm Hep yolunda tebāhmış bildüm	Mülk-i dilde hayālī cānānu ‘ Azmiyā pādī[ā]hmış bildüm	Gazel/5		..--/-.--/..--	
29a	[‘Azmi]	Ezhār-ı bahār-ıla cihān açdı hazāin Hep yiryüzine ııdı künüz-ile defāin	Yolunda nice cān-ıla ser vermeye ‘ Azmi Her kii bilür pādīehüm kendü olayın	Gazel/5		--./-.--/-.--/..--	
29a	[‘Azmi]	‘İve-gersin ūsın annāzsın Badan ayaa ser-ā-ser nāzsın	aır olunca rüz u eb ‘ Azmi -yi zār Oıyup evāf-ı üsün yazsın	Gazel/5		-.--/-.--/-.--	
29b	[‘Azmi]	Dil-beri ek sīneye cismünde cānu uymasun Azua al leblerin rū-ı revānu uymasun	Sırr-ı ‘aı ten degül cānuda ala ‘ Azmiyā Kimse vāıf olmasun rāz-ı nihānu uymasun	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	
29b	[‘Azmi]	Tā-ı arı neyleyin ben sākin-i mey- āneyin Rind-i dūrd-āām-ıla hem-kāse-i um- āneyin	Āiyān-ı āf-ı istignāda ‘ana-ve bugün Lāne-gāh-ı ‘a içinde ‘ Azmiyā bir dāneyin	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	
30a	[‘Azmi]	Sīne-i yār-iün yau<ı> dök sen	āmet-i yāre hergiz öykünemez	Gazel/5		..--/-.--/..--	

		Akçağı akça yirine hancan	‘ Azmiyā bitse yitse serv-i çemen				
30a	[‘Azmi]	Bāde-i gül-günü nūş itsen seherden şīşeden Kurtulurduk sākiyā bāri biraz endīşeden	Ehl-i nazm içinde tab‘-ı pür-şükūhu ‘ Azmiyā Bir ğazanferdūr görindi nāgihānī mīşeden	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	
30b	Mişālī	Pā-yi semendūn ōpmeden itdūn gūzār hayf Hayf oldı ben fütādeye ey şeh-süvār hayf	İrgürmedi ğubārumı kūy-ı nigāra āh Hayf itdi ey Mişālī baña rūzgār hayf	Gazel/5		--/-.--/-.--/-.--	
30b	Emrī	Bir ‘acāyib ğoncedūr bāġ-ı ruḥūnda ol dehen Yapraġı la‘l-i Bedeḥşān jālesi dürr-i ‘Aden	Hasteyin şeftālū-i la‘l-i nigāra māyilin Şanmağuz ‘unnābı her dāne ‘akīk olur Yemen	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	
31a	Ḳabūlī	Bizi şey‘u’llāha geldi bir güzel torlağ dede Pā-bürehne bir ışıq ammā ‘aceb parlağ dede	Eyledūn inhā Ḳabūlī saña lāzım olanı Saña da lāzım degül mi ḥağ sözi tutmağ dede	Kaside/2 9		-.--/-.--/-.--/-.--	Bu şiir divanda 30 beyittir. Şiirin 1-10. beyitleri 31a’da, 11-21. beyitleri 33b’de, 22-29. beyitleri ise 17a’da yer almaktadır.
31b	[‘Azmi]	Öldürür ‘uşşākı cānā gözlerūn virmez emān Çeşm-i cellāduñ elinden kim-dürür cān kurtaran	Görinen encüm degül şaḥn-ı felekde ‘ Azmiyā Yāri seyrān itmege yir yir göz açmış	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	Mecmuada bir önceki şiir Kabūlī’nin olmasına

			āsumān				rağmen şiir velehu diye başlamakta ve Azmi ile devam etmektedir.
31b	[‘Azmi]	Ey şanem bir zālīm-i bī-dādsın Cevrle zulm itmege mu‘tādsın	‘ Azmiyā kadrūn bilinmez neyleyem ‘Ālem içre zū-fünūn-üstādsın	Gazel/5		-.--/-.--/-.--	
32a	Ḳabūlī	Ġubār-ı ḥatt-ı la‘lūn ġāyet-ile ḥurde yazmışlar Şanasın sūre-i Kevşer durur bir dūrde yazmışlar	Senūn yoluḡda ölmekden kaçār diyū münāfıḳlar Ḳabūlī ol şeh-i ḥüsne bizi öldürde yazmışlar	Gazel/5		.---/.---/.---/.---	
32a	[Ḳabūlī]	Dilā ol sevdigūn dil-ber ne sinde Güzellik tāzelik terlik nesinde	Ḳabūlī fāriğ ol tūl-i emelden Saḡa ne bunda rāḡat var ne sinde	Gazel/5		.---/.---/.--	
32b	Fiğānī	Çarḡa āhum gice ey meh çekmese yalıḡ kılıç Böyle encüm içine yir yir kıran girmezdi hīç	Ey Fiğānī çün fenā bezminde başduḡ ayağı Nūh sipihrūn bu toḡuz peymānesin bir yirden iç	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	
32b	Maḡālī	Kimseden gönlüm reh-i ‘aşḡ içre irşād istemez Ḳābil-i şākird olan ta‘līm-i üstād istemez	Ḥüsni ḡat ḡoş gösterür nazmun Maḡālī gerçi kim Līk zībā zīneti ḡüsni-i Ḥudā-dād istemez	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	

33a	?	Ḥamdü'lillāh ki neşod dünyede (...) ‘Aql-ı mā gerçi şuveyye hele şeklüm insān Çuğa-i aḥẓar-ıla ger begenem seyr-i çemān Şalınursam çi-şevēd ‘ind-i miyān-ı ihvān Ḳadd-i cem‘et yine durmada zi-māl-i sulṭān	Mā ẓaadnā bezenüp ḥānede (...) Taḥt-ı ḥaṣṣinūme aşman nice biḡ (...) Ber ḥorīdīm ü (...) Şāliḥem (...) fakiḥem yimezin (...) (...) sem-i yārān	Tahmis/5		..--/.../.../..-	
34a	[‘Azmi]	Beḡzerüm didügi-çün rüyuğa ḥaṭṭāt-ı felek Māhı her ay ider şafḥa-i ‘ālemden ḥakk	Ḥān-Muḥammed ki ser-efrāz-ı selāṭin oldur Emrine rām cihān ḥalkı du‘ā-gū-yı melek	Gazel/7		..--/.../.../..-	
34a	[‘Azmi]	Şāḡ-ı tūbā-yı İremdür kākülün Anda ṭāvūs-ı ḥaremdür kākülün	‘Azmi gördükde didi taḥsīn idüp Hey ne mīr-i muḥteremdür kākülün	Gazel/5		-.--/.../...-	
34b	[‘Azmi]	Sirişküm ḥasret-i la‘lünle pūr-ḥūn eyledün gitdün Düşürdün vādī-i hicrāna Ceyḥūn eyledün gitdün	Bugün ‘Azmi’yi aldayup yine ferdālara şaldun Ümīd-i vaşluḡ-ıla anı meftūn eyledün gitdün	Gazel/5		.../.../.../...	
34b	[‘Azmi]	‘Āşıka ‘ayn-ı a‘nādur gözlerün Çeşm-i cellād-ı belādur gözlerün	Tütüyādur ḥāk-pāyı ‘Azmiyā Ol k(u)ḥlden rüşenādur gözlerün	Gazel/5		-.--/.../...-	
35a	[Ḳul Süleymān]	Seherde yürür bülbüller Öter āheste āheste	Ḳul oldum bir ‘ādil ḥāna Cefālar eylemez cāna	Koşma/3		8’li hece ölçüsü	Halk şiir olan bu şiirin mecmuaya sonradan eklendiğini

		Seherde açılır güller Biter âheste âheste	Ḳul Süleymān bir civāna Çatar âheste âheste				düşünüyoruz.
35a	?	Yola düşüp giden dilber N'îçün eglendi gelmedi Beni Mecnûn iden dilber N'îçün eglendi [gelmedi]	Egnime büstān (...) urayum Çıkup yollarda durayum Gelen kârubāna şorayum N'îçün eglendi gelmedi	Koşma/4		8'li hece ölçüsü	Halk şiir olan bu şiirin mecmuaya sonradan eklendiğini düşünüyoruz.
35b	[Mehdî]	Cân u dilden oluñuz şıdķ-ıla ḳul Ağa kim ola şahîḫi'r-rüsûl	Ḳanı Mehdî gibi bir ehl-i mezāk Ki ide şārıkı kâzibden ırāk	Mesnevi/ 16		..-/-.../-	
36a	['Adnî]	Gördüğümce 'anberîn zülfin ruḥ-ı dil-dârda Ḥâr-ı müşg-efşân yatupdur şanuram gül- zârda	' Adniyâ dil-dâr gûşına münâsibdür hemîn Ol dūr[er] kim vardur bu nazm-ı gevher- bârda	Gazel/7		-.--/-.../-.../-	
36a	['Adnî]	Ehl-i diller çemen-i 'âlem içinde nice kim Ḳadd-i cānāneye teşbîh ideler nârveni	Eyleyüp devlet-ile 'ömrinî pâyende Ḥudâ Sağa bağışlaya ol iki güher sîm-teni	Kaside/4		..-/-.../-.../-	Bu şiir divanda 35 beyittir.
36b	['Adnî]	Şâne urduķca şabâ çîn zülfüñe Cân-feşâ[n] itmekdür âyîn zülfüñe	Beñzedürse ' Adnî sünbül destesin Ki ḥaṭâdur nâfe-i Çîn zülfüñe	Gazel/7		-.--/-.../-	
36b	['Adnî]	Cân cemâlün şem'inün pervânesidür düstüm	Gel teraḥḥum eylemezseñ ' Adnî yüzün şem'ine	Gazel/7		-.--/-.../-.../-	

		Dil müselsel zülfünün dīvānesidür düstüm	‘Âkıbet pervâne bigi yanasıdur düstüm				
37a	[‘Azmi]	Dilâ meftûnı olduñ bir yüzi gül kıaddı şimşâduñ Cihānı ‘andelīb-āsâ tutarsa n’ola feryâduñ	Selīs-elfāz-ıla bir şi’r-i mevzûn eyledüñ inşâ Senüñ de ‘ Azmiyâ bilsek bu fende kimdür üstâduñ	Gazel/5		.---/.---/.---/.---	Mecmuada bir önceki şiir Adnî’ye ait olmasına rağmen şiir velehu diye başlamakta ve Azmi ile devam etmektedir.
37a	[‘Azmi]	Şanma rûyuñ var-iken gülşene meyl ide göñül Yüzüñ ey gonce yiter bāğ-ı cihānda aña gül	‘ Azmiyâ var-ısa teng oldı kabā-yı sūhanuñ Tab ‘-ı kūtāh olanuñ kāmetine rāst degül	Gazel/5		..--/..--/..--/..--	
37b	[‘Azmi]	‘Âlem-i rûyâda gördüm bir gice Hı‘âb-ı ğafletde yaturken nāgehān	Bunlara dañı iderken hoş naẓar Gulğul-ile tıldı nāgeh gūş-ı cān	Kıta/26	Tabir- name	-.--/-.--/-.--	Şiirin başlığında “Vāk‘a-nāme-i ‘Azmi” yazmaktadır. 1-17. beyti bu sayfada yer almakla beraber 18-26. beyitler 41a’da yer almaktadır.
37b	[Dervîş Aḥmed]	‘Âlem-i rûyâda gördigün şehā Her ne ise ideyin bir bir beyān	Yâ İlāhi Dervîş Aḥmed dañı hem Ol Muḥammed rü’yetin ister hemān	Kıta/20	Tabir- name	-.--/-.--/-.--	Şiirin başlığında “Cevāb-ı Vākı’a li- Muḥarririhi’l-Ḥaḳîr”

							yazmaktadır. Bir önceki şiire cevap olarak yazılan bu şiirin de 1-7. beyitleri 41a'da, 8-20. beyitleri 41b'de yer almaktadır.
37b	[Dervîş Ahmed]	'İlm-ile olmak dilersen āşinā Eyle var ehl-i hevādan ictināb	Ol şalāh ehli namāzı pīşe kıl Hem-enīsūñ rüz u şeb olsun kitāb	Kıta/3	Nasihat- name	-.--/-.--/-.--	Bu şiir de bir önceki şiirden sonra olup 41b'de yer almaktadır.
38a	Nizāmī	Sākiyā sāgar-ı billūra dök ol yāķūtı Ki tenün ħuvvetidür rūh-ı revānuñ ķūtı	Ķaşlaruñ yay[ı] firāk-ıla Nizāmī ger öle Ħasret oķlarına şandūķa ola tābūtı	Gazel/5		..--/..--/..--/..--	
38a	Necātī	Nola dökölse yaşum çeşme-i ħayvān degül'a Yire geĶsün nideyin dirliğüm andan degül'a	Ey Necātī güc imiş 'āşıķa yār ayrılığı Bedene rūh vedā' eylemek āsān degül'a	Gazel/5		..--/..--/..--/..--	
38b	MuĦterem	Yüzden götür niķābı ki dil feyz-i nūr ide Şol meh gibi verā'-ı seĦābdan zūĦūr ide	Şīr-i ecel şikārı olur MuĦterem o kim Der-bend-i mīşe-zār-ı felekde mürür ide	Gazel/9		--/-.--/-.--/-.--	
38b	VaĦdetī	Destī yigdür dime şurāĦīden VaĦdetī şāyed incine şīşe		Müfred/1		..--/-.--/..--	Bu beyit divanda yer almamaktadır.

39a	‘Abdī	Bīmār-ı ‘aşkuñ oldı göñül hiç bilür misin Sen bī-vefāyı terk idemez öldürür misin	Göstermez oldı gün yüzini aldı göñlümi ‘ Abdī cefāya başladı ol meh görür misin	Gazel/5		--./-./-./-./-	
39a	Bākī	Çarşu tıtdum sīne-i şad-çāki senden cānibe Gönder ey kaşı kemānum tīri benden cānibe	Görmesün kimse sakın diyü lebin dişler baña Bağduğumca ol leb-i şekker-şikenden cānibe	Gazel/5		-.--./-./-./-./-	
39b	[‘Azmi]	Dökmedi eşk dīdeler bir dem Yaş yirine kan akısar bir dem	Dūzağ-ı ğamda ‘ Azmiyā kaldum Cennet-i kūyuña ne vaktin irem	Gazel/5		..--./-./-./-	Mecmuada bir önceki şiir Bākī’nin olmasına rağmen şiir velehu diye başlamakta ve Azmi ile devam etmektedir.
39b	[‘Azmi]	Çehrem şararur döküle gözden yire kanum Andan bulunur ‘illet-i derd-i yereķānum	Terk-i ser idersem dehen-i yādına ‘ Azmi Bulunmaya ‘anķā gibi ‘ālemde nişānum	Gazel/5		--./-./-./-./--	
40a	‘Azmi	Meh ü mihr eyleyüp kaṭ’-ı menāzil Harīm-i kūyuña olmağa nāzil Olup nāhīd-ile bezmünje dāhīl Felek encümden uyarmış meşā’il	Niçe bir rūḥa ‘ Azmi cismi kabir it Yaşuñ bārān u āhuñ aña ebr it Yüz ur ol şāha yiter cāna cebr it Dilersen vaşlı ‘ Adli hicre şabr it	Tahmis/5		---./---./--	Şiirin başlığında “Taḥmīs-i ‘Azmi” yazmaktadır.

		Yanar şan câmi‘ içinde kanādil	Belī bī-renc olmaz genç hāşıl				
40b	Nev‘ī	Tālī‘ bu vech-ile dūn ser-keş nigār böyle Bī-çāre ‘āşıkı gör baht öyle yār böyle	Nev‘ī nice getürsün hicrān yükine tākat Cism-i nizār öyle cān-ı figār böyle	Gazel/5		--./-./-./-./-.	Bu şiir divanda 6 beyittir.
40b	Zārī	İsterin size sögem bire ekābir gidiler A.ları g..leri bol aqçası vāfir gidiler	Ben bulardan degülin kendümi ğayrı bilürin Ummazın Zārī saña beñzeze sāyir gidiler	Gazel/5	Hicviyye	..-./...-/..-./..-	
42a- 42b	Cinānī	Ol sīm-ber virmez haber tenhā gezer kılmaz hazer Kıl bir nażar dırsem eger biñ nāz ider bakmaz geçer	Hāk yeksere nuşret vire luţfı ire ol serve[re] Hāşmı kıra tıġı ura dāyım göre feth ü zafer	Kaşide/2 0		--./-./-./-./-.	Bu şiir divanda 21 beyittir.
42b	?	Sevmişem bir nev-civānı dem-be-dem başum s...r Korqaram öyle dimege nāgehān s...m gider		Matla/1		-.-/-.-/-.-/-.-	Nüşada başlıkta müfred yazmaktadır.
43a	Tīġī	Başa kemlik şatanlar dā‘imā eylükle yād olsun Zevālüm isteyenler gün gibi rüşen-nihād olsun Kuşurum gözleyen kāmillerüñ ‘ömri ziyād	Murād üzre felekde görmeyüp şenlik yüzün üstād Harāb-ābād-ı ‘ālemden çeker biñ cevri-ile bī-dād Olup derd ü belā vü dehr-i dūna Tīġiyā	Tesdis/5		---./---./---./---	Şiirin başlığında “Tesdīs-i Tīġī be- Redd-i Maţla‘-ı ‘Ulvī” yazmaktadır.

		olsun Mükāfātı dimem bir muktezā-yı ‘adl ü dād olsun Yıkanlar hātır-ı nā-şādımı Yā Rabb şād olsun Benim-çün nā-murād olsun diyenler ber- murād olsun	mu‘tād Koyup bu maṭla‘ı hūzn ile gitdi ‘Ulvī-i nā- şād Yıkanlar hātır-ı nā-şādımı Yā Rabb şād olsun Benim-çün nā-murād olsun diyenler ber- murād olsun				
43b	?	‘Azizüm hoş şafā geldün bu gice bunda mihm[ān] ol Göçersin ‘ākıbet yarın gerekse Mısr’a sultān ol		Matla/1		.---/.---/.---/---	
43b	?	Konan göçer gelen geçer be-her hāl Eger Hüsrev eger Şirīn eger Zāl		Matla/1		.---/.---/..--	Nüshada başlıkta müfred yazmaktadır.
43b	?	‘Ākil iseñ dime Ferhād-ile Mecnūna’a deli Eyleseñ halka nazar her biri bir gūne deli		Matla/1		..--/..--/..--/..--	Nüshada başlıkta müfred yazmaktadır.
43b	?	Ey gonce-dehen gül gibi bir gün şolacağsın ‘Āşıklarına itdüklerini hep bulacağsın Bu şīve nedür bilmez misin hiç n’olacağsın Terk eyle güzel sonra peşimān olacağsın		Murabba /1		--/.--/.--/.--	Bir murabbanın ilk bendi alınıp devamının alınmadığını düşünüyoruz.

43b	?	Her kişinün yüzine gül gibi gülersin Kul eylemege dünyâyı dilersin		Matla/1		Vezin tespit edilememiştir.	
43b	[Bākī]	Eylesün vaşlını [dermān] ^D dil-i bīmāra meded Düstlar işte ben öldüm baḡa bir çāre meded	Mededün kalmadı feryād [u] figān eyleyecek Saḡa kimden ir[e] ey Bākī -i bī-çāre meded	Gazel/5		..--/..--/..--/..--	Bu şiir divanda 6 beyittir.
44a	Emīr	‘Aşkuñun der-bendi içre vādī-i ḡam dar yir Fūrkatün rāhında kūh-ı ḡuşsa nā-hem-vār yir	Dilde yir idüp şanevber kıddine ḡam yir Emīr Kim ki bāḡında nihāl-i mīve dikdi bār yir	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	
44a	[Taşlıcalı] Yaḥyā	Dilā rāh-ı muḥabbetde belādan ictināb olmaz Cefādan incinüp ‘özr eylemek hergiz cevāb olmaz	Vişāl istersen ey Yaḥyā vücūdun perdesin çāk it Hemīşe ‘āşık u ma‘şūk arasında hicāb olmaz	Gazel/5		.---/.---/.---/.---	
44b	Lisānī	Çok niyāz eyledüm ol bār-geh-i a‘lāya Yüzümi sürmek-içün merḡad-i Mevlānā’ya	Der-geh-i merd-i Ḥudā’ya er isen kul olıgör Serfūrū itme Lisānī bu zen-i dünyāya	Gazel/7		..--/..--/..--/..--	
44b	Meşāmī	Göñlüme her dem gelür hicrān hicrān üstine Tekyedür lā-būd konar miḡmān miḡmān üstine	Pādişāh-ı mülk-i naẓm oldı Meşāmī bendeñüz Āsitānında turur dīvān dīvān üstine	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	

45a	Maḳālī	Yār kim luṭf-ıla kenāra gele Beṇzer ol ‘ıyda kim bahāra gele	Hāşe-lillāh ḳuluṇ Maḳālī gibi Bir belā-keş bu rüzgāra gele	Gazel/5		..--/..--/..--	
45a	Āzerī	Pāye-i ‘ālī recā itmez ḳapuṇda ḥāk olan Taht-ı şāhı istemez menzil-gehi eflāk olan	Seyr ider āḥir ‘izār-ı şāhid-i maḳşūdını Āzerī naḳş-ı ğaraẓdan levḥ-i ḳalbi pāk olan	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	
45b	Ḳabūlī	Yatur pīr-i muġān evġār olup desti ḳabaḳ ṭutmaz Şu deṅlü bāde-nüş olmuş ki el ditrer ayak ṭutmaz	Ḳabūlī gevher-i kân-ı ma‘ārif bī-revāc ancaḳ Dür-i naẓm-ı kelām-ı pākünge kimse ḳulaḳ ṭutmaz	Gazel/5		.---/.---/.---/.---	
45b	Ḳabūlī	Ey tıfl-ı sirişküm ḳatı ḳalḳarduṇ-a diṅ diṅ Ḥalvā-yı leb-i dil-beri gördüṅ de mi diṅ diṅ	Raḥm eyler-idi yaşumuza yār Ḳabūlī Aġyār geḳüp ḳarşumuza gülmeşe giṅ giṅ	Gazel/5		--/.--/.--/.---	
46a	Raḥmī	Ža‘fdan künc-i ‘anāda kim dil-i şeydā yatur Ger ecel gelseydi görmez şöyle nā-peydā yatur	Şāh-ı ‘ālem gelse çekmez pāyini dāmānına Künc-i istignāda Raḥmī şöyle bī-pervā yatur	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	
46a	Vuşūlī	Muḥabbetden ilāhi ol meh-i nā-mihre ḥālet vir Beni yaḳdı aṇa da zerre deṅlü bir ḥarāret vir	Vuşūlī dest-i hicrāndan ḥalāş olsun hele evvel Kerem ḳıl ey ecel bir laḫza ārām eyle mühlet vir	Gazel/5		.---/.---/.---/.---	

46b	Emrî	Cevher-i ‘aşkuñ dilümde var-iken şemşîr-veş Ey kemân-ebrû neden yabana atmak tîr-veş	‘Aql u cân u dil belâ gârında şan aşhâb-ı Kehf Nefs-i Emrî anlaruñ ardıncadur kıtmîr-veş	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	
46b	‘Ubeydî	Miyânun bend idüp ey şeh kılıc bağıñ tolandurmuş Müjeñ yâd eyleyüp tîguñ ğılâf ağzın şulandurmuş	İşigünde nice ulu varup teslîm idüp kendin O şâhuñ atlarını ey ‘ Ubeydî ululandurmuş	Gazel/5		.---/.---/.---/.---	
47a	Bâkî	Dem-i vasluñ irişse çeşm-i ‘âşıkdan bükâ artar Şular tuğyân ider evvel bahâr oldukça mâ artar	Toyılmaz h’ân-ı ihsâna kanâ‘at gelmez insâna Kerem gördükçe ey Bâkî gedâlardan recâ artar	Gazel/7		.---/.---/.---/.---	
47b	Vaḥdetî	Ruḥ-ı vechünle ol-kim raḳḳ-ı menşûr oldıgum bilmez Ne yüzden ey kamer <i>nûru’n ‘alâ</i> nûr oldıgum bilmez	Ḥam-ı zülfünde ber-dâr olmyanlar Vaḥdetî -âsâ Ne çenberden benüm Ḥallâc-ı Manşûr oldıgum bilmez	Gazel/5		.---/.---/.---/.---	Bu şiir divanda yoktur.
47b	Vaḥdetî	N’ola kıblem yüzüne dönse yüzün ehl-i niyâz Ka’be-i kûyuña karşı kılınur şimdi namâz	Ḥâfız-ı Rûm u ‘Acem didi saña Vaḥdeti yâ N’ola taḥsîn okısa şi’rüne ehl-i şîrâz	Gazel/6		..--/..--/..--/..--	Bu şiir divanda yoktur.
48a	Vaḥdetî	Keff-i desti o mehûñ mihr-i felekdür der- müşt	Şöyle bârîk ideyin vaşf-ı miyânın yârün Anı hiç anlamaya Vaḥdetî her tab’-ı	Gazel/5		..--/..--/..--/..--	

		Pertev-i şa‘şa‘adur anda olan penc-engüşt	dürüşt				
48a	?	Mülâzımlarda ey kâzî-i ‘asker zer mi kalmışdur Kapuñda hırcınuñ (...) zer kufli yok ester mi kalmışdur	Mülâzımlar gelün der-gâh-ı haqka idelüm şekvâ Hudâ’dan ğayrı zülmi def ider dâver mi kalmışdur	Gazel/6	Hicviyye	---/---/---/---	
48b	Emrî	Gizlendi kaldı ebr-i siyâh içre mîm ü hâ [Meh] ^D şafhasında müşg-ile yazdı çü hâ vü tâ	[Emrî] ^D n’ider zamâneyi sensüz fedâ ider Çeşm-i dehân u kaşlaruñ ‘ayn u mîm u râ tâ	Gazel/5		--/././././.-	
48b	[Kemâl Paşa-zâde]	‘Aklı çoğ olduğına her kişinün Sözi az olduğü delâlet ider	‘Aklı nâkış olan kişi ammâ Kâtı pür-güy olur cehâlet ider	Kıta/2		..-/./././.-	Şiirin başlığında “İbn-i Kemâl el- vezîr” yazmaktadır.
48b	[Kemâl Paşa-zâde]	‘Aklı yokdur cihânda anuñ-kim Harc ider taşâ toprağa mâli	İş-bu dâr-ı ğurûra neñ şıgmaz Neñe yetmez bu kubbe-i ‘âlî	Kıta/2		..-/./././.-	Mecmuada son beyitteki ‘âlî kelimesi mahlas olarak düşünölmüşse de bu şiir Kemâl Paşazâde’ye aittir.
49a	Necâtî	Ġoncenün ağzı kâtı yaprakdur Bülbülün şayrılığü yanşakdur	Şîve-i ‘aşkı bâtıl anlayana Ey Necâtî ne dir-iseñ haqdur	Gazel/5		..-/./././.-	Bu şiir divanda 7 beyittir.
49a	Qabûlî	Gel na‘-ı muhabbetde şehâ bir sen ü bir ben	Leclâc ise de lec iderüz na‘-ı cihânda	Gazel/5		--/././././.-	

		Şatranc oyunun oynayalum māt ola düşmen	Nā-dāna Ḳabūlī yeñilür şanma bizi sen				
49b	[Aḥmed]	Bāğda ḳaddūñ görelden geldi serv eşcāra dik Ḡonce gördi la‘lūñi geldi gül ü gül-zāra dik	Fikr-i sevdā-yı ḥayāl-i ḥālūñ-ile Aḥmed ’ūñ Eyleme ḥālīn perişān zūlfūñe aş dāra dik	Gazel/6		-.--/-.--/-.--/-.--	Şiirin başlığında “Li-muḥarririhi” yazmaktadır.
49b	[Melīḥī]	Bu Melīḥī iki ‘aşā götürür Biri cismānī biri rūḥānī	Ol-ki cismānīdür ağacdandır Ol-ki rūḥānī la‘l-i rümmānī	Kıta/2		..--/..--/..--	
50a	‘Azmi	Şimdi her şahşı görürsin şuleḥā şeklinde Vaz’ u deştārı yirinde ‘ulemā şeklinde Şüreti sīrete uymaz fūṣaḥā şeklinde Ḳanı bir tālib-i ḥaḳ şimdi fenā şeklinde Şüret uğrusı çoğaldı fuḳarā şeklinde	‘ Azmiyā her kişide şüret-i zāhir bulunur Şüreti sīrete uymaz nice kāfir bulunur Şıfat ehli çoğ olur şanma ki bāhir [bulunur] Menba‘-ı mülk-i fenāda ḳatı nādir bulunur Şimdi bir mürşid-i kāmil-i budalā şeklinde	Tahmis/5	Hicviye	..--/..--/..--/..--	Tahmis yapılan şiirin mahlası yoktur.
50b	Sā‘ī	Bir ḥabīs ü müflis ü çengāl-dest Düz-d-i nā-dān u denī vü dūn u pest	Kim-dürür diyü o şahş-ı bed-fi‘āl Eyleme luṭf eyle Sā‘ī ’den su‘āl	Mesnevi/ 16	Hicviye	-.--/-.--/-.--	
52a	Mişālī	Dimezsın pāy-būsa ‘āşık-ı zāra maḥaldür bu Öperler göz göre ruḥsāruñı eller güzeldür bu	Ḥaṭ-ı ruḥsārı vaşfinda o māh-ı ‘ālem- ārānuñ Nazīre dinmez aña ey Mişālī bir ḡazeldür bu	Gazel/5		.---/.---/.---/.---	
52a	Fevrī	Gören bağrum başı dāğın didi dāğ-ı eceldür	Bu şi‘r-i sūz-nāki yanmasun mı gūş iden	Gazel/5		.---/.---/.---/.---	

		bu Büyük başuñ büyük ağrısı olurmış meşeldür bu	Fevrî Bu beş beyt-ile heft iklîmini yaķar ğazeldür bu				
52b	Hâlişî	‘Âşık benem ma’şûķ sen vîrân benem ma’ mûr sen Tâlib benem maṭlûb sen ‘uryân benem mestûr sen	Ėam pisterinde Hâlişî ol şeh beni gördi didi Dermân benem bîmâr sen sultân benem me’ mûr sen	Gazel/5		--./--./--./--.-	
52b	Vaḥdetî	‘Uşşâķa gerçi ḥâķ-rehûñ nûr-ı dîdedür Her göz ki gördi Kâ‘be yüzüñ nûr-ı dîdedür	Zülf ü ḥaṭuñla sırr-ı lebûñ Vaḥdetî ya aç Ḥayli belâ-keşîde vü miḥnet çeşîdedür	Gazel/5		--./--./--./--.-	Bu şiir divanda yoktur.
53a- 54a	Fevrî	Merḥabâ ey piyâle-i şaḥbâ Ḥabbezâ ey müdâme-i ḥamrâ Merḥabâ merḥabâ şafâ geldüñ Eyledüñ mürde dilleri iḥyâ Gel berü ey sürûr-ı ḳalb-i ḥazîn Gel gel ey nûr-ı dîde-i bînâ Gel ki sensin fütûḥ-ı rûḥ-ı revân Gel ki sensin ‘aşâ-yı pîr-i dü-tâ Gel ki ayağuşa nişâr itsün Cevher-i ‘aḳlını dil-i dānâ	Ḳande mey olsa ‘işreti biledür Kime yâr olsa şoḥbeti biledür Bir iki cāmuñı çeken bî-cān Nereye varsa ḥâleti biledür Bāde-peymāyı şanma bî-devlet Oñmaduḳluḳda devleti biledür Bâķî ḳalsa şarābı maḥmûruñ Şayruluğunda şıḥḥati biledür Bāde-âşām[a] cāma ḳâdir-iken Ḥor baķma ki ‘izzeti biledür	Terci-i bend/5	Saki-name	..-/..-/..-	Şiirin başlığında “Terci ‘-i bend-i Fevrî” yazmaktadır.

		Başları üzre yir iderler hep Pādişāh [u] vezīr ü bay u gedā Cür‘aṇı nūş idende qalmaz ebed Ġam-ı emrūz u ġuşşa-i ferdā Cāmuṇa virseler bedel olmaz Taht-ı Kāvūs u milket-i Dārā Dil-i ġam-ġini yine şād itdün Geldün itdün bu mürdeyi ihyā [Senün ile tefāhur eylerler Cām-ı Cemşīd ü millet-i ‘İsā]^{ANT} Āb-Ḥayvān mısın nesin ey mey La‘l-i cānān mısın nesin ey mey	Kendüyi cām-ı mey-ile mest idenün Keşret içinde vahdeti biledür Dürd-keş göḡline keder gelmez Cām-ı mey-veş şafāveti biledür Fevrī ḥaḳ söylemezse ey münkir Gör ne dir ol ki ḥikmeti biledür Mey-i nābuṇ ne ḥikmeti vardur Acılıġında lezzeti biledür Dirhemini biṇ aḳçaya alsan Yine içinde ḥürmeti biledür Āb-ı ḥayvān mısın nesin ey mey La‘l-i cānān mısın nesin ey mey				
54a	Emrī	Ḥaddi yanında leb-i gevher-nişāri la‘l olur Bu İrem gül-zārıdur bunuṇ enāri la‘l olur	Cān nişār itdükçe Emrī la‘l-i gevher- pāşuṇa İki çeşm-i ḥūn-feşānınuṇ nişāri la‘l olur	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	
54b	Necātī	Kākül-i müşġin birdür ‘ārız-ı gül-fām iki Nitekim ‘ādetdür olur ḳadr bir bayram iki	Düşde ‘aşḳuṇ ḥāletin Mecnūn’a şordum didı kim Saṇa hem-demdür Necātī bāde birdür cām iki	Gazel/9		-.--/-.--/-.--/-.--	

55a	‘Ulvī	Fütād[e] kıaddüñe ‘ar‘ar ruḥuṇa verd-i ter ‘āşık Ölümlü çeşmüñe nergis lebüñe gönceler ‘āşık	Ṭolanurlar ser-i küyüñ dil-i ‘Ulvī gibi her dem Ḥad u ruḥsāruṇa cānā güneş ‘āşık kamer ‘āşık	Gazel/5		.---/.---/.---/.---	
55a	Fuzūlī	Olur ruḥsāruṇa gün la‘lüñe gül-berg-i ter ‘āşık Saṇa eksük degül gökden iner yirden biter ‘āşık	Ne pervāne döyer bir şu‘leye ne şem‘ bir āha Fuzūlī şanma kim beñzer saṇa ‘ālemde her ‘āşık	Gazel/5		.---/.---/.---/.---	
55b	Bezmī	Dīvāne dil cefāsını yārūñ çeker geçer Ben ḥāki yolda görse o nūr-ı başar şapar	Bezmī belāñı ey kaşı yā çekmez egleme Ġamzeñ oḳına sīnem idem ey püser siper	Gazel/5		--/.-./.-./.-	
55b	Emrī	Beni sen hecr-i miyānuñla nizār eylersin Gizleyüp kaşlaruñuñ nūnı[nı] zār eylersin	Göricek ḥāl-i ‘izārı lebi altında revān Emrī nūñ yaşını ey dīde bıñar eylersin	Gazel/5		..-/.-./.-/.-	Başlıkta şair adının yanında “Edirnevī” yazmaktadır.
56a	‘Ubeydī	Bize yitmez mi kākül-i dil-ber Oda yansun neye yarar ‘anber	Naķş-ı pāy-ı sek-i nigārumdur Ey ‘ Ubeydī felekdeki Ülker	Gazel/5		..-/.-./.-	Başlıkta şair adının yanında “Edirnevī” yazmaktadır.
56a	‘Ahdī	Görelı bāğda benefşe-i ter Sünbül-i ḥaṭṭına anuñ baş eger	Ḳatlüme va‘de eyledi gitdi ‘ Ahdiyā ḥaste va‘desin gözler	Gazel/5		..-/.-./.-	Başlıkta şair adının yanında “Edirnevī” yazmaktadır.

56a	Mecdî	Esen olsun cihānda bād-ı seher Ki getürdi başa saçından eser	Cünd-i ‘aql-ile ceng-içün Mecdî Âhdan giydi başına miğfer	Gazel/5		..-/.-./..-	Başlıkta şair adının yanında “Edirnevî” yazmaktadır.
56b- 57a	Lāmi‘î Çelebi	Sevmek ol serv-kaḍ u ḡonce-leb ü gül- bedeni Kim tuta dāmenini bāḡ-ı cihānuḡ diken	Âh kim çok hezeyān söyleyüben herze yidüḡ İdelüm tevbe vü inşāfla ḡatm-i sūḡanı	Kaside/2 6	Hicviye	..-/.-./..-./..-	Bu şiir divanda yoktur.
57b	‘Âlî	Şad hezārān ehl-i dil var dil-ber ammā binde bir Kevkeb-i evc-i sa‘âdet toḡmaz illā binde bir	Elf iken târîḡ-i hicret nazma gelmişdür bu dür Olmaz ey ‘Âlî bu yüzden dürr-i yek-tā binde bir	Gazel/7		.-./.-./.-./.-./.-.	
58a	Zihni‘î Baḡdādî	Âsumāḡa dün gice âhum dikince meş‘ale Bu ne âteşdür diyü düşdi cihāna velvele	Zihniyā efsürdedür hengāme-i erbāb-ı nazm Tāze maẓmūnlarla bu hengāme tarzın tazele	Gazel/7		.-./.-./.-./.-./.-.	Nüşada başlıkta Rūḡi‘î Baḡdādî yazmakla beraber mahlastan da anlaşıldığı gibi şiir Zihni‘î’ye aittir.
58b	Nev‘î	ḡüftār-ı lebün kâşif-i esrār-ı ḡafıyye Reftār-ı kaḍuḡ mücid-i eṡvār-ı seniyye	Nev‘î ’ye geçerken güle baḡdı seg-i küyüḡ El-minnetü’lillāh ki zihî luṡf u ‘atıyye	Gazel/5		--./.--./.--./.--	
58b	Nev‘î	Geldümse n’ola ben şu‘arā devrine āḡir ‘Âdet budur āḡirde gelür bezme ekābir	N’itsün ya ḡüzel sevmesün Allāh’ı seversenḡ	Gazel/5		--./.--./.--./.--	

			Nev'î gibi bir rind hûşûşâ ola şâ'ir				
59a	Emrî	Âsumân çînî devâtum dūd-ı âhum hâmedür Yazdığım evrāk üs[t]ine muhabbet-nâmedür	Çana yursa tîğî ser-tâ-ser beni incinmezin Emriyâ ol baña bir gül-günî atlas câmedür	Gazel/5		-.--/-.-.--/-.-.-	
59a	Necâtî	Zülf-i dil-ber kim 'izâr-ı dil-rübâ üstindedür Süre-i ve 'l-leyl'dür kim ve 'd-duhâ üstindedür	Nice ayrılusun Necâtî 'aşk-ı dil-berden kim ol Bir hümâdur k'âşiyânı ol hevâ üstindedür	Gazel/5		-.--/-.-.--/-.-.-	Bu şiir divanda 7 beyittir.
59b	Ahmed Pâşâ	Sâyem ziyâ vireydi gün gibi gökde aya Bir dem muķârin olsam sen serv-i meh-likâya	Dil rûşen olmaz Ahmed cevır okı delmeyince Bî-revzen olsa hâne muhtâc olur ziyâyâ	Gazel/8		-.--/-.-.--/-.-.-	Bu şiir divanda 11 beyittir.
60a	Emrî	Hurşîd-i rûy-ı yârî çün eyledüm temâşâ Bir zerresi içinde gördüm iki Şüreyyâ	Ol sîb ğabğab içün nârence döndüm Emrî Böyle kalursa hâlüm bih olmaz ise eyvâ	Gazel/6		-.--/-.-.--/-.-.-	
60a	Behiştî	'Aşk ehlinün mekânesi vardur ya yok mıdur Mey-hâne adlu hânesi vardur ya yok mıdur	Her gün Behiştî küyuma n'ichün gelür dime Elbette bir bahânesi vardur ya yok mıdur	Gazel/5		-.--/-.-.--/-.-.-	
60a	Kabûlî	Ol ki mâha nûr tevcih eylemiş rû koymış ad Nûrdan bir nûn peydâ kılmış ebrû koymış ad	Nokta denlü nutfeyi nutka getürmiş ol hekîm Hikmeti gör kim Kabûlî -i sülhan-gû koymış ad	Gazel/7		-.--/-.-.--/-.-.-	

TABLO 2: Mensur Bölümler Tablosu

Yp. Nu.	Müell if	Eser Adı (varsa)	Baş	Son	Konu	Açıklamalar
10b	?	Devlet ü 'Ömr	Bā 'iş-i taḥrīr-i ḥurūf budur ki bī-kār-ı ḥussād kuzāt-ı māni' iken ḳadīmi	bir aḳça tahsil eyledügi bi't-taleb taḥrīr olundu taḥrīr (...)	Siyagat	

SONUÇ

Çalışmamıza konu olan mecmua Edirne Selimiye Kütüphanesi Selimiye Yazmalar 2109 numarada “Mecmua-i Eş’ar” başlığı ile kayıtlıdır. Bu çalışmada öncelikle söz konusu mecmuanın transkripsiyonlu metni verilmiş ve “Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi” (MESTAP) çerçevesinde incelemesi ve dökümü yapılmıştır. Toplam 60 varaktan müteşekkil olan mecmuanın derleyicisi Ahmed isimli bir şairdir.

Mecmuada toplam 54 şair tespit edilmekle birlikte 29 şiirin de şairi tespit edilememiştir. Nüshadaki şairler genellikle 16. yüzyılda yaşamış olan şairlerdir. Devrin tanınmış şairlerinden Gelibolulu Âlî, Bâkî, Emrî, Fuzûlî, Kabûlî, Nef’î, Nev’î, Talicalı Yahyâ gibi şairlerin yanı sıra Azmî, Ahmed, Emir, Ferrûhî, Mehdî, Meşâmî, Muhterem, Lisânî, Rızâyî ve Zârî gibi kaynaklara tespit edilemeyen şairler de mevcuttur.

Nüshada toplam 219 manzum ve bir adet mensur metin mevcuttur. Şiirlerden birisi Farsça olup gerisi Türkçedir. Bu şiirler tesdis, tahmis, muhammes, gazel, kıt’a, nazm ve beyit gibi muhtelif nazım şekilleri ile tertip edilmiştir. En çok kullanılan nazım şekli gazeldir. 3 şiir de Halk Edebiyatı ürünü olup koşma nazım şekli ile 11 ve 8’li hece ölçüleriyle yazılmıştır. Mecmuada en çok kullanılan vezin ise “fâ‘ilâtün/fâ‘ilâtün/fâ‘ilâtün/fâ‘ilün”dür.

Mecmuada en çok şiiri bulunan şair, toplam 64 şiir ile Azmî’dir. İkinci sırada 16 şiir ile Emrî gelmektedir. Bu sırayı 9 şiir ile aynı zamanda mecmua derleyicisi olan Ahmed takip etmektedir.

Mecmuada tespit edilemeyen şairler bir kenara bırakılırsa Edirneli olan şairlerin çokluğu dikkat çekicidir. Aynı zamanda mecmuanın da Edirne Selimiye Kütüphanesi’nde bulunuyor olması akıllara derleyicinin de Edirneli olduğu düşüncesini getirmektedir. Ancak kaynaklarda tespit edilemeyen Ahmed’in nereli olduğu konusunda kesin bir bilgi yoktur.

Mecmuada emin olunan bir konu ise derleyici Ahmed’in Azmî ve Muhterem adlı şairlerle yakın olduğudur. Birbirlerine nazire yazmaları, aynı şairin şiirini tahmis etmeleri ve şiirde anlatılan rüyaya cevaben şiir yazılması gibi durumlar bu düşüncemizi desteklemektedir.

Mecmuada rastlanan nazire örnekleri, devrin önde gelen şairlerinden Bâkî’nin ölümüne düşürülen tarihler, divan sahibi şairlerin divanlarında rastlanmayan şiirler ve beyitler, bilinen ancak divanı olmayan şairlerin gün yüzüne çıkan şiirleri, kaynaklarda tespit

edilemeyen şairlerin varlığı gibi durumlar özelde üzerinde çalışılan bu mecmuanın, genelde ise bütün şiir mecmualarının önemini ortaya koymaktadır. Biz de bu mecmualardan bir tanesini MESTAP projesi kapsamında inceleyerek, Klasik Türk Edebiyatı bölümüne ve meraklı araştırmacıların ilgisine sunmaya çalıştık. Dileriz ki ilgili araştırmacılara ve alana bir katkımız olabilmıştır.

KAYNAKÇA

AÇIKGÖZ, Namık (2017). *Riyâzî Muhammed Efendi Tezkiretü's-Şu'arâ*. Kültür ve Turizm Bakanlığı. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/54137,540229-riyazu39s-suarapdfpdf.pdf?0> (E.T.: 28.01.2025).

ADIGÜZEL, Niyazi – GÜNDOĞDU, Raşit (2014). *Ahmed Bâdî Efendi Riyâz-ı Belde-i Edirne 20. Yüzyıla Kadar Osmanlı Edirne'si*. C. 2/2. Edirne: Trakya Üniversitesi Yayınları.

AKKUŞ, Metin (2006). “Nefî”. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. C. 32. s. 523-525. <https://islamansiklopedisi.org.tr/nefi> (E.T.: 03.02.2025).

AKKUŞ, Metin (2018). *Nefî Dîvânı*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/57741,nefi-divanipdf.pdf?0> (E.T.: 28.01.2025).

AKSOYAK, İsmail Hakkı (2014). “Zeynî”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/zeyni-mdiki> (E.T.: 04.02.2025).

AKSOYAK, İsmail Hakkı (2018). *Gelibolulu Mustafa Âlî Dîvânı*. Kültür ve Turizm Bakanlığı. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58695,gelibolulu-mustafa-ali-divanipdf.pdf?0> (E.T.: 28.01.2025).

AYDEMİR, Yaşar (2000). *Ramazan Behiştî Dîvânı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

AYDEMİR, Yaşar (2013). “Behiştî, Ramazan b. Abdülmuhsin”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/behisti-ramazan-abdulmuhsin> (E.T.: 30.01.2025).

BAYRAKTAR, Zülfikar (2015). “Vahdeti Baba”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vahdeti-baba> (E.T.: 04.02.2025).

CANIM, Rıdvan (1995). *Başlangıçtan Günümüze Edirne Şairleri*. Ankara: Akçağ Yayınları.

CANIM, Rıdvan (2018). *Tezkiretü’ş-Şu’arâ ve Tabsıratü’n-Nuzamâ*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/60327,latifi-tezkiretus-suara-ve-tabsiraturun-nuzamapdf.pdf?0> (E.T.: 28.01.2025).

ÇAVUŞOĞLU, Mehmed – TANYERİ, M. Ali (1990). *Üsküblü İshâk Çelebi (Divan - Tenkidli Basım)*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

ÇAVUŞOĞLU, Mehmed (1977). *Taşlıcalı Yahyâ Bey Dîvan Tenkidli Basım*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

ÇAVUŞOĞLU, Mehmed (1991). “Bâkî”. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. C. 4. s. 537-540. <https://islamansiklopedisi.org.tr/baki--sair> (E.T.: 30.01.2025).

ÇAYLI CANKURT, Gülşen (2015). *Figânî Divanı Gramatikal İndeksi*. Yüksek Lisans Tezi. Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÇETİN, İsmail (1993). *Derzi-zāde Ulvî (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni)*. Yüksek Lisans Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÇETİNKAYA, Ülkü (2014). “Âzerî, İbrahim Çelebi”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/azeri-ibrahim-celebi> (E.T.: 30.01.2025).

DOĞAN, Ahmet (2013). “Zihnî, Abdü'ddelîl”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/zihni-abduddelil> (E.T.: 10.02.2025).

DURMUŞ, Tuba (2014). “Mecdî, Mehmed”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mecdi-mehmed> (E.T.: 02.02.2025).

DURMUŞ, Tuba (2014). “İshâk Çelebi”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ishak-celebi> (E.T.: 01.02.2025).

ERDOĞAN, Mustafa (2008). *Kabûlî İbrahim Efendi, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)*. Doktora Tezi. C. 1. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ERDOĞAN, Mustafa (2013). “Kabûlî, Gedizli”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kabuli-gedizli> (E.T.: 01.02.2025).

ERDOĞAN, Mustafa (2013). “Rahmî, Bursalı Pîr Mehmed”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/rahmi-bursali-pir-mehmed> (E.T.: 03.02.2025).

ERDOĞAN, Mustafa (2017). *Bursalı Rahmî Dîvânı*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.

GÜRBÜZ, Mehmet (2012). “Şiir Mecnuaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi”. *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*. İstanbul: Turkuaz Yayınları. s. 97-113.

GÜRBÜZ, Mehmet (2013). “Osmanlı Şiirinin Hazineleeri: Mecmualar ve Cönkler Çalıştayı”. *Turkish Studies*. C. 8. s. 2947-2949.

İPEKTEN, Haluk (1974). *Karamanlı Nizâmî Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı*. Ankara: Sevinç Matbaası.

İPEKTEN, Haluk – KUT, Günay vd. (2017). *Heşt Bihişt*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı. https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56165,hest-bihistpdf.pdf?0&_tag1=03EE5380B678F1063BF0A9ED54D2FA0DD771F0E5&crefer=8341

[727BE55DE9AFB99813F77A1545234AD769957857E09C165704A05D8B0B36](https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/suzi-mdbir) (E.T.: 28.01.2025).

İSEN, Mustafa (2014). “Sûzî”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/suzi-mdbir> (E.T.: 04.02.2025).

KALPAKLI, Mehmet (2014). “Fevrî, Ahmed”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fevri-ahmed> (E.T.: 31.01.2025).

KAPLAN, Hasan – MACİT, Muhsin (2014). “Bâkî”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/baki> (E.T.: 30.01.2025).

KAPLAN, Yunus (2018). “Dîvânı Meçhul Bir 16. Yüzyıl Şairi: Edirneli Tîğî ve Şiirleri”. *Dede Korkut Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. C. 7, S. 16, s. 104-147.

KARABEY, Turgut (2014). “Ahmed, Veliyyüddîn-zâde Ahmed Paşa”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ahmed-veliyuddinzade-ahmed-pasa> (E.T.: 28.01.2025).

KARAHAN, Abdülkadir (1966). *Kanuni Sultan Süleyman Çağı Şairlerinden Figani ve Divançesi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

KARAGÖZLÜ, Volkan (2013). “Ümidî, İmam Recep Çelebi”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/umidi-imam-recep-celebi> (E.T.: 04.02.2025).

KAYA, Bayram Ali (2013). “Yahyâ Bey, Taşlıcalı, Dukagin-zâde”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/yahya-bey-dukaginzade> (E.T.: 04.02.2025).

KAYA, Bayram Ali (2013). “Necâtî Bey, Îsâ”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/necati-bey-isa> (E.T.: 03.02.2025).

KILIÇ, Filiz (2014). “Misâlî, Hasan Çelebi”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/misali-hasan-celebi> (E.T.: 02.02.2025).

KILIÇ, Filiz (2014). “Vusûlî, Küçük Bâli Paşa-zâde”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vusuli-kucuk-bali-pasazade> (E.T.: 04.02.2025).

KILIÇ, Filiz (2018). *Meşâ'irü's-şu'arâ*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı. <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/59036,asik-celebi-mesairus-suarapdf.pdf?0> (E.T.: 28.01.2025).

- KILIÇ, Muzaffer (2022). *Edirneli Mecdî Dîvân*. İstanbul: Dün Bugün Yarın Yayınları.
- KILINÇ, Abdülkerim (2021). *Fuzûlî Dîvânı (İnceleme – Tenkitli Metin)*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- KOYUNCU, Fatih (2011). “Makâlî, Mustafa Bey”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/makali-mustafa-bey> (E.T.: 01.02.2025).
- KÖKSAL, Mehmet Fatih (2012). “Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)”. *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*. İstanbul: Kesit Yayınları. s. 133-152.
- KÖKSAL, Mehmet Fatih (2013). “Melîhî”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/melihi-mdbir> (E.T.: 02.02.2025).
- KÖKSAL, Mehmet Fatih (2014). “Figânî”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/figani> (E.T.: 31.01.2025).
- KUT, Günay (1986). “Mecmu’a”. *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (Devirler, İsimler, Eserler, Terimler)*. C. 6. İstanbul: Dergâh Yayınları. s. 170-172.
- Terimler), C 6, Dergâh Yay
- KUT, Günay (2015). “Lâmi’î Çelebi, Mahmûd b. Osmân”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/lamii-celebi-mahmud-osman> (E.T.: 01.02.2025).
- KÜÇÜK, Sabahattin (1994). *Bâkî Dîvânı / Tenkitli Basım*. 1. Baskı. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- KÜTÜKOĞLU, Bekir (1989). “Âlî Mustafa Efendi”. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. C. 2. s. 414-416. <https://islamansiklopedisi.org.tr/ali-mustafa-efendi#1> (E.T.: 29.01.2025).
- LEVEND, Agâh Sırrı (1973). *Türk Edebiyatı Tarihi Giriş*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- MACİT, Muhsin (2013). “Fuzûlî”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fuzuli-mdbir> (E.T.: 31.01.2025).
- OKUYUCU, Cihan (1994). *Cinânî (Hayâtı – Eserleri – Divânının Tenkidli Metni)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

OKUYUCU, Cihan (1991). “Âzerî, İbrâhim Çelebi”. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. C. 4. s. 325-326. <https://islamansiklopedisi.org.tr/azeri-ibrahim-celebi> (E.T.: 30.01.2025).

ÖZTÜRK, Yılmaz (2006). *17. Yüzyıl Şairlerinden Dimetokalı Vahdetî'nin Divan'ının Tenkitli Metni*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.

SARAÇ, Mehmet A. Yekta (2015). “İbn Kemâl, Kemâlpaşa-zâde”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ibn-kemal> (E.T.: 24.04.2025).

SARAÇ, Mehmet A. Yekta (2021). *Kemâl Paşazâde Dîvân ve Diğer Şiirler*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

SARAÇ, Mehmet A. Yekta (2022). *Emrî Dîvânı*. İstanbul: Eren Yayıncılık.

SARAÇ, Yekta (2014). “Emrî, Emrullâh”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/emri-emrullah> (E.T.: 31.01.2025).

SARIOĞLU ALPTEKİN, Leyla (2014). “Adnî”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/adni-mahmud-pasa> (E.T.: 28.01.2025).

SAVRAN, Ömer (2013). “Karamanlı Nizâmî, Nizâmî-i Karamanî”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/karamanli-nizmi-nizamii-karamani> (E.T.: 03.02.2025).

SEFERCİOĞLU, Mustafa Nejat (2014). “Nev’î, Yahyâ”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nevi-yahya> (E.T.: 03.02.2025).

ŞAHİN, Esmâ (2014). “Ulvî, Derzî-zâde Mehmed Ulvî Çelebi”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ulvi-terzizade-mehmed-ulvi-celebi> (E.T.: 04.02.2025).

ŞANLI, İsmet (2014). “Ubeydî, Abdurrahman Çelebi”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ubeydi-abdurrahman-celebi> (E.T.: 04.02.2025).

TARLAN, Ali Nihad (1948). *Şiir Mecmualarında XVI ve XVII. Asır Divan Şiiri: Rahmî ve Fevrî*. I. fas. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları. Üçler Basımevi. s. 66-69.

TARLAN, Ali Nihad (1963). *Necâtî Beg Divanı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

TARLAN, Ali Nihad (1966). *Ahmed Paşa Divanı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

TAŞ, Hakan (2015). *Vusûlî Divân [İnceleme-Metin-Çeviri-Açıklamalar-Dizin]*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

TULUM, Mertol – TANYERİ, M. Ali (1977). *Nev'î, Divan Tenkidli Basım*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

UĞUR, Meltem (2023). “MESTAP (Şiir Mecmualarının Sistemik Tasnifi Projesi) Bibliyografyası”. *KÜLTÜRK Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*. S. 8. s. 103-153.

UZUN, Mustafa İsmet (2003). “Mecmua”. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. C. 28. s. 265-268.

ÜNLÜ, M. Şahabettin (1991). *Ubeydi Hayatı-Edebi Kişiliği ve Divanının Tenkitli Metni*. Doktora Tezi. İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

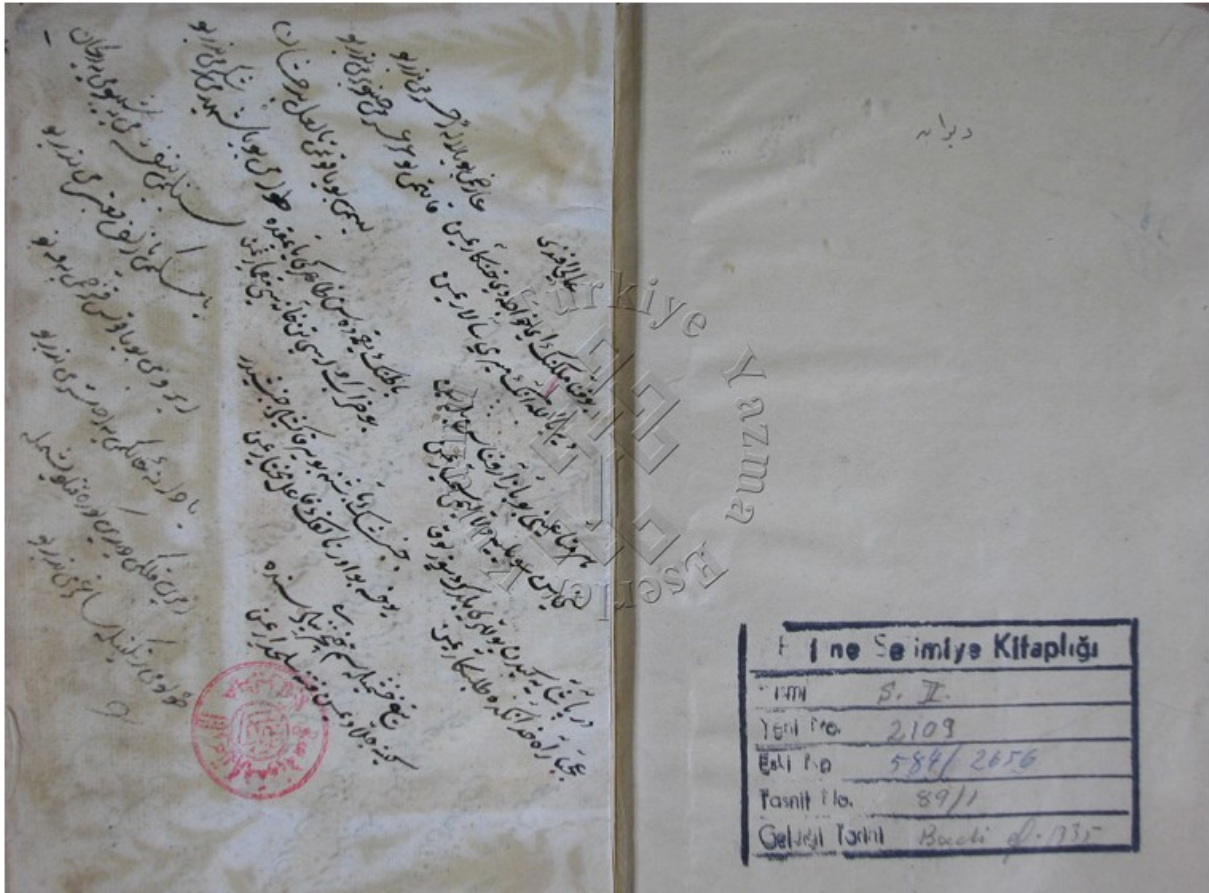
ÜNLÜ, Osman (2013). “Cinânî, Mustafa”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cinani-mustafa> (E.T.: 30.01.2025).

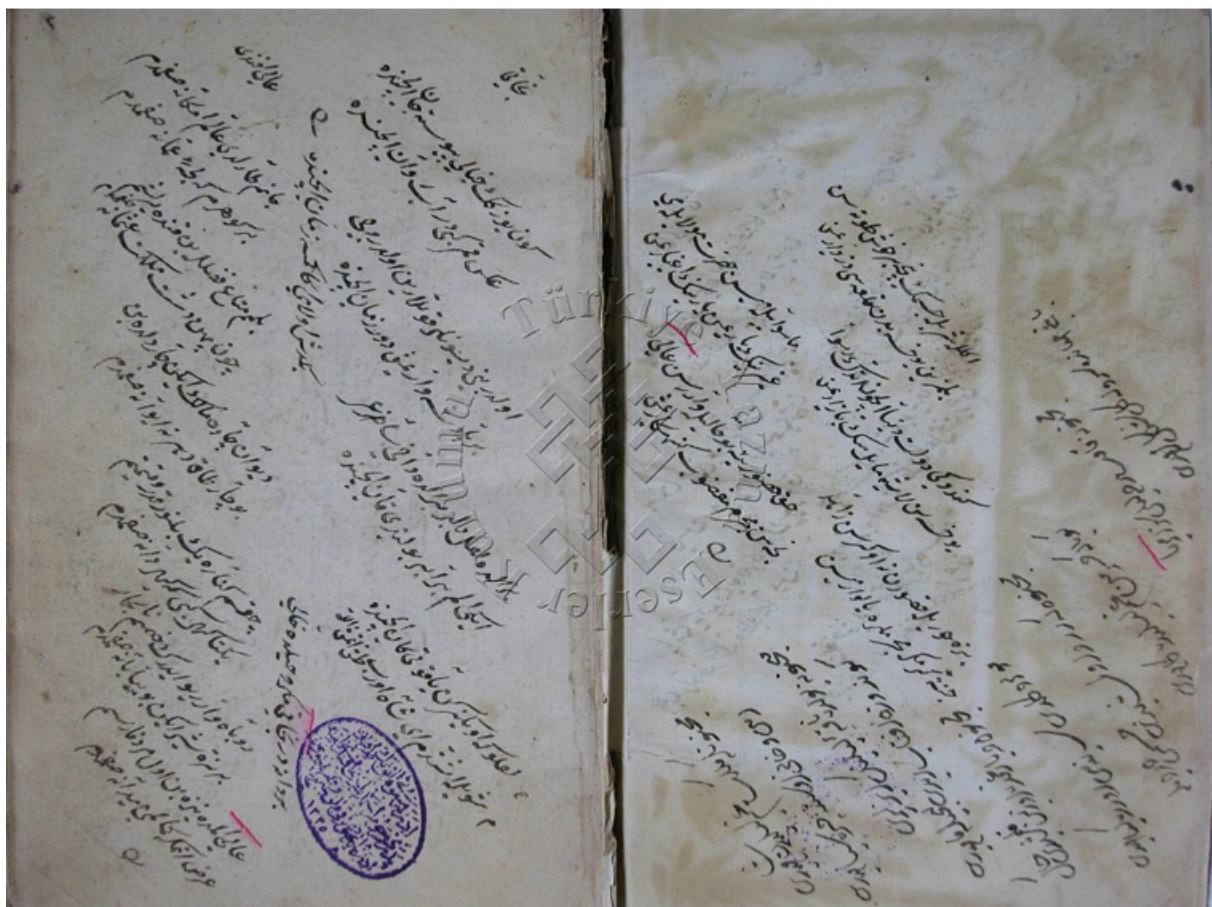
YILMAZ, Kadri Hüsnü (2014). “Ferrûhî, Ferrûh Çelebi”. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ferruhi-ferruh-celebi> (E.T.: 31.01.2025).

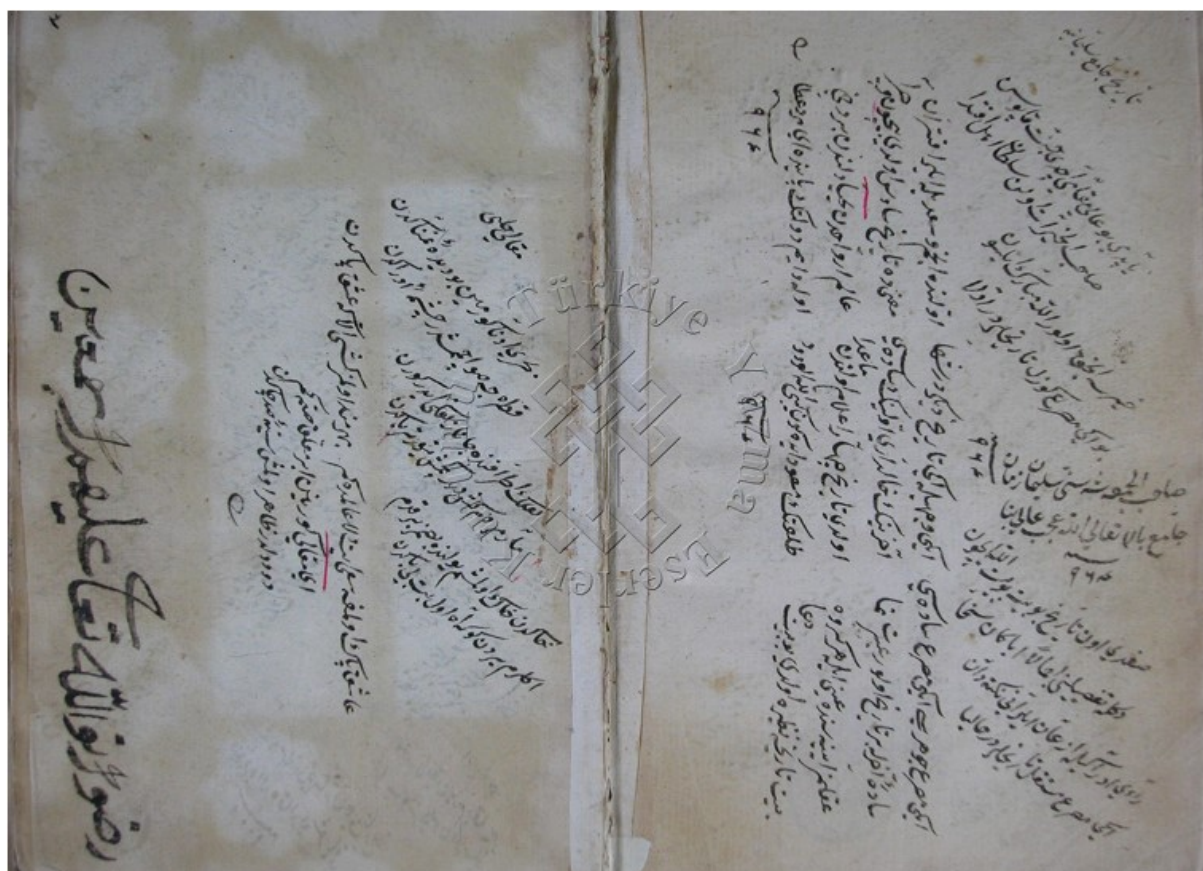
YÜCEL, Bilal (2002). *Mahmud Paşa, Adnî Divanı*. Ankara: Akçağ Yayınları.

TIPKIBASIM

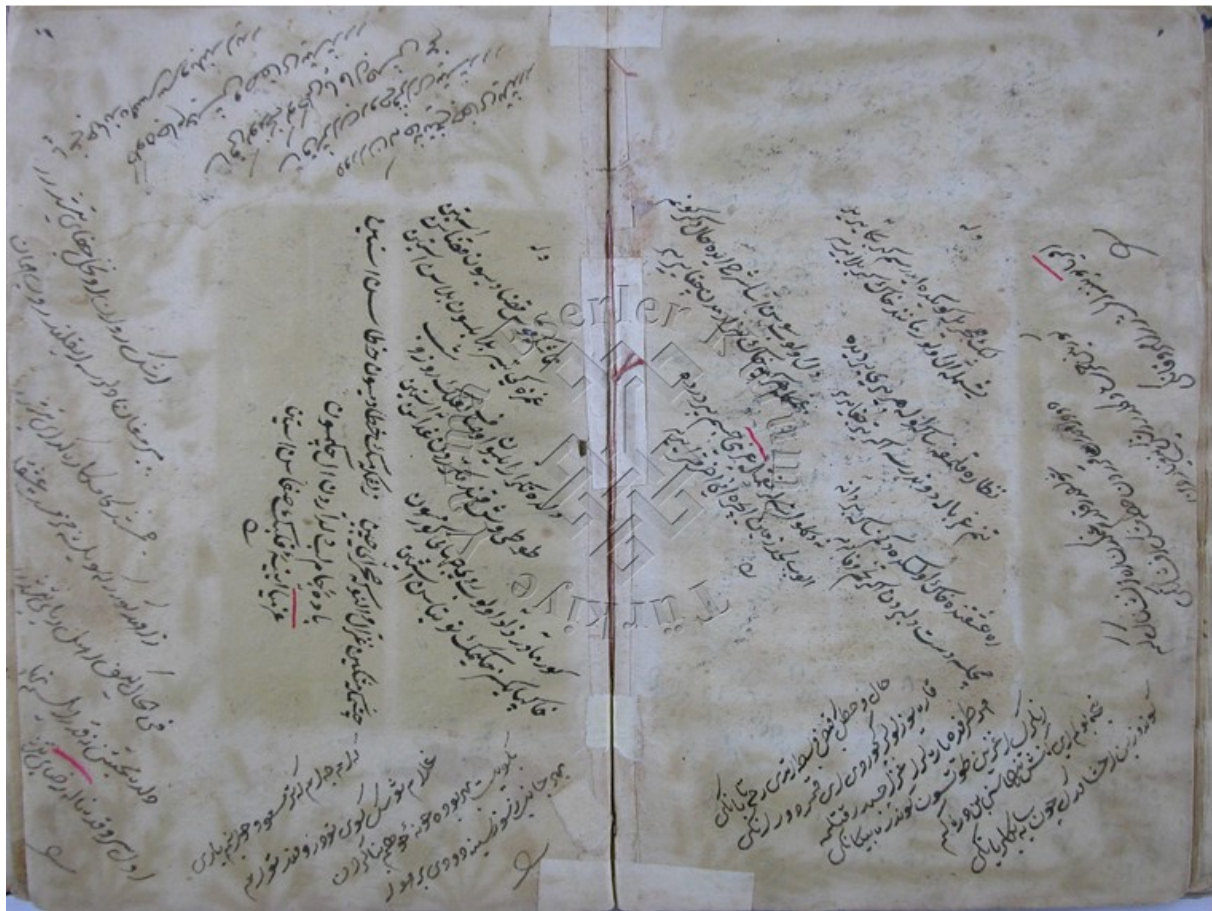
[1a]

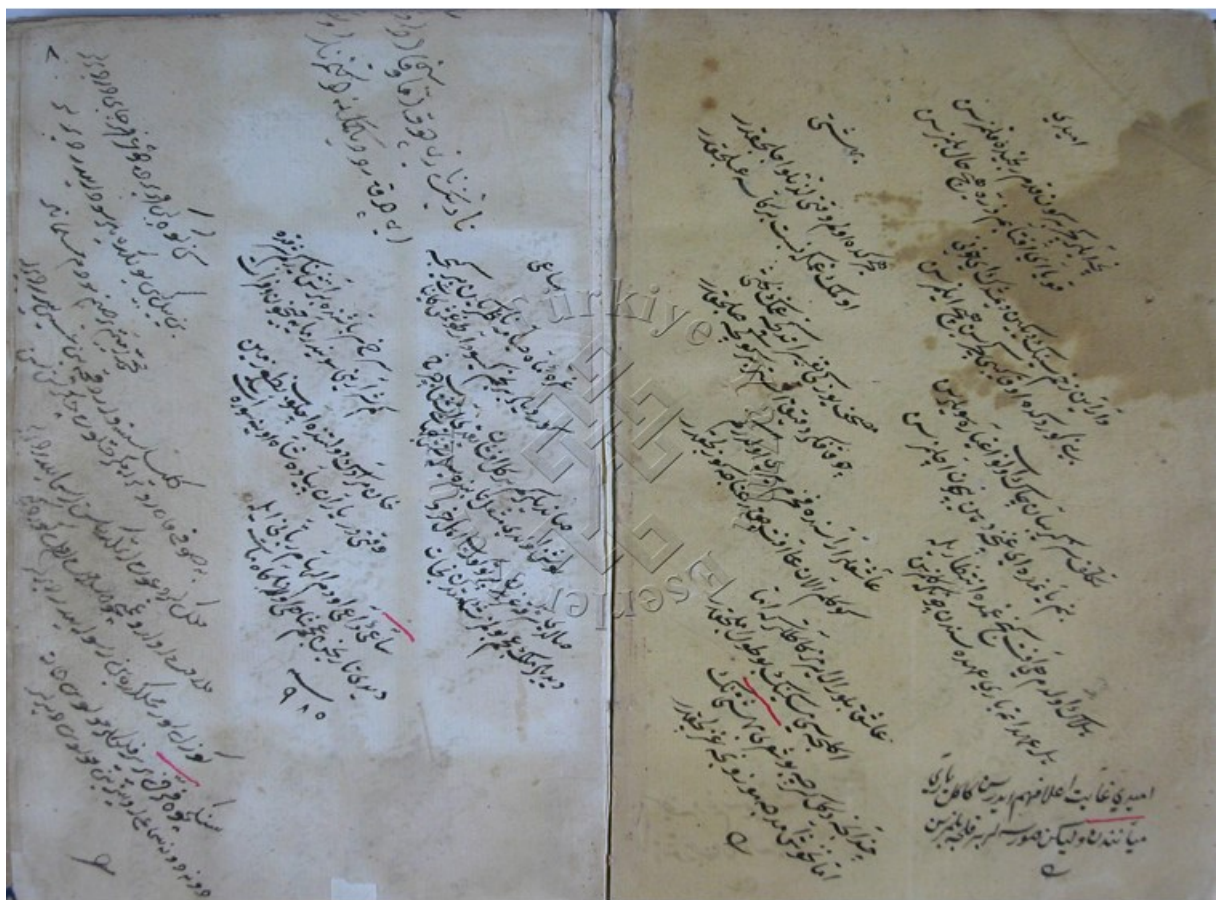

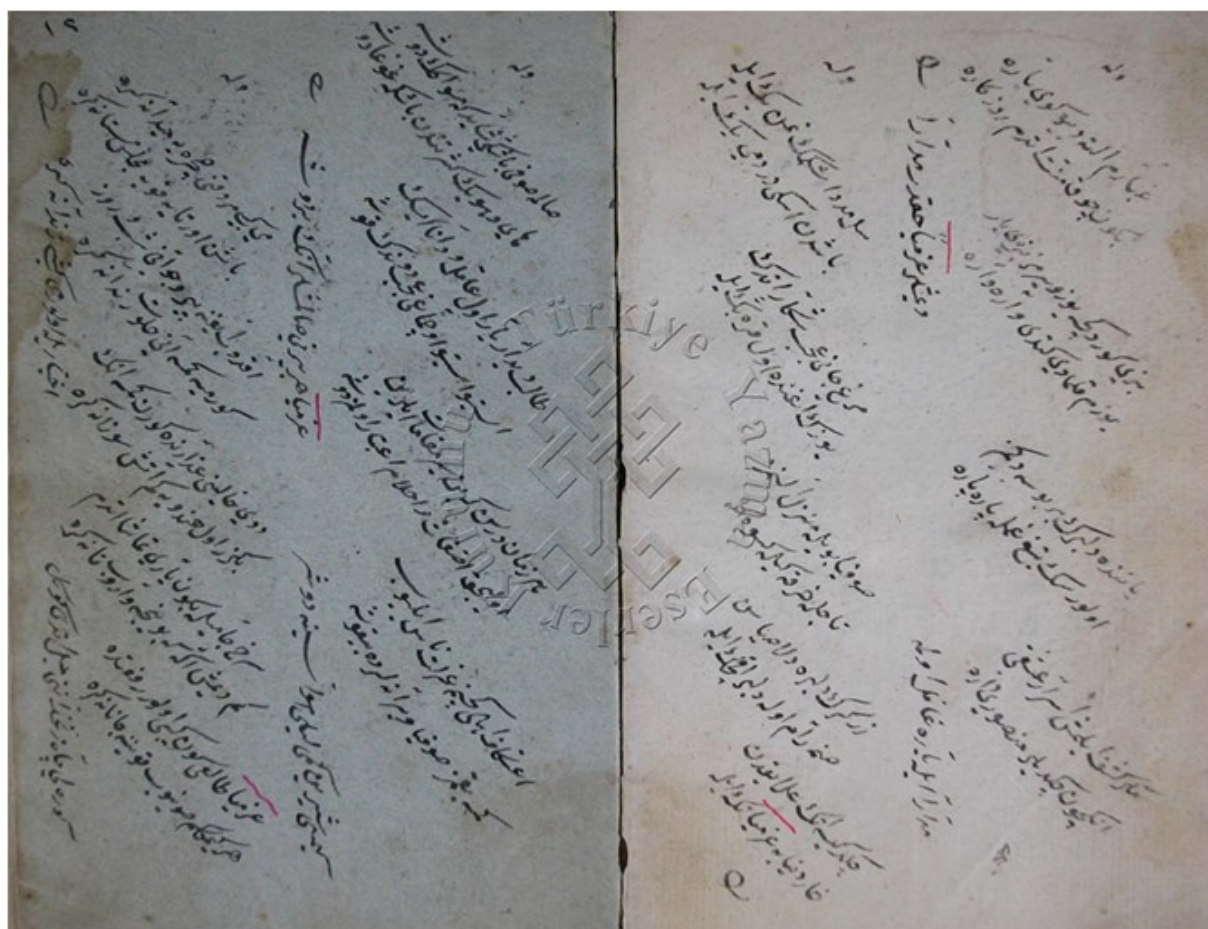

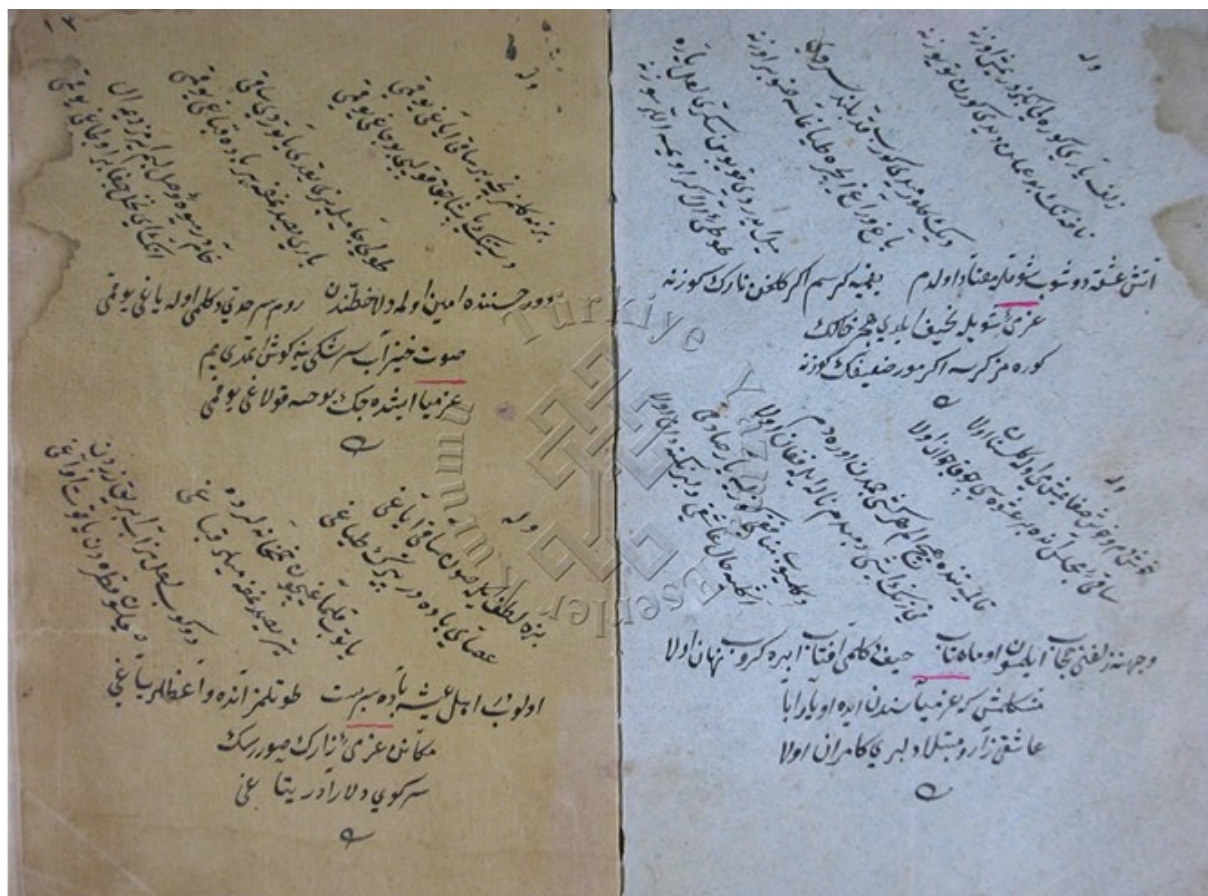

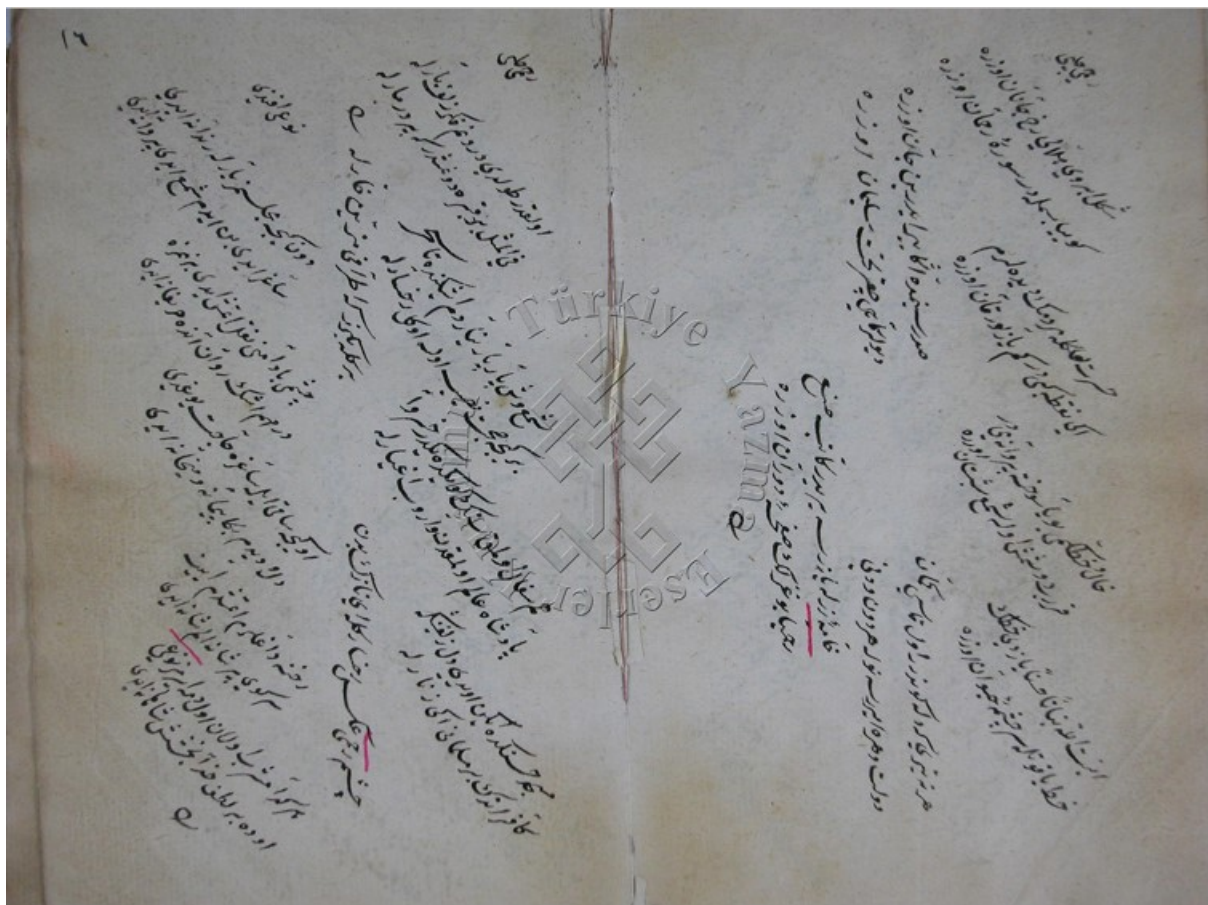

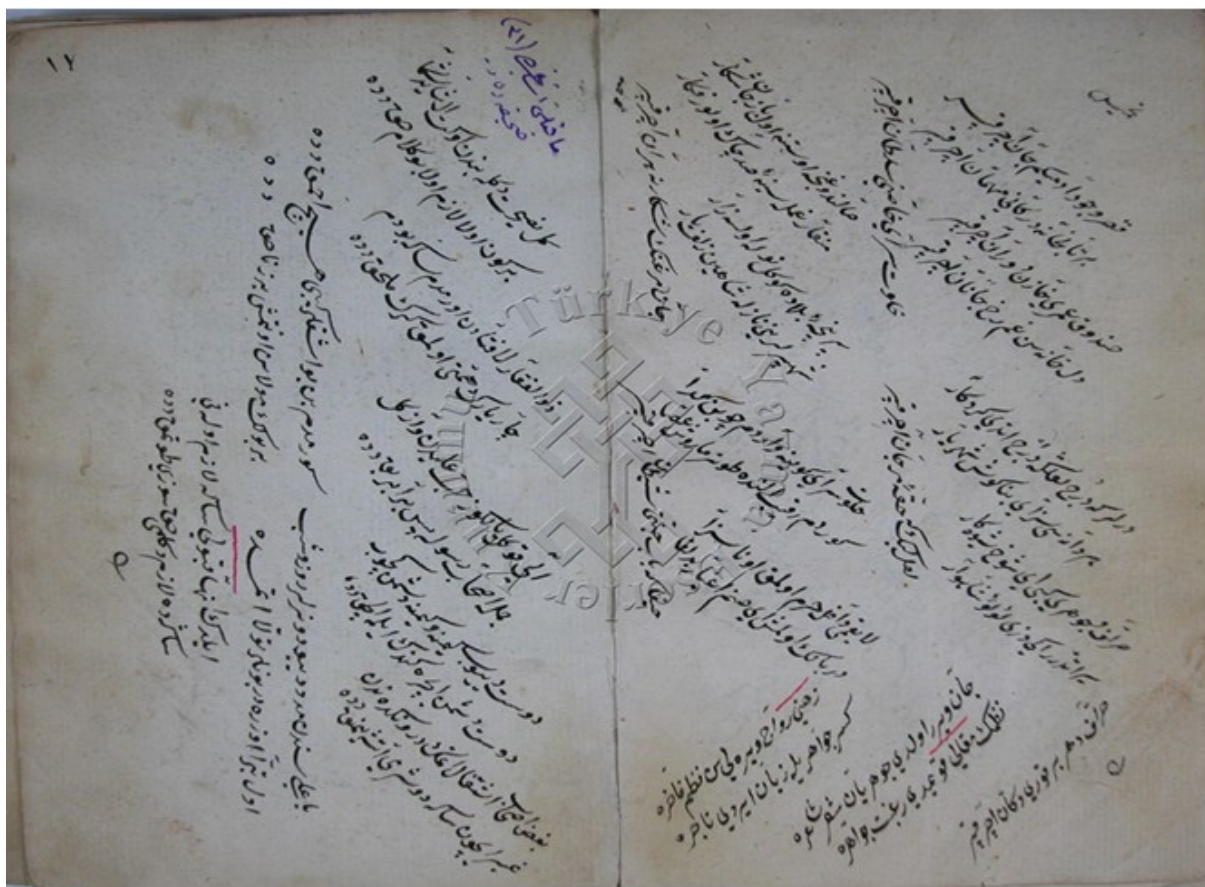

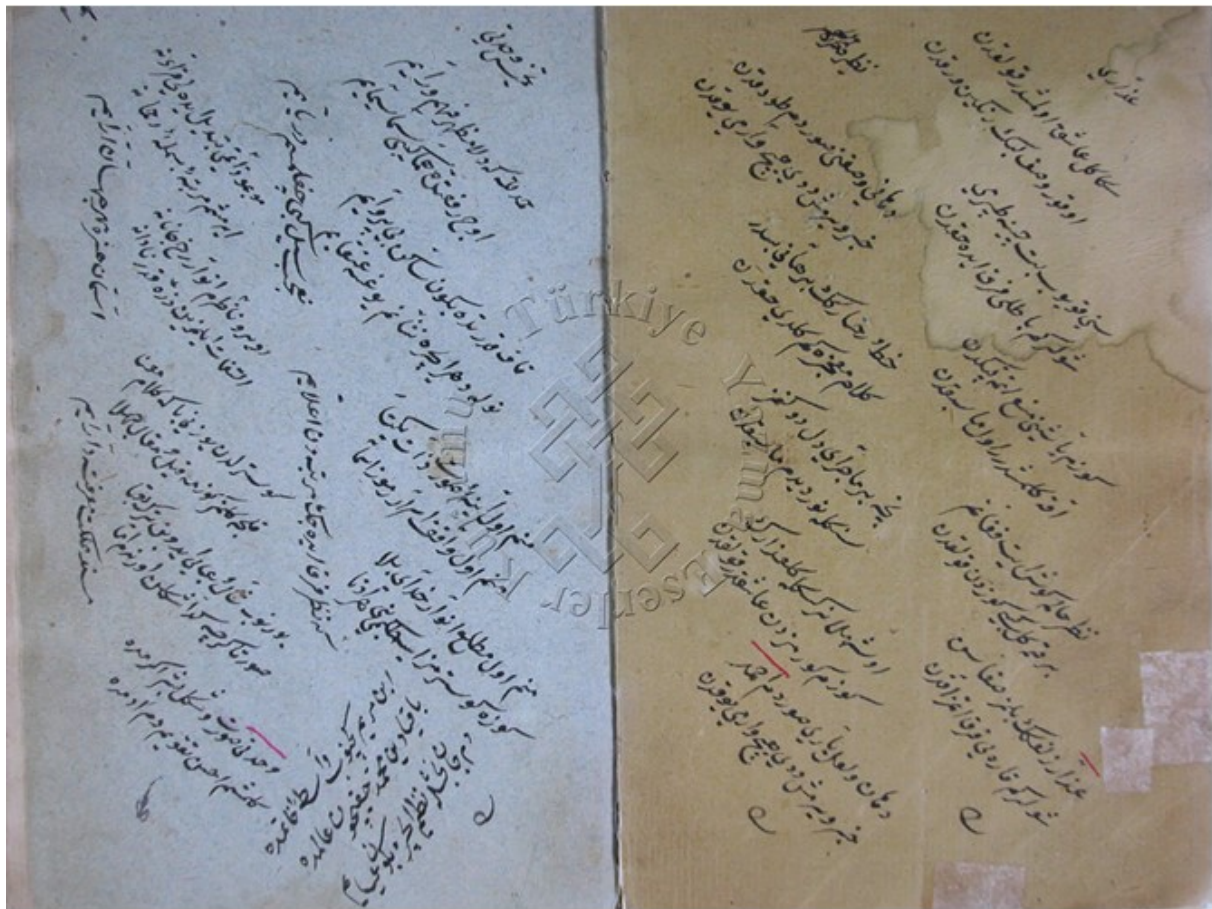

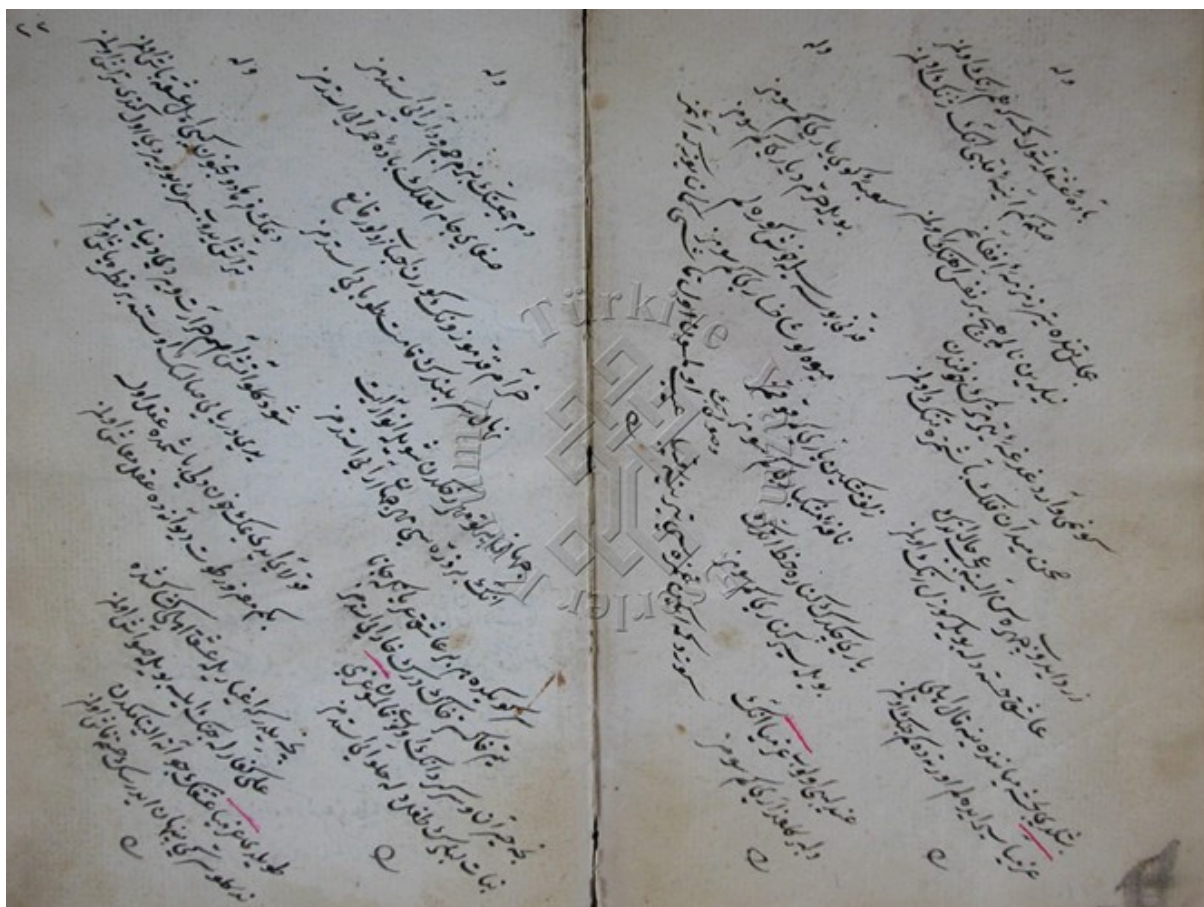

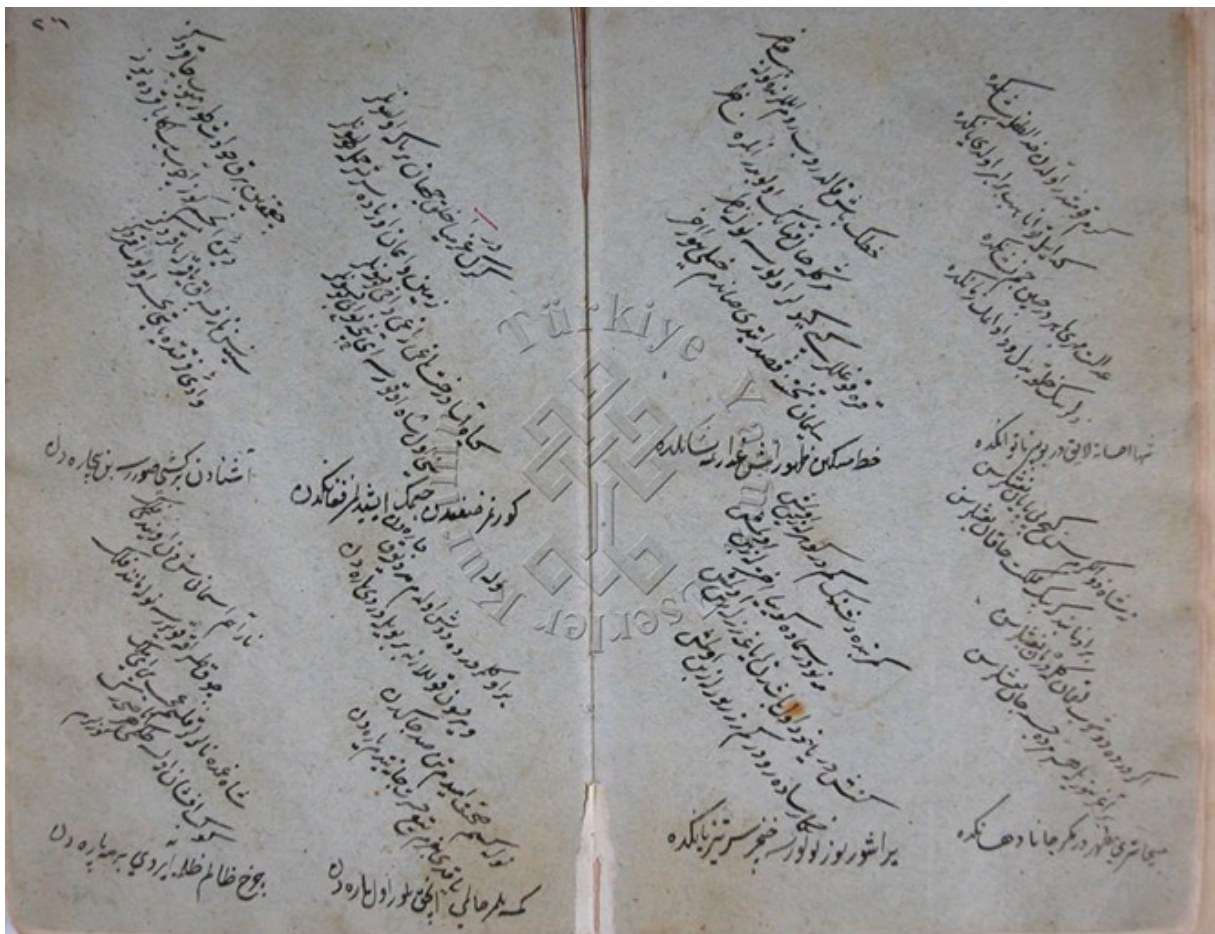

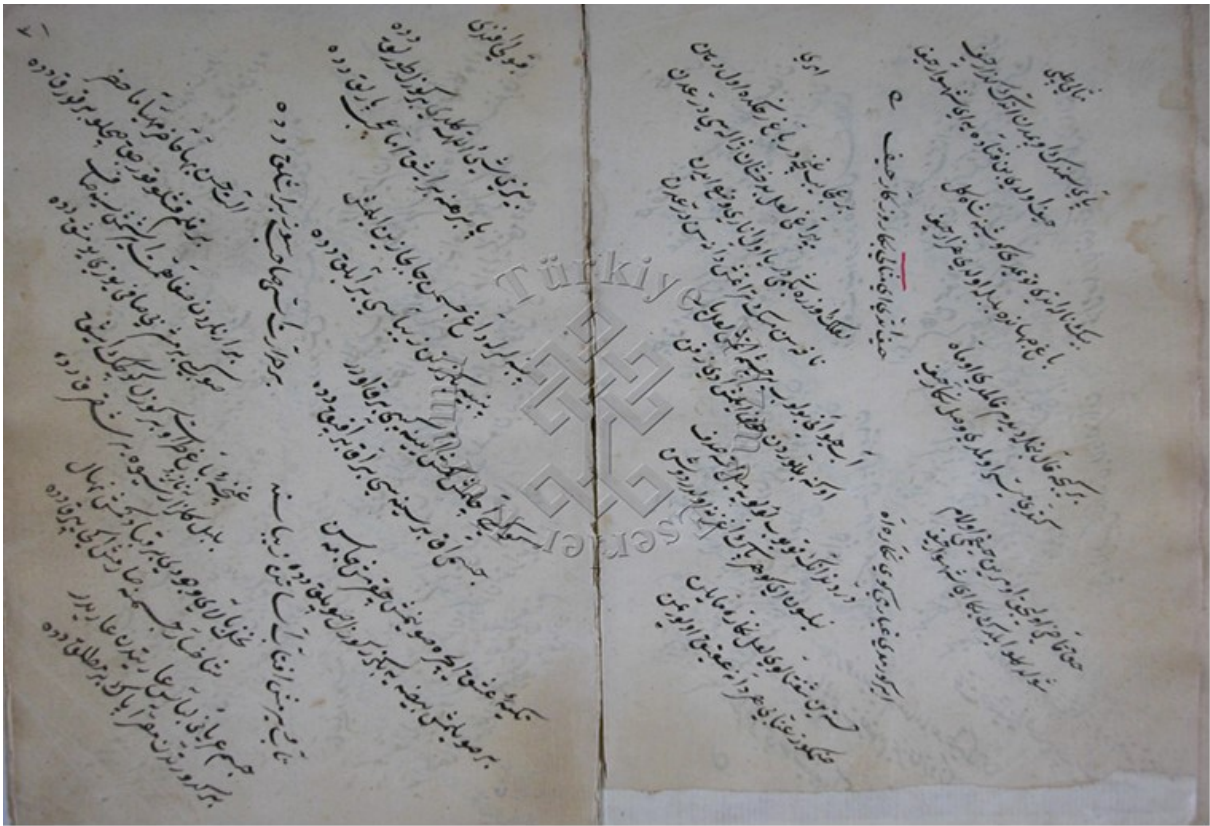

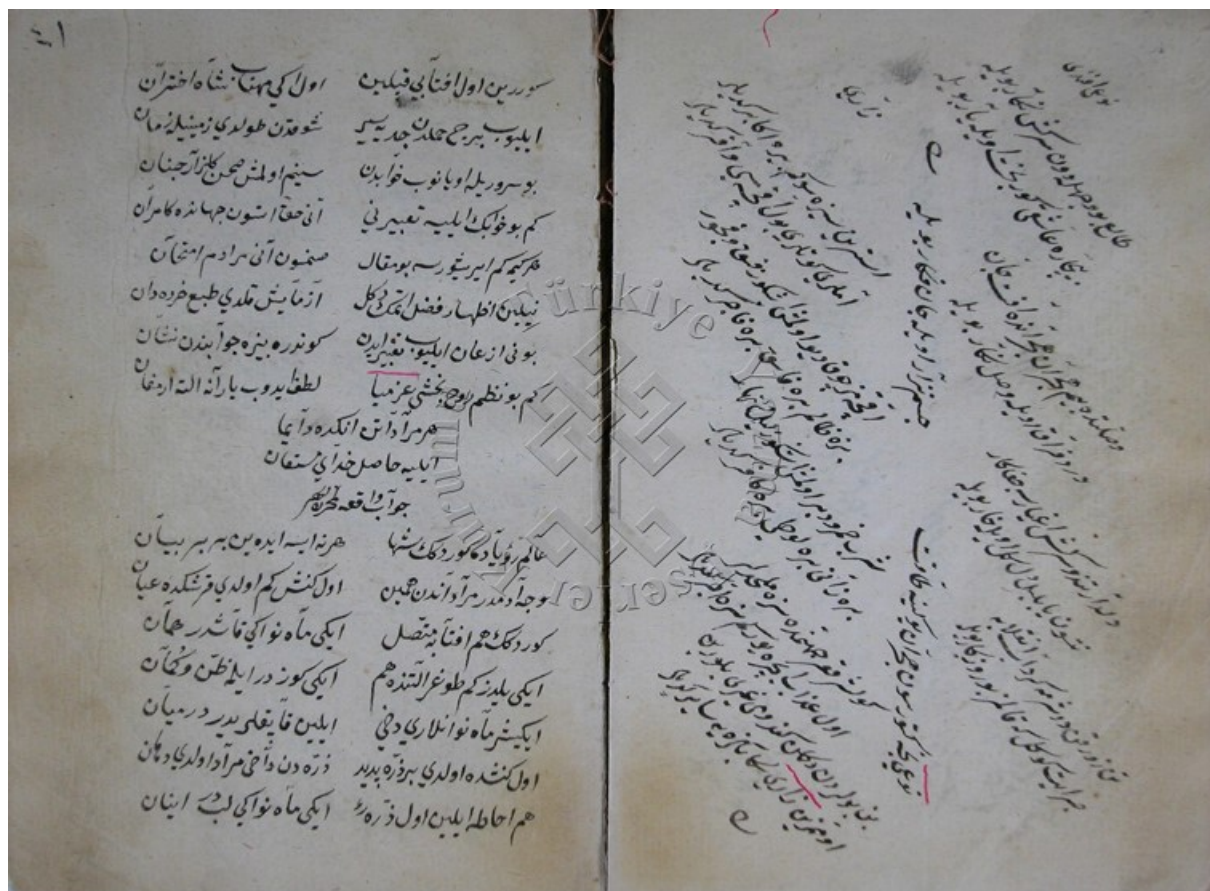

عالم رویا که مردم بر کعبه
 طوطی فرستد بنم بر آفتاب
 کوردم نه افق بی تبصیل
 ایکی بیلد ز طوطی تشنه افک
 ایکی ماه نوانلاری دخی
 خوش عاشا ایلمکین بولاری
 ذره دخی حاطه ایلمش
 ذره نمک یاچینه اولدی آشکار
 چشم غمزه بغیر کین بولنره
 قیلمدی سوزوم ویدن لر ی
 کورین اول ایکی مهتاب کین
 اون ییلاک دخی اون بر شیر
 دخی هر مهتابی یکیشر ییلاک
 اول ییلاک بیر یازمه کسلور
 کتانه آرتوب کین ییلاک
 کلیه بدریشی هیچ نوال
 بولنره دخی امر کین خوش نظر

کودک

[illegible]

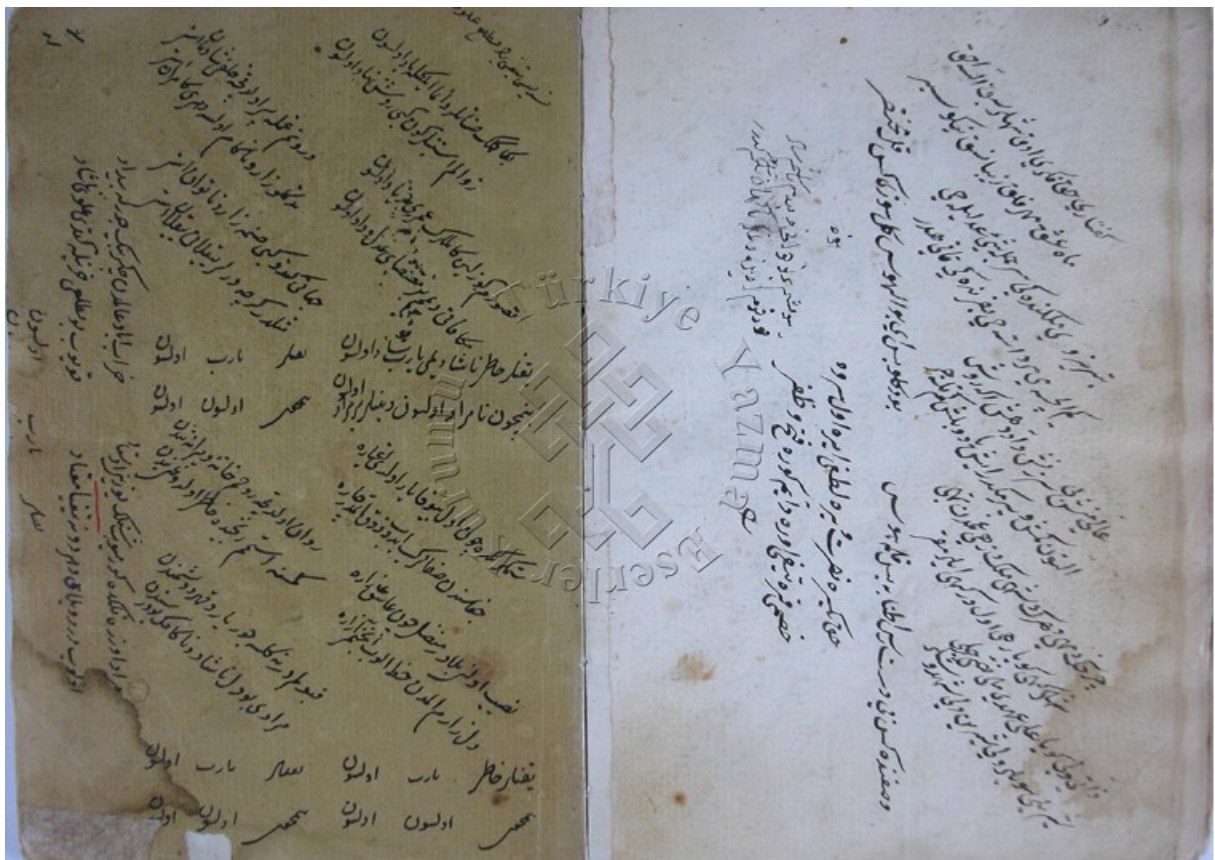

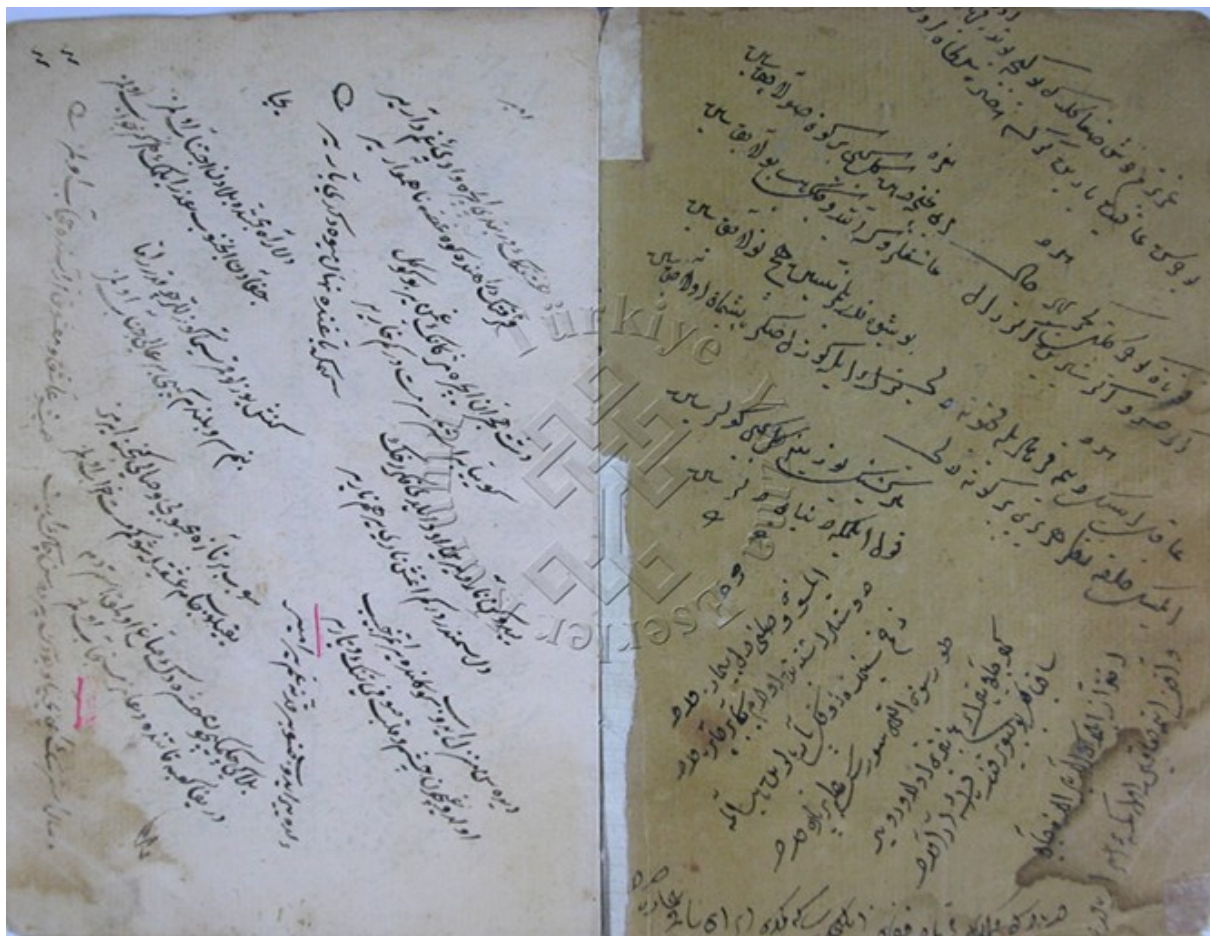
دژنه ملک چنده اولان اشکار
 ایکی بیرون هم بولوی
 ایکی همتا بک اوخته اولان
 اون هلال و ستره اون بزرگ
 دانی هر همتا بکیش هلال
 آرموب کسین هلالک بیک
 کلیمو بدره ستره هیچ زوال
 آفتاب چیلیدون طون دخی
 ایوب بروج جلدن جدیدی
 اوک نشتر جال تدی نیمه
 اشوبک تغییر بودر کم
 حق ستره المیه بیره دخی
 با آسمانی درویش احمد دانی هم
 اول محمد روین استر همان

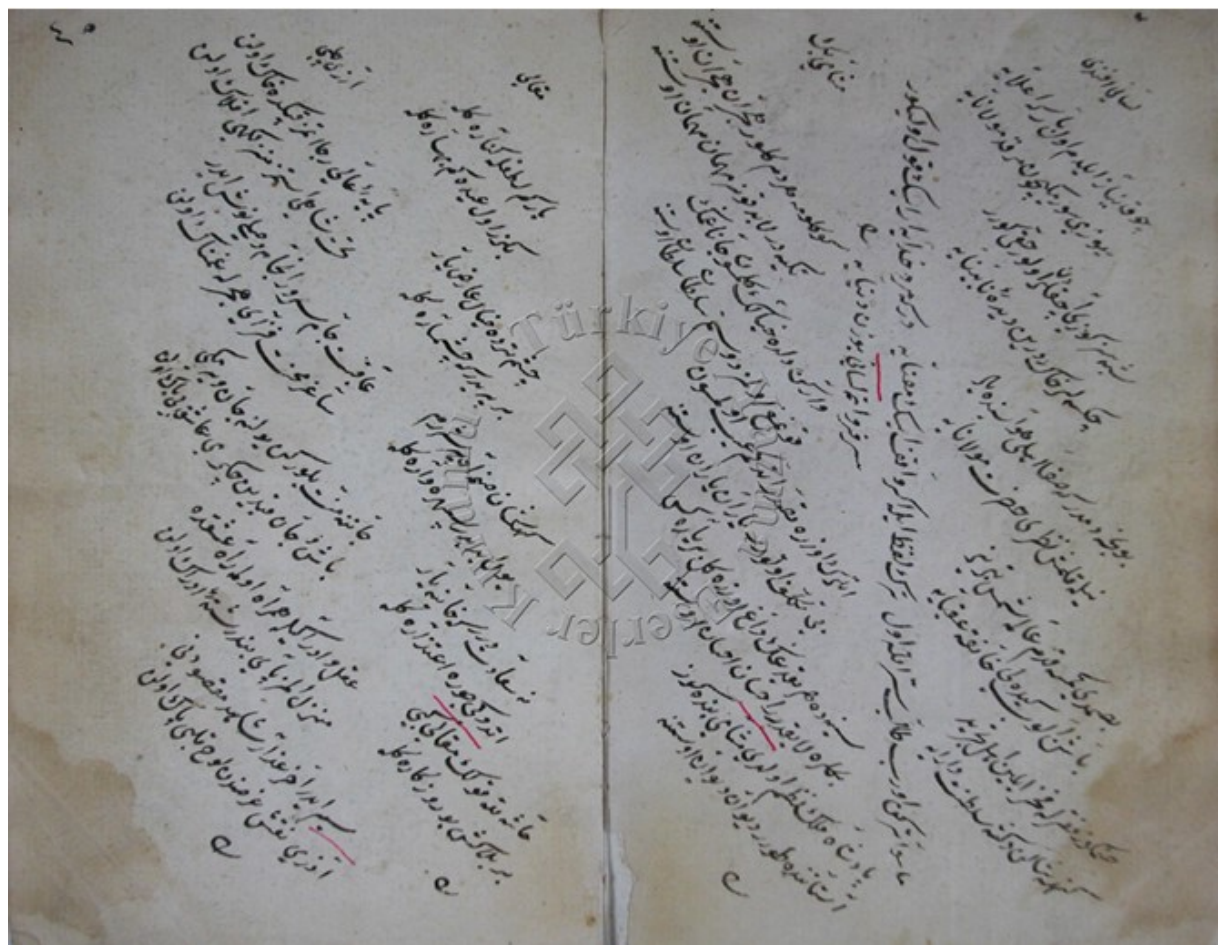
اول
 علم اولمق دیلرک استنا
 ایله وار اهل بهادران اجتاب
 کندوک از بیگن عادت بدین
 مکنه دکن اوله اسیر جلدن قواب
 اول صلاهی املی غازی پیشه قیل
 هم اینک روز و شب اولون کنایه

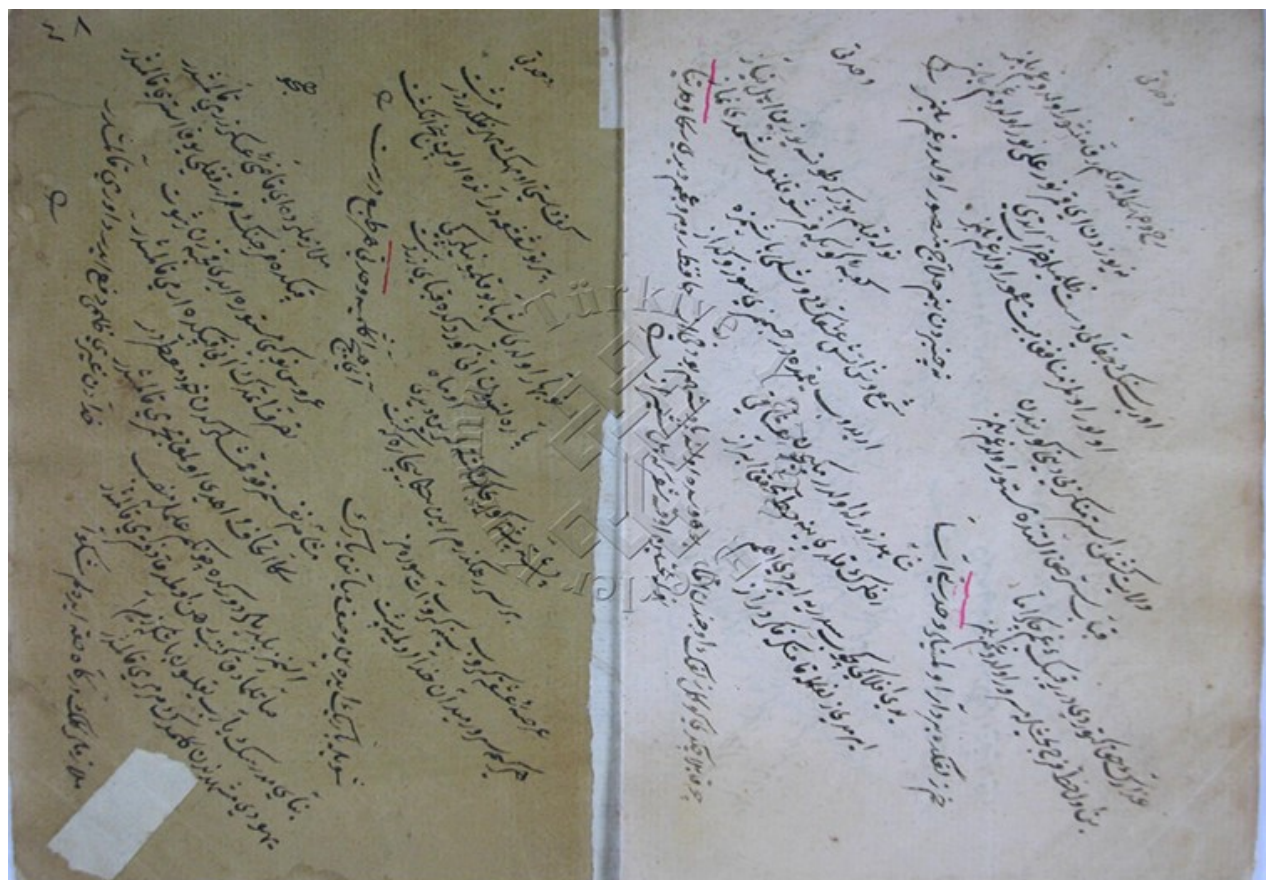
اول
 ایکی بیرون هم بولوی
 ایکی همتا بک اوخته اولان
 اون هلال و ستره اون بزرگ
 دانی هر همتا بکیش هلال
 آرموب کسین هلالک بیک
 کلیمو بدره ستره هیچ زوال
 آفتاب چیلیدون طون دخی
 ایوب بروج جلدن جدیدی
 اوک نشتر جال تدی نیمه
 اشوبک تغییر بودر کم
 حق ستره المیه بیره دخی
 با آسمانی درویش احمد دانی هم
 اول محمد روین استر همان

اول
 علم اولمق دیلرک استنا
 ایله وار اهل بهادران اجتاب
 کندوک از بیگن عادت بدین
 مکنه دکن اوله اسیر جلدن قواب
 اول صلاهی املی غازی پیشه قیل
 هم اینک روز و شب اولون کنایه

[illegible]

